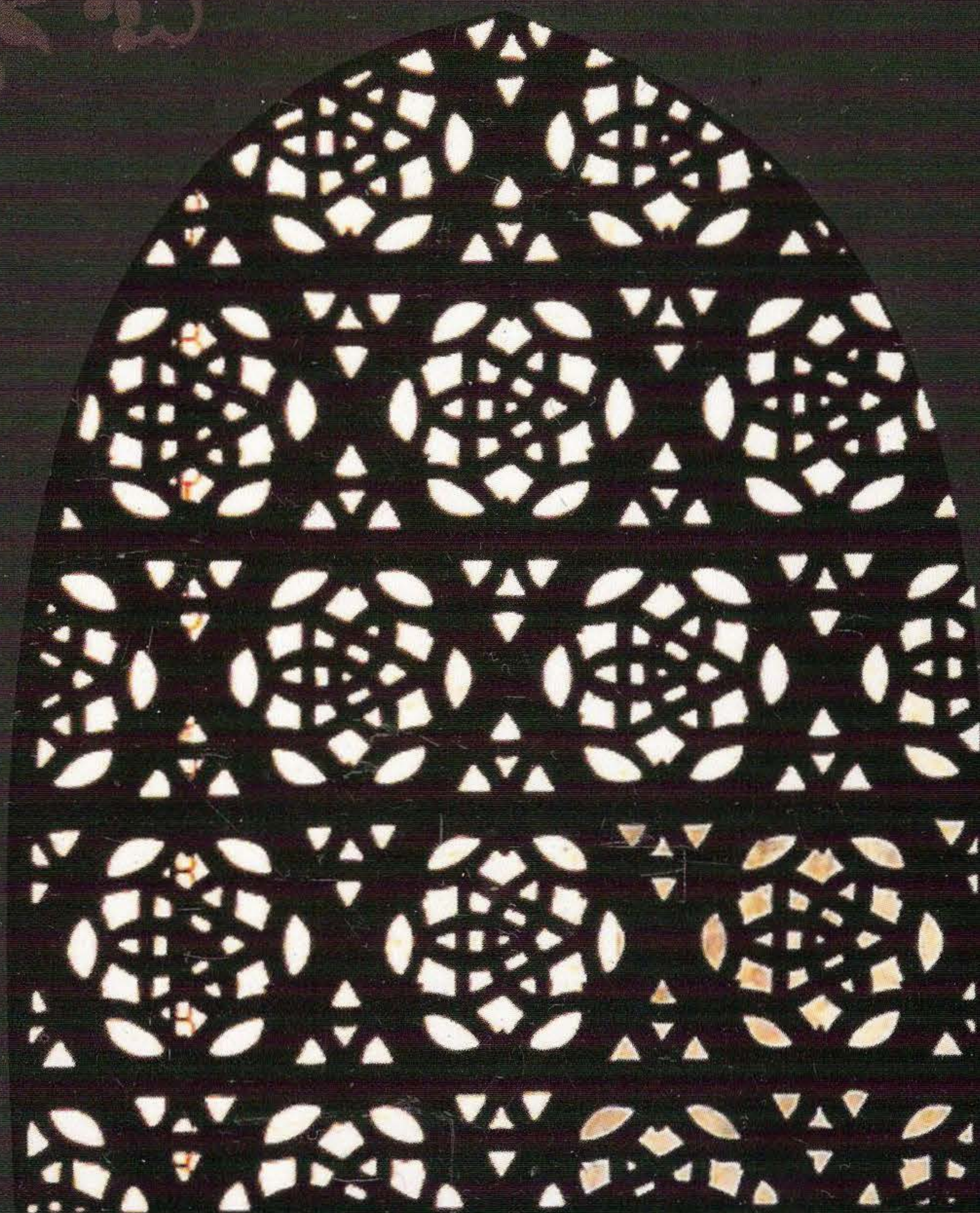

Abdusamed Nasuf Bušatlić

ŽENE iz vremena POSŁANSTVA

ŽENE IZ VREMENA POSLANSTVA

Redaktura: *Mr. Zehra Alispahić*
Recenzija: *Mr. Semir Imamović*
Lektura: *Aida Krzić*
Korektura: *Abdulmedžid Nezo*
DTP: *Semir Šišić*
Dizajn korice: *Adis Bajramović*
Štamparija: *"Emanet" d.o.o. - Zenica*
Za štampariju: *Amir Krivokapa*

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28-312.4/.5-055.2

BUŠATLIĆ, Abdusamed Nasuf

Žene iz vremena poslanstva / Abdusamed Nasuf
Bušatlić. - Sarajevo : autor, 2009. - 281 str. :
25 cm

Bibliografija: str. 278 i uz tekst

ISBN 978-9958-890-69-7

COBISS.BH-ID 17233158

ISLAMSKA - BIBLIOTEKA . NET

Abdusamed Nasuf Bušatlić

ŽENE IZ VREMENA POSLANSTVA

Sarajevo, 1430./2009.

*Žena desnom rukom ljulja bešiku svoga djeteta,
a lijevom rukom ostatak čovječanstva.*

Riječ izdavača

Poštovani čitatelji, raduje nas što vam možemo predstaviti i ponuditi knjigu *Žene iz vremena poslanstva* koju će, iskreno se nadamo, naša čitalačka publika, a posebno žene, pročitati u jednom dahu. Ne zbog toga što je ovo knjiga o modi, kozmetici, feminizmu i sl., već zbog toga što je ovo knjiga o jednoj novoj dimenziji života žene, koja je ženi donijela stvarnu slavu i omogućila joj da se potvrdi kao istinska ličnost. Iako na našem tržištu, barem kada je islamska literatura u pitanju, imamo hiperprodukciju i pravu poplavu knjiga i različitih izdanja, ona su mahom posvećena muškoj populaciji. Izuzetak su neki autori koji su napisali, odnosno preveli na bosanski jezik biografije pojedinih ashabijki, prije svega Muhammedovih ﷺ¹ suprugica i kćerki, ali, čini nam se, više zbog Poslanikove ﷺ ličnosti i isticanja njega kao idealnog suprugica, brižnog oca i mudrog odgajatelja, a manje zbog njihove uloge kao žena i njihovog doprinosa u izgradnji islamske civilizacije. Zbog toga smatramo da je odabir teme posvećene ashabijkama pravo osvježenje i pun pogodak. Nema žene koja ne mašta o tome da na neki način bude "odabrana" i slavna u pravom smislu te riječi, a islamska povijest, pa i povijest ljudskoga roda općenito, ne pamti odabranijih žena od žena Muhammeda ﷺ, i žena njegovih drugova - ashaba.

Čitajući o slavnoj povijesti prve generacije muslimana i njihovom nesebičnom zalaganju i žrtvi za svoju vjeru, slobodni smo ustvrditi da su ashabijke sasvim nepravedno ostale na margini naše povijesti, a one su, isto kao i njihovi očevi, muževi, sinovi i braća, bile nosioci njenog pobjedonosnog duha i direktni učesnici u izgradnji slavne joj povijesti. Naravno, ova knjiga nije posvećena slavnim pobjedama, velikim islamskim osvajanjima, nezaboravnim i herojskim bitkama koje su vodili ashabi, iako udio ashabijki i na tom polju nije zanemariv, već je prije svega posvećena onom najsuptilnijem, onome što posebno žene mogu

¹ ﷺ - sallallahu alejhi ve sellem (neka je Allahov mir i spas na njega)

dati, iskrenoj vjeri u Allaha, savršenom moralu, poštenju, čistoj i nepatvorenoj ljubavi koju su ashabijke tako snažno unijele i utkale u islamsku civilizaciju i podarile našem Ummetu.

Uostalom, kako drugačije razumjeti ashabijku Umm Kulsum koja odlučuje da sama, i to pješice, krene iz Meke u Medinu, kroz kamenu, bezvodnu pustinju, prepuštena zvijerima i razbojnicima?! Samo ljubav prema Allahu ﷻ¹, Njegovom Poslaniku ﷺ i vjernicima, vodila ju je u tu avanturu punu neizvjesnosti i omogućila joj da pobijedi sve strahove i učini hidžru iz tada bezbožničke Mekke u Medinu, oazu imana, pravde, ljubavi i islama. Zatim, kako razumjeti poznatu pjesnikinju Hansu, majku četverice šehida, dok savjetuje svoje sinove pred bitku i govori im da ne uzmiču i da se bore dok ne pobijede ili dok ne poginu kao šehidi!? Mnoge žene će upitati, zar joj se majčinsko srce nije kidalo dok je gledala svoje sinove, voljene, a neprežaljene, kako jedan za drugim padaju mrtvi na bojnom polju, u borbi da islam dođe do mene i tebe, brate i sestro! Zaista snagu ovih emocija mogu razumjeti samo iskrene vjernice, kojima je u prvom redu ova knjiga i posvećena, ali, i muškarci mogu također naučiti mnoge lekcije iz ovih priča vjere i ljubavi.

Iz knjige *Žene iz vremena poslanstva* možemo naučiti i to kakve odnose su gradili muškarci i žene iz prve generacije islama, kako su stvarali bračnu harmoniju i odgajali nove naraštaje, jer to najbolje možemo saznati od njih, ashabijki, žena koje su Ummetu prenijele autentičnu sliku živoga islama, koje su nam prenijele ono u čemu su živjele i istinski uživale. Ashabijke su potpuno razumjele poruku prirodne vjere islama koju je Allah odabrao za sve ljude, zato se, kada su u pitanju bila njihova prava, nisu ustručavale ni dvoumle, one su ih jednostavno uzimale, kao što nisu prigovarale na svoje obaveze, one su ih besprijeckorno ispunjavale, nisu žalile za dunjalučkim prolaznim užicima, one su ih se dobrovoljno odricale tražeći zadovoljstvo i smiraj svojim dušama u iskrenoj pobožnosti, altruizmu i žrtvi za istinu i dobro čovjeka, kakva se ne spominje u povijesti nijednog naroda. One su dobro znale da su žene jednako važan stup islama kao i muškarci i da imaju isto toliko prava i dužnosti kao i muškarci, i zaista svaka rasprava o ravnopravnosti spolova u islamu postaje potpuno besmislena nakon upoznavanja sa životom plemenitih i uзорitih ashabijki.

¹ ﷻ - Azze ve dželle (Uzvišeni Allah)

Knjigu je pisana literarno-narativnim stilom kroz koji se pokušalo u knjigu unijeti "duše" kako bi se čitatelju što više približio filigij naših zlatnih generacija i dobrih prethodnika. Zbog toga su često puta određeni događaji "stavljeni u usta" samih učesnika i aktera tih događaja, s ciljem da se djelu dâ poseban ugođaj. To se posebno može osjetiti u prevodima stihova, koji, bez obzira što su prevedeni sa arapskog jezika, nisu izgubili svoju liriku i snagu. Drago bi nam bilo kada bi ova knjiga kod čitatelja probudila iskru imana i duh iskrene ljubavi i emocija koje su ashabijke nosile u sebi i sa sobom. Također bi nam bilo drago da naše majke, žene, sestre i kćerke, razumiju poruku koju u sebi krije život ashabijki i da prestanu gubiti i trošiti ovaj poklonjeni i kratki dunjalučki život na pogrešnoj strani i za pogrešne ciljeve. Jer, mi islamu pripadamo i islam zajedno nosimo, a život prve generacije muslimana i muslimanki je nepresušni izvor inspiracije za sve nas, pa ga takvog i uzmimo.

Pošto se kroz cijelu knjigu spominje termin ashabijka(e), smatramo da je, zbog onih čitatelja koji možda ne znaju njegovo pravo značenje, taj termin potrebno ne samo prevesti, već definirati i pobliže objasniti. Naime, ashab i ashabijka je, u islamskoj literaturi, uobičajen naziv za svakog muškarca ili ženu koji su živjeli u vrijeme Muhammeda ﷺ i povjerovali u njegovo poslanstvo, i koji su ga vidjeli, odnosno, koji su se barem jedanput s njim sreli, pa makar ga i ne vidjeli, jer bilo je ashaba koji su bili slijepi, i koji su preselili na ahiret kao muslimani.

Na kraju, zahvaljujemo se svima onima koji su na bilo koji način dali svoj doprinos da ova knjiga ugleda svjetlo dana, i molimo Allaha ﷻ da naš i njihov trud nagradi i upiše u dobra djela.

P R E D G O V O R

O d perioda stvaranja Zemlje i nebesa i postavljanja čovjeka Allahovim ﷻ¹ namjesnikom na Zemlji, kroz brojne poslaničke misije preko vremena kada je svjetlost islama obasjala ovu planetu, žene su imale istaknuto mjesto i ulogu u izgradnji zdravoga ljudskog društva.

One koje su odgajane u kolijevci poslanstva, rame uz rame s muškarcima, svim svojim bićem istrajavale su na putu izgradnje slave i dostojanstva mlade islamske zajednice. Iskrenost, odanost, privrženost, požrtvovanost, hrabrost, odlučnost, čestitost, krepost, osjećajnost i povjerenje koje su ugradile u temelje jednoga novoga društva bili su i ostali garant njegovoga kontinuiteta i opstanka. Priču o tome donosi povijest ali, svakako, i kur'anska kazivanja i poslanička tradicija.

O poziciji i ulozi žene u islamskom društvu sveti kur'anski tekst govori u različitim kontekstima i u brojnim ajetima i surama. Riječ *žene* u Kur'anu je spomenuta na 56 mjesta u 50 različitih ajeta i 15 različitih sura. Riječ *žena* u Kur'anu se susreće na 26 mjesta u 25 različitih ajeta i u 8 različitih sura. Kur'anski tekst spominje na više mjesta oblike poput: majke, vjernice, sestre, muslimanke kao i pridjeve koji se odnose na ove imenice poput iskrene, čiste, kreposne, na Pravom putu... Treća najveća kur'anska sura nosi naziv *An-Nisā'* što u prijevodu znači *Žene*. Iako pitanje žene nije jedina tema ove kur'anske sure, njen naslov ukazuje na časnu poziciju žene u islamu, na njezino veličanstveno mjesto i blagoslovljenu veličinu. S puno pažnje i jasnim razlozima, kur'anski tekst govori o ženama koje su u povijesti ljudskoga roda i izgradnji čovječanstva imale istaknuto mjesto i ulogu poput majke Musaa ﷺ² ili Belkise, kraljice od Sabe, ili Asiye, supruge faraona koji je vladao svijetom, ili, pak, Merjem, majke Isaa ﷺ. Kur'an spominje ove ženske

¹ ﷻ - Subhanehu ve te'ala (Slavljen i Uzvišen neka je Allah)

² ﷺ - Alejhi-s-selam (neka je mir na njega)

likove, koji će u vremenu i prostoru biti i ostajati simboli jednoj dugoj plejadi čestitih, odabranih, kreposnih, pametnih, obrazovanih žena, koje su svoje raznolike potencijale ugrađivale u povijest ljudskog roda ali i islamskoga ummeta.

Zbog svoje poslušnosti i pokornosti, čast da bude spomenuta u časnoj Allahovoj Knjizi dobila je i majka poslanika, Musaa عليه السلام:

*I mi nadahnusmo Musaovu majku: "Doji ga, a kad se uplašiš za njegov život, baci ga u rijeku, i ne strahuj i ne tuguj, Mi ćemo ti ga, doista, vratiti i poslanikom učiniti."*¹

I Asija, žena faraonova koji je tiranski vladao svijetom zato što je uspjela sačuvati svoju vjeru bila je predmet kur'anskog tretiranja:

*A onima koji vjeruju - Allah kao pouku navodi ženu faraonovu, kada je rekla: "Gospodaru moj, sagradi mi kod Sebe kuću u Džennetu i spasi me od faraona i mučenja njegova, i izbavi me od naroda nepravednog!"*²

Brojni su ajeti koji nas podsjećaju na Kraljicu Belkisu, mudru političarku i vladaricu kraljevstva u Sabi. Njezino bogatstvo nije joj zasmetalo da postane istinska muslimanka i da slijedi istinu.

*Vidio sam da jedna žena njima vlada i da joj je svega i svačega dato, a ima i prijesto veličanstveni.*³

*"O velikaši", reče ona, "meni je dostavljeno jedno poštovanja vrijedno pismo od Sulejmana i glasi: U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!"*⁴

"O velikaši", reče ona, "savjetujte mi šta trebam u ovom slučaju uraditi, ja bez vas ništa neću odlučiti!"

*"Mi smo vrlo jaki i hrabri", rekoše oni, "a ti se pitaš. Pa gledaj šta ćeš narediti!" "Kad carevi osvoje neki grad", reče ona, "oni ga razore, a ugledne stanovnike njegove učine poniženim; eto, tako oni rade. Poslat ću im jedan dar i vidjet ću sa čime će se izaslanici vratiti."*⁵

¹ Prijevod značenja Al-Qasas, 7.

² Prijevod značenja Al-Tahrim, 11.

³ Prijevod značenja An-Naml, 23.

⁴ Prijevod značenja An-Naml, 29.-30.

⁵ Prijevod značenja An-Naml, 32.-35.

“Uđi u dvoranu!”, bi joj rečeno. I kad je ona pogleda, pomisli da je duboka voda, pa zadiže haljinu uz noge svoje. “Ova je dvorana uglačanim staklom popločana!”, reče on. “Gospodaru moj”, uzviknu ona, “ja sam se prema sebi ogriješila i u društvu sa Sulejmanom predajem se Allahu, Gospodaru svjetova!”¹

Jedan od Svojih najjasnijih i najveličanstvenijih dokaza Uzvišeni Stvoritelj nudi nam kroz hazreti Merjem, majku Allahovog poslanika Isaa عليه السلام. Meleki su donosioci radosne vijesti da je Merjem zbog intenziteta svoga robovanja Stvoritelju, zbog svoga dostojanstva, kreposti i čistote te zbog svoje veličine i nadmoći nad drugim ženama obaju svjetova, odabrana da bude majka velikog Allahovog poslanika, ali bez muža. To zato što je to Uzvišeni Gospodar naredio, a On sve može.

I kada meleki rekoše: “O Merjem, tebe je Allah odabrao i čistom stvorio, i boljom od svih žena na svijetu učinio.

O Merjem, budi poslušna svome Gospodaru i licem na tle padaj i s onima koji molitvu obavljaju i ti obavljaj!”²

A kada meleki rekoše: “O Merjem, Allah ti javlja radosnu vijest, od Njega Riječ: ime će mu biti Mesih, Isa, sin Merjemin, bit će viđen i na ovome i na onome svijetu i jedan od Allahu bliskih; on će govoriti ljudima još u kolijevci, a i kao odrastao i bit će čestit”, ona reče: “Gospodaru moj, kako ću imati dijete kad me nijedan muškarac nije ni dodirnuo?” “Eto tako”, reče, “Allah stvara što On hoće. Kada nešto odluči, On samo zato rekne: “Budi!”, i ono bude.”³

Kroz spomenute, ali i brojne druge ajete mi, ustvari, svjedočimo uzvišenu poziciju koju Gospodar svjetova daje ženi u Kur'anu. Ono što je ključno je da i muškarac i žena vode porijeklo od iste vrste:

Allah za vas stvara žene od vaše vrste, a od žena vaših daje vam sinove i unuke, i ukusna jela vam daje. Pa zašto u laž oni vjeruju, a Allahove blagodati poriču?”⁴

¹ Prijevod značenja An-Naml, 44.

² Prijevod značenja Ali 'Imran, 42.-43.

³ Prijevod značenja Ali 'Imran, 45.-47.

⁴ Prijevod značenja An-Nahl, 72.

*I jedan od dokaza Njegovih je to što za vas, od vrste vaše, stvara žene da se uz njih smirite i što između vas uspostavlja ljubav i samilost; to su, zaista, pouke za ljude koji razmišljaju;*¹

Upravo su ove riječi Uzvišenoga Stvoritelja odraz ukazivanja Njegove milosti i blagoslova muškarcu koji uz svoju družicu pronalazi vječno stanište ljubavi i milosti. Jedan od razloga zašto je Allah stvorio ženu jeste i smiraj koji muškarac nalazi prilikom ženidbe. Allah je uspostavio između žene i muža ljubav i milost a one su glavne karakteristike braka.

*Oni koji obijede čestite, bezazlene vjernice, neka budu prokleti na ovome i na onome svijetu; njih čeka patnja nesnosna.*²

Citirani ajet je najasniji dokaz veličanstvene brige za ženu i očuvanje njezinog dostojanstva i uzvišenosti koja joj je predložena u Allahovoj svetoj Knjizi. Muškarac i žena su u pogledu svojih prava i obaveza jednaki u svom dignitetu i imaju istu misiju na Zemlji. Oni su Allahovi namjesnici i Uzvišeni Stvoritelj jednako ih tretira. Njihova prava i dužnosti na ovome svijetu sukladna su njihovoj prirodi, afinitetu i sposobnostima. A razlike između muškarca i žene u nekim pravima rezultat su njihove prirodne različitosti i različite uloge u pojedinim sferama života. Kada god se Kur'an obraća muškarcu, obraća se i ženi koristeći izraze "O ljudi" ili "O vjernici" u čemu se pronalaze i jedni i drugi.

A o darovima i izjednačenosti u nagradi i počastima koje Allah ﷻ obećava Svojim robovima, bili oni muškarci ili žene, pod uvjetom da su iskreni vjernici, sljedbenici pravoga puta i Istine govori sljedeći kur'anski ajet:

*Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život i, doista, ćemo ih nagraditi boljom nagradom nego što su zaslužili.*³

Tako je sveti kur'anski tekst, koji bi svakom iskrenom vjerniku trebao biti ideja vodilja i putokaz kroz život, uzdigao ženu na uzvišeno i njoj odgovarajuće mjesto, tamo gdje neće biti ugnjetavana, zlostavljana, ponižena, biće bez identiteta, vrijednosti, prava. To je nebeski dar

¹ Prijevod značenja Ar-Rūm, 21.

² Prijevod značenja An-Nur, 23.

³ Prijevod značenja An-Nahl, 97.

iskrenim i smjernim majkama, sestrama, kćerkama, suprugama... A nije uvijek bilo tako. U periodu prije islama žena je bila rob ili nešto nalik tome. Gotovo da joj se nije mogao pripisati epitet ljudskoga bića. Kada bi se u nekoga rodilo žensko dijete, to bi bila sramota i zbog toga bi ona bila ubijana ili živa zakopavana. Ako bi i ostala živa, nije imala nikakvih prava. Smatrana je predmetom kao i sve druge stvari koje služe muškarcu. Arapi su više pažnje posvećivali životinjama nego ženama. Iz svoje porodice prelazila je u vlast muža koji ju je mogao i ubiti, prodati ili drugima dati na uživanje i izživljavanje. Smrcu muža nasljeđivana je s ostalim stvarima. U vremenu pred dolazak islama, kod Arapa je i žena mogla imati više muževa a kuliminacija jednog strašnog nemorala dešavala se i ženidbom s majkama, sestrama, kćerkama. Sa još više nasilja i grubosti prema ženi odnosili su se i stari Grci, Rimljani, Hindusi, Jevreji...

Islam iz temelja mijenja položaj žene dajući joj slobodu i vraćajući joj temeljna prava na život, na identitet, na raspolaganje imovinom, na odabir muža, na nasljedstvo, posao, učešće u javnom, vjerskom političkom životu... Muslimanka se mogla nesmetano obrazovati, educirati i druge podučavati. Revolucionarne promjene, koje je učinio islam u pogledu očuvanja ličnosti žene i u pogledu temeljnih ljudskih prava, slobode i izjednačavanja s muškarcem, dale su svoje jasne rezultate još u prvim generacijama muslimana. Supruge, kćerke, sestre, majke, tetke, amidžinice kako Poslanika ﷺ tako i njegovih najbližih prijatelja bile su obrazovane, bavile su se naukom, aktivno su učestvovala u javnom, političkom, ekonomskom i vjerskom životu ali i, zajedno s muškarcima, odlazile u borbu pružajući im izravnu pomoć kako u direktnim sukobima s neprijateljem kao borci i bolničarke uz moralnu i logističku podršku.

Knjiga koja je pred vama donosi iscrpne biografije žena, ashabijki koje su živjele u Poslanikovom okruženju i u okruženju njegovih najbližih ashaba. Čitava plejada ženskih likova promiče pored vas sa gotovo nestvarnim detaljima njihovog životopisa. To su žene koje su bile počastovane da žive u Poslanikovoj blizini, da mu budu, supruge, kćerke, unuke, tetke ili pak vjerne družice njegovih ashaba. Na stranicama ove jedinstvene knjige čitat ćemo životopise žena koje su bezrezervno prihvatale islam i radile na njegovom promicanju čak i onda kada ih je familija odbacivala a muževi ostajali u vjeri svojih predaka. Upoznat ćemo i majke koje su s ponosom ispraćale sinove šaljući ih u boj uz dovu

da postanu šehidi. Čitat ćemo i crtice iz života žena ratnika kojima bi na njihovoj hrabrosti i požrtvovanosti mogli pozavidjeti i veliki heroji islamske povijesti. Šta je značilo izravno od Poslanika ﷺ preuzimati i memorirati ajete Božije Objave, čuvati ih i prenositi, kako je bilo promatrati Poslanika, pamti i prenositi njegove riječi i postupke, s njim se savjetovati i njega savjetovati, kako je bilo biti žena a biti cijenjena i poštovana do te mjere da se od nje tražio savjet i pravno mišljenje, i sve to doživjeti u vremenu ili neposredno poslije Poslanikovog preseljenja, čitat ćete na stranicama koje su pred vama.

Kroz pojedina kazivanja ove knjige promicat će nam i siluete onih lijepih, čistih, na Pravome putu, ali i žena ljubomornih, hirovitih, muhadžirki i ensarijki. Njihovih životopisa, s izuzetkom dijela Poslanikovih supruge i kćeri, mi smo dosada bili uskraćeni s razlogom ili bez njega. Jedno je jasno, muslimanska zajednica je dala veći broj žena u svim područjima nauke i drugih zanimanja u srednjem vijeku, nego svi ostali narodi. Žena muslimanka nekada se isticala i bila nenadmašna u svim vidovima ljudske djelatnosti. No bilo je to vrijeme kada su muslimani svjedočili svoju renesansu a nauka se gajila radi nauke. Dekadencija koja je uslijedila i koja traje do današnjih dana potisnula je i aktivnu ulogu žene muslimanke u svim sferama života. Danas se glas muslimanke ne čuje ili je prigušen. Prestala se aktivno baviti naukom kao što je zaustavljeno provođenje njezinih temeljnih prava koje je dobila s pojavom islama, što je jedan od razloga njezinog marginaliziranja u najvećem dijelu islamskoga svijeta. S pravom se pitamo čime se može opravdati tako visok procenat nepismenih muslimanki diljem islamskoga svijeta?! Među ženama je malo mufessira, muhaddisa, stručnjaka u oblasti šerijatskoga prava ili, pak, nisu dovoljno respektirane i tretirane u javnosti. O ženama pišu samo muškarci. Je li riječ o privilegiji jednih ili slabosti drugih ili, pak, o već negdje iskazanom razmišljanju da islam i muslimanska stvarnost ne korespondiraju. I stoga, knjiga koja je pred vama pokazat će vam jednu nepobitnu činjenicu, koju je nedavno izrekao poznati islamski mislilac Tarik Ramadan tokom svoje posjete Sarajevu rezimirajući neke od uzroka aktualnog stanja islama i muslimana: *Islam nema problema sa ženama*, rekao je Ramadan, *ali muslimani imaju*. Tu bi, vjerojatno, trebalo tražiti i razloge njihove višestoljetne dekadence. Lokalni interpretatori temeljnih islamskih načela, lokalne tradicije, skretanje s Pravog kur'anskog puta, polahko ali sigurno uskraćivali su

ženi temeljna prava koja joj daje islam. Ako se izuzme pravo na život, sve je veći broj muslimanki koje ne uživaju temeljna ljudska prava na slobodu mišljenja, kretanja, obrazovanja, učešća u bilo kakvom obliku javnih aktivnosti. Ovo posebice u zemljama koje važe za kolijevku islama ili njoj bliske prostore. Ako je žena bila toliko cijenjena i respektirana u vremenu samoga Poslanika i prvih generacija muslimana, šta se to dešava danas!? A žene su polovina čovječanstva ili više od toga. Budu li slomljena krila jednoj polovini, ni druga neće moći nikada poletjeti ili će njezini letovi biti stalni padovi i uzmicanja. Veliki mislilac islama dr. Hasan Turabi uz čije je revolucionarne ideje Sudanka svom svojom snagom učestvovala u izgradnji modernoga društva, rekao je: *Muslimani su tokom povijesti doživjeli značajna udaljavanja od općih ideja o životu kako ga zamišlja islam. Zato uopće nije iznenađujuće da je njihov gubitak jednako velik u području društvenog usmjeravanja koje islam pruža u pogledu žene. Kada god se slabost uvuče u vjeru muslimana, oni nastoje sa ženama postupati opresivno i žele ih iskorištavati.*

Ova knjiga, koju ćete čitati u jednome dahu, pokazuje da je žena bila, a to može biti i danas, ovdje i svuda, ako ne jedan od pokretača pozitivnih društvenih tokova onda, barem, njihov ravnopravni nosilac. Kao sljedbenici Pravoga puta i Poslaničke tradicije na to se moramo stalno podsjećati.

Mr. Zehra ALISPAHIĆ

**POSLANIKOVA **
MAJKA
PO MLIJEKU

Halima es-Sadijje

Poslanikova ﷺ majka po mlijeku

Ova razborita prvakinja draga je svim muslimanima i u srcu je svakog vjernika. Iz njezinih plemenitih grudi mlijeko je došlo blagoslovljeno dijete, koje je nakon toga usrećilo cijelo čovječanstvo, Muhammed sin Abdullahov, neka je na njega Allahov salavat i selam. Iz njezinih grudi ljubavlju je zadojen, rastao je u njezinom krilu ispunjenom nježnošću, i od nje je, u njezinom plemenu Benu Sad, naučio čisti arapski jezik, tako da je bio najrječitiji i najbolji govornik. Ona je uvažena prvakinja Ummeta Halima es-Sadijje, Poslanikova ﷺ majka po mlijeku.

U vezi s njenim dojenjem blagoslovljenog djeteta, koje je dunjaluk ispunilo čestitošću, milošću, dobrom, uputom, lijepim ponašanjem i izvanrednim vrlinama postoji prelijepa priča koju je ispričala upravo Halima es-Sadijje na neodoljivo privlačan način. Njeno kazivanje o Poslaniku ﷺ ubraja se u ona kazivanja koja nipošto ne treba propustiti!

Nezaboravno putovanje

Halima es-Sadijje priča:

“Ja i moj muž¹ krenuli smo s našim malim sinom² u Mekku, u društvu žena iz plemena Benu Sad, u potrazi za dojenčadima. Godina je bila sušna i neplodna. Usjevi su uvehli, a stoka presušila tako da smo ostali bez igdje ičega.

Imali smo dvije stare i mršave deve koje nisu davale ni kapi mlijeka. Ja i moj sinčić uzjahali smo jednu, a moj muž je uzjahao drugu, stariju i mršaviju devu.

¹ El-Haris ibn Abduluzza es-Sadi, Ebu Kebše.

² Ime mu je Abdullah.

Tako mi Allaha, po cijelu noć nismo mogli ni oka sklopiti od silnog dječijeg plača zbog gladi, jer mu mlijeko iz mojih grudi nije bilo dovoljno, a u devinom vimenu nije bilo mlijeka da ga nahranim.

Zbog slabosti i iznemoglosti naše deve svi su kasnili, pa su se naši saputnici ljutili jer im je putovanje zbog nas postalo teško.

Nakon dolaska u Mekku i potrage za dojenčecom, dogodilo mi se nešto neočekivano. Naime, svakoj ženi ponuđen je dječak, Muhammed, sin Abdullahov, ali sve smo ga odbile jer je bio siročće. Govorile smo: 'Kakve koristi možemo imati od majke djeteta koje oca nema?' 'Šta nam može pružiti njegov djed?'

Nisu prošla ni dva dana a sve žene su našle dojenčće, osim mene. Kada smo se spremali za povratak, rekla sam svome mužu: 'Ne želim se vratiti kući i susresti svoj narod praznih ruku bez dojenčćeta. Zar ne vidiš da su sve žene našle po jedno dijete. Tako mi Allaha, otići ću do onog siročćeta i prihvatiti ga.' Muž mi je rekao: 'Uredu, prihvati ga! Možda Allah baš u njemu dadne veliko dobro za nas.'

Otišla sam njegovoj majci i uzela ga, a tako mi Allaha, uzela sam ga samo zbog toga što nisam našla nijedno drugo dijete.

Nakon što sam se vratila na mjesto gdje smo odsjeli, stavila sam ga u krilo i podojila. U grudima nije bilo mlijeka, ali je tada nadošlo koliko je Allah htio. Dijete se napilo do sitosti, potom je i njegov brat po mlijeku pio koliko je htio. Obojica su nakon toga zaspali. I ja i moj muž legli smo pored njih da spavamo jer prije toga skoro da nismo ni spavali zbog plača našeg sinčića.

Berićet zbog blagoslovljenog dječaka

U tom trenutku moj muž se okrenuo prema našoj staroj i mršavoj devi i ugledao vime puno mlijeka. Nije mogao vjerovati svojim očima, bio je izvan sebe od iznenađenja. Ustao je, pomuzao devu i napio se mlijeka, a zatim je i meni namuzao mlijeka te smo zanoćili siti u noći kakva se samo poželjeti može.

Ujutro muž mi je rekao: 'Halima, uzela si blagoslovljeno dijete.' Rekla sam: 'Uistinu je tako. Od njega očekujem veliko dobro.'

Pri izlasku iz Mekke uzjahala sam našu staru i iznemoglu devu, a dijete je bilo sa mnom. I tada se desilo pravo čudo, deva je odjedanput postala hitra tako da je brzo pretekla sve jahalice, i nijedna je nije mogla stići. Ostale žene su mi govorile: 'Teško tebi, Ebu Zuejbova kćeri, uspori malo! Ta, zar to nije ona tvoja stara deva na kojoj si došla?!' A ja sam odgovarala: 'Jeste, to je ona.' One su u čudu govorile: 'Tako nam Allaha, nešto se neobično s njom desilo!' Nakon napornog puta konačno smo se vratili kući, a tamo su nas čekala nova čuda. Naime, Allahom se kunem da mi nije poznato nijedno mjesto na svijetu tako sušno i teško za život kao što je ono gdje je živjelo pleme Benu Sad. Međutim, uprkos tome, nakon što sam u našu kuću dovela malog Muhammeda, naše ovce su izlazile na ispašu ujutro, a vraćale se naveče punih vimena. Muzli smo koliko je Allah htio da namuzemo i pili koliko smo htjeli, a drugi nisu mogli namusti ni kap mlijeka.

Ljudi su govorili svojim čobanima: 'Teško vama, napasajte ovce tamo gdje ih napasaju i čobani Ebu Zuejbove kćerke!' Tako su i radili. Napasali su ovce zajedno s našima, ali su se one jednako vraćale gladne, bez kapi mlijeka u vimenu.

Berićet i dobro su neprestano pristizali sve dok se nisu napunile dvije godine dojenja i dok ga nisam odbila od svojih grudi.

U toku te dvije godine razvijao se brže od svojih vršnjaka. Jedva da je napunio dvije godine kod nas a već je bio snažan i lijepo razvijen dječak.

Tada smo ga vratili majci, a silno smo željeli da ostane kod nas još neko vrijeme, zbog blagoslova koji ga je pratio i berićeta koji je dolazio s njim.

Kada sam se srela s njegovom majkom, rekla sam joj da je dijete dobro i dodala: 'Bilo bi dobro da ostaviš sina kod mene još neko vrijeme dok ne ojača i poraste još malo. Bojim se za njega bolesti koje su česta pojava u Mekki.' Ubjeđivala sam je i podsticala na to sve dok nije pristala da dječak ide s nama natrag. Tako smo se vratili s njim radosni i veseli."

Meleki su očistili srce dječaka Muhammeda

“Nekoliko mjeseci nakon toga, dogodilo se nešto što nas je prepalo, uznemirilo i veoma potreslo. Naime, jednoga jutra dijete je izašlo sa svojim bratom po mlijeku da čuvaju omanje stado ovaca iza naših kuća. Ubrzo nakon toga, dijete je dotrčalo i reklo: ‘Spasite moga brata Kurejšiju! Odveli su ga dvojica ljudi u bijelom, povalili na zemlju i razrezali mu grudi.’

Ja i muž smo odmah potrčali prema dječaku. Našli smo ga prestrašenog i preblijedjelog u licu. Moj muž ga je zagrlio, a ja sam ga privila na grudi i upitala: ‘Šta se dogodilo, sinko?’ Rekao je: ‘Prišla su mi dva muškarca u bijelom, povalili me, razrezali grudi, izvadili su iz grudi nešto, ne znam šta, potom su me ostavili i otišli.’

Vratili smo se s njim, prestrašeni i uznemireni. Kada smo došli u naše šatore, moj muž se okrenuo prema meni i sa suzama u očima mi rekao: ‘Bojim se da se s ovim blagoslovljenim dječakom ne događa nešto što je van naše moći. Vрати ga njegovoj porodici, oni će bolje znati kako se nositi s tim.’

Povratak majci Amini

Poveli smo dječaka u Mekku. Po dolasku u Mekku otišli smo do kuće njegove majke. Kada nas je vidjela, iznenađeno je gledala u lice svoga djeteta, potom me upitala: ‘Halima, zašto si dovela Muhammeda kada si silno željela da je uz tebe i da boravi kod vas?’ Rekla sam: ‘Ojačao je, postao dječak, a ja sam uradila za njega što sam bila dužna, a i bojim se da mu se šta ne dogodi pa sam ga dovela tebi.’ Rekla je: ‘Reci mi istinu! To nisu razlozi zbog kojih ne bi željela da dijete ostane kod tebe.’ Bila je uporna i nije mi dala mira sve dok joj nisam ispričala šta se dogodilo. To ju je umirilo pa je rekla: ‘Halima, da se nisi prepala da bi mu šejtan mogao nauditi?’ Rekla sam: ‘Da.’ Ona reče: ‘Ne, tako mi Allaha, šejtan njemu ne može nauditi. Moj sin će biti velikan ljudskoga roda. Hoćeš li da ti kažem nešto o njemu?’ Rekla sam: ‘Naravno.’ Kazala je: ‘Kada sam ga zanjela, sanjala sam da je iz mene izašlo svjetlo koje je osvijetlilo dvore Busre u Šamu. A kada sam ga rodila, rukama se oslonio na zemlju i digao glavu prema nebu.’ Zatim mi je rekla: ‘Nema problema, ostavi ga i idi, neka te dobro prati. Neka te Allah nagradi svakim dobrom za tvoju neizmjernu brigu o mome sinu Muhammedu.’

Ja i moj muž smo vratili smo se kući veoma tužni zbog rastanka s njim, a i naše dijete je bilo jednako tužno i žalosno zbog rastanka sa Muhammedom ibn Abdullahom.”

Halima es-Sadijje živjela je veoma dugo. Doživjela je da vidi siroče koje je dojila, kao vođu Arapa, upućivača i vjerovjesnika svih ljudi.

Došla je kod njega nakon što je povjerovala u Knjigu koja mu je objavljena. Čim ju je ugledao, sav ushićen od radosti potrčao je prema njoj govoreći: “Majko, majko...”

Skinuo je svoj ogrtač i prostro ga da ona sjedne. Ukazao joj je posebne počasti i svim srcem se trudio da je što bolje ugosti. Ashabi su taj nesvakidašnji prizor istinskog dobročinstva prema majci gledali s posebnom pažnjom i divljenjem.

Neka je salavat i selam na Muhammeda, dobročinitelja i odanog čovjeka koji dobro ne zaboravlja i koji posjeduje plemenitu ćud i savršen moral.

I neka je Allahovo zadovoljstvo na prvakinja muslimana Halimu es-Sadijje, Poslanikovu majku po mlijeku.¹

¹ Za više informacija o njoj vidi:

- *Tarih at-Taberi*, 2/970. Pogledaj sadržaj desetog toma.
- *At-Tabaqāt al-kubra*, 1/110 i 151. 4/50.
- *Hayatu as-sahabe*, vidi sadržaj četvrtog toma.
- *Al-Istiab*, na margini knjige *Al-Isabe*, 4/270.
- *As-Sira*, Ibn Hišam, vidi sadržaj.
- *Al-Isabe fi temyiz as-sahabe*, 4/274. Biografija pod rednim brojem 299.
- *‘Alamu an-nisa’*, Kuhale, 1/290.
- *Sifetu as-Safve*, 1/57.
- Ibn Kesir, 2/273.
- *Usud al-gabe*, 7/67.
- *Delai an-nubuvve*, str. 111.
- *Al-Muhbir*, str. 10 i 130.

POSLANIKOVE ﷺ
SUPRUGE

Hatidža bint Huvejlid

“Tako mi Allaha, Allah mi nije podario bolju ženu od nje... Ona je povjerovala u moje poslanstvo kada su drugi odbijali to učiniti, vjerovala mi je kada su me drugi u laž ugonili, pomogla me je svojim imetkom kada su mi drugi ljudi sve uskraćivali, Allah mi je sa njom podario djecu, a s drugim ženama nije.” (Ahmed)

U ovoj priči upoznat ćemo se sa ashabijkom koja spada u skupinu malobrojnih žena koje su bile savršene ličnosti i koje su upotpunile svoj iman i usavršile svoj moral. Upoznat ćemo se sa muslimankom koju je Allah ﷻ¹ izabrao i odlikovao iznad drugih žena, određivši joj ulogu supruge posljednjeg Allahovog poslanika, Muhammeda ﷺ, majke njegove djece i majke svih vjernika. Ona je Hatidža bint Huvejlid el-Kureši el-Esedi, prvakinja među ženama svoga vremena, koja je bila ugledna u islamu, ali i u džahilijjetu tako da je i prije islama bila poznata po nadimku *Et-Tahira* - Čista. Prije stupanja u brak sa Muhammedom ﷺ, dva puta se udavala.

Prvi muž bio joj je Atik ibn Aiz ibn Abdullah el-Mahzumi, a nakon njega udala se za Ebu Haleta Hinda ibn Zuraru et-Temimija. Sa Hindom je rodila sina kojem je također dala ime Hind i on je na samom početku Muhammedove ﷺ poslaničke misije, primio islam. U Bici kod Deve bio je na Alijinoj strani, a Zubejr ibn Bekar o njemu je rekao: “Hatidžin sin Hind umro je u Basri u vrijeme kada je tim područjem harala kuga i njegovoj dženazi prisustvovao je ogroman broj ljudi zanemarivši druge dženaze, jer je on bio Poslanikov ﷺ pastorak. Bio je izvanredan govornik i jednom prilikom govoreći o svom porijeklu rekao je: ‘Ja sam najplemenitijeg roda i po ocu i po majci i po braći i sestrama. Moj otac, tj. očuh, je Muhammed ﷺ, moja majka je Hatidža bint Huvejlid, moj brat je Kasim, a sestra Fatima.’”²

¹ ﷻ - Dželle dželaluhu (Uzvišeni Allah)

² *As-Semt as-Semin li at-Taberi*, str. 55.

Hatidža je bila ugledna i izuzetno bogata žena koja je svoje bogatstvo stekla trgovinom kao i većina drugih Arapa. Redovno je unajmljivala ljude koji su prodavali njenu robu, a ona im je davala procenat od zarade. Kada su do nje došle vijesti o povjerljivosti i pravednosti Muhammeda ibn Abdullaha, ona ga je pozvala i ponudila mu da radi za nju i da bude njen opunomoćenik za trgovačku karavanu koja je s robom trebala krenuti u Šam, obećavši mu veći procenat od zarade nego što je drugima davala. On je prihvatio ponudu i zajedno sa Hatidžinim slugom Mejserom krenuo je u Šam. Muhammed ﷺ u rekordno brzom roku prodao je robu, a od zarađenog novca kupio drugu robu, koju je trebalo prodati u Mekki, i sa Mejserom se vratio u rodni grad. U toku putovanja, kada je sredinom dana vrućina bila nesnosna, Mejsere je vidio pravo čudo, primijetio je kako dva meleka prave hlad Muhammedu ﷺ dok je on jahao na svojoj devi. A kada su se, na putu prema Šamu, odmarali pod drvetom blizu jednog samostana, monah iz tog samostana, Behira, pozvao je Mejseru i upitao ga: "Ko je ovaj čovjek?" Mejsere je odgovorio: "On je mladić iz plemena Kurejš iz Mekke." Tada je Behira rekao: "Tako mi Allaha, nemoguće je da u ovo doba dana pod onim drvetom sjedi bilo ko, osim ako nije Allahov poslanik."¹

Povod za susret

Hatidža je bila prijatno iznenađena kada je vidjela da se njena zarada udvostručila, a njenom čuđenju nije bilo kraja kada ju je Mejsere obavijestio da je vidio meleke kako prave hlad Muhammedu ibn Abdullahu. Nakon toga ona je pozvala Muhammeda ﷺ i rekla mu: "Sine moga rođaka, znaj da si ti kod mene pobudio veliku želju i interesovanje, zbog tvog ugleda u tvom narodu, zbog povjerenja, izvanrednog ahlaka i iskrenosti", zatim mu je stidljivo ponudila brak. U nekim predajama spominje se da je Hatidža svoje simpatije prema Muhammedu ibn Abdullahu, kao i svoje namjere otkrila prijateljici Nefisi bint Munebbih, a zatim ju je poslala Muhammedu ﷺ da mu u njeno ime ponudi brak što je on i prihvatio. Hatidža je u to vrijeme slovila kao najuglednija i najbogatija žena u plemenu Kurejš, tako da jednostavno nije bilo muškarca koji je ne bi zaprosio bez obzira što je bila udovica. Njena razmišljanja, želje i ponudu za brak, Muhammed ﷺ je ispričao svom

¹ *As-Sira an-Nebevijeti li Ibn Hišam*, I tom, str. 188.

amidži Ebu Talibu, koji se obradovao toj vijesti rekavši: “Ovo je uistinu velika blagodat koju ti je Allah podario.”¹ Osim toga Hatidža je tražila da Muhammed ﷺ dođe sa Ebu Talibom kod nje. Kada je Ebu Talib došao, ona mu je rekla: “Voljela bih da odeš do moga amidže i da ga upitaš hoće li me udati za tvoga bratića.” Ebu Talib je s oduševljenjem prihvatio prijedlog, rekavši: “To je Allahov zakon”, misleći na brak općenito, a kada je vijest stigla do Hatidžinog amidže, on je pozvao vođe plemena Mudar i sve ugledne ljude u Mekki, da prisustvuju vjenčanju i sklapanju bračnog ugovora između Muhammeda ibn Abdullaha i Hatidže bint Huvejlid. I kako to običaj nalaže, niko od zvanica nije odbio poziv, svi su došli da prisustvuju tom veličanstvenom i blagoslovljenom činu koji je obilježio predislamski period u životu Muhammeda ﷺ i Hatidže. Nevjestin zastupnik bio je njen amidža Amr ibn Esed i amidžić Vereka ibn Nevfel, a mladoženju je zastupao amidža Ebu Talib. Vjenčani dar za mladu iznosio je dvanaest i pol oka zlata, a u nekim predajama spominje se dvadeset deva, pa su islamski učenjaci, kako bi “pomirili” različite predaje, zaključili da se zapravo radilo o dvostrukom mehru, dvanaest i pol oka zlata od Ebu Taliba i dvadeset deva od Muhammeda ﷺ kao mladoženje.²

Prosidba i vjenčanje

Skupu se prvi obratio Ebu Talib i između ostaloga rekao: “Hvala Allahu Koji nas je učinio potomcima Ibrahimovim i sinovima Ismailovim i Koji je naše porijeklo vezao za Meada, a naš rod za pleme Mudar. Hvala Allahu Koji nas je učinio čuvarima i zaštitnicima Njegove Kuće i Koji nam je podario Kabu, učinio Mekku sigurnim gradom i nas učinio vladarima i vođama drugih ljudi. A zatim, zaista se s mojim bratićem Muhammedom ibn Abdullahom ne može mjeriti ni jedan drugi mladić, bez obzira što on ne posjeduje mnogo imetka, ta imetak je vrijednost koja kratko traje, a zatim nestaje. Muhammed, čije porijeklo dobro poznajete, zaprosio je Hatidžu bint Huvejlid, i na ime vjenčanog dara ponudio joj dvanaest i pol oka zlata. Tako mi Allaha, imam osjećaj da je ovo za njega sudbonosan dan i veliki događaj.” Zatim je ustao Vereka ibn Nevfel i rekao: “Hvala Allahu na svim blagodatima koje je Ebu Talib spomenuo i

¹ *Hatemu-n-Nebijjin li Ebi Zehre*, I tom, str. 201.

² *Ibid.*, I tom, str. 206.

Koji nas je odlikovao nad drugim ljudima. Mi smo prvaci i vođe Arapa, isto kao i vi, i to niko ne može poreći niti neko od nas negira vaš ponos i ugled u narodu. Naša je želja da se još više povežemo s vašom porodicom, zato, o Kurejšije, budite svjedoci da ja danas udajem Hatidžu bint Huvejlid za Muhammeda ibn Abdullaha ibn Abdulmuttaliba.” Nakon toga Ebu Talib je zamolio Hatidžinog amidžu Amra ibn Eseda da se i on obrati uzvanicima i da potvrdi Hatidžinu udaju, što je on i učinio rekavši: “O uglednici Kurejša, budite svjedoci da sam vjenčao Muhammeda ibn Abdullaha i moju bratičnu Hatidžu bint Huvejlid” Sve vođe Kurejša su to posvjedočili.¹ Muhammed ﷺ je tada imao dvadeset i pet, a Hatidža četrdeset godina. Kada je vjenčanje obavljeno, članovi porodica i drugi gosti su se razišli ostavljajući mladence da se u miru pripreme za svoj prvi bračni susret. Mekka je tada živjela svoje najljepše dane, proslavljajući brak čistog, plemenitog i povjerljivog mladića, i ne sluteći da je taj mladić zapravo posljednji Allahov Poslanik, i čestite i plemenite žene koja će se uz svog muža okтити nedostižnom slavom i ponijeti epitet odabrane žene islamskog Ummeta. Veselje se širilo na sve strane, djevojke su udarale u defove i na ženskim sijelima, koja su upriličena povodom svadbe, pjevale svadbene pjesme, a kuća mladenaca je, nakon prve bračne noći bila otvorena za sve građane Mekke, za sve znane i neznane goste. Tako je vijest o Muhammedovoj ﷺ ženidbi stigla i u pleme Benu Sad, tačnije u kuću blagoslovljene žene Halime, majke Muhammedove ﷺ po mlijeku.

Majka Halima na svadbenom veselju

Kao i svaka druga majka, i Halima je bila presretna zbog te vijesti i vidljivo uzbuđena počela se spremati za odlazak u Mekku da radost i veselje podijeli sa Muhammedom ibn Abdullahom, kojeg je ona mlijekom iz svojih grudi othranila i s njim doživjela najljepše trenutke u svome životu. Kada je stigla u Mekku i došla pred kuću mladenaca, ugledao ju je njen sin Muhammed i odmah izašao pred nju da joj izrazi dobrodošlicu. Bio je to susret za nezaborav Muhammed ﷺ je zagrlio i privio na svoje mubarek grudi svoju majku, a zatim je upoznao sa suprugom koja je svekrvi izrazila dobrodošlicu kao rođenoj majci. Sretna majka je s mladencima provela izvjesno vrijeme, uputila im nekoliko majčinskih savjeta i poželjela sreću i berićet u braku, a zatim se spremila

¹ Ibid.

za povratak svojoj kući. Muhammed ﷺ i Hatidža su ispratili Halimu i darovali je najboljim i najljepšim darovima. Dok su se rastajali Muhammedove ﷺ oči orosile su se suzama, jer se, gledajući Halimu, sjetio svoje majke Amine, koja je umrla kada je on imao samo šest godina. Sjetio se svog djetinjstva provedenog kod Halime u plemenu Benu Sad i povratka majci Amini u Mekku, a zatim odlaska s njom u Medinu i povratak bez nje u Mekku. Zbog toga je sva svoja osjećanja, svu ljubav kojom je bilo ispunjeno njegovo srce, koju bi, da je živa, poklonio svojoj majci, Muhammed ﷺ poklonio Halimi, svojoj majci po mlijeku.

Blagoslovljeni plodovi braka

U historijskim knjigama nije zabilježena niti jedna predaja koja bi ukazivala na to da je u bračnom životu Muhammeda ﷺ i Hatidže bilo ikakvih nesporazuma i međusobnih razilaženja kao što je uobičajeno u braku. Naprotiv, sve predaje o njihovom životu svjedoče o međusobnom slaganju, poštivanju, ljubavi, saradnji i potpunoj harmoniji u braku. Dani su prolazili, a bračni par je živio skladno, kušali su sve slasti bračnog života i međusobno bili jedno drugom podrška u svakoj situaciji. Ma kakvo iskušenje ih snašlo oni su ga zajednički rješavali. Tako je bilo i onda kada im je Allah ﷻ podario djecu kao krunu braka. Hatidža je Muhammedu ﷺ rodila i mušku i žensku djecu: Kasima, Abdullaha, Zejnebu, Rukajju, Umm Kulsum i Fatimu. A u predaji kod imama Taberija spominje se da su oni rodili osmero djece: Kasima, Tahira, Tajjiba, Abdullaha, Zejneb, Rukajja, Umm Kulsum i Fatimu.

Međutim, Allah ﷻ ih je stavio na ispit i veliko iskušenje time što su im sva muška djeca umrla. Njihov sin Kasim, koji je bio radost njihovih srca i kojeg su voljeli kao očinji vid, bio je tek prohodao kada je Melek smrti došao po njegovu čistu dječiju dušu. A sinovi Abdullah i Tahir, umrli su kao dojenčad tako da su im u životu ostala samo ženska djeca. No, i pored toga, njih dvoje ostali su postojani, smireni i ta silna iskušenja nisu ih bacila u očaj. Muhammed ﷺ i Hatidža su živjeli u sretnom braku petnaest godina, a onda je Allah ﷻ upotpunio Svoju blagodat prema njima i oni su ušli u period života koji je bio obilježen Muhammedovim ﷺ poslanstvom i velikim iskušenjima koja je i njegova supruga s njim dijelila. Hatidža je prije prve Objave u Muhammedu ﷺ vidjela nešto izuzetno i nadala se da će ga Allah počastiti poslanstvom. Na takvu

pomisao i zaključak navodio ju je i jedan događaj iz džahilijjeta, koji se odnosio na Muhammeda ﷺ. Naime, prenosi se od Ibn Abbasa da su mekkanske žene imale poseban praznik u mjesecu redžebu i one su ga proslavljale kod Kabe. I dok su one stajale pored jednog kamenog idola, pojavio se nepoznat čovjek u čistoj odjeći i povišenim glasom uzviknuo: "O žene Mekke, znajte da će se u vašem gradu pojaviti Allahov poslanik čije ime je Ahmed, kojem će Allah objaviti Knjigu, pa koja od vas bude u mogućnosti da se uda za njega neka to učini." Žene su se naljutile na tog neznanca i obasule ga pogrdnim riječima i psovkama, sve, osim Hatidže koja ništa ružno nije kazala na ono što je čula.¹

Prva muslimanka

Osim toga, ona je o Poslanikovim ﷺ istinitim snovima i onome što mu se desilo na putovanju u Šam razgovarala sa svojim amidžićem Verekom ibn Nevfelom. Ibn Ishak o tome bilježi predaju u kojoj stoji: "Hatidža je obavijestila svoga amidžića Vereku ibn Nevfela, koji je bio primio kršćanstvo i poznavao je nešto od prijašnjih objava, o onome što se desilo Muhammedu ﷺ na putovanju u Šam i on joj je tada rekao: 'Hatidža, ako je istina to što si mi ispričala, onda znaj da je Muhammed Poslanik ovoga Ummeta koji je najavljen u ranijim Objavama.'"² Od tada je Hatidža još više brinula o svome mužu, maksimalno mu se posvetila i kada je on dobio prvu Objavu, ona nije bila iznenađena. Naprotiv, ona mu je odmah povjerovala, priznala ga za Poslanika i bila mu najveća podrška u poslaničkoj misiji i pozivanju ljudi u islam.

U tom smislu je i predaja u kojoj stoji da je Hatidža rekla Muhammedu ﷺ, nakon što ju je obavijestio da se on boji svojih snova i onoga što vidi u snu i na javi, misleći na meleka Džibrila, rekla: "Možeš li me obavijestiti kada ti dođe?" "Da", odgovorio je. Kada se to desilo, Muhammed ﷺ joj je rekao: "Hatidža, on je došao." Ona mu je rekla: "Dodi i sjedi na moje stegno." On ju je poslušao, a nakon toga ona ga je upitala: "Vidiš li ga sada?" "Da", odgovorio je Muhammed ﷺ. Zatim mu je rekla da joj sjedne u krilo i kada je on to učinio ona ga je ponovo upitala da li ga vidi, a on je potvrdno odgovorio. Tada je ona otkrila jedan

¹ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 15.

² *As-Sira an-Nabavi li Ibn Hišam*, I tom, str. 191.

dio svoga tijela i upitala Muhammeda ﷺ: “Vidiš li ga sada?” “Ne”, odgovorio je, a ona mu je rekla: “Ustraj na tom putu i budi radostan, jer to je sigurno bio melek, a ne šejtan.”¹ Na taj način Hatidža je željela provjeriti da li uistinu Muhammedu ﷺ dolazi melek ili neko drugi, i tada se uvjerila da to ne može biti šejtan, jer šejtan se ne stidi otkrivenog ženskog tijela, za razliku od meleka koji se u takvoj situaciji udalji s tog mjesta. Hatidža je bila prva osoba koja je povjerovala u Muhammedovo ﷺ poslanstvo i prva osoba koja je primila islam. To je u mnogome olakšalo Poslaniku ﷺ njegovu misiju, i ne samo to, već sva iskušenja koja je doživio od nevjernika, utjerivanje u laž, ismijavanje, spletkarenje, nestajala bi kada bi se vratio kući gdje ga je čekala njegova brižna žena i postojana muslimanka, koja mu je bila istinska utjeha. U hadisu kojeg prenosi Aiša, r.a, spominje se da je Muhammed ﷺ, u najtežim trenucima na početku misije, došao Hatidži i rekao: “Bojim se za sebe.” A Hatidža mu je tada rekla: “Ne, tako mi Allaha, ti se ne trebaš bojati, Allah te sigurno nikada neće izdati i na cjedilu ostaviti”, a zatim je spomenula sve njegove osobine i plemenita svojstva.²

Potpuna podrška suprug, Muhammedu ﷺ

Da bi mu dala podršku kada mu je bila najpotrebnija, ona ga je ponovo odvela svom amidžiću Vereki ibn Nevfelu i tražila od njega da sasluša Muhammeda ﷺ. Vereka ga je upitao: “Rođače, objasni mi šta ti zaista vidiš?” Kada mu je Muhammed ﷺ pojasnio i u detalje opisao susret sa Džibrilom, Vereka mu je rekao: “To je povjerenik Objave kojega je Allah slao i Musau عليه السلام. Eh, da mi je dočekati kada budeš pozivao u islam i kada te tvoj narod bude protjerivao!” Tada je Poslanik ﷺ u čudu upitao: “A zar će me moj narod protjerati?” Nevfel je odgovorio: “Da, nije došao ni jedan poslanik sa nečim sličnim, a da se njegov narod nije borio protiv njega i da ga nije proganjao. Ako budem živ kada budeš pozivao u islam, ja ću te sigurno podržati i pomoći.”³ Poslanik ﷺ se obradovao onome što je čuo od Vereke i srce mu se u potpunosti smirilo, a zatim se vratio kući sa svojom vjernom i pronicljivom suprugom Hatidžom. Vereka ibn Nevfel je umro prije nego što je Muhammed ﷺ počeo dobijati Objavu i u

¹ Ibid.

² *Al-Isabetu fi temyizi-s-sahabeti*, II tom, str. 213.

³ Ibid., II tom, str. 213.

predaji koju prenosi Aiša navodi se da je Muhammed ﷺ sanjao Vereku koji je bio u bijeloj odjeći i tom prilikom je rekao: “Da je on stanovnik Vatre, ne bi bio u bijeloj odjeći”¹, što upućuje na zaključak da je Vereka ibn Nevfel stanovnik Dženneta. Hatidža je bila posebno ponosna na ono što je čula od svog amidžića i vijest o tome da je njen suprug posljednji Allahov Poslanik, bila joj je draža od cijelog dunjaluka i svega što je na njemu. Jer, šta je prolazno dunjalučko bogatstvo i lažna slava i ugled u odnosu na poslanstvo poslije kojeg nema veće blagodati i počasti. Zbog toga je odlučila da ostatak svoga života provede pomažući moralno i materijalno svome suprug, Muhammedu ﷺ u promicanju Allahove istine i širenju vjere islama. I ona mu je ustinu bila podrška i branila ga je i pomagala onda kada mu je bilo najteže i kada je od Kurejšija doživio najgore uznemiravanje, napade i provokacije. Hatidža se nije bojala Kurejšija ni onda kada su samo ona i Alija ؑ², koji je tada bio dječak, klanjali namaz kod Kabe zajedno sa Poslanikom ﷺ.

Neustrašiva muslimanka

Naime, u predaji koju prenosi Afif el-Kindi stoji da je on rekao: “U džahilijetu sam došao u Mekku s ciljem da kupim odjeću i miris za svoju suprugu i odsjeo sam kod Abbasa ibn Abdulmuttaliba. Kada je sunce bilo već odskočilo, pojavio se čovjek koji je pogledao u nebo, a zatim se, stojeći skrušeno, posvetio molitvi okrenut prema Kabi. Nakon toga došao je dječak i stao s njegove desne strane, a nedugo zatim došla je neka žena i stala iza njih dvojice. Onda je onaj čovjek učinio ruku³, a dječak i žena su ga slijedili u tome, zatim se uspravio i učinio sedždu i oni za njim, pa sam, čudeći se njihovom postupku upitao Abbasa: “Ja zaista vidim nešto krupno i čudno!?” Abbas mi je odgovorio: “Hm, krupna stvar, veliš! A znaš li ti ko je taj čovjek?” “Ne znam”, odgovorio sam, a on mi je rekao: “To je moj bratić, Muhammed ibn Abdullah.” Zatim je upitao: “A znaš li ko je onaj dječak?” “Ne znam”, ponovio sam, a on mi je rekao: “To je također moj bratić, Alija ibn Ebu Talib, a što se tiče one žene, to je Hatidža bint Huvejlid, supruga moga bratića Muhammeda, koji nam govori da je njegov Gospodar, Gospodar nebesa i Zemlje i da mu je naredio da poziva u islam, a

¹ Hadis bilježi Imam Tirmizi.

² ؑ - Radijallahu anhu (Neka je Allahov blagoslov na njega)

ja na zemlji ne znam nikoga osim njih troje da slijedi tu vjeru.” “Ja sam”, veli Afif, “poželio tada da budem četvrti sljedbenik vjere Muhammedove.”¹ A kada su Kurejšije stavile u izolaciju Poslanika ﷺ i njegove sljedbenike na imanju Ebu Talibovom, ona se nije nimalo dvoumila hoće li ići sa njima ili ne, bez obzira što ju je starost već bila ophrvla i što je kao najuglednija žena u svome plemenu mogla ostati u svojoj kući, a da joj nevjernici, zbog straha od osvete njenih saplemenika, nimalo ne naude. Tri godine je trajala izolacija i Hatidža je neprestano bila uz Muhammeda ﷺ, trpeći i glad, i žeđ, i sva iskušenja koja su ih snašla u toku izolacije. Šest mjeseci nakon toga, umro je Poslanikov amidža Ebu Talib, koji mu je zajedno sa Hatidžom bio najveći zaštitnik među ljudima i najbolje i najsigurnije utočište.

Dunjalučki rastanak - Godina tuge

Poslije Ebu Talibove smrti, nevjernici su pojačali svoja zlostavljanja i svoje napade i spletke i toliko su ga uznemiravali da su neki od njih bili slobodni da ga posipaju pijeskom po glavi i bacaju sirovu životinjsku kožu na njegova leđa dok je klanjao pored Kabe. Nakon jednog takvog događaja ušao je prašnjave glave u kuću, a hazreti Fatima je skidala prašinu i prala njegovo lice i plakala, a on joj je govorio: “Ne plači, kćerkice, Allah će sigurno zaštititi tvoga oca.” Zatim je rekao: “Kurejšije me nisu smjele ovako vrijeđati sve dok nije umro Ebu Talib.” I dok je Ebu Talib odbrojavao posljednje trenutke dunjalučkog života, i vjerna Poslanikova ﷺ supruga Hatidža bila je na bolesničkoj postelji. Muhammed ﷺ joj je pomagao i brinuo se za nju nadajući se da će ozdraviti. Međutim, kada se bolest pojačala i najavila njen skori rastanak sa dunjalukom, Muhammed ﷺ je osjetio veliku tugu u srcu i u tim trenucima došao mu je melek Džibril i rekao: “Allahov Poslaniče, naređeno mi je da obradujem Hatidžu kućom od bisera u Džennetu u kojoj nema vreve, bolesti niti nesreće.”² Nakon njene smrti, Poslanik ﷺ je rekao: “Vidio sam Hatidžu pored džennetske rijeke u dvorcu od bisera u kojem nema prazne besjede niti bilo kakvih neprijatnosti.”³ Muhammed ﷺ je bio toliko pogođen smrću voljene supruge Hatidže i amidže Ebu Taliba da je godina u kojoj su umrli nazvana “Godina tuge”.

¹ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 18.

² Hadis bilježe Ahmed i Ebu Ja'la.

³ *Medžmeu az-zevaid*, IX tom, str. 416.

Dani su prolazili, a Muhammed ﷺ je nosio tugu u srcu zbog rastanka sa Hatidžom i ta tuga nije jenjavala. Takav je dunjalučki život, čovjek na ovome svijetu živi između sastanaka i rastanaka, sastanaka kojima se raduje i rastanaka zbog kojih tuguje. I bez obzira na protok vremena, Poslanik ﷺ se stalno sjećao Hatidže, jer ona je ostavila poseban trag i pečat na kompletan njegov život. Kao da je njegovo plemenito srce govorilo: “Hatidža, iako si se od mene rastavila fizički, znaj da sjećanje na tebe neće nikada umrijeti.”

Tako je uistinu i bilo, Muhammed ﷺ nije prestajao spominjati Hatidžu ni onda kada se oženio djevojkama i udovicama koje su njemu bile drage i bliske, on je pred njima sa oduševljenjem spominjao Hatidžine zasluge i njene vrline. To je izazivalo ljubomoru kod njegovih suprug, a posebno kod Aiše koju je Poslanik ﷺ neizmjereno mnogo volio. Kad god bi Poslanik ﷺ spomenuo Hatidžu u Aišinom prisustvu, njeno lice bi se zacrvenjelo i ona nikako nije mogla sakriti svoju ljubomoru. Aiša nam priča o jednom takvom događaju i kaže: “Jednoga dana Hatidžina sestra Haleta tražila je dozvolu da uđe u našu kuću i kada je čuo njen glas koji je ličio na Hatidžin glas, Muhammed ﷺ se toliko obradovao da je uzviknuo: ‘Moj Allahu, ovo je Haleta bint Huvejlid!’ Ja sam bila ljubomorna zbog toga i rekla sam mu: ‘Zašto stalno spominješ tu staricu koja je davno umrla i koju ti je Allah zamijenio boljom ženom?’ Tada se Poslanik ﷺ namrštitio i naljutio kao nikada do tada i rekao mi: ‘Tako mi Allaha, Allah mi nije podario bolju ženu od nje... Ona je povjerovala u moje poslanstvo kada su drugi odbijali da to učine, vjerovala mi je kada su me drugi u laž ugonili, pomogla me je svojim imetkom kada su mi drugi ljudi sve uskraćivali, Allah mi je s njom podario djecu, a sa drugim ženama nije.’”¹

Najodabranija žena Ummeta

U drugoj predaji Aiša kaže: “Nisam bila ljubomorna ni na koga kao na Hatidžu. Ona je umrla na tri godine prije nego što sam se ja udala za Muhammeda ﷺ, i on ju je stalno spominjao. Allah mu je naredio da je obraduje dvorcem u Džennetu, a kada bi Poslanik ﷺ zaklao bravče, uvijek je nešto od toga poklanjao Hatidžinim prijateljicama.” Nemoguće je opisati Poslanikovu ﷺ čistu ljubav prema Hatidži i u pravu je bila Aiša

¹ Hadis bilježi imam Ahmed, *Medžmeu az-zevid li Hejsemi*, IX tom, str. 223.

kada je kazala: “Kao da na dunjaluku za njega nije bilo druge žene osim Hatidže.” Jeste, mnogo je žena na dunjaluku bilo, ali nije bilo žene koja je posjedovala takve kvalitete, vrline i savršen ahlak kao što je Hatidža. To potvrđuju i riječi Allahovog Poslanika ﷺ: “Hatidža je odlikovana, u odnosu na druge žene iz mog Ummeta, kao što je Merjem odlikovana u odnosu na sve žene svijeta.”¹ U drugom hadisu Poslanik ﷺ je rekao: “Najodabranije žene u Džennetu su: Hatidža bint Huvejlid, Fatima bint Muhammed, Merjem bint Imran i Asja bint Muzahim, žena faraonova.”² Također je rekao: “Merjem bint Imran je najbolja žena svoga vremena, a Hatidža bint Huvejlid je najbolja žena svoga vremena.”³ U predaji koju bilježi imam Muslim stoji da se Aiša naljutila zbog toga što Poslanik ﷺ stalno spominje Hatidžu i u srdžbi je uzviknula: “Hatidža!?” a Muhammed ﷺ joj je odgovorio: “Ja sam opskrbljen ljubavlju prema njoj.”⁴ Eto tako je Hatidža našla mjesto u srcu Allahovog Poslanika ﷺ i nije je mogla zamijeniti nijedna druga žena na dunjaluku, ali je isto tako Hatidža, kao majka svih vjernika, zauzela mjesto u srcima svih muslimana i tako će ostati do Sudnjega dana. Hatidža bint Huvejlid, prva muslimanka iz ovoga Ummeta, supruga posljednjeg Allahovog Poslanika ﷺ i majka svih vjernika, umrla je tri godine prije Hidžre u Medinu u šezdeset petoj godini života.⁵

Molimo Allaha ﷻ da je nagradi za njen hizmet islamu i Muhammedu ﷺ i da je u Džennetu spoji sa njenim voljenim mužem, Muhammedom ﷺ i njihovom djecom. Neka mjesto njihovog susreta bude biserni dvorac na obali džennetske rijeke, u kojem ju je Poslanik ﷺ vidio u snu nakon njenog preseljenja na ahiret.

¹ Hadis bilježe Taberani i Bezzar.

² Hadis bilježe Ahmed, Ebu Ja'la i Taberani, *Medžmeu az-zevaid li Hejsemi*, IX tom, str. 223.

³ *Sahih Muslim*

⁴ Ibid.

⁵ *Subul al-huda wa ar-rešad*, IX tom, str. 47.

Sevda bint Zema

Činilo joj se tada kao da joj mora pritišće i slama grudi, ponestalo joj je daha, ali je drhtavim glasom uspjela izustiti: "Allahov Poslaniče, ja nemam potrebe za brakom radi intimnog odnosa, već samo želim da na Sudnjem danu budem proživljena kao tvoja supruga."

Srce joj je bilo ispunjeno neopisivom radošću i bila je uvjerena da će joj se nešto neočekivano lijepo desiti. Ona jednostavno nije mogla drugačije protumačiti ono što je vidjela u snu, a vidjela je da se mjesec sa neba spustio na postelju na kojoj je ona ležala. Nije znala tumačiti snove, ali osjećaj blaženstva koji je prožimao cijelo njeno biće, govorio je da joj se sreća smiješi i da je čekaju bolji dani. Naravno, razmišljala je šta bi to moglo biti, koja bi joj se to želja mogla ispuniti i ostvariti, ali ono o čemu nikako nije razmišljala i što ni u snu nije mogla zamisliti, jeste da će je zaprositi posljednji Allahov poslanik, Muhammed ﷺ. Uistinu, za nju nije bilo veće sreće ni bolje nagrade od te da postane Poslanikova ﷺ supruga i da se okiti imenom majke svih vjernika i da njena strpljivost i ustrajnost na istini, njeno odricanje i hidžra u Abesiniju budu na taj način nagrađeni. A upravo se to desilo čistoj i plemenitoj ashabijki, koja je, nakon što se udala za Poslanika ﷺ, vrijeme koje je trebala provoditi sa njim, poklonila Aiši kako bi usrećila Muhammeda ﷺ.

Muhadžirka u Abesiniju

Ona je Sevda bint Zema ibn Kajs ibn Abduššems el-Kureši, a njena majka je Eš-Šumus bint Kajs ibn Zejd iz plemena Benu Nedždžar.¹ Sevda je bila udata za Sekrana ibn Amra, brata Suhejla ibn Amra i ona je bila u grupi od osam članova njene porodice koji su u ime Allaha ostavili svoje domove i svoje imetke i oputovali u Abesiniju kako bi sačuvali svoju vjeru od onih koji su ih mučili i vrijeđali i silom ih htjeli vratiti u idolopoklonstvo. Osim nje, u toj grupi bili su: njen muž Sukran ibn Amr,

¹ *Ujun al-Eser*, II tom, str. 300.

njen brat Malik ibn Zema, braća njenog muža, Sulejt i Hatib, mužev bratić Abdullah ibn Suhejl ibn Amr, Umm Kulsum bint Suhejl ibn Amr i Amra bint Vikdan ibn Abduššems.¹ Prevalili su dug put, putovali preko gora i preko mora, samo da bi sačuvali svoju vjeru, ne bojeći se na tom putu nikakvih iskušenja, pa ni smrti. A Sevdu su uistinu pratila velika iskušenja na putu hidžre i ona su se smjenjivala jedno za drugim, dok nisu dostigla vrhunac smrću njenog muža i njenog vjernog životnog saputnika, Sukrana ibn Amra. Tako je ova plemenita ashabijka kušala iskušenje obudovjelosti i iskušenje usamljenosti, istovremeno. Međutim, nedaće i iskušenja ashaba, prvih muslimana, bila su mnogo manja u odnosu na iskušenja Allahovog Poslanika ﷺ, a jedno od iskušenja koje ga je pogodilo u najtežim trenucima poslaničke misije bila je smrt njegove vjerne supruge Hatidže. Ashabi su se maksimalno trudili da pomognu Poslaniku ﷺ i da mu budu na usluzi, posebno u najtežim trenucima, kao što je bio rastanak sa Hatidžom. Između ostaloga, gledajući koliko Poslanik ﷺ tuguje, oni su jedni drugima govorili da bi možda bilo dobro da se Poslanik ﷺ ponovo oženi kako bi ublažio tugu za Hatidžom, ali, niko od njih nije imao snage da mu predloži bilo koju djevojku ili udovicu, jer, zaista je bilo teško naći ženu koja će biti adekvatna zamjena slavnoj Hatidži.

Udaja za Poslanika ﷺ

I dok je Poslanik ﷺ jedne noći sjedio u svojoj sobi sjećajući se dana koje je proveo sa voljenom Hatidžom, kod njega je ušla Havla bint Hakim, supruga poznatog ashaba Osmana ibn Mazuna, kojoj je Muhammed ﷺ izrazio dobrodošlicu i koju je izuzetno cijenio, jer ona je bila iskrena vjernica koja je sa svojim mužem također učinila hidžru u Abesiniju, a zatim su se vratili u Mekku da budu uz svoju braću i sestre po vjeri i da se zajednički bore na putu uzdizanja islama dok im Allah ne dadne konačnu pobjedu. Havla je prišla Poslaniku ﷺ, skupivši prije toga posljednje atome snage i hrabrosti, a onda mu ponizno i blago rekla: "Allahov Poslaniče, zašto se ne bi oženio?" Muhammed ﷺ ju je pogledao ispod svojih dugih trepavica i tužnim, ali dostojanstvenim glasom odgovorio joj: "Havla, koga da oženim nakon Hatidže?!" Odgovorila mu je: "Ako želiš oženiti djevicu ja znam takvu, a ako želiš oženiti udovicu,

¹ *Tarih at-Taberi*, II tom, str. 222.

ja ću ti također predložiti jednu od njih.” Onda ju je Poslanik ﷺ upitao: “Na koju djevicu misliš?” Havla je odgovorila: “Na kćerku tebi najdražeg čovjeka, Aišu, kćerku Ebu Bekrovu.” Nakon toga, Muhammed ﷺ je šutio izvjesno vrijeme, a onda je upitao: “A na koju udovicu misliš?” Odgovorila je: “Na Sevdu, kćerku Zeminu, koja je povjerovala u tvoje poslanstvo i tvoj je iskreni sljedbenik.” U tom trenutku, Muhammedu ﷺ vratila se u sjećanje slika Sevdinog života, koja je prije islama u Mekki proživjela većinu svoga života u dunjalučkom blagostanju i izobilju. Zatim je pred sobom vidio Sevdu koja je primila islam i u poodmaklim godinama napustila mir i rahatluk rodne grude otišavši u tuđu i daleku zemlju, među ljude s kojima je nije vezala ni rodbinska veza, ni jezik, ni vjera. I prije nego što se navikla na samoću i vratila u voljenu Mekku, “Majku gradova”, doživjela je bolan rastanak od svoga muža.

Zbog svega toga, Poslanik ﷺ u potpunosti je saosjećao s tom plemenitom ashabijkom i čvrsto je odlučio da joj ponudi brak i da joj unese radost u život pod njene stare dane ne bi li joj makar malo zalijećio rane koje joj je život nanio i ne bi li joj tugu ublažio. Poslije čvrste odluke, rekao je Havli: “Otiđi kod njih dvije i spomeni im moju bračnu ponudu.” Havla je prvo otišla u Ebu Bekrovu kuću i nakon što je on vjenčao svoju kćer Aišu za Muhammeda ﷺ, otišla je kod Sevdinog oca koji je također sa zadovoljstvom prihvatio Poslanikovu ponudu. Kada se vijest o Poslanikovoј ženidbi Sevdom proširila Mekkom, mnogi su bili zatečeni i nisu odmah mogli povjerovati u takvu vijest. “Zar da oženi staru udovicu i da ona zauzme Hatidžino mjesto”, pitali su se u čudu mnogi ljudi, a posebno uglednici Mekke, koji su se potajno nadali da će Poslanik ﷺ ponuditi brak njihovim kćerkama, uglednim i bogatim djevojkama.

Dosljedni sljedbenik Poslanikovog sunneta

Sevda je od prvog trenutka znala da se ona nije udala za običnog čovjeka, već za Allahovog Poslanika ﷺ i da ona, niti bilo koja druga žena, ne može biti zamjena za Hatidžu ٱ, već ju je Poslanik ﷺ oženio iz samilosti i dobročinstva prema njoj i zahvalnosti na njezinoj žrtvi za islam. Ona zapravo nije ni maštala o tome da bude zamjena majci svih vjernika, Hatidži, već je jednostavno željela da bude uz Allahovog Poslanika ﷺ, da mu pomaže i da mu bude radost u svakom trenutku.

Radovala se čak i onda kada se on smijao njezinom hodu, jer je bila krupna žena, a pored toga u starosti se bila udebljala, voljela je sve što on voli i uz njega je proživjela najljepše trenutke svoga života. Jedanput mu je, da bi ga nasmijala, rekla: "Allahov Poslaniče, sinoć sam klanjala namaz za tobom i kada sam bila na ruku u uhvatila sam se za nos bojeći se da mi krv ne poteče", nakon čega se Muhammed ﷺ slatko nasmijao.

Svoje noći poklonila Aiši

Tri godine, ona je svim svojim bićem nastojala da u Poslanikovo ﷺ plemenito srce unese radost i da mu olakša životna iskušenja, sve dok u njegovu kuću i njegov život nije i definitivno, nakon prethodnog sklapanja bračnog ugovora, ušla Aiša kojoj je Sevda dobrovoljno prepustila vodeću ulogu. Sevda nije nikada izgubila iz vida razlog zbog kojeg ju je Poslanik ﷺ oženio, a posebno je to došlo do izražaja onda kada je ona primijetila da Poslanik ﷺ želi da joj ponudi razvod braka. Činilo joj se tada kao da joj mora pritišće i slama grudi, ponestalo joj je daha, ali je drhtavim glasom uspjela izustiti: "Allahov Poslaniče, ja nemam potrebe za brakom radi intimnog odnosa, već samo želim da na Sudnjem danu budem proživljena kao tvoja supruga."¹ Muhammed ﷺ ju je pogledao pogledom punim sažaljenja i šutio je sve dok ponovo nije čuo njen glas: "Zadrži me kao svoju suprugu, a ja svoje noći poklanjam Aiši, jer nemam potrebe za onim za čim imaju druge žene."² Poslanik ﷺ se odazvao njenom pozivu i zadržao je kao svoju suprugu, i tim povodom Allah je objavio ajet: *Ako se naka žena plaši da će joj se muž početi joguniti ili da će je zanemariti, onda se oni neće ogriješiti ako se nagode - a nagodba je najbolji način.*³ Tako je Sevda ostala u Poslanikovoj kući sretna, zadovoljna i zahvalna Allahu ﷻ što je objavio ajete koji su podstakli Muhammeda ﷺ da odustane od razvoda braka i da ona na taj način zadrži status njegove supruge na dunjaluku i na ahiretu.

Govoreći o veličini ličnosti majke svih vjernika, Sevde, jednom prilikom je Aiša rekla: "Nije bilo žene, a da sam poželjela da budem kao ona, osim Sevde bint Zema, koja je, nakon što ju je starost ophrvala,

¹ *Al-Isaba*, VIII tom, str. 117.

² *Sahih Buhari*, VI tom, str. 154.

³ Prijevod značenja *An-Nisa'*, 128.

rekla: 'Allahov Poslaniče, ja želim pokloniti svoj dan koji trebaš provesti sa mnom, Aiši, iako je ona, zbog prevelike ljubomore, stroga prema drugim tvojim ženama.'"¹ Sevda je sa Poslanikom ﷺ obavila hadž, i kao što je to bio slučaj sa Aišom, tako je i njen hadž bio milost i blagoslov za nju i cijeli Ummet, jer je njen slučaj bio razlog propisivanja olakšice određenim skupinama ljudi u toku hadžskih obreda. Naime, prenosi se da je Aiša rekla: "Sevda je tražila dozvolu od Poslanika ﷺ da prije zore krene sa Muzdelife na Minu da izvrši obred bacanja kamenčića kako bi izbjegla gužvu na Mini, jer je bila krupna i debela žena i teško se kretala, i Poslanik ﷺ joj je to dozvolio."² Na taj način je svim iznemoglim, starim i bolesnim muslimanima i muslimankama, kao i njihovim vodičima i pomagačima, olakšano i dozvoljeno da prije zore napuste Muzdelifu i krenu na Minu radi bacanja kamenčića na džemretima.

Sevda je bila dosljedna u slijedenju Poslanikovog ﷺ sunneta u svim vrstama ibadeta, pa tako i kad je u pitanju hadž, jer je, za razliku od ostalih Poslanikovih žena, osim Zejnebe, kćerke Džahšove, samo jedanput obavila hadž, zbog Poslanikovih riječi njegovim ženama na Oprosnom hadžu: "Nakon ovog obavljenog hadža, držite se svojih kuća."³ Poslije toga, Sevda i Zejneb bint Džahš su govorile: "Nikada više nismo ni pomišljale o odlasku na hadž nakon onoga što smo čule od Poslanika ﷺ."⁴ Majka svih vjernika, Sevda bint Zema, na bolji svijet je preselila pred kraj hilafeta Omera ؓ. Ona je umrla, ali će njena svijetla biografija ostati da živi do Sudnjega dana i bit će uzor i inspiracija svim ženama koje žude za Allahovim zadovoljstvom i vječnom nagradom u Džennetu.

Molimo Allaha da je nagradi za njen trud u promicanju i širenju islama i da je obraduje ponovnim susretom sa njenim mužem, Muhammedom ﷺ u Džennetu Firdevsu.

¹ *Sahih Muslim*, hadis br. 1463.

² *Ibid.*, poglavlje o hadžu, hadis br. 1290.

³ Hadis bilježi Ahmed u *Musnedu*, VI tom, str. 324.

⁴ *Al-Tabaqāt*, VIII tom, str. 55.

Aiša bint Ebu Bekr

Ne uznemiravajte me zbog Aiše, jer tako mi Allaha, ništa mi od Objave¹ nije spušteno, a da nisam bio u njezinoj sobi. (Sahih Buhari)

Ona je Aiša bint Ebu Bekr Abdullah ibn Ebu Kuhafe el-Kureši et-Tejmi, majka svih vjernika, supruga najodabranijeg Allahovog Poslanik ﷺ i najučenija žena islamskog Ummeta svih vremena. Njena majka je Umm Ruman bint Amir za koju je Muhammed ﷺ rekao: "Koga raduje da gleda u ženu - džennetsku huriju, neka gleda Umm Ruman."²

Kćerka najboljeg čovjeka nakon Muhammeda ﷺ

A otac joj je najbolji i najodabraniji čovjek iz ovoga Ummeta nakon Poslanika ﷺ i prvi pravedni halifa muslimana, Ebu Bekr es-Siddik ؓ. Tako je Aiša imala sreću da bude rođena i odgojena u krilu plemenitih roditelja i da upotpuni odgoj uz svog muža Muhammeda ﷺ. Bila je poznata po nadimku Umm Abdullah, po svom sestriću Abdullahu ibn Zubejru. U predaji koju bilježi Ibn Hibban od Aiše stoji: "Kada se rodio Abdullah ibn Zubejr ja sam ga odnijela Poslaniku ﷺ, i on mu je stavio svoje mubarek pljuvačke na usne i rekao: 'Ovo je Abdullah, a ti si Umm Abdullah', i to je bio nadimak po kojem su me zvali iako ja nisam rađala djecu."³ Osim toga, Poslanik ﷺ, dao joj je nadimak *El-Muveffeka* - Upućena i potpomognuta od Allaha. Prenosi se od Abdullaha ibn Abbasa da je Muhammed ﷺ rekao: "Kome iz moga Ummeta umre dvoje djece, Allah će ga zajedno sa njima uvesti u Džennet." Aiša je upitala: "A kome umre jedno dijete?" Poslanik ﷺ je odgovorio: "I kome umre jedno dijete, o Muveffeka!" Onda je Aiša ponovo upitala: "A šta je sa onim ko ne bude

¹ Ovo se odnosi na medinski period Objave.

² *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 276.

³ Hadis bilježi Ibn Hibban, III tom, str. 8.

imao nikako djece?” Muhammed ﷺ je odgovorio: “Takvom sam ja zamjena za dijete, a nema bolje zamjene od mene.”¹ Allah ﷻ je odlikovao Aišu Poslanikovim društvom još dok je bila djevojčica i ona je svoje druženje s njim iskoristila u učenju islamskog znanja tako da je postala najveći pravnik i učenjak islamskog Ummeta.

Udaja za Poslanika ﷺ

O svojoj udaji za Muhammeda ﷺ, ona je ispričala sljedeće: “Nakon smrti plemenite i pobožne ashabijke, majke svih vjernika i supruge Muhammedove ﷺ, Hatidže došla je kod njega Havla bint Hakim i rekla mu: ‘Allahov Poslaniče, hoćeš li da te oženim?’ On je upitao: ‘A koga?’ Havla je odgovorila: ‘Ako želiš djevicu znam za takvu, a ako želiš udovicu, također znam takvu.’ Poslanik ﷺ je ponovo upitao: ‘O kojoj djevici, a o kojoj udovici se radi?’ Ona je odgovorila: ‘Što se tiče djevice, to je Aiša, kćerka tebi najdražeg čovjeka, Ebu Bekra, a što se tiče udovice to je Sevda bint Zema, koja je povjerovala u tvoje poslanstvo i tvoj je iskreni sljedbenik.’ Tada joj je Poslanik ﷺ rekao: ‘Idi i spomeni im to.’ “Nakon toga”, priča Havla, “otišla sam u Ebu Bekrovu kuću i zatekla samo njegovu suprugu Umm Rumman. Iskoristila sam tu situaciju i rekla sam joj: ‘Šta misliš, o Umm Rumman, o hajru i beriĉetu koji je Allah podario tvojoj porodici?’ Onda je ona upitala: ‘A o ĉemu se zapravo radi?’ Rekla sam joj: ‘Allahov Poslanik ﷺ me poslao da mu prosim vašu Aišu.’ Umm Rumman je bila iznenaĊena tom viješću, pa mi je samo rekla: ‘Saĉekaj dok se Ebu Bekr vrati.’

Nedugo zatim Ebu Bekr se vratio kući i ja sam mu rekla isto što i njegovoj supruzi. Ebu Bekr je na to rekao: ‘Je li prikladno da on oženi kćerku svoga brata?!’ Na Ebu Bekrovu nedoumicu Poslanik ﷺ je poruĉio: ‘Mi smo braća po vjeri i sasvim je prikladno da ja oženim njegovu kćerku.’ Tada je Umm Rumman rekla: ‘Ali, Mutam ibn Adi je već prozio Aišu za svoga sina. Tako mi Allaha, ja znam da Ebu Bekr nikada nije prekršio obećanje.’ Nakon toga Ebu Bekr je otišao kod Mutama ibn Adija i upitao ga: ‘Šta kaŹeš o udaji moje kćerke za tvoga sina?’ Mutam se okrenuo svojoj Źeni i upitao: ‘Šta ti misliš o ovome?’ Zatim se njegova supruga obratila Ebu Bekru rijeĉima: ‘Bojim se ako moj sin oženi Aišu da

¹ *Sunen Tirmizi*, III tom, str. 367.

ne prihvati vjeru koju ste i vi prihvatili.' Onda je Ebu Bekr ponovo upitao Mut'ama: 'A šta ti kažeš na sve ovo?' Odgovorio je: 'Ništa drugo osim ono što si čuo od moje supruge.' Nakon takvih odgovora Ebu Bekr se vratio kući zadovoljan što je ispunio svoje obećanje i što kćerku može udati za Muhammeda ﷺ, a zatim je rekao Havli da pozove Poslanika ﷺ, i kada je on došao, Ebu Bekr nas je vjenčao." Aiša nastavlja svoju priču i kaže: "Nakon potpisivanja bračnog ugovora, ja sam ostala u očevoj kući još dvije godine, a kada smo učinili hidžru u Medinu mi smo odsjeli u kući Benu Harisa el-Hazredžija. Odatle me je majka odvela u Poslanikovu kuću i kada smo došli pred vrata, srce mi je ubrzano kucalo i osjetila sam vrućinu u obrazima, pa me je majka umila vodom iz posude koju sam imala kod sebe, a zatim smo ušli u kuću. U kući smo zatekli Muhammeda ﷺ, još dvojicu muškaraca i nekoliko žena. Majka me je uzela za ruku, posadila pored Poslanika ﷺ i rekla: 'Allahov Poslaniče, ovo je tvoja supruga Aiša, ja molim Allaha da ti podari bereket s njom i njoj s tobom.' Poslije toga svi su napustili prostoriju, ostali smo ja i Allahov Poslanik ﷺ i tada smo prvi put stupili u bračni odnos nakon vjenčanja. Za svadbeno veselje nije bilo pripremljeno ni bravče ni deva, već smo se gostili hranom koju je za tu priliku u jednoj posudi poslao Sad ibn Ubade."¹

Poslanikova supruga na dunjaluku i na ahiretu

Tako je Aiša zauvijek ušla u islamsku povijest i na najbolji način ovjekovječila svoje ime. Ona je odigrala važnu ulogu u životu Muhammeda ﷺ, a on ju je za tu ulogu posebno odgajao i pripremao, i od djevojčice s kojom se Poslanik često igrao, ili je držao na svojim leđima dok je gledala kako se abesinski robovi natječu u vještinama s kopljima, odgojio ženu koja je postala paradigma učenosti, čije znanje je obasjalo zemlju uzduž i poprijeko. Bila je, nakon Hatidže, najdraža žena Poslaniku ﷺ, jer ga je Allah ﷻ njome oženio o čemu svjedoči i predaja u kojoj je Poslanik ﷺ rekao: "Došao mi je Džibril u liku Aiše, i rekao: 'Allah te je vjenčao s Ebu Bekrovom kćerkom.'"² A u predaji od Aiše stoji da je ona rekla: "Allahov Poslanik ﷺ mi je rekao: 'Vidio sam te dva puta u snu prije nego što smo se vjenčali'", a u drugom hadisu: "Tri noći zaredom dolazio

¹ *Sunen Ebu Davud*, III tom, str. 94.

² *As-Semt as-Semin*, V tom, str. 704.

mi je Džibril u liku žene sa svilenim velom preko lica i govorio mi: 'Ovo je tvoja suprugica.' Kad sam mu skinuo veo sa lica prepoznao sam tebe i rekao sam: 'Ako je ovo od Allaha, to će se i desiti.'"¹ Njihov brak je sklopljen u mjesecu ševvalu i o tome je Aiša kazala: "Allahov Poslanik ﷺ oženio me je u ševvalu i stupili smo u bračni odnos u ševvalu, pa koja od njegovih žena je kod njega imala veću prednost od mene."² Poslanikov ﷺ odnos prema Aiši kao supruzi bio je primjer iskrene ljubavi, samilosti, nježnosti, razumijevanja i saosjećanja. U predaji koju prenosi Numan ibn Bešir, stoji: "Jedanput je Ebu Bekr došao kod Poslanika ﷺ, i čuo je Aišu kako povišenim glasom razgovara sa njim. Kada je ušao u kuću, povikao je na nju rekavši: 'O kćeri Umm Ruman, zar da ti dižeš svoj glas na Poslanika ﷺ' i pošao je prema njoj da je udari, pa ga je Muhammed ﷺ spriječio u tome. Nakon toga Ebu Bekr je izašao iz kuće, a Poslanik ﷺ je prišao Aiši i želeći je odobrovoljiti, rekao joj: 'Jesi li vidjela kako sam te spasio od ovog čovjeka?!' Nedugo zatim Ebu Bekr se vratio i tražio dozvolu da uđe, pa kada je ušao, zatekao ih je kako se šale i onda je rekao: 'Dozvolite mi da vam se pridružim i budem saučesnik vašeg pomirenja kao što sam bio saučesnik vaše svade.'"³

Najdraža žena Poslaniku ﷺ

Nema sumnje da je Muhammed ﷺ od svih žena najviše volio Aišu i to je potvrdio u mnogim svojim hadisima, pa tako i u predaji od Amra ibn Asa koji je rekao: "Bio sam kod Poslanika ﷺ i upitao ga: 'Allahov Poslaniče, ko ti je od ljudi najdraži?' Odgovorio je: 'Aiša.' 'A od muškaraca', ponovo sam upitao, a on mi je odgovorio: 'Njezin otac.'"⁴ Tu činjenicu poznavali su svi ashabi i zbog ljubavi prema Poslaniku ﷺ maksimalno su čuvali čast njegove porodice, što potvrđuje i sljedeći slučaj. Naime, jednom prilikom neki čovjek je vrijeđao Aišu pred Amarom ibn Jasirom, pa mu je Amar rekao: "Psu lajavi, udalji se od mene ponižen i osramoćen!"⁵ Tako je Aiša nakon Hatidže zauzela

¹ *Sahih Muslim*, IV tom, hadis br. 1889.

² *Ansab al-Ašraf*, I tom, str. 409.

³ Hadis bilježi Ahmed

⁴ *Sahih Buhari*; *Sunen Tirmizi*, X tom, str. 382.

⁵ *Sunen Tirmizi*, V tom, str. 707.

posebno mjesto kod Poslanika ﷺ i on ju je obradovao da će biti njegova supruga na ahiretu kao što je bila i na dunjaluku. Ibn Hiban prenosi od Aiše da je rekla: “Muhammed ﷺ je spominjao kćerku Fatimu i njene vrline, pa sam ja rekla nešto što je on shvatio kao prigovor, a onda mi se obratio riječima: ‘Aiša, zar nisi zadovoljna da budeš moja žena na dunjaluku i na ahiretu.’”¹ Ebu-l-Hasan el-Hulei prenosi od Aiše da joj je Poslanik ﷺ rekao: “O Aiša, zaista mi je smrt ublažena kad sam vidio da ćeš biti moja supruga u Džennetu.”² Pa, zar je Aiša mogla zamisliti veću čast i ugled od toga da bude supruga najodabranijeg Allahovog Poslanika ﷺ i da je on obraduje zajedničkim životom u Džennetu.

Ashabi su dobro znali koliko Poslanik ﷺ voli Aišu i kada bi neko od njih želio nešto pokloniti Muhammedu ﷺ, sačekao bi da on bude u Aišinoj kući. To je teško padalo ostalim Poslanikovim ﷺ suprugama što potvrđuje sljedeća predaja od Aiše u kojoj stoji: “Ljudi su nastojali donositi darove Poslaniku ﷺ kada je on bio kod mene, pa su se ostale njegove supruge okupile kod Umm Seleme i rekle joj: ‘Muslimani donose svoje darove Muhammedu ﷺ samo onda kada je on u Aišinoj kući, a mi želimo dobro kao što ga i Aiša želi, pa reci Poslaniku ﷺ neka to prenese ljudima i neka ih upozori na to.’” Umm Selema je to spomenula Poslaniku ﷺ, a on je šutio, i tek kad je treći put iznijela svoju i primjedbku ostalih njegovih suprugama, Poslanik ﷺ je rekao: ‘O Umm Selema, ne uznemiravajte me zbog Aiše, jer tako mi Allaha, ništa mi od Objave nije spušteno, a da nisam bio u njezinoj sobi.’”³

U ovom hadisu Allahov Poslanik ﷺ je ukazao na osobinu i vrijednost kojom je Allah ﷻ odlikovao Aišu u odnosu na druge žene, a to je da je Poslanik ﷺ u Medini redovno dobijao Objavu dok je boravio u njezinoj sobi, i ona je zbog toga bila posebno ponosna. Aiša je to spomenula u jednoj predaji rekavši: “Ja sam u odnosu na ostale Poslanikove supruge bila odlikovana sa četiri stvari: jedino je mene oženio kao djevicu, a ostale supruge oženio je kao raspuštenice ili udovice, otkako smo stupili u bračni odnos, Objava mu je stalno dolazila dok je boravio kod mene, Allah mu je objavio ajete o mojoj nevinosti i čistoći od grijeha za koji su me licemjeri potvorili i melek Džibril mu je dolazio u mom liku dva puta

¹ *Al-Ihsan fi takribi Sahihi Ibn Hibban*, XVI tom, str. 7.

² *As-Semt as-Semin*, str. 59.

³ *Sahih Buhari*, hadis br. 3775.

prije nego što smo se vjenčali.”¹ A u hadisu koji prenosi Alija ibn Zejd ibn Džud‘an stoji da je Aiša rekla: “Dato mi je devet stvari koje nisu date nijednoj ženi nakon Merjeme, kćerke Imranove: Džibril je dolazio Poslaniku ﷺ u mom liku dva puta i naredio mu da me oženi, od svih njegovih žena jedino je mene oženio kao djevicu, Poslanik ﷺ je umro u mom naručju, ukopan je u mojoj sobi, meleki su neprestano natkriljivali moju kuću, Objava mu je dolazila dok je boravio kod mene, ja sam kćerka prvog halife i najboljeg Poslanikovog druga, Allah je objavio ajet o mojoj nevinosti i neporočnosti, Allah me stvorio čistom i od čistih i plemenitih roditelja i obećan mi je oprost i neizmjerena nagrada.”²

Žena čiju je nevinost potvrdio Allah iznad sedam nebesa

U naprijed spomenutoj predaji, Aiša je ukazala na potvoru s kojom je bila iskušana i kojom je napadnuta njzina i čast Poslanikove porodice. Pa, pustimo majku svih vjernika, Aišu da nam ispriča taj događaj: “Allahov Poslanik ﷺ kada bi polazio na neko putovanje bacao bi kocku među svojim ženama, pa na koju od nas bi pala kocka, ona bi išla s Allahovim Poslanikom ﷺ. Tako je, pred jedan vojni pohod, bacao kocku koja je pala na mene i ja sam bila njegova saputnica na tom putovanju koje se desilo nakon Allahove naredbe o pokrivanju žena i nošenju hidžaba. Imala sam nosiljku i u toj nosiljci boravila sam tokom cijelog putovanja. Nakon što je vojni pohod okončan, Poslanik ﷺ je najavio povratak u Medinu. Pošto je polazak najavljen noću, ja sam napustila svoju nosiljku i otišla ispred vojske kako bih obavila fiziološku potrebu. Nakon toga krenula sam prema svojoj jahalici, međutim, dotaknuvši prsa, osjetila sam da mi nema ogrlice, pa sam se vratila da je tražim. To je potrajalo izvjesno vrijeme tako da su ljudi, koji su bili zaduženi za moju nosiljku, stavili je na devu i krenuli s ostalom vojskom. Nisu ni primijetili da ja nisam u nosiljci, jer u to vrijeme žene nisu bile sklone gojaznosti, a osim toga ja sam bila izrazito mlada tako da lahkoca nosiljke nije kod njih izazvala nikakvu sumnju i bili su ubijeđeni da sam ja u njoj. Kada sam napokon našla svoju ogrlicu, vratila sam se tamo gdje se nalazila naša vojska prije povratka u Medinu, ali tamo više nikoga nije bilo - niti me je ko zvao niti se ko na

¹ *As-Semt as-Semin*, 81. str.

² *Sijeru a‘lamin-nubela’*, II tom, 141. str.

moj poziv odazivao. Zatim sam se uputila prema mjestu gdje je bila moja nosiljka, ubijedena da će ljudi primijetiti da su me izgubili i da će se vratiti po mene. Dok sam tako sjedila sama i iscrpljena, savladao me je san i zaspala sam. Jedan od ashaba, Safvan ibn el-Muattal es-Sullemi, zaostao je bio za vojskom i već je bilo svanulo kada je on stigao do mjesta gdje sam se ja nalazila. Vidio je ljudsku priliku u crnoj odjeći kako spava, i nije me prepoznao dok mi se nije približio. Kad je prišao, vidio je da sam to ja, jer me je poznavao prije nego što je došla Objava o naredbi hidžaba. Probudile su me njegove riječi: 'Svi smo Allahovi i svi ćemo se njemu vratiti!' Odmah sam preko lica spustila svoj pokrivač, i tako mi Allaha, on nije izustio niti jedne riječi osim što je, dok je tjerao devu da klekne kako bih je ja uzjahala, u čudu ponavljao: 'Svi smo Allahovi i svi ćemo se njemu vratiti!' Onda je poveo devu i krenuli smo dok nismo stigli našu vojsku koja se, usljed podnevne žege, na jednom mjestu odmarala. Kada su nas ugledali, istog trenutka su neki ljudi počeli širiti glasine o meni i zbog toga su sami sebe upropastili, a onaj koji je prednjačio u tome bio je Abdullah ibn Ubejj ibn Selul.

Iskušenje koje ju je bacilo u postelju

Kada smo se vratili u Medinu, ja sam se teško razboljela i usljed bolesti, mjesec dana sam bila privezana za postelju, tako da nisam znala da po Medini kruže glasine i da su neki ljudi iznijeli tešku potvoru na mene. Jedino me zbunjivalo to što u toku bolesti nisam osjetila i doživjela pažnju i brigu na kakvu sam inače navikla od strane Allahovog Poslanika ﷺ. On bi samo ulazio u moju sobu i pitao: 'Kako vam je tâ?', i to me je zbunjivalo. Nisam ni slutila kakvo se zlo širi Medinom dok nisam jedne noći izašla sa Umm Mistah da obavim svoju potrebu. To je bilo prije nego što smo napravili zahode blizu naših kuća, do tada je običaj Arapa bio da nuždu obavljaju na polju, jer im je smetalo da imaju zahode u kućama. Umm Mistah bila je kćerka Ebu Rehma ibn el-Muttaliba ibn Abdimenafa, njezina majka je bila tetka Ebu Bekrova, a njezin sin bio je Mistah ibn Esase. Kad smo završile, uputile smo se prema mojoj kući i tada se Umm Mistah sapplela na svoj ogrtač, pa je uzviknula: 'Propao je Mistah!' Rekla sam joj: 'Kako je ružno to što govoriš! Zašto grdiš čovjeka koji je učesnik Bedra?' Odgovorila je: 'Zar ti nisi čula šta on priča?' 'A šta to on priča?', upitala sam? Tada mi je ona ispričala sve o potvori koja je na mene iznesena nakon čega se moje zdravstveno stanje naglo pogoršalo i čim

sam ušla u kuću, legla sam u postelju. Nedugo zatim u moju sobu ušao je Poslanik ﷺ, i upitao: 'Kako vam je tâ?' Okrenula sam se prema njemu i rekla: 'Dozvoli da moji roditelji dođu kod mene.' Poslanik ﷺ je to dozvolio i kada su oni došli ja sam upitala majku: 'Majko, zašto to ljudi pričaju?' Odgovorila je: 'Kćerkice draga, ne uzimaj to ozbiljno, jer, tako mi Allaha, rijetko kad je lijepa žena bila kod čovjeka koji je voli, a koja ima svoje suparnice, a da one, zbog ljubomore, nisu o njoj previše govorile.' Rekla sam: 'Subhanallahi, zar zaista ljudi mogu tako nešto pričati!?' Te noći sam rijeku suza prolila i nijednog trena nisam zaspala.

Da sam bogdo u zaborav pala

Kada je svanulo, Allahov Poslanik ﷺ je pozvao Aliju ibn Ebu Taliba i Usamu ibn Zejda, u vrijeme kad mu Objava već duže vrijeme nije dolazila, da bi se sa njima posavjetovao u vezi s razvodom našeg braka. Usama je skrenuo pažnju Allahovom Poslaniku ﷺ na ono što je znao o mojoj nevinosti i Poslanikovoј ljubavi prema meni rekavši: 'Allahov Poslaniče, o tvojoj ženi mi znamo samo dobro.' A što se tiče Alije ؑ, on je rekao: 'Allahov Poslaniče, Allah ne želi da ti oteža, žena poput nje ima mnogo, a možda bi ipak najbolje bilo da upitaš njenu sluškinju, ona je dobro poznaje.' Allahov Poslanik ﷺ je pozvao sluškinju Beriru i upitao je: 'Berira, jesi li ti ikada vidjela nešto sumnjivo kod Aiše?' Odgovorila je: 'Tako mi Onoga Koji te je poslao s Istinom, nikada nisam vidjela kod nje nešto što bih prezirala, osim što je ona vrlo mlada, pa ponekad zaspi i zaboravi na kućno tijesto i onda dođe neka životinja i pojede ga.'

Tada je Allahov Poslanik ﷺ okupio ljude u mesdžidu, popeo se na minberu i rekao: 'O skupino muslimana, ko će me opravdati i pomoći protiv čovjeka koji me uznemirio u vezi s mojom ženom. Tako mi Allaha, ja o svojoj porodici znam samo dobro. Oni spominju i dovode u vezu s mojom ženom, čovjeka o kojem ja znam samo dobro i koji nije ulazio u moju kuću osim sa mnom.' Onda je ustao Sad ibn Muaz i rekao: 'Allahov Poslaniče, ja ću te opravdati i pomoći protiv njega. Ako je iz plemena Evs, mi ćemo mu glavu odrubiti, a ako je iz plemena Hazredž, naredit će nam i mi ćemo to sprovesti.' Zatim je ustao Sad ibn Ubade, prvak Hazredža, koji je bio dobar čovjek, ali ga je u tom trenutku ponio plemenski fanatizam pa je rekao Sad ibn Muazu: 'Tako mi Allaha, ti lažeš, niti ćeš ga ubiti, niti to možeš učiniti. Da je on iz tvog plemena, ti ne

bi volio da bude ubijen.' Nakon toga ustao je Usejd ibn Hudajr, amidžić Sada ibn Muaza, koji se obratio Sadu ibn Ubadi, rekavši: 'Ne, nego ti lažeš, mi ćemo tog čovjeka sigurno ubiti. Ti si munafik i braniš munafika.' I zamalo da članovi Evsa i Hazredža nisu ustali jedni protiv drugih da ih Poslanik ﷺ s minbere nije ušutio i smirio. Ja sam cijeli taj dan preplakala tako da su moji roditelji mislili da ću presvisnuti od tuge. Nedugo zatim, jedna ensarijka je tražila dozvolu da uđe u moju sobu i onda je sjela pored mene i želeći da podjeli sa mnom tugu i bol, plakala zajedno sa mnom.

U tom trenutku ušao je Allahov Poslanik ﷺ, nazvao selam i sjeo pored mene, a nije to učinio otkako su ljudi iznijeli potvoru na mene. Izgovorio je kelime-šehadet i rekao mi: 'Aiša, čuo sam o tebi to i to. Ako si zaista nevina, Allah će objaviti ajete o tvojoj nevinosti, a ako si počinila grijeh, zatraži oprost od Allaha i pokaj Mu se, jer ako čovjek prizna grijeh i pokaje se, Allah će mu oprostiti.' Nakon što je Allahov Poslanik ﷺ završio, ja sam skrhana tugom i bolom, potpuno bespomoćna, obratila se svome ocu i rekla mu: 'Babo, zar nećeš odgovoriti Poslaniku na ono što je rekao?' Otac mi je rekao: 'Allaha mi, ja ne znam šta bih mu odgovorio.' Onda sam se obratila svojoj majci: 'Majko, odgovori mu ti.' Moja majka je rekla isto što i otac: 'Allaha mi, kćeri, ja ne znam šta bih mu odgovorila.' Ja sam im tada svima rekla: 'Ja jesam vrlo mlada i ne znam mnogo iz Kur'ana, ali sam ubijeđena da ste vi čuli ono što se priča o meni i da ste povjerovali u te priče. Ako bih vam rekla da sam nevina, a Allah zna da jesam, ne biste mi povjerovali. Ako bih priznala ono za što Allah zna da nisam počinila, vi biste mi tada povjerovali. Meni ne preostaje ništa drugo osim da se utješim riječima Jusufovog ﷺ oca: ***Lijepa strpljivost, od Allaha ja tražim pomoć od onoga što vi iznosite.***¹ Zatim sam se okrenula od njih i otišla leći.

Bila sam sigurna da sam nedužna i da će Allah to potvrditi, ali nisam mislila da će o mom slučaju biti objavljen kur'anski tekst, jer, po mom shvatanju, moj slučaj nije bio vrijedan toga da ga Allah spomene u Kur'anu. Ono što sam očekivala jeste da će Allahov Poslanik ﷺ usniti san putem kojeg će mu Allah ukazati na moju nevinost. I, tako mi Allaha, Poslanik ﷺ nije ustao sa svoga mjesta niti je iko iz kuće izašao, a Allah je već objavio Svome Poslaniku ﷺ ajete o tome. Iako je bila zima, veliki grašci znoja slijevali su se niz Poslanikovo lice i ja sam znala da mu silazi

¹ Prijevod značenja Jusuf, 18.

Objava. Nakon što se smirio, nasmijao se i prvo što je rekao bilo je: 'Raduj se Aiša, Allah Uzvišeni te oslobodio.' Moja majka, radosna zbog onoga što je čula, rekla mi je: 'Ustani pred Poslanikom.' Odgovorila sam: 'Allaha mi, neću mu ustati i neću se nikome zahvaljivati osim Allahu jedinom, Koji je objavio moju nevinost.' A Allah ﷻ je objavio sljedeće ajete¹: *Među vama je bilo onih koji su iznosili potvoru. Vi ne smatrajte to nekim zlom po vas; Ne, to je dobro po vas. Svaki od njih bit će kažnjen prema grijehu koji je zaslužio, a onoga od njih koji je to najviše činio čeka patnja velika. Zašto, čim ste to čuli, nisu vjernici i vjernice jedni o drugima dobro pomislili i rekli: "Ovo je očita potvora!" Zašto nisu četvericu svjedoka doveli?, a pošto svjedoke nisu doveli, oni su onda kod Allaha lažljivci. A da nije Allahove dobrote prema vama i milosti njegove i na ovome i na onome svijetu, već bi vas stigla teška kazna zbog onoga u što ste se upustili. Kad ste to jezicima svojim prepričavati stali i kad ste na sva usta govorili ono o čemu niste ništa znali, a vi ste to sitnicom smatrali, ali je ono Allahu krupno. Zašto niste, čim ste to čuli, rekli: "Ne dolikuje nam da o tome govorimo, hvaljen neka si Ti!, to je velika potvora!" Allah vam naređuje da više nikad tako nešto ne ponovite, ako ste vjernici, i Allah vam propise objašnjava; a Allah sve zna i mudar je. One koji vole da se o vjernicama šire bestidne glasine čeka teška kazna i na ovome i na onome svijetu; Allah sve zna, a vi ne znate."*²

Vrline koje se ne mogu izbrojati

Tako je Allah ﷻ sačuvao majku svih vjernika, Aišu od zlih jezika i pokvarenih munafičkih srca i o njenoj nevinosti objavio ajete koji će se učiti do Sudnjega dana, pa ima li veće počasti i bolje nagrade za iskrenost u vjeri, strpljivost i nevjerovatnu skromnost, od toga da je spomene Gospodar svjetova u Svojoj Objavi. I nikakvo iskušenje je u njenom životu nije snašlo, a da Allah u tome nije podario i njoj i cijelom Ummetu berićet i veliko dobro. O tome svjedoči i predaja od Aiše u kojoj ona spominje da je jednom prilikom posudila ogrlicu od svoje sestre Esme i izgubila je, pa je Poslanik ﷺ poslao ashabe da je traže. U traženju ogrlice zateklo ih je

¹ Prijevod značenja An-Nur, 11.-20.

² Sahih Buhari, hadis br. 4141.

namasko vrijeme i oni su klanjali bez abdesta. Kad su se vratili, obavijestili su Poslanika ﷺ o tome, pa je nakon toga Allah ﷻ objavio ajete o tejemmumu, kao zamjeni za abdest, a Usejd ibn Hudajr je to prokomentirao riječima: "Allah te nagradio, Aiša, nije te snašlo nikakvo iskušenje, a da nam Allah u njemu nije dao izlaz i učinio ga blagoslovljenim."¹

A u predaji od Ibn Ebu Mulejke stoji: "Došao je Ibn Abbas pred Aišinu sobu i tražio dozvolu za ulazak, a ona je rekla: 'Nemam potrebe da razgovaram s njim.' Tada joj je brat Abdurrahman rekao: 'Ali, Ibn Abbas je jedan od najuglednijih tvojih sinova i došao je da te obiđe iz poštovanje prema tebi.' Nakon toga Aiša je dozvolila da on uđe i kada je ušao i sjeo, rekao je: 'Majko vjernika, budi sretna i radosna, jer, tako mi Allaha, tebe od Muhammeda ﷺ i njegove ljubavi dijeli jedino rastanak tvoje duše s tijelom. Ti si bila najdraža žena Poslaniku ﷺ, a on nije volio osim ono što je dobro i lijepo.' Aiša ga je tada prekinula i rekla: 'I šta još?' Ibn Abbas je nastavio: 'Ti si izgubila ogrlicu i Poslanik ﷺ je poslao ljude da je traže, pa je tom prilikom Allah objavio ajet o tejemmumu: *A ako ne nađete vode, onda rukama svojim čistu zemlju dotaknite i njima preko lica svojih i ruku svojih pređite*², tako si ti bila povod da Allah objavi olakšicu ovome Ummetu. A kada je Mistah o tebi pričao i iznosio potvoru, Allah je objavio ajete o tvojoj nevinosti i nema nijedne džamije na zemlji, a da se u njoj danonoćno ne uče ti ajeti.' Nakon toga, Aiša mu je rekla: 'O Ibn Abbas, ostavi me na miru i poštedi me svojih hvalospjeva. Što se mene tiče, voljela bih da se ni rodila nisam i da sam u zaborav pala.'"³

Žena koja se odrekla dunjaluka radi ahireta

Odlike i vrline Aiše teško je nabrojati, stoga ćemo spomenuti hadis koji prenosi Ebu Musa el-Ešari, a u kojem je Poslanik ﷺ na najljepši način opisao njenu vrijednost. U tom hadisu Poslanik ﷺ je rekao: "Mnogi muškarci su usavršili svoje ličnosti, a među ženama savršene ličnosti bile su Merjem bint Imran i Asja, žena faraonova, a prednost Aiše nad drugim ženama je kao prednost potkriže nad dugom hranom."⁴ Njena prednost nad drugim

¹ *As-Semt as-Semin*, str. 106.

² Prijevod značenja Al-Mā'ide, 6.

³ Hadis bilježi imam Ahmed

⁴ *Sahih Buhari*, hadis br. 3769.

ženama je velika, i ona posebno dolazi do izražaja u ovom hadisu gdje ju je Muhammed ﷺ spomenuo sa ženama koje su bile savršene ličnosti. Jedna od njenih osobina, koja je uostalom krasila sve Poslanikove ﷺ supruge, bila je izrazita skromnost i odricanje od dunjaluka i njegovih prolaznih užitaka. Njima je bilo ponuđeno da izaberu između dunjaluka i ahireta, pa su one izabrale ahiret, a prva kojoj je to bilo ponuđeno bila je Aiša.

To potvrđuje sljedeća predaja od Džabira رضي الله عنه: “Došao je Ebu Bekr رضي الله عنه kod Poslanika ﷺ a pred njegovim vratima su sjedili još neki ljudi, pa je Ebu Bekr tražio dozvolu da uđe, ali je nije dobio. Zatim je došao Omer رضي الله عنه, i tražio dozvolu za ulazak, ali ni njemu Poslanik ﷺ nije dozvolio ulazak u svoju sobu. Nakon izvjesnog vremena, dozvolio je Ebu Bekru i Omeru da uđu, a kada su ušli, zatekli su Poslanika ﷺ kako sjedi među svojim ženama i šuti. Tada je Omer رضي الله عنه, želeći prekinuti tu šutnju, sâm sebi rekao: ‘Možda bi bilo dobro da kažem nešto što će nasmijati Poslanika ﷺ i što će ovu situaciju učiniti prijatnijom’, a zatim je rekao: ‘Allahov Poslaniče, zamisli to, malo prije je moja žena tražila od mene da joj povećam troškove za izdržavanja i ja sam je uhvatio za vrat.’ Tada se Poslanik ﷺ nasmijao toliko da su mu se vidjeli kutnjaci i rekao im: ‘Moje supruge koje sjede oko mene to isto su tražile.’ Nakon toga Ebu Bekr je krenuo prema svojoj kćerki Aiši, a Omer prema svojoj kćerki Hafsi, govoreći im: ‘Zar vi da tražite od Poslanika ﷺ ono što on nema?!’ Muhammed ﷺ je ustao i zabranio im da se približavaju svojim kćerkama i da ih udaraju, a onda su njegove žene rekle: ‘Tako nam Allaha, nikada više nećemo tražiti od Poslanika ﷺ ono što ne posjeduje.’ Tim povodom objavljen je ajet iz sure El-Ahzab¹ u kojem se naređuje Muhammedu ﷺ da ponudi svojim ženama da biraju između dunjaluka i ahireta, pa je Aiša rekla, nakon što joj je Poslanik ﷺ predložio da se posavjetuje oko toga sa svojim roditeljima: “Zar u vezi s tobom da se posavjetujem s roditeljima? Ja biram Allaha i Njegovog Poslanika i molim te, Allahov Poslaniče, nemoj govoriti ostalim svojim ženama šta sam ja izabrala.” Poslanik ﷺ je odgovorio: “Allah mene nije poslao kao svadljivca, već kao učitelja i donosioca radosnih vijesti, i neće me moje supruge ništa upitati, a da ih ja o tome neću obavijestiti.”²

¹ *O Vjerovjesniče, reci ženama svojim: “Ako želite život na ovome svijetu i njegov sjaj, onda se odlučite...”* Prijevod značenja Al-Ahzāb, 28.

² *Sahih Buhari*, badis br. 4786.

Aišina neizmijerna darežljivost je na najbolji način potvrdila njenu potpunu predanost i težnju za ahiretom i vječnom nagradom. Muhamed ibn Munkedir prenosi predaju od Umm Zerr, koja je bila u posjeti kod Aiše kada joj je Ibn Zubejr donio sto osamdeset hiljada dirhema, pa je ona zatražila posudu u koju ih je stavila, a nakon toga je izašla i sve ih podijelila siromasima tako da je zanoćila bez ijednog dirhema u kući. Aiša je taj dan postila i kada je bilo vrijeme iftara, naredila je sluškinji da donese iftar, a sluškinja je donijela malo hljeba i ulja. Tada joj je Umm Zerr rekla: “Zašto nisi određenu svotu novaca ostavila i kupila barem malo mesa za iftar?” Odgovorila je: “Da si me podsjetila, ja bih to učinila.”¹ U drugoj predaji spominje se da joj je Muavija ؓ jednom prilikom poslao zlatnu posudu u kojoj su bili dragulji koji su vrijedili sto hiljada dirhema, pa ih je podijelila ostalim Poslanikovim ﷺ ženama.²

Potpuna predanost ibadetu

Aiša je svoj život, posebno nakon smrti Poslanika ﷺ, u potpunosti posvetila ibadetu, danju je postila, a noći je provodila u dobrovoljnom namazu. Prenosi se od Kasima ibn Muhammeda da je rekao: “Posjećivao sam tetku Aišu kako bih joj nazvao selam i jedanput sam došao i zatekao je kako klanja namaz i ponavlja ajet: ***Pa nam je Allah milost darovao i od patnje u ognju nas sačuvao***³, zatim je upućivala dove i plakala i toliko je stajala na kijamu da je meni dosadilo čekati, pa sam otišao na tržnicu da obavim neki posao, a onda sam se vratio i ponovo je zatekao kako klanja i plače.”⁴ Iskrenu pobožnost uvijek prati poniznost i stid, što je posebno dolazilo do izražaja kod majke svih vjernika, Aiše koja je pokazivala stid i prema mrtvim muslimanima. Naime, ona je često posjećivala sobu u kojoj su bili ukopani Poslanik ﷺ i njen otac, Ebu Bekr, i oblačila je nešto kraću haljinu, jer, govorila je Aiša, “tu su ležali moj muž i moj otac, ali kada je pored njih ukopan i Omer, ja sam uvijek dolazila u dugoj haljini i nazivala im selam, stideći se i mrtvog Omera ؓ.” Njena pobožnost, stid,

¹ *At-Tabaqāt*, II tom, str. 73.

² *Ibid.* str. 22.

³ Prijevod značenja *At-Tûr*, 27.

⁴ *Sifetu as-Safve*, II tom, str. 23.

iskrenost, skromnost i darežljivost bili su poznati i melekima, pa ju je zbog toga melek Objave, Džibril ﷺ selamio preko Muhammeda ﷺ. U predaji koju je zabilježio imam Buhari stoji da je Aiša kazala: “Jednoga dana rekao mi je Allahov Poslanik ﷺ: ‘Aiša, došao mi je Džibril i on ti šalje selam’, a ja sam odgovorila: ‘Neka je i na njega spas, rahmet Allahov i bereket. Ti uistinu vidiš ono što mi ne vidimo.’”¹

Glasoviti učenjak islamskog Ummeta

Aiša je odigrala veliku ulogu u sakupljanju i prenošenju islamskog znanja. Ona je, između ostalog, prenijela ogroman broj hadisa na kojima počivaju mnogi islamski propisi. O tome je Imam Zehebi rekao: “Aišin *Musned* sadrži dvije hiljade i dvjesto deset hadisa, Buharija i Muslim složili su se oko sto sedamdeset četiri hadisa koje ona prenosi. Buharija je u svom *Sahihu* zabilježio pedeset četiri njezine predaje koje nije zabilježio Muslim, a Muslim šezdeset i devet predaja koje nije zabilježio Buharija.”² To je najbolji dokaz da su žene muslimanke, posebno ashabijke, jednako kao i muškarci učile nauku i druge poučavale. I ne samo to, već kada je u pitanju prenošenje hadisa Muhammeda ﷺ veliki poznavalac hadiske znanosti, Imam Zehebi, je u svom poznatom djelu *Mizanu al-‘Itidal*, u kojem je spomenuo četiri hiljade ljudi koji su osumnjičeni za laž i prema tome bili nepouzdana prenosioci hadisa, naveo činjenicu zbog koje svaka žena muslimanka treba biti ponosna, a on je rekao: “Ne poznajem nijednu ženu prenosioca hadisa koja je bila osumnjičena za laž i čiji hadis je odbačen od strane hadiskih stručnjaka.”³ Govoreći o veličini Aišinog znanja, imam Zuhri je rekao: “Kada bi se na jedan tas stavilo Aišino znanje, a na drugi znanje svih drugih žena, prevagnulo bi Aišino znanje.”⁴

Najpoznatiji ashabi odlazili su Aiši da je pitaju o zamršenim *meselama* vezanim za nasljedno pravo koje je ona izvanredno poznavala. Prenosi se od Ebu Musaa da je rekao: “Šta god je nama ashabima bilo nejasno oko islamskih propisa, odlazili smo Aiši i ona bi nam to

¹ *Sahih Buhari*, hadis br. 3768.

² *Sijeru a‘alamin-nubela*, II tom, str. 139.

³ *Mizan al-‘Itidal*, III tom, str. 395.

⁴ Predaju bilježe Al-Hejsemi i At-Taberi.

objasnila.”¹ A od Urve ibn Zubejra prenosi se da je rekao: “Pitao sam Aišu o Allahovim riječima: *Safa i Merva su Allahova časna mjesta, zato onaj koji Kabu hodočasti ili umru obavi ne čini nikakav prijestup ako krene oko njih. A onaj koji drage volje učini kakvo dobro djelo - pa, Allah je doista blagodaran i sve zna*², tako mi Allaha, ja smatram da nema grijeha niko ko ne obilazi između Safe i Merve.” Ona mi je na to rekla: “Loše li je to što govoriš! Da je tako kako si ti protumačio, onda bi značilo da nema grijeha onaj ko ne obilazi između njih. Ali, nije tako, ovaj ajet objavljen je povodom ensarija koji su prije islama prinosili žrtve lažnom božanstvu Menatu i onaj ko je prinosio žrtvu odlazio je i obilazio između Safe i Merve. I kada su primili islam, pitali su Poslanika ﷺ: ‘Allahov Poslaniče, mi smo u džahilijetu obilazili između Safe i Merve, pa je Allah objavio: *Safa i Merva su Allahova časna mjesta, zato onaj koji Kabu hodočasti ili umru obavi ne čini nikakav prestup ako krene oko njih.*’”³

Uzor svim muslimankama

Sufjan ibn Ujejne prenosi da je Muavija jednom prilikom upitao Zijada: “Ko je najučeniji čovjek?” Odgovorio je: “Ti, vođo pravovjernih.” Onda mu je Muavija rekao: “Zaklinjem te da mi iskreno kažeš ko je po tebi najučeniji čovjek?” Tada je Zijad odgovorio: “Ako me zaklinješ da ti iskreno kažem, onda je najučenija Aiša.”⁴ Aiša je uistinu bila uzor svim muslimankama u pobožnosti, ahlaku, učenosti, govorništvu, pa čak i u pjesništvu. Uzor koji još nikada niko nije dostigao, a kamoli prestigao. Ova slavna ashabijka, majka svih vjernika i supruga Allahovog Poslanika ﷺ, na dunjaluku i ahiretu, ostala je udovica sa osamnaest godina. Živjela je iza Poslanika ﷺ još četrdeset godina. Umrkla je u pedeset osmoj godini života i oporučila je da je ukopaju u Dženneti Bekiji pored ostalih Poslanikovih žena. U kabur su je spustili sestrčići Abdullah i Urve ibn Zubejr te bratići Kasim ibn Muhammed i Abdullah ibn Abdurrahman, a dženazu joj je klanjao Ebu Hurejre. Aiša je umrla, ali njena bogata

¹ *Sifetu as-Safve*, II tom, str. 24.

² Prijevod značenja Al-Baqara, 158.

³ *As-Semtu as-Semin*, str. 125.

⁴ *Subul al-huda wa ar-rešad*, XII tom, str. 76.

životna biografija, koja je od početka do kraja ispunjena i protkana najljepšim i najboljim osobinama i vrlinama, ostat će da živi do Sudnjega dana da poput svjetiljke osvjetljava put mnogobrojnim generacijama muslimanki koje njezin lik i djelo uzmu za svoj životni uzor i ideal.

Molimo Allaha da je nagradi iz Svojih riznica za sve što je učinila za islam i muslimane i da je pridruži njenom voljenom mužu, Muhammedu ﷺ, da mu bude supruga u Džennetu kao što je to bila i na dunjaluku.

Hafsa bint Omer ibn el-Hattab

Majka svih vjernika, kćerka slavnog ashaba Omera ibn el-Hattaba, drugog pravednog halife kojeg je Muhammed ﷺ nazvao El-Faruk, Hafsa bint Omer ibn el-Hattab, odgojena je u kući oca El-Faruka, a odrasla u pokornosti i ibadetu Allahu ﷻ. Malo je žena koje su se mogle pohvaliti svojim plemenitim porijeklom, dobrim odgojem i plemenitim svojstvima i osbinama, istovremeno, kao što je Hafsa. Allah ﷻ je ovu ashabijku odlikovao i time što je Muhammed ﷺ iz samilosti i neizmjernog dobročinstva, ali i iz ljubavi prema njenom ocu, zatražio njenu ruku. To je bilo nakon smrti njenog muža, poznatog ashaba, Hunejsa bin Huzafe es-Sehmija, koji je među prvima primio islam i učinio hidžru u Abesiniju, a nakon toga vratio se u Medinu i bio učesnik Bitke na Bedru, a zatim i na Uhudu kada je teže ranjen i usljed ranjavanja nedugo zatim preselio na ahiret.¹ Iza njega je ostala mlada udovica Hafsa čija je obudovjelost teško pala njenome ocu, Omeru ﷻ.

Poslije teškoće dolazi olakšanje

Hafsa je imala svega osamnaest godina kada je ostala udovica i kad god bi Omer ﷻ ušao kod nje i vidio je uplakanu, tužnu i zabrinutu, i njega bi obuzela tuga i briga za kćerkom. Nedugo zatim, a pošto joj je istekao iddet ili priček nakon muževljeve smrti, Omer ﷻ je želio da joj nađe i izabere muža koji će joj ponovo unijeti radost u život i biti njezin istinski životni saputnik. O tome Omer ﷻ priča: “Nakon što je moja kćerka Hafsa obudovjela poslije smrti njenog muža Hunejsa ibn Huzafe, i nakon što joj je istekao priček, ja sam sreo Osmana ibn Affana i rekao mu: ‘Osmane, ako želiš, udat ću za tebe svoju kćerku Hafsu!’ On mi je dogovorio: ‘Razmislit ću o tome.’ Od toga je prošlo nekoliko dana i kada smo se ponovo sreli, rekao mi je: ‘Ja trenutno nisam na ženidbu.’ Nakon toga, sreo sam Ebu Bekra i rekao mu: ‘Ako si mušterija za ženidbu, ja ću svoju

¹ *Usud al-gabe*, II tom, str. 147.

Hafsu udati za tebe', međutim, on mi ništa nije odgovorio i to me je gore naljutilo i uvrijedilo od Osmanovog odbijanja moje ponude." Nekoliko dana nakon toga, Hafsu je zaprosio Muhammed ﷺ i ja sam je udao za njega. Nakon toga, sreo sam Ebu Bekra, koji mi je rekao: 'Vjerovatno si bio ljut na mene, jer ti nisam ništa odgovorio kada si mi ponudio da oženim tvoju Hafsu?!' 'Da', odgovorio sam, a on je kazao: 'Znaj da je uzrok moje šutnje bilo to što sam čuo Poslanika ﷺ da spominje Hafsu, prije nego što si ti meni ponudio da je oženim, i ja nisam želio otkrivati Poslanikovu ﷺ tajnu nikome. I da je on nije oženio ja bih sigurno prihvatio tvoju ponudu.'"¹ A u predaji koju prenosi Seid ibn Musejjeb stoji: "Osmanu ؓ je umrla supruga Rukajja, Poslanikova ﷺ kćerka, nekako u isto vrijeme kada je umro i Hafsin muž, Hunejs, pa je Omer ؓ sreo Osmana i ponudio mu brak sa Hafsom, ali mu on nije ništa odgovorio. To je teško palo Omeru i on se požalio Poslaniku ﷺ, pa mu je Poslanik ﷺ rekao: 'Zar nije bolje za tebe da ja oženim Hafsu, a da Osman oženi moju kćerku Umm Kulsum koja je bolja od tvoje Hafse.'"² Brak između Poslanika ﷺ i Hafse sklopljen je druge godine po Hidžri.

U Poslanikovoj kući

Kada se Hafsa udala za Poslanika ﷺ, u njegovoj kući bile su još Sevda i Aiša. Sevda je izrazila dobrodošlicu i bezrezervnu podršku novom članu Poslanikove ﷺ porodice, a što se tiče Aiše, ona također nije bila ljuta na Hafsu, već na Poslanika ﷺ, jer ju je pogodilo to što joj muž dovodi još jednu inoću, a što nikada ne bi učinio Hatidži. Aiša se inače ponosila time što se ona udala za Poslanika kao djevica i što je za razliku od Hatidže i Sevde bila vrlo mlada, a pored toga bila je kćerka prvog Poslanikovog ashaba i njemu najdražeg čovjeka. Međutim, to čime se ona ponosila imala je također i Hafsa, ona je bila mlada i lijepa i bila je kćerka uglednog ashaba, Omera ؓ, jedina razlika je bila u tome što se ona udala za Poslanika ﷺ kao udovica. No, i pored svega toga, njih dvije su postale vrlo bliske i Hafsa je posebno cijnila Aišu zbog mjesta koje je ona zauzimala kod Poslanika ﷺ. Ta njihova bliskost pomalo je smetala Omeru ؓ, znajući koliko Poslanik ﷺ voli Aišu i koliko je ona ipak "privilegirana" u

¹ *Sahih Buhari*, hadis br. 5122.

² *Semt as-Semin*, str. 141.

odnosu na Hafsu, pa je govorio svojoj kćerki Hafsi: “Gdje si ti kćeri u odnosu na Aišu, i gdje je tvoj otac u odnosu na Ebu Bekra.” Aiša i Hafsa su se brzo zbližile i često su bile na istoj strani i branile iste stavove, pa tako i onda kada ih je pretjerana ljubomora natjerala da naude Poslanikovoј supruzi i njihovoj inoči, Zejnebi bint Džahš, i da time naljute Poslanika ﷺ. Međutim, Allah ﷻ Koji ih je odabrao da budu Poslanikove supruge, primio je njihovo pokajanje, i podučio ih lijepom ponašanju i pravednom odnosu prema svim članovima Poslanikove porodice. O tome govore i sljedeći ajeti: *O vjerovjesniče, zašto sebi uskraćuješ ono što ti je Allah dozvolio - u nastojanju da žene svoje zadovoljiš? A Allah prašta i samilostan je. Allah vam je propisao kako da svoje zakletve iskupite; Allah je vaš Gospodar; On sve zna i mudar je.*¹

Zbog ljubomore ukorena putem Objave

Prenosi se od Aiše da je rekla: “Poslanik ﷺ je, dok je bio kod supruge Zejnebe, pio med, pa smo se ja i Hafsa dogovorile, kada bilo koja od nas bude s njim, da mu kaže kako se iz njegovih usta čuje miris smole, nakon čega mi je on rekao: ‘Ne, nije to, već sam ja pio med dok sam boravio kod Zejnebe i sigurno to neću više nikada učiniti. Ja sam sebe obavezao zakletvom, a ti o tome nemoj nikome govoriti.’”² O tom slučaju Imam Buharija je zabilježio poduži hadis od Ibn Abbasa u kojem je on rekao: “Godinu dana sam se kanio da pitam Omera ؓ o ajetu iz sure Et-Tahrim, ali nisam imao snage da to učinim bojeći se Omerove reakcije. Ali, zato sam iskoristio njegovo putovanje na hadž na kojem sam bio njegov saputnik, pa kad smo se vraćali sa hadža, u jednom trenutku bili smo sami i ja sam mu rekao: ‘O vođo pravovjernih, koje su to dvije Poslanikove supruge koje su se udružile “protiv” njega?’ Odgovorio je: ‘To su bile Hafsa i Aiša.’ Ja sam onda rekao: ‘Tako mi Allaha, ima godina dana kako kanim da te pitam o tom ajetu, ali nisam imao snage za to.’ Tada mi je Omer ؓ rekao: ‘Čemu takvo ponašanje, sine Abbasov, kad god osjetiš potrebu da me pitaš o nečemu za šta smatraš da ja to znam, slobodno me upitaj i ja ću ti kazati.’ Zatim je nastavio: ‘Dok smo živjeli u džahilijetu

¹ Prijevod značenja At-Tahrîm, 1.-2.

² Sahih Buhari, hadis br. 4912.

mi skoro nikakvu pažnju nismo pridavali ženama niti smo osjećali potrebu da ih posebno izdržavamo, sve dok Allah putem Objave nije odredio njihov dio i upozorio nas na njihova prava. Tako sam jedanput razgovarao sa svojom ženom, a ona mi je pomalo svađalačkim tonom rekla: 'Bilo bi bolje da uradiš tako i tako...', na što sam joj odbrusio: 'Šta ti meni imaš govoriti šta ću i kako ću uraditi. Ne želim da me ti bilo čime zadužuješ.' Onda je ona rekla: 'Čudim ti se, sine el-Hattabov, ne dozvoljavaš da ja s tobom razgovaram i raspravljam, a tvoja kćerka raspravlja s Poslanikom ﷺ toliko da izazove njegovu srdžbu.' Kada je to čuo, Omer je odmah otišao kod svoje kćerke Hafse i upitao je: 'Je li istina da se ti raspravljaš s Poslanikom ﷺ toliko da se on naljuti zbog toga?' Odgovorila je: 'Tako mi Allaha, mi, njegove supruge, s njim razgovaramo i raspravljamo.' Tada joj je Omer rekao: 'Ja se bojim da te ne stigne Allahova kazna i kazna Njegovog Poslanika ﷺ. Hafso, ne dozvoli da te obmane ponašanje Aiše koja se osjeća superiorno zbog svoje ljepote i Poslanikove ljubavi prema njoj.'

'Zatim sam', priča Omer, 'otišao kod Poslanikove ﷺ supruge, Umm Seleme, jer smo bili bliski rođaci, a ona mi je rekla: 'Omere, čudno je to što se ti petljaš u sve, pa čak i u odnose Poslanikovih ﷺ supruga sa njim.' I toliko sam se postidio zbog njenih riječi da joj uopće nisam rekao ono zbog čega sam došao. Ja sam inače imao jednog druga ensariju i mi smo na smjene odlazili kod Poslanika ﷺ i obavještavali jedan drugog o svim novostima. Između ostalog, u to vrijeme strahovali smo od vođe plemena Gasan, koji je prijetio da će s vojskom napasti muslimane u Medini. Te noći ja sam bio zaokupljen razmišljanjem o Gasanijama i njihovom napadu kada mi je na vrata zakucao moj prijatelj ensarija i povikao: 'Otvaraj, otvaraj!' Upitao sam ga: 'Jesu li to došli Gasanovići da nas napadnu?' Odgovorio je: 'Mnogo gore od toga Omere, mnogo gore! Poslanik ﷺ je pustio sve svoje žene.' Ja sam tada uzviknuo: 'Teško vama, Hafsa i Aiša!' i odmah sam otišao kod Poslanika ﷺ, koji je tada boravio u sobi koja je sličila na čardak, a na basamacima ispred sobe stajao je njegov sluga koji je bio stražar. Kada sam došao pred kuću, rekao sam stražaru: 'Reci Poslaniku ﷺ da je došao Omer i da traži dozvolu za ulazak.' Pošto sam dobio dozvolu, ušao sam kod Poslanika ﷺ i ispričao mu o mom razgovoru sa mojom suprugom, kćerkom Hafsom, a zatim i sa Umm Selemom. Kada sam mu ispričao šta mi je rekla Umm Selema, on se nasmijao i ustao sa svog mjesta, a ležao je na hasuri od palminih grana,

pa kada je ustao, odjeća mu je na jednom kraju bila zagrnuta i ja sam vidio tragove od palminih grana na njegovom tijelu i zaplakao sam. On me je upitao: 'Zašto plačeš, Omere?' Odgovorio sam: 'Allahov Poslaniče, dok perzijski i bizantijski imperatori žive u veleljepnim i raskošnim dvorcima, ti kao Allahov Poslanik, ležiš na hasuri od palminih grana.' Tada mi je Muhammed ﷺ rekao: 'Omere, zar nisi zadovoljan da njima pripadne dunjaluk, a nama ahiret?'"¹ Hafsa je iz ovog događaja naučila životnu lekciju tako da nešto slično nikada nije ponovila i zamalo da je kajanje i grižnja savjesti nisu ubili, jer ona, kao i druge Poslanikove žene, nikada ni pomislile nisu da njemu nešto nažao učine, na kraju krajeva to potvrđuje i Allahova Objava putem koje je Muhammed ﷺ pružio mogućnost svojim ženama da biraju između dunjaluka i ahireta, pa su sve izabrale ahiret i život sa Poslanikom ﷺ.

Allah je naredio Poslaniku ﷺ da ne razvodi Hafsu

Prenosi se od Kajsa bin Zejda da je Muhammed ﷺ bio pustio Hafsu, kćerku Omerovu, pa je kod nje došla njena tetka i zatekla je kako plače. Kada se malo smirila, rekla je tetki: "Tako mi Allaha, nije me pustio zbog toga što je srdit na mene, niti zbog neke moje mahane i nedostatka." U tom trenutku u sobu je ušao Allahov Poslanik ﷺ, a Hafsa je pokrila svoje lice, a zatim joj je rekao: "Došao mi je Džibril i rekao mi: 'Allahov Poslaniče, vrati Hafsu, uistinu je ona žena koja mnogo posti i klanja nafile i ona je tvoja žena u Džennetu.'" ² Ova predaja najbolje govori o vrijednosti i odlikama majke svih vjernika, Hafse, kćerke Omerove, kojoj je Allah ﷻ preko meleka Džibrila potvrdio iskrenost u vjeri i veliku pobožnost. U drugoj predaji koju prenosi Ukbe ibn Amir stoji: "Muhammed ﷺ je bio pustio svoju suprugu Hafsu, pa kada je ta vijest došla do Omera ؓ, on se posuo zemljom po glavi i rekao: 'Nema većeg tereta i iskušenja za mene i moju kćerku od ovoga.' Sutradan je došao melek Džibril i rekao Poslaniku ﷺ: 'Allah ti naređuje da vratiš Hafsu zbog samilosti prema Omeru.'" ³ Tumačeći kur'anski ajet: *Kada je vjerovjesnik jednoj od svojih žena jednu tajnu povjerio pa je ona odala -*

¹ Sahih Buhari, hadis br. 4914.

² Al-Tabaqāt, VIII tom, str. 94.

³ Usud al-gabe, V tom, str. 66.

*a Allah je to Njemu otkrio - on joj je bio jedan dio kazao, a ostalo prešutio. I kad je on s tim nju upoznao, ona je upitala: "A ko ti je to kazao?" - On je rekao: "Kazao mi je Onaj Koji sve zna i Kome nije skriveno ništa."*¹, neki komentatori Kur'ana navode predaju u kojoj stoji da je Poslanik ﷺ imao odnos s Marijom Koptkinjom u Hafsinoj sobi kad je Hafsa negdje izašla, pa kada se vratila i vidjela ih u svojoj postelji, počela je plakati, a zatim je kroz suze rekla: "Allahov Poslaniče, zar u mojoj sobi i u mojoj postelji?! Učinio si to samo zato što sam ja beznačajna u tvome životu." Muhammed ﷺ joj je tada rekao: "Oraspoložit ću te time što ću ti otkriti tajnu koju moraš dobro čuvati. Znaj da od danas zbog tvoga zadovoljstva zabranjujem sebi odnos sa Marijom, i želim te obradovati da će poslije moje smrti, halifa muslimana biti Ebu Bekr, a nakon njega tvoj otac."²

Čuvar Kur'ana

Imam Ez-Zuhri prenosi hadis u kojem stoji: "Aiša i Hafsa su jedanput zapostile dobrovoljni post i toga dana neko im je poklonio hranu, pa su one prekinule post i jele. Nakon toga kod njih je ušao Poslanik ﷺ, pa me je, priča Aiša, Hafsa pretekla, jer je ona u svemu sličila na svoga oca, i rekla je: 'Allahov Poslaniče, poklonjena nam je hrana i nas dvije smo jele, a prije toga smo bile zapostile.' Poslanik ﷺ se nasmijao i rekao: 'Nema smetnje, postite drugi dan.'"³ Prethodne Aišine riječi o Hafsi najbolje govore o tome da je ona kao i njen otac, hazreti Omer uvijek govorila istinu, makar ta istina bila i protiv nje, jer joj je Allahovo zadovoljstvo bilo ispred svega. Hafsa je bila poznata i kao učenjak hadisa iako u toj grani islamske nauke nije dostigla stepen Aišin. Beki' ibn Mahled spominje da njen *Musned* sadrži šezdeset hadisa, oko četiri njene predaje složili su se Buharija i Muslim, šest njenih predaja bilježi Muslim koje nije zabilježio Buharija.⁴ Naučila je čitati i pisati, a učiteljica joj je bila Šifa bint Abdullah.⁵ Ali, ono po čemu je majka svih

¹ Prijevod značenja At-Tahrîm, 3.

² *Tefsir* Ibn Kesir, IV tom, str. 1221.

³ Hadis bilježi Ebu Davud, poglavlje o postu, str. 72.

⁴ *Sijeru a'lamin-nubela*, II tom, str. 230.

⁵ *Al-Isabe*, VII tom, str. 121.

vjernika, Hafsa, bila posebno poznata u odnosu na druge Poslanikove ﷺ žene i čime je zadužila cijeli islamski ummet, jeste činjenica da je ona sačuvala originalni primjerak Kur'ana. Naime, u vrijeme rata protiv otpadnika, kada je poginulo stotine hafiza Kur'ana, Omer ؓ je došao kod halife Ebu Bekra i predložio mu da sakupi Kur'an u jednu knjigu ili mushaf, prije nego što pomru ljudi iz prve generacije, koji su bili sudionici Objave i koji su Kur'an znali napamet. Ebu Bekr ؓ je s oduševljenjem prihvatio taj prijedlog i naredio je da se Kur'an sakupi u jednu zbirku. On je taj primjerak čuvao dok je bio živ, a nakon njegove smrti preuzeo ga je Omer ؓ koji je prije smrti oporučio da primjerak Kur'ana čuva njegova kćerka Hafsa, što je ona i učinila.¹ Tako je Hafsa sačuvala primjerak mushafa do vremena kada je hilafet preuzeo Osman ؓ koji je naredio da se Kur'an prepíše u više primjeraka i pošalje u sve centre tadašnjeg ogromnog islamskog carstva. Taj primjerak Kur'ana, poznat i kao *Osmanov mushaf*, ne razlikuje se nijednog slova od mushafa iz kojih današnji muslimani uče Kur'an, a sve zahvaljujući Hafsi i ostalim ashabima koji su se brinuli o Kur'anu i ljubomorno ga čuvali od bilo kakvog iskrivljavanja.

Hafsa bint Omer, Poslanikova ﷺ supruga i majka svih vjernika, umrla je četrdeset pete godine po Hidžri u vrijeme hilafeta Muavije ibn Ebu Sufjana ؓ, ovjekovječivši svoje ime na najbolji način, jer kao što je Aiša bila jedan od najvećih čuvara i prenosilaca sunneta, tako je Hafsa bila istinski čuvar prvog primjerka Kur'ana koji je kasnije prepisivan i štampan u milione primjeraka i koji i mi danas svakodnevno učimo i našu djecu podučavamo. Zato, kada god uzmemo da učimo Kur'an, sjetimo se da za njegovo čuvanje i prenošenje, zasluge ponajviše pripadaju Hafsi bint Omer.

Molimo Allaha ﷻ da je zbog toga obilato nagradi i da je na Sudnjem danu pridruži njenom mužu, Muhammedu ﷺ, da zajedno uživaju plodove svog veličanstvenog djela.

¹ Al-Zerkeši, *Al-Burhan fi ulum al-Kur'an*, I tom, str. 234.

Remla bint Ebu Sufjan

Umm Habiba je odabrala Allaha i Njegovog Poslanika iznad svega drugog. Mrzila je povratak u nevjerstvo kao što vjernik mrzi da bude bačen u Vatru.

Ebu Sufjan nije mogao zamisliti da se neko od Kurejšija suprotstavi njegovoj naredbi i nekoj njegovoj važnoj odluci. Bio je mekkanski prvak kome su se svi pokoravali i vođa koga su svi bez pogovora slijedili.

Međutim, njegova kći Remla, koja je imala nadimak Umm Habiba, prkosila je njegovom mišljenju i stavu svojim poricanjem idolopokloničkih božanstava. Ona i njen muž, Ubejdullah ibn Džahš, povjerovali su u Allaha Jedinog Koji nema sudruga i u poslanstvo Muhammeda ibn Abdullaha ﷺ.

Imanska veza jača je od krvne veze

Ebu Sufjan je svim silama i sredstvima pokušavao vratiti kćer i zeta u svoju vjeru i vjeru svojih predaka, ali nije uspio. Iman koji se ukorijenio u Remlinom srcu bio je jači od njegovih nasrtaja na njega i jači od njegove srdžbe.

Zbog svega toga, Ebu Sufjana su poklopile velike brige. Nije mogao Kurejšijama pogledati u oči nakon neuspjeha da kćer vrati i drži pod kontrolom te da je spriječi da slijedi Muhammeda.

Kurejšije su primijetili Ebu Sufjanovu srdžbu i ljutnju na kćer i zeta pa su to iskoristili da im zagorčaju život. Uznemiravali su ih i mučili najviše što su mogli tako da jednostavno više nisu mogli živjeti u Mekki.

Čim je Poslanik ﷺ dozvolio hidžru u Abesiniju, Remla je sa mužem Ubejdullahom ibn Džahšom i kćerkom Habibom bila među prvima koji su se zaputili ka Abesiniji pod zaštitu pravednog kršćanskog vladara Nedžašija, bježeći sa svojom vjerom od nevjernika.

Ebu Sufjanu i kurejšijskim vođama teško je palo što su muslimani našli mir u Abesiniji i što su uspjeli pobjeći.

Zbog toga su poslali delegaciju s ciljem da okrenu Nedžašija protiv muslimana. Zahtijevali su da ih vrati u Mekku i ubjeđivali ga da oni o Isau i njegovoj majci govore ružne riječi.

Nedžašija ih je pozvao kod sebe i pitao ih za njihovu vjeru, a između ostalog pitao ih je šta to oni govore o Isau, Merjeminom sinu i njegovoj majci Merjemi. Tražio je da prouče dio Kur'ana koji je objavljen Poslaniku ﷺ.

Kada su mu objasnili suštinu islama i proučili mu neke ajete iz Kur'ana, Nedžaši je toliko plakao da su mu suze natopile bradu, a onda je rekao: "To što je objavljeno vašem poslaniku, Muhammedu i ono s čime je došao Isa dolazi iz istog izvora."

Nakon toga obznanio je svoje vjerovanje u Allaha Jedinog Koji nema sudruga i potvrdio Muhammedovo ﷺ poslanstvo.

Uprkos odbijanju crkvenih velikodostojnika da priznaju Muhammeda i ostajanja na kršćanstvu, obznanio je da će štititi sve muslimane koji se dosele u njegovu zemlju.

Umm Habiba je mislila da su za nju došli ljepši dani nakon duže patnje i da je njeno putovanje ispunjeno brigama i bolom završeno prelaskom na sigurnu obalu. Ni slutila nije šta joj sudbina sprema.

Veliko iskušenje

Naime, Uzvišeni i Mudri Allah stavio je Umm Habibu na još jedno teško iskušenje usljed kojeg razum i samopouzdanje gube i najpostojaniji muškarci i mudraci, ali je ona nakon tog iskušenja izašla kao pobjednica i za sva vremena se ustoličila na tronu uspjeha.

Jedne noći sanjala je kako se njen muž Ubejdullah ibn Džahš davi u uzburkanom moru obavijen tamom poput gustih oblaka. Bio je u veoma lošem stanju i bezizlaznoj situaciji. Probudila se prestrašena i uznemirena i o svome snu nikome nije pričala. Međutim, tog istog dana njen san se obistinio. Naime, njen muž se odmetnuo od islama i primio kršćanstvo.

Počeo je lutati po kafanama, orgijati i do besvijesti piti alkohol, a Umm Habibi je ponudio jedno od dvoje: razvod ili primanje kršćanstva.

Odjednom se našla u nezavidnom položaju. Pred njom su bile tri mogućnosti:

- Mogla se odazvati mužu koji ju je uporno pozivao u kršćanstvo i odmetnuti se od islama i tako zaslužiti sramotu na ovome, a kaznu na onome svijetu. A to ne bi uradila ni kada bi joj meso kidali željeznim četkama.

- Mogla se vratiti ocu u Mekku koja je još uvijek bila idolopoklonička, gdje bi živjela kod oca potlačena bez slobode ispoljavanja vjere.

- I mogla je ostati u Abesiniji sama i usamljena, bez igdje ikoga, bez porodice, domovine i pomagača.

Odlučila se za ono u čemu je bez imalo sumnje Allahovo zadovoljstvo, odlučila je ostati u Abesiniji dok joj Allah ne podari izlaz. I nije dugo čekala.

Tek što joj se završio priček nakon razvoda od bivšeg muža, koji je nedugo nakon primanja kršćanstva i umro, došao je spas. Sreća joj se osmijehnula iznenada i unijela radost u njeno srce i njen dom koji je bio ispunjen bolom i tugom.

Poslanikova ۞ bračna ponuda

Jednog sunčanog jutra neko pokuca na njena vrata. Umm Habiba je otvorila i iznenadila se kada je na vratima ugledala Ebrehu, Nedžašijevu ličnu sluškinju.

Uljudno i veselo ju je pozdravila i zatražila dozvolu za ulazak, a onda se obratila Umm Habibi i rekla: "Selami te kralj Nedžaši i poručuje da te je Muhammed, Allahov poslanik, zaprosio za sebe. Poslao je kralju pismo u kojem ga opunomoćuje da sklopi bračni ugovor u njegovo ime, a ti opunomoći koga hoćeš."

Umm Habibinoj radosti nije bilo kraja, samo što nije poletjela od sreće. Uzviknula je: "Allah te obradovao! Allah te obradovao!" Skinula je sa sebe sav nakit: dvije narukvice, halhale, naušnice i prstenje, i poklonila ih Ebrehi. I da je u tom trenutku posjedovala sva svjetska blaga poklonila bi ih njoj.

Zatim je rekla: "Opunomoćujem Halida ibn Seida ibn el-Asa, on mi je najbliži rod."

Ugledni ashabi koji su boravili u Abesiniji skupili su se u velikoj sali osvjetljenoj svijećama na bakrenim svijećnjacima, ukrašenoj prekrasnim ornamentima, prostrtoj skupocjenim prostirkama, u Nedžašijevom dvorcu koji se nalazio na proplanku prepunom stabala iznad prelijepog Abesinskog vrta. Skupinu ashaba predvodili su Džafer ibn Ebu Talib, Halid ibn Seid ibn el-As, Abdullah ibn Huzafe es-Sehmi i drugi. Okupili su se da prisustvuju potpisivanju bračnog ugovora između Poslanika ﷺ i Umm Habibe.

Nakon što su se svi sakupili, Nedžaši je uzeo riječ:

“Hvalim Allaha, Svetog, Onoga Koji daruje vjerovanje, Nesavladivog i Silnog. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik i svjedočim da je Isa عليه السلام najavio njegov dolazak. A nakon toga izjavljujem sljedeće: Allahov Poslanik je od mene tražio da ga oženim Umm Habibom, Ebu Sufjanovom kćerkom. Evo ja to činim i u njegovo ime, kao vjenčani dar dajem četiri stotine zlatnika. To je Allahov sunnet i sunnet Njegovog Poslanika ﷺ.”

Zatim je istresao zlatnike ispred Halida ibn Seida nakon čega je Halid ustao i rekao:

“Hvala Allahu, hvalimo Ga i od Njega pomoć i oprost tražimo i Njemu se kajemo. Svjedočim da je Muhammed Allahov rob i poslanik. Poslao ga je s pravom vjerom i uputom kako bi je uzdigao iznad svih vjera, makar to bilo krivo nevjernicima. A nakon toga izjavljujem sljedeće: Odazvao sam se na Poslanikov zahtjev i, evo, udajem svoju štićenicu, Umm Habibu, Ebu Sufjanovu kćerku za Muhammeda ﷺ. Neka Allah blagoslovi Poslanika ﷺ i njegovu suprugu. I čestitam Umm Habibi na dobru koje joj je Allah podario.”

Nakon toga uzeo je novac s namjerom da ga odnese i uruči Umm Habibi, a za njim su krenuli i ostali ashabi. Međutim, tada im se ponovo obratio Nedžaši i rekao: “Sjedite, sunnet svih vjerovjesnika je da se upriliči gozba poslije sklapanja braka.” Naredio je da se donese hrana, a ljudi su jeli i gostili se, nakon čega su se razišli.

O svemu tome Umm Habiba kazala je:

“Kada mi je stigao imetak kao vjenčani dar, poslala sam Ebrehi kao muštuluk pedeset zlatnika i poručila da sam joj nakit dala jer nisam imala ništa drugo kod sebe.

Nedugo nakon toga došla je Ebreha i vratila mi zlatnike, a zatim je izvadila zavežljaj i vratila mi sav nakit što sam joj dala. Rekla je: 'Kralj mi je naredio da od tebe ne uzimam ništa i naredio je svojim ženama da ti pošalju mirise koje imaju.' Sutradan je donijela šafran, 'ud¹ i amber i rekla: 'Treba mi usluga od tebe.' Upitala sam: 'Šta ti treba?' Ebreha je rekla: 'Primila sam islam, slijedim Muhammedovu vjeru. Molim te poselami ga od mene i reci da sam povjerovala u Allaha i Njegovog Poslanika i nemoj to zaboraviti!' Nakon toga me spremila za put i ja sam sretna i zadovoljna krenula prema Medini, u susret Allahovom Poslaniku i od tog trenutka mome mužu.

Kada smo se sreli, ja sam mu sve potanko ispričala u vezi s prosidbom, i šta sam uradila s Ebrehom i prenijela mu njene selame. Njena priča ga je veoma obradovala i rekao je: 'Neka je i na Ebrehu selam, Allahova milost i blagoslov!'"

¹ Vrsta dimnog mirisa.

Zejneb bint Huzejme

Poslanikova ﷺ suprugica koja je mnogo dijelila hranu siromasima i bila poznata po nadimku "Majka siromaha". (Al-Isabe)

Nije prošlo mnogo vremena od sklapanja braka između Poslanika ﷺ i Hafse, kćerke hazreti Omerove, kada je još jedna ashabijka, četvrta žena po redu, ponijela ime majke svih vjernika. Veliku čast i neizmjernu sreću, da se okiti tim imenom imala je Zejneb bint Huzejme el-Hilali, ashabijka koja je bila poznata po izvanrednoj darežljivosti i samilosti prema siromasima.

Udaja za Poslanika ﷺ

Postoje različite predaje o tome za koga je ona bila udata prije Poslanika ﷺ. U jednoj od tih predaja, a koju su zabilježili Ibn Abdulberr, Et-Taberi i Ibn Hadžer, spominje se da je prije toga bila udata za Tufejla ibn Harisa koji ju je razveo, pa se nakon toga udala za Poslanika ﷺ. Ibn Hišam u svom djelu *As-siretu an-nebevi* spominje predaju da je Zejneb bint Huzejme bila udata za Džehma ibn Amra, a nakon toga udala se za Ubejda ibn Harisa. U trećoj predaji stoji da je bila udata za Abdullaha ibn Džahša, koji je poginuo u Bici na Uhudu, nakon čega se udala za Poslanika ﷺ, treće godine po Hidžri i sa njim u braku živjela osam, a po nekim predajama samo tri mjeseca.¹ Nakon što joj je srce bilo ispunjeno tugom zbog rastanka od muža Abdullaha, srce joj se ispunilo neizmjernom radošću kada je od Poslanika ﷺ dobila ponudu za brak. Radosna zbog toga što će postati suprugica Muhammedova ﷺ i majka svih vjernika, ona je istog trenutka odgovorila na poruku, a njen odgovor je bio: "Allahov Poslaniče, ja svoj slučaj u potpunosti prepuštam tebi." I Poslanik ﷺ ju je oženio treće godini po Hidžri.² Njena sestra po majci je Mejmuna, majka svih vjernika, a njihova majka je Hind bin Avf ibn

¹ *As-Semt al-semin*, str. 190.

² *Al-Isabe*, XII tom, str. 280.

Haris. Hafiz Ibn Hadžer el-Askalani je rekao: "Nije bilo nijedne žene među Arapima da se više ponosila svojim zetom od Hinde bint Avf, majke Mejmunine i njenih sestara."¹

"Majka siromaha"

Iako je Zejneb kratko živjela u braku s Poslanikom ﷺ, ona se za to vrijeme istakla i bila poznata po svojoj samilosti i darežljivosti prema siromasima, toliko da je dobila nadimak "Majka siromaha", a postoje predaje koje govore da je ona bila poznata po tom nadimku još u vremenu džahilijjeta.² Umm Selema je rekla: "Poslanik ﷺ me je oženio i odveo u kuću "Majke siromaha", Zejneb bint Huzejme, koja je prije toga umrla."³ Umrla je krajem mjeseca rebiu-l-ahira, četvrte godine po Hidžri i ukopana je u Bekiji u Medini. O tome Ibn Sad kaže: "Muhammed ﷺ je oženio Zejneb bint Huzejme u mjesecu ramazanu, kada su se navršila trideset tri mjeseca po Hidžri. Živjeli su osam mjeseci u braku, ona je umrla krajem rebiu-l-ahira kada se navršilo trideset devet mjeseci od Hidžre. Umrla je u tridesetoj godini života, a dženazu joj je klanjao Poslanik ﷺ i ona je prva Poslanikova ﷺ žena koja je ukopana u medinskom mezaristanu Bekiji, jer je Hatidža ukopana u Mekki."⁴

Neka se Allaha smiluje majci svih vjernika, Zejneb bint Huzejme kao što je ona bila samilosna prema ljudima siromasima tražeći time samo Allahovo zadovoljstvo i nagradu.

¹ Ibid., VIII tom, str. 90.

² *Al-Istiab*, IV tom, str. 1853.

³ *A-Isabe*, XII tom, str. 281.

⁴ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 133.

Umm Seleme

*Hind el-Mahzumi nije bila samo Selemina majka, ona je bila
majka svih vjernika!*

Znate li ko je Umm Seleme? Njen otac bio je jedan od najuglednijih ljudi u plemenu Mahzum. Bio je darežljiv i gostoprимljiv, zbog čega su ga zvali *Opskrbljivač putnika*, jer bi putnici, koji su nailazili kroz njegov kraj ili putovali s njim, svu brigu oko putne opskrbe prepuštali njemu.

Njen muž bio je Abdullah ibn Abdulesed jedan od deseterice koji su prvi prihvatili islam, jer prije njega to su učinili samo Ebu Bekr es-Siddik i nekolicina drugih ashaba čiji broj nije dostizao ni broj prstiju na rukama. Njeno pravo ime je Hind, a zvali su je Umm Seleme i njen nadimak je u drugi plan stavio njeno pravo ime.

Druga žena koja je primila islam

Umm Seleme je odmah na početku primila islam zajedno sa svojim mužem i tako postala druga među ženama koje su primile islam. Čim se vijest o prelasku na islam Umm Seleme i njenog muža pročula po Mekki, Kurejšije su se jako uznemirile i rasrdile. Na sve moguće načine su im prijetili i napadali ih, mučili ih takvom žestinom koja bi i čvrsto stijenje uzdrimala, ali oni nisu pokleknuli, nisu se pokolebali niti su nadu izgubili.

Kada je uznemiravanje od strane nevjernika postalo nepodnošljivo i kada je Vjerovjesnik svojim vjernim pristalicama dozvolio da učine hidžru u Abesiniju, njih dvoje bili su među prvim muhadžirima. Tako je Umm Seleme sa svojim mužem otišla u tuđu zemlju ostavljajući u Mekki svoju veliku i udobnu kuću, svoj ugled i plemenito porijeklo, nadajući se samo Allahovoj nagradi i dajući prednost Njegovom zadovoljstvu nad dunjalučkim užicima i blagodatima. I pored potpune brige i zaštite koju su Umm Seleme i njen muž imali od strane Nedžašija, abesinskog vladara, neka mu Allah lice u Džennetu osvijetli, njihova čežnja za Mekom bila je sve jača.

Nostalgija za rodnim krajem i Allahovim Poslanikom ﷺ parala im je grudi i u njih unosila tugu. Nedugo zatim do muhadžira u Abesiniji počele su dopirati vijesti o naglom porastu broja muslimana u Mekki, te kako je prelazak na islam Hamze ibn Abdulmuttaliba i Omera ibn el-Hattaba ojačao muslimane i umanjio teror Kurejšija nad njima. Zbog toga su neki od njih odlučili da se vrate u Mekku ne mogavši savladati silnu želju i čežnju koja ih je vukla rodnome kraju. Upravo su Umm Seleme i njen muž bili među tim prvim povratnicima.

Ali, povratnici u Mekku ubrzo su otkrili da su vijesti koje su dopirale do njih bile pretjerano uveličane. Napredak koji su postigli muslimani prelaskom na islam Hamze i Omera je od strane Kurejšija dočekan još žešćim neprijateljstvom i napadima. Idolopoklonici su nastavili s teroriziranjem i mučenjem muslimana stavljajući ih na kušnje kakve je teško i zamisliti.

U tim teškim trenucima Resulullah ﷺ je dozvolio svojim ashabima da učine hidžru u Medinu, pa su i Umm Seleme i njen muž odlučili da budu među prvima koji će se sklonuti sa svojom vjerom od uznemiravanja Kurejšija. Međutim, hidžra Umm Seleme i njenog muža nije bila nimalo lahka i jednostavna kako se njima činilo da će biti. Ona je bila teška i gorka i za sobom je ostavila veliku bol i tragediju. Zato pustimo Umm Selemu da nam ona ispriča tu svoju tragediju, jer njeni osjećaji su dublji i jači, a njen opis je snažniji i detaljniji.

Hidžra u Medinu

Umm Seleme priča: “Kada je moj muž Ebu Seleme odlučio da krenemo prema Medini, pripremio mi je devu za jahanje, posjeo me je na nju, a u moje krilo je stavio našeg sinčića Selemu, zatim je poveo moju devu ne osvrćući se više ni na što. Međutim, prije nego što smo i napustili Mekku, presreli su nas ljudi iz moga plemena Benu Mahzum i obraćajući se mome mužu, povikali: ‘Ako si baš riješio da nas napustiš, šta si naumio sa svojom ženom? Ona je naša kći i zar misliš da ćemo te pustiti da je uzmeš sa sobom i tek tako je odvedeš u drugu zemlju?’ Onda su ga uhvatili, a mene silom oteli od njega.

I samo što su me pripadnici mog plemena odvojili od mog muža, došli su ljudi iz plemena Benu Abduled, kojem je pripadao moj muž, i silno ljuti zbog toga povikali su: ‘Ako ste već silom odvojili tu ženu od našeg

rođaka, e Boga mi, nećete odvesti dijete sa njom! Njegovo dijete je i naše dijete i mi smo preči da nama pripadne.' Onda su pred mojim očima počeli da se otimaju za moga sina Selemu sve dok mu ruku nisu iščašili i tako ga uzeli sebi. Za samo nekoliko trenutaka ja sam se našla potpuno skrhana od jada i bola, usamljena i napuštena. Moj muž se uputio u pravcu Medine sklanjajući se sa svojom vjerom, mog sina oteli su pripadnici njegovog plemena i odveli ga sa sobom ranjenog i ucviljenog. Ja sam ostala kod svojih rođaka u plemenu Benu Mahzum, a oni su me pratili i držali na oku. Od toga dana svako jutro sam izlazila u mekansku dolinu El-Ebtah, sjedila i plakala na mjestu gdje se desila moja iznenadna tragedija. Prisjećala sam se onih detalja i trenutaka kada smo silom rastavljeni moj muž, naš sin i ja. Tako plačući ostajala sam na tom mjestu sve do noći.

Rastanak od muža i sina

Tu sam provela skoro godinu dana, sve dok nije naišao jedan od mojih amidžića, koji se sažalio na moje jadno stanje i rekao ostalim rođacima: 'Zašto ne pustite ovu jadnicu? Rastavili ste je ni krivu ni dužnu od njenog muža i djeteta!' On je neprestano pokušavao da ih umilostivi sve dok mi na kraju nisu rekli: 'Ako želiš, idi svome mužu, mi te više nećemo zadržavati.' Međutim, mene je tada snašao novi jad. Sada kada su me pustili da idem, nisam mogla ostaviti svoje dijete u Mekki, u plemenu Benu Abdulesed. S tim se nikako nisam mogla pomiriti i proganjala me je pomisao na mogućnost da moje dijete ostane u Mekki, a da ja da idem u Medinu i da o njemu ništa ne znam.

Kada su moji rođaci vidjeli moju novu muku i problem u kojem sam se našla, sažalili su se i neki od njih su otišli razgovarati s pripadnicima plemena Abdulesed o mom slučaju, i uspjeli su ih ubijediti da mi vrate sina Selemu. Bila sam presretna zbog toga i u Mekki više nimalo nisam željela ostajati, već sam se posvetila traženju saputnika za Medinu.

Bojala sam se da se opet ne desi nešto neočekivano što bi me spriječilo da se sa svojim djetetom pridružim svome mužu i ostalim muslimanima u Medini. Zato sam požurila i sama sebi pripremila devu za jahanje, stavila svog sinčića u krilo i uputila se u pravcu Medine. Na tom putovanju saputnika nisam imala. Kada sam stigla u mjesto Tenim,

nekoliko milja izvan Mekke, susreo me je Osman ibn Talha, koji je tada još uvijek bio idolopoklonik, pa me je upitao: 'Gdje si se zaputila kćeri "Opskrbljivača putnika"?' 'Idem svom mužu u Medinu', odgovorila sam. 'Pa zar nema niko da putuje s tobom?', ponovo upita on. Ja sam mu rekla: 'Ne, nema niko osim dragi Allah, a zatim ovaj moj mali sinčić.' Tada je on rekao: 'Tako mi Boga, neću te pustiti da putuješ sama na tako dalek put!' Zatim je uzeo povodac moje deve i poveo je za sobom prema Medini. Tako mi Allaha, priča dalje Umm Seleme, nikada nisam putovala s nekim od Arapa da je bio pošteniji i uljudniji od njega. Kad god bismo stigli do mjesta na kojem smo namjeravali konačiti, on bi prvo zaustavio moju devu, a onda bi se udaljio od nas, i tek kada bih ja sjahala sa deve, on bi prilazio devi, skidao sa nje tovar i odvodio je do drveta da je sveže. Onda bi otišao do drugog drveta i legao da se odmori. Ujutro, kada bismo htjeli nastaviti putovanje, on bi pripremio moju devu i doveo je do mene, a onda bi se ponovo udaljavao kako bih se ja nesmetano popela i smjestila na sedlu deve. Nakon toga on bi prišao, uzeo povodac deve i nastavio put. Tako je radio svaki dan sve dok nismo stigli nadomak Medine. Kada je ugledao selo Kuba, gdje su živjeli pripadnici plemena Benu Amr, Osman ibn Talha mi je rekao: 'Tvoj muž je u ovom selu, pa idi sa Allahovim blagoslovom!' Zatim se okrenuo i vratio u Mekku."

Tako je nakon dugo vremena, silom rastavljena porodica ponovo bila na okupu. Umm Seleme se konačno našla sa svojim mužem, presretnim zbog susreta sa ženom i djetetom.

Nakon toga novi događaji su se nizali nevjerovatnom brzinom. Prije svega, desila se Bitka na Bedru u kojoj je učestvovao i Ebu Seleme i iz koje se, nakon velikog trijumfa, zajedno sa ostalim muslimanima, vratio u Medinu.

Nedugo zatim desila se nova bitka, ona na Uhudu, u kojoj je ponovo učestvovao Ebu Seleme i pokazao svoje izvanredno junaštvo i čvrst iman, ali ovoga puta bio je teško ranjen i zbog toga prisiljen na dugotrajno liječenje. I taman kada je izgledalo da je rana zacijelila i da je Ebu Selemino ozdravljenje na pomolu, stanje se naglo pogoršalo te je on i dalje ostao vezan za postelju.

Nagrada i utjeha su kod Allaha ﷻ

Jednoga dana, dok mu je supruga čistila ranu, osjetivši da mu se bliži rastanak sa dunjalukom, Ebu Seleme joj je rekao: "O Umm Seleme, hoću da ti prenesem da sam čuo Allahova Poslanika ﷺ kada je rekao: 'Ako nekoga od vas zadesi kakva nesreća, i on kaže: *Inna lillahi ve inna ilejhi radži'un*. (Svi smo mi Allahovi i svi se Allahu vraćamo), i još doda: Dragi Allahu, samo kod Tebe tražim nagradu i utjehu zbog ovoga što me je zadesilo, pa daj mi, dragi Allahu, bolje nego što sam do sada imao ... Kada tako iskreno zamoli Allaha, On će mu dati ono što je tražio i na molbu mu uzvratiti.'" Ebu Seleme je mnogo dana bolovao i proveo na bolesničkoj postelji. Jednoga jutra mu je u posjetu došao Poslanik ﷺ i kada je skoro završio svoj zijaret i izašao iz kuće, Ebu Seleme je ispustio svoju plemenitu dušu i napustio ovaj svijet. Allahov Poslanik ﷺ se vratio i svojim mubarek rukama zatvorio oči svom odanom drugu, a onda je podigao svoj pogled i učio dovu: "O Allahu dragi, oprosti grijehe Ebu Selemi i uzdigni ga na visoke stepene na onome svijetu. Podari mu dostojnu zamjenu u njegovoj porodici i postaraj se za njih. Gospodaru svih svjetova, oprosti i nama i njemu, i učini mu kabur prostranim i svijetlim!"

A što se Umm Seleme tiče, ona se odmah nakon muževe smrti prisjeti hadisa što joj ga je muž na smrtnoj postelji prenio, pa je kao dostojanstvena vjernica uputila Allahu ovu dovu: "Dragi Allahu, samo kod Tebe tražim nagradu i utjehu zbog ovog što me zadesilo." Međutim, nikako joj se nije dalo da prouči dovu do kraja i da kaže: "Dragi Allahu, podari mi bolje od onoga što si mi oduzeo", zastala bi i sama sebi govorila: "A ko bi to mogao biti bolji od moga Ebu Seleme?!" Međutim, nakon nekoliko trenutaka oklijevanja i dileme, Umm Seleme je proučila dovu do kraja.

"Udovica Arapa"

Muslimani su se kao nikada do tada silno ražalostili kada su čuli o novoj nesreći, koja je zadesila Umm Selemu, pa su je tada prozvali "Udovicom Arapa", jer osim svoje, poput pilića sitne djece, ona u cijeloj Medini nikog od rođaka nije imala.

Zbog toga su i muhadžiri i ensarije osjetili obavezu da se dostojno, kako to islam od njih i traži, pobrinu za Umm Selemu. I tek što je istekao njen *iddet* ili priček nakon muževe smrti, zaprosio ju je Ebu Bekr es-Siddik i zatražio njenu ruku, ali ga je ona uljudno i pristojno odbila.

Poslije toga ju je zaprosio i Omer ibn el-Hattab, ali je ona i njega odbila kao i Ebu Bekra. Nakon njih dvojice, brak joj je ponudio Allahov Poslanik ﷺ a ona mu je odgovorila: "Allahov Poslaniče, ja imam tri osobine na koje te želim upozoriti prije nego što se odlučimo zaključiti brak: Ja sam veoma ljubomorna žena i bojim se da ne doživiš od mene nešto što bi te naljutilo, pa da me zbog toga kazni Uzvišeni Allah, zatim, ja sam žena koja je uveliko zašla u godine i imam uza se mnogo djece." Na to je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "Što se tiče tvoje ljubomore, ja molim Allaha da je otkloni od tebe, a što se tiče godina starosti koje spominješ, pa i mene je ista stvar snašla kao i tebe, a što se pak djece tiče, znaj da će tvoja djeca biti i moja."

Nakon toga se Allahov Poslanik ﷺ vjenčao s Umm Selemom što je značilo da je Allah ﷻ uslišio njenu dovu, jer joj je podario boljeg muža od Ebu Seleme.

Od toga dana, Hinda Mahzumijka nije više bila samo Umm Seleme - majka Seleme, nego je postala Umm el-mu'minin - majka svih vjernika. Neka Uzvišeni Allah učini svijetlim lice Umm Seleme u Džennetu i neka je vječno prati Allahovo zadovoljstvo.

Zejneb bint Džahš

“Zejneb je bila utočište jetimima i pribježište udovicama.”

(Aiša o Zejnebi, kćerki Džahšovoj)

Ona je Zejneb bint Džahš ibn Rejjab ibn Jamer ibn Sabure ibn Murre, Poslanikova ﷺ suprugica i majka svih vjernika. Njena majka je Umejma bint Abdulmuttalib, Poslanikova ﷺ tetka. Rođena je u Mekki, sedamnaest godina prije Muhammedovog poslanstva. Bila je udata za Zejda ibn Harisa, Poslanikovog ﷺ slugu, a zatim ju je on pustio da bi je nakon toga, direktnom intervencijom Objave, oženio Muhammed ﷺ, a pored toga ona je bila povod objavi ajeta kojima se ženama muslimankama naređuje nošenje hidžaba.

Poslanikova tetična

Povodom Zejnebe objavljen je ajet: *I pošto je Zejd s njom živio i od nje se razveo, Mi smo je za tebe udali.*¹ Poslanik ﷺ ju je oženio kada je imala trideset pet godina. Ona je prva njegova suprugica koja je nakon njegove smrti preselila na ahiret.² O Poslanikovoju ženidbi Zejnebom objavljeni su sljedeći ajeti iz sure El-Ahzab: *A kada ti reče onome kome je Allah milost darovao, a kome si i ti dobro učinio: “Zadrži ženu svoju i boj se Allaha!” - u sebi si skrivao ono što će Allah objelodaniti i ljudi si se bojao, a preče je da se Allaha bojiš. I pošto je Zejd s njom živio i od nje se razveo, Mi smo je za tebe udali.*³ Zejd ibn Haris je bio Hatidžin rob, i nakon što se udala za Muhammeda ﷺ ona je Zejda njemu poklonila. Rekao je Abdullah ibn Omer: “Mi smo Zejda zvali sin Muhammedov, sve dok nije objavljen ajet: *Zovite ih po njihovim očevima.*”⁴ Zejdov otac je znao da je on kod Muhammeda, pa je došao sa svojim bratom Kabom da

¹ Prijevod značenja Al-Ahzāb, 37.

² Tehzib at-Tehzib, XII tom, str. 420.

³ Prijevod značenja Al-Ahzāb, 37.

⁴ Al-Isabe, IV tom, str. 47.

ga otkupi. Tom prilikom on je rekao Muhammedu ﷺ: “O sine Abdulmuttalibov, o sine uglednika svoga naroda! Ti pripadaš porodici kojoj je zabranjeno rastavljati ljude od njihovih porodica i lijepo postupate sa zarobljenicima. Mi smo došli zbog moga sina koji je kod tebe, pa budi dobar prema nama i nemoj tražiti veliki iznos za njegov otkup.” Nakon toga, Muhammed ﷺ rekao je: “Zovnite ga, pa neka on sâm odluči s kim će. Ako izabere da ide s vama ja ću ga pustiti bez ikakvog otkupa, a ako, pak, izabere ostanak kod mene, pa, tako mi Allaha, nema otkupa za onoga ko je izabrao da oстане sa mnom.” Kada je Zejd došao, Muhammed ﷺ ga je upitao: “Poznaješ li ove ljude?” Odgovorio je: “Poznajem, to su moj otac i moj amidža.” Onda je Poslanik ﷺ rekao: “A ja sam čovjek kojeg si također dobro upoznao, pa ti izaberi, ili ćeš ići sa svojim ocem ili ćeš ostati sa mnom?” Zejd je na to odgovorio: “Ne postoji čovjek da bih mu ja dao prednost nad tobom, ti si meni umjesto oca i amidže.” Tada mu je otac rekao: “Teško tebi Zejde, izabireš ropstvo nad slobodom i daješ prednost ovom čovjeku nad ocem, amidžom i kompletnom svojom porodicom.” Zejd mu je odgovorio: “Ja sam od ovog čovjeka vidio i doživio toliko dobra da ne postoji čovjek kojeg bih izabrao umjesto njega.” Nakon toga, Muhammed ﷺ je otišao sa Zejdom do Kabe i pred okupljenim ljudima rekao: “Budite svjedoci da je Zejd moj sin i da mi jedan drugog nasljeđujemo.” Kada su to vidjeli njegov otac i amidža, vratili su se zadovoljni Zejdovim izborom. Od toga dana zvali su ga Zejd ibn Muhammed, do pojave islama.”¹

Udaja za Poslanikovog posinka, Zejda

To je bila priča o Zejdovom posinovljavanju (adopcija) od strane Muhammeda ﷺ, a priču o njegovoj ženidbi Zejnebom bint Džahš, ispričat će nam ona lično. O tome Zejneb priča: “Prosilo me je mnogo uglednih mladića iz plemena Kurejš, pa sam ja poslala svoju sestru Hamnu kod Poslanika ﷺ da se s njim posavjetuje o mojoj udaji. Hamna je otišla kod njega i kada mu je rekla šta ju je dovelo, Poslanik ﷺ je rekao: ‘A zašto se ne bi udala za onoga koji ju je podučio Allahovoj Knjizi i mome sunnetu?!’ Hamna je upitala: ‘Allahov Poslaniče, reci mi o kome se radi?’ Odgovorio je: ‘O Zejdu ibn Harisu’, odgovorio je. Hamna se žestoko

¹ Ibid., str. 48.

naljutila zbog takvog prijedloga i rekla je: ‘Allahov Poslaniče, zar želiš da se tvoja tetična uda za tvoga slugu?’ Nakon toga ona se vratila i obavijestila me o Poslanikovom prijedlogu, što me je naljutilo gore nego nju i u nastupu srdžbe izgovorila sam teške riječi, pa je Allah ﷻ objavio: ***Kada Allah i Poslanik njegov nešto odrede, onda ni vjernik ni vjernica nemaju pravo da po svom nahodjenju postupe. A ko Allaha i Njegova Poslanika ne posluša, taj je sigurno skrenuo s Pravoga puta.***¹

Poslije toga otišla sam kod Poslanika ﷺ i rekla mu: “Tražim oprost od Allaha i pokoravam se Allahu i Njegovom Poslaniku, pa čini Allahov Poslaniče što hoćeš.” I on me je udao za Zejda. Međutim, i nakon što sam se udala za Zejda, ja sam ga omalovažavala i izbjegavala i on se zbog toga požalio Allahovom Poslaniku ﷺ, koji me je ukorio. No i pored toga ja nisam mogla izdržati sa Zejdom i on je bio neprestana meta moga jezika, pa se ponovo žalio Muhammedu ﷺ, nakon čega mu je on rekao: ‘Zadrži ženu svoju i boj se Allaha!’ Na to je Zejd rekao: ‘Allahov Poslaniče, ja želim da je razvedem’, što je neposredno nakon toga i učinio. Kada mi je istekao priček nakon razvoda braka, Poslanik ﷺ je došao bez najave u moju kuću i tražio da se udam za njega, a ja sam mu rekla: “Allahov Poslaniče, zar bez prosidbe i svjedoka?” Odgovorio je: “Allah nas je vjenčao, a melek Džibril nam je svjedok.” Tako je Poslanik ﷺ oženio bivšu Zejdovu suprugu i time dokinuo predislamski običaj posinovljavanja i nasljeđivanja ljudi koji nisu ništa u srodstvu.²

Žena koju je Allah vjenčao s Poslanikom ﷺ

Ibn Sad spominje predaju u kojoj stoji da je Poslanik ﷺ bio kod Aiše kada su mu objavljeni ajeti o Zejnebi i Zejdu i nakon što se smirio, poslije primanja Objave, Poslanik ﷺ se nasmijao i rekao: “Ko će otići do Zejnebe da traži muštuluk, pa je počeo učiti netom objavljeni ajet: ***A kada ti reče onome kome je Allah milost darovao, a kome si i ti dobro učinio: “Zadrži ženu svoju i boj se Allaha!”*** Shvativši o čemu se radi, Aiša je rekla: “Mene je spopala moja ljubomora zbog toga, jer je ona bila izrazito lijepa i pored toga, sada je Allah objavio ajete o njenoj udaji za Poslanika ﷺ, pa sam rekla sama sebi: ‘Ona će se time uznositi nad nama.’ U drugoj

¹ Prijevod značenja Al-Ahzāb, 36.

² *Al-Isabe*, XII tom, str. 275.

predaji stoji da je Aiša rekla: 'Neka se Allah smiluje Zejnebi, ona je na dunjaluku stekla slavu koju je teško dostići. Allah ﷻ ju je vjenčao i o njoj su objavljeni kur'anski ajeti, a pored toga je Poslanik ﷺ za nju rekao: 'Meni će se prva pridružiti na ahiretu ona od vas koja je najduže ruke.' Na taj način on ju je obradovao da će se između njegovih suprugica prva njemu pridružiti i da će i u Džennetu biti njegova žena."¹ **Allah nijednom čovjeku dva srca u njezini Njegovim nije dao, a ni žene vaše, od kojih se ziharom rastavljate, materama vašim nije učinio, niti je posinke vaše sinovima vašim učinio. To su samo vaše riječi, iz usta vaših, a Allah istinu govori i na Pravi put izvodi.**

Zovite ih po očevima njihovim, to je kod Allaha ispravnije. A ako ne znate imena očeva njihovih, pa, braćo su vaša po vjeri i štitićeni su vaši. Nije grijeh ako u tome pogriješite, grijeh je ako to namjerno učinite; a Allah prašta i samilostan je.²

Ovim kur'anskim ajetima dokinuto je za sva vremena posinovljavanje koje je bilo praksa predislamskih Arapa. Allah ﷻ je zabranio muslimanima da Zejda nazivaju sinom Muhammedovim, jer Muhammed ﷺ nije bio njegov otac, bez obzira na to što ga je bio posinio. Osim toga, Poslanikovi ﷺ rođeni sinovi su svi umrli i nijedan nije dostigao punoljetnost. U tom smislu su i riječi Uzvišenog: **Muhammed nije roditelj nijednom od vaših ljudi, nego je Allahov poslanik i posljednji vjerovjesnik - a Allah sve dobro zna.**³ Ovim se potvrđuje da Allah ﷻ nije želio da Muhammed ﷺ ostavi iza sebe muške djece i da bude otac bilo kojem muškarcu. U tome se krije neizmjerena mudrost, jer Allah ﷻ je izabrao Muhammeda ﷺ kao posljednjeg Poslanika, tako da se niko nakon njegove smrti ne bi mogao pozivati na poslanstvo koje je naslijedio od svoga oca. Nakon što se Zejneb bint Džahš udala za Poslanika ﷺ, ona se time ponosila pred drugim njegovim ženama i govorila im: "Vas su vjenčali vaši očevi, a mene je vjenčao Allah ﷻ." A Abdullah ibn Abbas je rekao: "Kada je Zejneb obaviještena da ju je Poslanik ﷺ oženio putem Objave, ona je istog trenutka pala ničice i učinila *sedždu-š-šukr*, tj. sedždu zahvale Allahu ﷻ."

¹ *Sijeru a'lam-nubela*, II tom, str. 215.

² Prijevod značenja Al-Ahzāb, 4.-5.

³ Ibid., 40.

Veliko svadbeno veselje u Poslanikovoj kući

Osim toga, Poslanik ﷺ je upriličio veliko svadbeno veselje kakvo nije upriličio prilikom vjenčanja sa ostalim suprugama. O tom veselju, Enes ibn Malik priča: “Kada je Poslanik ﷺ oženio Zejneb bint Džahš, moja majka je napravila jelo, stavila ga u veliku posudu i rekla mi: ‘Enese, nosi ovo jelo u Poslanikovu kuću, poselami ga od mene i reci mu: ‘Moja majka ti šalje ovu hranu za svadbeno veselje i izvinjava se što nije bilo više.’ Poslanik ﷺ mi je rekao: ‘Ostavi hranu i idi pozovi na veselje koga god sretneš.’ ‘Ja sam’, kaže Enes, ‘pozvao trista ljudi, pa mi je Poslanik ﷺ naredio da ulaze po deseterica da jedu. Nakon što su se svi izmijenjali i jeli, ja sam ušao u sobu i Muhammed ﷺ mi je rekao: ‘Enese, podigni posudu’ i kada sam je podigao i pogledao koliko je hrane ostalo, nisam mogao ocijeniti je li bilo više hrane kada sam je tek donio ili nakon što je tolika skupina ljudi jela i najela se. Svi ljudi koji su bili na svadbi izašli su, osim nekoliko njih koji su sjedili i razgovarali. Poslanikova supruga Zejneb je cijelo to vrijeme bila okrenuta prema zidu, što je teško padalo i smetalo Poslaniku ﷺ.

U jednom trenutku on je izašao da poselami ostale svoje supruge u njihovim sobama i da na taj način dâ znak tim ljudima da trebaju otići, ali kada se vratio, oni su još uvijek sjedili u njegovoj sobi i tim povodom objavljeni su ajeti o hidžabu.¹ ***O vjernici, ne ulazite u sobe Vjerovjesnikove, osim ako vam se dopusti radi jela, ali ne da čekate da se ono zgotivi; tek kad budete pozvani, onda uđite, i pošto jedete, razidite se ne upuštajući se jedni s drugima u razgovor. To smeta Vjerovjesniku, a on se stidi da vam to rekne, a Allah se ne stidi istine. A ako od njih nešto tražite, tražite to od njih iza zastora. To je čistije i za vaša srca i za njihova.***² Ashab koji se najviše radovao Poslanikovom ženidbom Zejnebom bio je Omer ibn el-Hattab upravo zbog toga što je tom prilikom objavljen ajet o hidžabu na čemu je on stalno insistirao i prije objave tih ajeta.

¹ Sahih Buhari, hadis br. 4793.

² Prijevod značenja Al-Ahzāb, 53.

Ona je bila povod objave ajeta o hidžabu

Imam Buharija bilježi predaju u kojoj stoji da je Omer رضي الله عنه rekao Poslaniku ﷺ: “Allahov Poslaniče, kod tebe ulaze kreposni i čestiti ljudi i oni koji to nisu, pa naredi svojim ženama da nose hidžabe, tj. nikabe.” Nakon toga, a u vrijeme Zejnebine svadbene gozbe, objavljeni su ajeti o hidžabu, u mjesecu zu-l-ka‘detu pete godine po Hidžri.¹ Zejneb je bila poznata po svojoj pobožnosti i ustrajnosti u ibadetu, kao i po tome što je mnogo dijelila sadaku, posebno jetimima i udovicama i to od onoga što je vlastitim rukama zaradila. Prenosi se od Aiše da je Poslanik ﷺ rekao: “Prva koja će se od vas pridružiti meni na ahiretu je ona koja je najduže ruke.”² Komentirajući ovaj hadis, Aiša je rekla: “Kada god bismo se, nakon Poslanikove smrti, okupile u kući jedne od nas, mi smo stavljale ruke uza zid i mjerile čija ruka je najduža. Tako smo činile dok nije umrla Zejneb bint Džahš čije ruke nisu bile najduže, pa smo tada shvatile da je Poslanik ﷺ želio kazati da će se njemu prva pridružiti ona koja je najviše dijelila sadaku, a Zejneb je stavila kožu i svu zaradu od prodane kože dijelila na Allahovom putu.”³

Poslanik ﷺ je često svraćao kod nje, hvalio je i branio od onih koji bi se usudili da je kritiziraju u određenim situacijama. Prenosi se od Mejmune bint Haris da je rekla: “Muhammed ﷺ je jednom prilikom dijelio ratni plijen skupini muhadžira iz plemena Kurejš i Zejneb je nešto prigovorila na to, pa ju je Omer رضي الله عنه ukorio, a onda je Poslanik ﷺ rekao: ‘Ostavi je na miru Omere! Doista je ona istinski pobožnjak’.”⁴ Prenosi se od Berze bint Rafi da je rekla: “Omer رضي الله عنه je kao halifa poslao Zejnebi iznos od dvanaest hiljada dirhema. Kada je dobila novac, rekla je: ‘Neka se Allah smiluje Omeru, mnoge moje sestre bile su potrebnije ovoga novca i pomoći.’ Zatim je naredila da se dirhemi istresu na jedno mjesto i da se pokriju čaršafom, a onda je, kaže Berza, naredila meni da podijelim novac siromasima i potrebnima. Ja sam skoro sve podijelila i onda sam rekla Zejnebi: ‘Allah ti se smilovao, pa imamo i mi pravo na nešto od ovoga novca.’ Odgovorila je: ‘Vaše je ono što je ostalo pod čaršafom.’

¹ *Tefsir Ibn Kesir*, III tom, str. 503.

² Hadis bilježe Buharija i Muslim.

³ *Al-Isabe*, XII tom, str. 277.

⁴ Ibid.

Podigla sam čaršaf i izbrojala svega osamdeset pet dirhema koji su ostali nama. Nakon toga Zejneb je podigla ruke prema nebu i uputila dovu Allahu, govoreći: 'Gospodaru moj, ne dozvoli da više dočekam taj trenutak kada će mi halifa Omer poslati novac, jer on je uistinu iskušenje.' I Allah joj je uslišao dovu, umrla je prije nego je dočekala sljedeću godinu."¹

Plemenita ashabijka, Poslanikova ﷺ supruga i majka svih vjernika, Zejneb bint Džahš, preselila je na ahiret dvadesete godine po Hidžri u pedesetoj godini života. Kada je umrla, halifa Omer je naredio da se njenom mrtvom tijelu ne približava niko osim najbližih rođaka. Tada mu je kćerka Umejsova rekla: "Vođo pravovjernih, možda bi bilo dobro da narediš da se napravi tabut kakav Perzijanci prave za žene koje umru i onda mrtvo žensko tijelo stave na tabut i pokriju čaršafom." Omeru se dopao taj prijedlog i kada je tabut napravljen, halifa Omer rekao je: "Kako je ovo lijepo i praktično!" Nakon toga Omer joj je klanjao dženazu i ona je bila prva osoba koja je nakon smrti odnesena na tabutu na mezarje Bekiju.

Molimo Allaha da joj se smiluje i da je obraduje na ahiretu Svojom nagradom kao što ju je obradovao na dunjaluku udajom za Muhammeda ﷺ.

¹ *At-Tabaqāt*, VII tom, str. 127.

Mejmuna bint Haris

“Ona je bila najbogobojaznija među nama i najviše je čuvala rodbinske veze.” (Aiša o Mejmuni)

Muslimani iz Mekke koji su učinili hidžru u Medinu čeznuli su za svojom rodnom grudom i za Allahovom kućom, Kabom. Čak i onda kada je sklopljen Ugovor na Hudejbiji i kada su ih Kurejšije vratile u Medinu, nisu se pokolebali niti su izgubili nadu u ponovni povratak u rodnu Mekku. Njihov san ostvario se godinu dana poslije, kada je Poslanik ﷺ naredio muslimanima da se pripreme za odlazak u Mekku kako bi obavili umru. Tim povodom objavljen je ajet: *Allah će obistiniti san Poslanika Svoga da ćete sigurno u Časni hram ući sigurni.*¹ Prenosi se od Abdullaha ibn Abbasa da je rekao: “Prije nego što je Poslanik ﷺ s muslimanima ušao u Mekku da obave umru, idolopoklonici su, nakon sklapanja Ugovora na Hudejbiji, širili vijest po Mekki da muslimani žive u teškim uvjetima i da su slabi, bespomoćni i prestrašeni. Kada je ta vijest stigla do Poslanika ﷺ, on je naredio ashabima da prilikom obilaska oko Kabe tresu ramenima kako bi se idolopoklonici uvjerali u njihovu snagu.”²

Udaja za Poslanika ﷺ

U Mekki, tačnije u mjestu Serif, koje se nalazi između Mekke i Medine, živjela je ugledna žena iz plemena Kurejš, koja je tada imala samo jednu želju, da se uda za Poslanika ﷺ i postane majka svih vjernika. Muhammed ﷺ je znao za to, pa je poslao Džafera ibn Ebu Taliba kao svog zastupnika da mu je zaprosi, a njen zastupnik bio je Poslanikov amidža, Abbas, koji je tu mladu udovicu i plemenitu ashabijku udao za Muhammeda ﷺ.

¹ Prijevod značenja Al-Fath, 27.

² *Fikh as-sira*, Muhamed al-Gazali, str. 323.

A ona je Berra bint Haris bin Hazen el-Hilali, kojoj je Poslanik ﷺ, nakon što ju je oženio, dao ime Mejmuna.¹ Njena majka je Hind bint Avf, a sestra joj je bila Ummu-l-Fadl, supruga Abbasova i tetka Halida ibn Velida i Abdullaha ibn Abbasa. Ustvari, ona je imala više sestara i za sve njih je Poslanik ﷺ rekao: "One su sestre vjernice." Ummu-l-Fadl ili Lubaba el-Kubra, zatim Lubaba es-Sugra, supruga Velida ibn Mugire i majka Halida ibn Velida, Esma bint Haris, Izza bint Haris, bile su joj sestre po ocu, a njene sestre po majci bile su: Esma bint Umejs, Selma bint Umejs, Selama bint Umejs i Zejneb bint Huzejme.² Rečeno je: "Starica koja je imala najbolje i najčasnije zetove na zemlji bila je Hind bint Avf, a njeni zetovi bili su: Muhammed ﷺ, Ebu Bekr, Hamza ibn Abdulmuttalib, Abbas ibn Abdulmuttalib, Džafer ibn Ebu Talib i Alija ibn Ebu Talib."³ Mejmuna je vrlo rano obudovjela i imala je svega dvadeset šest godina kada se udala za Poslanika ﷺ. U predaji koju prenosi Katade stoji: "Kada je Muhammed ﷺ učinio umru u Mekku, tom prilikom oženio je Mejmunu bint Haris, ustvari ona je bila iz skupine žena koje su sebe poklonile Poslaniku ﷺ. I povodom nje objavljen je ajet: *I samo tebi, a ne ostalim vjernicima, ženu-vjernicu koja sebe pokloni Vjerovjesniku, ako Vjerovjesnik hoće da se njome oženi – da ti ne bi bilo teško.*⁴ Nakon toga on ju je poveo sa sobom u Medinu, a prije toga bila je udata za Fervu ibn Abduluzzaa.⁵

Udovica iz Serifa odlazi u Medinu kao majka svih vjernika

Prenosi Ebu Hejsem da je Poslanik ﷺ oženio Mejmunu za vrijeme obavljanja umre i tada je u Mekki odsjeo tri dana. U toku njegovog boravka u Mekki došao mu je Huvejtib ibn Uzza i primio islam zajedno s grupom Kurejšija. Nakon toga, došli su nevjernici Mekke i rekli Poslaniku ﷺ: "Vrijeme tvog boravka je isteklo, zato odmah napusti Mekku." On im je rekao: "A šta mislite da me izvjesno vrijeme ostavite na miru kako bih pripremio svadbenu veselje na koje bih i vas pozvao?!" Odgovorili su: "Mi nemamo potrebe za tvojim veseljem niti tvojom hranom,

¹ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 137.

² *Al-Istiab*, IV tom, str. 1916.

³ *Usud al-gabe*, VII tom, str. 253.

⁴ Prijevod značenja *Al-Ahzāb*, 50.

⁵ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 137.

već zahtijevamo da po dogovoru odmah napustiš Mekku.” Muhammed ﷺ je to i učinio i prilikom povratka u Medinu svratio je u Serif kod svoje tek vjenčane supruge Mejmune s kojom je u njenoj kući imao prvi susret i intimni odnos, a nakon toga zajedno su se vratili u Medinu.¹

Bez obzira na različite predaje o prirodi i formi sklapanja braka između Muhammeda ﷺ i Mejmune, u nekima stoji, kako smo već kazali, da je on nju vjenčao posredstvom Džafera i Abbasa, a u drugima da je ona zapravo sebe poklonila Poslaniku ﷺ, jasno je da je Allah ﷻ odabrao Mejmunu da bude supruga posljednjeg Allahovog Poslanika ﷺ a samim tim i majka svih vjernika do Sudnjega dana. Mejmuna je ušla u Poslanikovu kuću bez želje da time stekne neke dunjalučke blagodati. Ona je bila presretna i zadovoljna s blagodatima islama i time što je imala čast i privilegiju da bude Poslanikova ﷺ supruga. To su bile dvije blagodati koje ništa drugo nije moglo zamijeniti na dunjaluku. Ona je inače bila posljednja žena koja sa udala za Poslanika ﷺ i s kojom je stupio u intimni odnos.² Poslanik ﷺ je bio u njenoj sobi u svojoj smrtnoj bolesti, pa mu je ona dozvolila da izabere kod koje supruge želi da ga zatekne smrt i preseljenje na bolji svijet, i on je izabrao Aišinu kuću.

Iz skupine najučenijih i najpobožnijih žena

Mejmuna je, kao i druge Poslanikove supruge, bila poznata po svojoj pobožnosti, skromnosti i privrženosti ibadetu i čežnji za ahiretom i vječnom nagradom u Džennetu. Prenosi se od Jezida ibn el-Asamma, Mejmuninog sestrice, da je rekao: “Ja i Aišin sestrice ušli smo jedanput u tuđi bostan u Medini i jeli datule, a zatim smo sreli Aišu koja se vraćala iz Mekke i obavijestili smo je o tome. Onda se ona okrenula svome sestriću i izružila ga, a zatim se obratila meni savjetujući me: ‘Zar ne znaš da te je Allah počastio time što si na osnovu rodbinske veze s Mejmunom postao dio Poslanikove ﷺ porodice. Mejmune sada nema, ona je preselila na ahiret, pa se ni ti više ne možeš ponositi time da si dio Poslanikove porodice, već si prepušten sâm sebi i svojim djelima. A što se tiče Mejmune, ona je bila najbogobojaznija među nama i najviše je čuvala rodbinske veze.’”³

¹ *Subul al-hadi wa ar-rešad*, XII tom, str. 119.

² *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 132. (Postoje predaje u kojima se spominje da je Poslanik ﷺ oženio neke žene, ali s njima nikada nije imao intimni odnos.)

³ *Ibid.*, str. 138.

Od Jezida se također prenosi da je rekao: “Jedanput je kod moje tetke Mejmune ušao njen rođak, koji je zaudarao na alkohol, pa mu je ona rekla: ‘Ako ne odeš i ne prijaviš se muslimanskim vlastima da te bičuju zbog konzumiranja alkohola, ne dolazi nikada više u moju kuću.’”¹ A Kurejb, sluga Ibn Abbasov, rekao je: “Poslao me je Abdullah ibn Abbas da u toku hadžskih obreda vodim devu koju je jahala majka svih vjernika, Mejmuna. Dok sam vodio njenu devu, ona je neprestano govorila: *La ilahe illallah*, dok nije bacila kamenčiće na džemretima na Mini.”² Imam Zehebi je za Mejmunu rekao: “Ona spada u grupu najuglednijih žena općenito. Prenijela je više hadisa Allahovog Poslanika ﷺ a od nje su hadise prenosili Ibn Abbas, zatim njeni sestrići Abdullah ibn Šedad i Jezid ibn el-Asamm, Ibn Abbasov sluga, Kurejb, Sulejman ibn Jesar i njegov brat Ata ibn Jesar. Sedam hadisa koje prenosi Mejmuna zabilježili su Buharija i Muslim, od toga Buharija sâm prenosi jedan njen hadis, a Muslim prenosi pet hadisa koje nije zabilježio Buharija.”³ Mejmuna je bila izuzetno bliska s Poslanikom ﷺ što potvrđuje i hadis koji prenosi Ibn Abbas u kojem stoji da su se Mejmuna i Poslanik ﷺ kupali iz jedne posude.⁴

Nakon smrti Poslanika ﷺ, Mejmuna se u potpunosti predala ibadetu i prenošenju hadisa, odnosno Poslanikove ﷺ zaostavštine, a on nije ostavio ništa drugo, osim znanja koje mu je Allah objavio. Umrula je 51. godine po Hidžri u osamdesetoj godini života u mjestu Serif, gdje se i vjenčala sa Poslanikom ﷺ, i naredila je da je tu i ukopaju. Tako je hazreti Mejmuna ukopana u sobi u kojoj je imala svoj prvi bračni susret sa Poslanikom ﷺ. Abdullah ibn Abbas je otišao sa Ataom ibn Jesarom u Serif i klanjao joj dženazu.⁵

Molimo Allaha da se smiluje majci svih vjernika, Mejmuni bint Haris i da je na Sudnjem danu obraduje susretom s Muhammedom ﷺ kao što ju je na dunjaluku obradovao udajom za njega.

¹ Ibid.

² Ibid.; *Sijeru a'lam-nubela*, II tom, str. 244.

³ Ibid., str. 245.

⁴ *Sahih Buhari*, hadis br. 253.

⁵ *Al-Isabe*, XIII tom, str. 140.

Safija bint Huzej ibn Ahtab

“Uoči Poslanikovog ﷺ osvajanja i ulaska u Hajber, sanjala sam da se sunce spustilo na moje grudi.” (Al-Isabe)

Ona je Safija bint Huzej ibn Ahtab ibn Seid, od loze Allahovog poslanika Haruna ﷺ, i potomak Jakubovog ﷺ, sina Levija. U svome narodu bila je poznata po čestitosti, pobožnosti, lijepom ahlaku, ljepoti i ugledu i slovila je za najinteligentniju ženu u svome plemenu.¹ Rođena je treće godine po Muhammedovom ﷺ poslanstvu u jevrejskom plemenu Benu Kurejza u gradu Hajber. Bila je udata za Selama ibn Meškema, a nakon njega udala se za Ibn Ebu el-Hukajka, kojeg su muslimani ubili prilikom osvajanja Hajbera. Imala je dvadeset i sedam godina kada ju je, sedme godine po Hidžri, oženio Muhammed ﷺ.² Allah ﷻ je odredio da njena krvna i duhovna veza sa prijašnjim poslanicima bude uzrokom da bez puno oklijevanja primi islam i da se uda za Allahovog Poslanika ﷺ.

Kad san postane java

Safija prenosi predaju koja je vezana za Muhammedov ﷺ dolazak u Medinu i odnos njenih sunarodnjaka prema njemu. U toj predaji ona kaže: “Ja sam bila ljubimica moga oca i amidže Ebu Jasira, koji je kad god bi me vidio s njegovom djecom, uzeo i poljubio me prije svoje djece. Kada je Muhammed ﷺ došao u Medinu, njih dvojica su, kao i svi drugi građani Medine, otišli da ga vide. Kući su se vratili negdje oko akšama i bili su vrlo zabrinuti i tužni. Ne znajući šta se dešava, ja sam im kao i uvijek razdragano potrčala u susret, ali me oni nisu ni primijetili. Nakon što su ušli u kuću, čula sam amidžu kad je upitao moga oca: ‘Je li on zaista najavljeni Poslanik iz Tevrata?’ ‘Jeste’, odgovorio mu je moj otac. Ne vjerujući u ono što čuje, amidža je ponovo upitao: ‘Jesi li zaista siguran u

¹ *Sijeru a 'lamin-nubela'*, II tom, str. 231.

² *As-Semt as-Semin*, str. 202.

to što tvrdiš?’ Otac mu je rekao: ‘Jesam, tako mi Allaha!’ ‘Pa, šta osjećaš prema njemu?’, upitao je amidža. Moj otac mu je odgovorio: ‘Tako mi Allaha, prema njemu osjećam samo neprijateljstvo koje neće nikada prestati.’”¹

A u predaji od Abdullaha ibn Omera stoji da je on rekao: “Muhammed ﷺ je vidio na Safijinom oku modricu i upitao je: ‘Odkud ti ta modrica?’ Odgovorila je: ‘Allahov Poslaniče, ja sam jedanput ležala u krilu svoga bivšeg muža Ibn Ebu el-Hukajka i zaspala sam. U snu sam vidjela da se sunce spustilo na moje grudi i to sam mu ispričala, a on me je onda snažno udario po licu i rekao: ‘Je li to sanjaš da postaneš žena budućem vladaru Jesriba (Medine)?!’”² Dani su prolazili i Safija je skoro bila zaboravila na sve te dogodovštine u svojoj porodici. A onda je nastupila sedma godina po Hidžri kada je Poslanik ﷺ odlučio osvojiti Hajber, grad u kojem su živjeli Jevreji koji su u Bici na Hendeku izdali muslimane i udružili se s nevjernicima Mekke i okolnih mjesta u borbi protiv Muhammeda ﷺ i njegovih sljedbenika. Nakon što su ušli u Hajber, muslimani su krenuli da osvajaju jedno po jedno utvrđenje, tako da su došli i do utvrđenja Ibn Ebu el-Hukajka, koje su bez većih poteškoća osvojili, poubijali su muškarce koji su im se suprotstavili, a žene i djecu su zarobili.

Oslobađanje i udaja za Poslanika ﷺ

Među zarobljenicima bila je Safija bint Huzej i njena amidžična, koje je zarobio Bilal ؓ. Kada su njih dvije prolazile pored ubijenih jevrejskih vojnika, njena amidžična se počela udarati po licu i posipati se zemljom po glavi, pa je Poslanik ﷺ rekao: “Udaljite ovog šejtana od mene.” Zatim je naredio da mu dovedu Safiju i kad mu je ona prišla on ju je ogrnuo ogrtačem i pokrio joj lice velom što je bio jasan znak da je on nju izabrao za sebe. Primila je islam nakon što ju je Poslanik ﷺ oženio, a njen vjenčani dar bilo je njeno oslobađanje. Enes ibn Malik prenosi hadis u kojem stoji da je Muhammed ﷺ, nakon što je za sebe uzeo Safiju bint Huzej, rekao joj: “Da li ti išta osjećaš prema meni?” Ona je odgovorila: “Allahov Poslaniče, ja sam se potajno nadala da ću biti tvoja žena i dok

¹ *As-Sira*, str. 202.; *Vefa' al-vefa'*, II tom, str. 270.

² *As-Samt as-Semin*, str. 206.

nisam bila muslimanka, pa kako onda da to ne želim sada kad sam primila islam.” Nakon tih riječi, Allahov Poslanik ﷺ ju je oslobodio i to joj je bio vjenčani dar.¹ Na osnovu ove predaje lahko se dâ zaključiti da je Safija bint Hujaj zapravo primila islam prije nego što ju je Poslanik ﷺ oženio. Muhammed ﷺ je napustio Hajber tek onda kada je Safiji prošla mjesečnica. I kada su, na povratku u Medinu, bili šest milja od Hajbera, on je želio da obljubi svoju nevjestu, ali je ona to odbila, što je Poslaniku ﷺ teško palo. Kada su stigli u mjesto Sahba, Poslanik ﷺ prvi put se osamio i sastao sa Safijom. Nakon prve bračne noći, Umm Sinan el-Eslemi je upitala Safiju šta joj je rekao Poslanik ﷺ, a ona je odgovorila: “Pitao me šta me je navelo da prvi put odbijem njegovu ponudu da se osamimo radi intimnog odnosa, a ja sam mu rekla da je to bilo zbog toga što smo još uvijek bili blizu Hajbera i što sam se bojala da nam Jevreji ne naprave neku splotku.”²

Iskušenja s inočama

Kada su stigli u Medinu, Poslanik ﷺ je sa Safijom svratio u kuću Harisa ibn Numana i od onog trenutka kada je došla u Medinu i kročila u Poslanikovu ﷺ kuću, nije nimalo bila pošteđena ljubomore ostalih Poslanikovih suprugama. Naime, kada je Aiša saznala da je Safija odsjela u kući Harisa ibn Numana, odmah je otišla da je vidi. Muhammed ﷺ je primijetio da se ona zaputila prema Harisovoj kući i izašao je za njom kako bi je pratio. Kada se vraćala kući, on ju je presreo i upitao: “Aiša, šta si vidjela u Harisovoj kući i kakvi su tvoji utisci vezani za Safiju bint Huzej?” Odgovorila je: “Vidjela sam samo jednu običnu Jevrejku i ništa više.” Allahov Poslanik ﷺ joj je rekao: “Ne govori tako Aiša, zar ne znaš da je ona primila islam i da je iskrena u svojoj vjeri.”³ Safija je odmah osjetila snagu ženske ljubomore, pa je pokušala njene posljedice maksimalno ublažiti. Između ostaloga, ona je jedanput podijelila zlatni nakit Poslanikovim suprugama, posebno onima zbog čije ljubomore je često bila predmet njihovih razgovora, želeći im dokazati da nju ljubomora ne sprječava da ih istinski poštuje i voli. U Poslanikovo kući

¹ *At-Tabaqāt*, II tom, str. 84.

² *Al-Isabe*, XIII tom, str. 15.

³ *Ibid*.

bila je samo jedna žena čije se ljubomore nije bojala niti je strahovala da će joj ona na bilo koji način napakostiti. Bila je to njegova kćerka, hazreti Fatima, koja je svoj život ispunila dobročinstvom prema svome ocu Muhammedu ﷺ a pored toga bila je daleko od bilo kakvog saučesništva u raspirivanju ženske ljubomore među inočama, čije posljedice nekada mogu biti pogubne. I kad je u pitanju ljubomora, Safija se najviše pribojavala Aišine i Hafsine ljubomore i ubrzo ju je stiglo ono čega se pribojavala. Prenosi se od Kinane, Safijinog sluga, da mu je ona rekla: “Muhammed ﷺ je ušao u moju sobu i ja sam mu ispričala kako su me Aiša i Hafsa povrijedile svojim govorom i kako ih ljubomora tjera da mi napakoste. On mi je rekao: ‘A zašto im nisi rekla: ‘Kako vas dvije možete biti bolje od mene, ta, moj muž je Muhammed ﷺ, moj otac je Harun ^{عليه السلام} a amidža Musa ^{عليه السلام}?’”¹

Pod Poslanikovom ﷺ zaštitom

Poslanikove ﷺ riječi djelovale su na nju kao mehlem na ranu i osjećala se sigurno i ponosno uz Muhammeda ﷺ, koji joj je bio istinska utjeha i podrška u svakoj situaciji. Tako je bilo i onda kada je hazreti Hafsa za nju rekla da je “jevrejsko dijete”, što ju je uvrijedilo i rasplakalo. Kada je Muhammed ﷺ ušao kod nje i zatekao je da plače, upitao je: “Šta je s tobom, zašto plačeš?” Odgovorila je: “Hafsa mi je rekla da sam ‘jevrejsko dijete’, i to me povrijedilo.” Tada joj je Poslanik ﷺ rekao: “Ti si kćerka Allahovog Poslanika, amidža ti je bio Allahov poslanik, i udata si za Allahovog poslanika.” Zatim je otišao Hafsi i rekao joj: “Hafsa, boj se Allaha!”² Postoji također predaja u kojoj stoji da je Poslanik ﷺ branio Safiju od uvreda njegove supruge Zejneb bint Džahš i da zbog toga tri mjeseca nije odlazio Zejnebi. Naime, Poslanik ﷺ je bio na hadžu sa svojim suprugama, pa je Safijina deva legla i nije htjela ustati, što je Safiju rasplakalo. Muhammed ﷺ joj je prišao i obrisao joj suze svojom mubarek rukom, a zatim je rekao svojoj supruzi Zejnebi: “Posudi devu svojoj sestri po vjeri.” Na to mu je hazreti Zejneb rekla: “Zar da ja posudim svoju devu tvojoj Jevrejki.” Muhammed ﷺ se žestoko naljutio na Zejneb i s njom nije pričao niti joj prilazio tri mjeseca, i to ju je potpuno

¹ Ibid.

² *Hiljetu al-Evlija*, II tom, str. 55.

bacilo u očaj.¹ Muhammed ﷺ je svoju ljubav i poštovanje prema Safiji iskazivao čak i onda kada je boravio u itikafu u toku ramazana. Safija o tome priča: “Muhammed ﷺ je bio u itikafu i ja sam u toku noći otišla da ga posjetim. Razgovarali smo izvjesno vrijeme, a onda sam ja ustala s namjerom da se vratim kući. Muhammed ﷺ je izašao sa mnom da me isprati i na putu do moje kuće sreli smo dvojicu ensarija koji su, kad su nas ugledali, ubrzali hod. Tada im je Poslanik ﷺ rekao: ‘Polahko vas dvojica, ovo je Safija bint Huzej.’ Oni su na to kazali: ‘Subhanallah, Allahov Poslaniče, zar da sumnjamo u tebe?!’ Odgovorio im je: ‘Zaista šejtan kola ljudskim tijelom poput krvi, i ja se bojim da ne ubaci kakvo zlo u vaša srca.’”²

Osobine savršenog morala

Majku svih vjernika, Safiju bint Huzej, krasile su sve osobine lijepog ahlaka. Između ostaloga, ona se isticala i po svojoj istinoljubivosti i iskrenosti i to je mnogo puta u životu potvrdila, a mi ćemo spomenuti jedan takav slučaj. Naime, kada je Poslanik ﷺ bio na smrtnoj postelji, njegove žene su se okupile oko njega i Safija je, gledajući Poslanikove smrtne muke, rekla: “Allahov Poslaniče, tako mi Allaha ja bih voljela da sam na tvome mjestu.” Na njene riječi, ostale Poslanikove ﷺ supruge su samo namignule jedna drugoj. Primijetio je to Muhammed ﷺ pa im je rekao: “Suzdržite se!” “A od čega da se suzdržimo?”, upitale su. Poslanik ﷺ je rekao: “Od vašeg namigivanja i ogovaranja, jer, tako mi Allaha, ona govori istinu.”³ Krasili su je također i pronicljivost, inteligencija i istinsko razumijevanje vjere i vjerskih propisa što potvrđuje predaja u kojoj se spominje da je jedna grupa muslimana svratila u kuću Safije bint Huzej i dok su boravili kod nje, puno su spominjali Allaha, učili Kur'an i činili sedždu. Nakon svega toga ona im je rekla: “Učenje Kur'ana, zikr i sedžde su tu, a gdje su suze?!”⁴ Na taj način je majka svih vjernika, Safija bint Huzej, htjela kazati da iskrenu pobožnost prate suze koje su odraz istinske bogobojažnosti.

¹ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 126.

² *Sahih Buhari*, hadis br. 2038.

³ *Al-Isabe*, XIII tom, str. 17.

⁴ *Hiljetu al-Evlija*, II tom, str. 55.

Ništa manje nije bila poznata i po blagosti, strpljivosti i opraštanju nanesenih uvreda želeći tako oponašati Poslanika ﷺ, koji je ljudima oprostio toliko nanesenog zuluma, nepravde i uvreda da je to teško i pojmiti. Prenosi se da je njena sluškinja, tj. robinja, otišla kod halife Omera رضي الله عنه i rekla mu da Safija voli subotu i nije je prestala svetkovati bez obzira što je primila islam te da održava veze sa Jevrejima. Hazreti Omer je pitao Safiju o tome, a ona je kazala: “Što se tiče subote, ja je ne volim niti je svetkujem od onoga dana kada ju je Allah zamijenio petkom, a što se tiče održavanja veza sa Jevrejima, pa ja među njima imam mnogo rođaka i dužnost mi je održavati rodbinske veze.” Halifa Omer رضي الله عنه na to nije imao šta kazati, ali jeste Safija. Ona je nakon toga upitala svoju robinju: “Šta te je navelo da me potvoriš halifi Omeru?” “Šejtan”, odgovorila je, a onda joj je Safija rekla: “Idi, ja te danas oslobađam.”¹

Poznato je, također, da je hazreti Safija odigrala pozitivnu ulogu u vrijeme velike smutnje u islamskoj državi kada su munafici došli po glavu trećeg pravednog halife, Osmana رضي الله عنه. O tome njen sluga Kinane priča: “Ja sam zajedno s Poslanikovom suprugom Safijom pošao da branim halifu Osmana رضي الله عنه od onih koji su ga kanili ubiti u njegovoj kući. Na putu do njegove kuće sreli smo El-Eštera en-Nehaija, koji je bio učesnik zavjere, koji nas je sačekao, a zatim je svom snagom, pesnicom udario Safijinu mazgu na kojoj je jahala. Tada mi je ona rekla: ‘Vrati me kući, ne želim da me ovaj osramoti.’ Kada smo se vratili, Safija je pozvala Alijinog sina, hazreti Hasana, i po njemu je poslala hranu i vodu Osmanu رضي الله عنه.”² Pored svega toga, ona je, kao i druge Poslanikove ﷺ supruge, prenijela mnogo hadisa, a od nje su hadise prenosili Alija ibn Husejn, Muslim ibn Safvan, Ishak ibn Abdullah ibn Haris i drugi.³

Na bolji svijet preselila je pedesete godine po Hidžri u vrijeme hilafeta Muavije رضي الله عنه, i ukopana je u mezaristanu u Bekiji. Plemenita i časna ashabijka, majka svih vjernika, Safija bint Huzej, bila je i ostala primjer istinske pobožnosti, strpljivosti, blagosti, opraštanja i uzvrćanja na zlo dobrim.

¹ *Al-Isabe*, XIII tom, str. 16.

² *Ibid.*

³ *Tehzib at-Tehzib*, XII tom, str. 429.

Molimo Allaha ﷻ da je nagradi za sve ono što je pretrpila u ime Allaha i što je učinila za islam i muslimane. I molimo Ga da na Sudnjem danu očisti srca Poslanikovih suprugica od ljubomore i da ih pridruži Muhammedu ﷺ da zajedno sa njim vječno uživaju džennetske blagodati.

Džuvejrija bint el-Haris

“Ne poznajem ženu koja je bila berićetnija i korisnija svom narodu od Džuvejrije.” (Hazreti Aiša o Džuvejriji)

Ona je Džuvejrija bint el-Haris ibn Ebu Dirar iz plemena Mustalik. Rođena je tri godine prije Muhammedovog ﷺ poslanstva. Poslanik ﷺ ju je oženio šeste godine po Hidžri kada je imala dvadeset godina.¹ Njen otac El-Haris bio je vođa plemena koji je kasnije došao u Medinu kod Poslanika ﷺ i primio islam.²

Povod za bitku protiv plemena Benu Mustalik

Ibn Ishak i još neki historičari spominju da se bitka Benu Mustalik odigrala šeste godine po Hidžri, ali je ispravnije mišljenje onih historičara koji tvrde da se ta bitka odigrala u ša‘banu, pete godine po Hidžri.³ Povod za bitku bila je vijest da se pleme Benu Mustalik, na čijem čelu je bio El-Haris ibn Ebu Dirar, sprema napasti Muhammeda ﷺ i njegove ashabe u Medini, pa je Poslanik ﷺ sa svojom vojskom izašao da im se suprotstavi izvan Medine. Dvije vojske su se srele i sukobile kod izvora El-Murejsi i vojska Benu Mustalika bila je potučena do nogu. Ova bitka desila se u vrijeme kada se islam učvrstio u Medini i kada su muslimani bili ojačali, što je teško palo nevjernicima i munaficima tako da su neprestano pripremali spletke i tražili načina da unište islam i njegove sljedbenike. To spletkarenje u kojem su zajedno učestvovali Jevreji, idolopoklonici i munafici iz muslimanskih redova, posebno je došlo do izražaja u bici Benu Mustalik. No i pored toga, taj antiislamski savez izgubio je i tu bitku u kojoj je poginulo mnogo njihovih ljudi, a veliki broj vojnika i civila bilo je zarobljeno.⁴ Međutim, Allahov Poslanik ﷺ prema

¹ *Al-Isabe*, XII tom, str. 183.

² *Sijeru a ‘lamin-nubela’*, II tom, str. 261.

³ *Fikh as-Sira*, Dr. Muhammed Seid Ramadan, str. 276.

⁴ Muhamed al-Gazali, *Fikh as-Sira*, str. 285.

zarobljenim neprijateljima postupio je na najljepši način, koji je bio sav u znaku samilosti, opraštanja i dobročinstva, jer njega je Allah poslao kao milost svim svjetovima. O slučaju koji je vezan za tu bitku, a posebno za majku svih vjernika, Džuvejriju, Ibn Hišam u svojoj *Siri* zabilježio je sljedeću predaju: "Poslanik ﷺ se vraćao u Medinu poslije bitke sa Benu Mustalik i sa njim je bila Džuvejrija bint el-Haris koja je prije podjele ratnog plijena dala svoje stvari i dragocjenosti na čuvanje jednom ensariji. Njen otac i vođa plemena, El-Haris, odmah je krenuo u Medinu da otkupi svoju kćerku. Kada je bio u mjestu El-Akik, u jednoj dolini je iz krda izdvojio dvije deve koje su mu se posebno svidjele i koje nije želio dati Muhmmedu ﷺ na ime otkupa. Nakon što je stigao u Medinu, susreo se sa Poslanikom ﷺ i rekao mu: 'Muhammede, vi ste zarobili moju kćerku, a ja sam evo doveo ove deve da bih je otkupio.' Tada mu je Poslanik ﷺ rekao: 'A gdje su još dvije deve koje si ostavio u dolini El-Akik?' Umjesto odgovora, El-Haris je rekao: 'Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i da si ti Njegov Poslanik, jer tako mi Allaha, o tome te niko nije mogao obavijestiti osim Allah.' S njim su islam primila i dvojica njegovih sinova i još neki ljudi iz plemena Benu Mustalik."¹

Ko se smiluje onima na Zemlji, njemu će se smilovati Onaj na nebesima

Ibn Ishak prenosi od hazreti Aiše da je rekla: "Kada je Poslanik ﷺ podijelio ratni plijen i robinje nakon bitke sa Benu Mustalik, Džuvejrija bint el-Haris je dodijeljena Sabitu ibn Kajsu ibn Šemmasu, pa mu je ona predložila da mu dâ imetka koliko traži da bi se otkupila. Džuvejrija je bila izrazito lijepa i čedna žena i nijedan muškarac je nije vidio, a da je ne bi poželio za ženu. Nakon toga, ona je došla kod Poslanika ﷺ da od njega iznudi svoj otkup. Tako mi Allaha, priča dalje Aiša, čim sam je vidjela, osjetila sam ljubomoru prema njoj i rekla sam sama sebi: 'Poslanik ﷺ je primijetio kod nje isto ono što sam i ja primijetila i vidjela.' Zatim je Džuvejrija rekla: 'Allahov Poslaniče, ja sam Džuvejrija, kćerka Harisova. Ti znaš u kakvu sam poziciju došla i znaš da sam Sabitu ponudila novac za svoj otkup, pa mi pomози u tome.' Tada joj je Muhammed ﷺ rekao: 'Želiš li nešto bolje od otkupa? Ja ti umjesto otkupa nudim brak.'

¹ Ibn Hišam, *As-Sira an-nebevi*, II tom, str. 295.

Džuvejrija je bila iznenađena i oduševljena tom ponudom i sa ushićenjem je odgovorila: 'Allahov Poslaniče, prihvatam tvoju ponudu.' Kada su ashabi saznali da je Muhammed ﷺ oženio Džuvejriju, kćerku vođe plemena Benu Mustalik, rekli su: 'Ljude koje smo zarobili su Poslanikova ﷺ tazbina', i tom prilikom oslobodili su stotinu zarobljenika iz plemena Benu Mustalik. Kada je čula za to, hazreti Aiša je rekla: 'Ne poznajem ženu koja je bila berićetnija i korisnija svom narodu od Džuvejrije.'"¹

U drugoj predaji stoji: "Poslanik ﷺ je u bici Benu Mustalik, zarobio između ostalih i Džuvejriju kćerku Harisovu, pa je došao njezin otac i rekao: 'Muhammede, moja kćerka je zarobljena kod vas i ja sam došao da je otkupim, jer ne mogu podnijeti niti dozvoliti da žena vođe jednog plemena bude roblje. Ona to nikako ne zaslužuje, pa te molim da prihvatiš moj prijedlog.' Poslanik ﷺ mu je rekao: 'A šta misliš da izbor prepustimo njoj, da izabere između otkupa i udaje za mene?' 'Slažem se', radosno je odgovorio njen otac. Nakon toga, otišli su kod Džuvejrije i otac ju je upitao šta više želi, otkup ili udaju za Muhammeda ﷺ. Ona je odgovorila: 'Oče, ja sam izabrala Allaha i Njegovog Poslanika ﷺ.' Njen otac nije znao da se ona već udala za Poslanika ﷺ, pa je Muhammed ﷺ tim svojim postupkom želio ukazati počast njenom ocu i nakon što je ona odlučila da ostane s Poslanikom ﷺ, on ju je formalno zaprosio od njenog oca i tom prilikom joj dao četiri stotine dirhema na ime vjenčanog dara.'"²

Predanost ibadetu i pobožnosti

Majka svih vjernika, Džuvejrija, bila je primjer čestite supruge, koja je bila istinska podrška, oslonac i radost svome mužu, Muhammedu ﷺ i on je preselio na ahiret, a bio je s njom zadovoljan. Džuvejrija je većinu svog vremena provodila u ibadetu i nafilama, a posebno je uživala u dobrovoljnom postu. U predaji koju je zabilježio Imam Buharija stoji da je hazreti Džuvejrija rekla: "Poslanik ﷺ je došao kod mene u petak, a ja sam taj dan postila. Kada sam mu rekla da postim, upitao me je: 'Jesi li postila jučer?' 'Ne', odgovorila sam, a onda je upitao: 'A hoćeš li sutra postiti?' 'Neću', odgovorila sam, a on mi je rekao: 'U tom slučaju prekini

¹ *Al-Isabe*, XII tom, str. 183.

² *Al-Istiab*, IV tom, str. 1804.; *Sijeru a'lamin-nubela*, II tom, str. 263.

današnji post.”¹ Na taj način, Poslanik ﷺ ju je želio podučiti da nije lijepo postiti samo petak, dan džume, bez spajanja posta sa prethodnim ili narednim danom. A Imam Muslim u poglavlju o zikru i dovama, spominje hadis također od Džuvejrije u kojem ona kaže: “Jednog jutra je Poslanik ﷺ ušao u moju sobu i zatekao me kako spominjem i veličam Allaha. Zadržao se kratko kod mene i onda otišao radi nekog svog posla. Negdje oko podneva, ponovo je navratio i kada je vidio da ja i dalje sjedim na jednom mjestu i zikrim, upitao je: ‘Je li to ti od jutros sjediš i zikriš na jednom mjestu?’ Odgovorila sam: ‘Da, Allahov Poslaniče’, a onda mi je on rekao: ‘Ja ću te podučiti zikru koji ako budeš redovno učila vrijedi koliko sav tvoj zikr od jutra do podne. Prouči po tri puta: *Subhanallahi adede halkihi, subhanallahi zinete aršihi, subhanallahi rida nefsihi, subhanallahi midade kelimatih.*’”²

Osim toga, Džuvejrija je bila poznata i kao prenosilac hadisa. Od nje hadise prenose Abdullah ibn Abbas, Ubejd ibn Sabik, Ebu Ejub el-Meragi, Mudžahid ibn Džebr, Kurejb i Kulsum ibn Mustalik, Abdullah ibn Šedad i drugi.³ Od sedam hadisa koje je prenijela majka svih vjernika, Džuvejrija, Imam Buharija je u svoju zbirku uvrstio jedan, a Imam Muslim dva hadisa.⁴ Na bolji svijet, ova časna ashabijka, preselila je šezdeset pete godine po Hidžri u sedamdesetoj godini života, a dženazu joj je klanjao tadašnji namjesnik Medine, Mervan ibn Hakem.

Džuvejrija bint el-Haris je umrla, ali spomen na nju kao i na ostale majke vjernika neće umrijeti, sve dok muslimani budu učili Kur'an i ajete u kojima se spominju časne i plemenite Poslanikove ﷺ supruge koje je Allah odabrao i uzdigao na visoke stepene na dunjaluku i na ahiretu.

¹ *Sahih Buhari*, hadis br. 1986.

² *Sahih Muslim*, hadis br. 2726. (U prijevodu: Slavljen neka je Allah i hvaljen onoliko koliko je Njegovih stvorenja, onoliko koliko je Sâm Sobom zadovoljan, koliko je težak prijesto Njegov i koliko je riječi Njegovih.)

³ *Tehzib at-Tehzib*, XII tom, str. 407.

⁴ *Sijeru a'lamin-nubela*, II tom, str. 263.

Marija bint Šemun

“Činite dobro Koptima, jer s njima nas veže prijateljska i rodbinska veza.” (Hadis)

Njeno ime je Marija bint Šemun, Koptkinja koju je Mukavkis, vladar Aleksandrije i Egipta, poklonio Muhammedu ﷺ sedme godine po Hidžri, zajedno s njenom sestrom Sirin, koju je Poslanik ﷺ nakon toga poklonio pjesniku Hasanu ibn Sabitu, i robom koji se zvao Mabur.¹ Otac joj je bio Kopt, a majka Bizantijka. Islam je primila preko Hatiba ibn Ebu Beltea kada se on vraćao s njom iz Egipta u Medinu.² Bila je bijelog tena i izrazito lijepa, a Poslanik ﷺ je s njom stupio u intimni odnos kao sa poklonjenom robinjom i naredio joj da nosi hidžab kakav su nosile ostale njegove žene.

Na Mukavkisovom dvorcu čula za Muhammeda ﷺ

U ranoj mladosti Marija je zajedno sa svojom sestrom dovedena na dvorac vladara Egipta, Mukavkisa. Tu je čula i prve vijesti o Poslaniku ﷺ koji se pojavio na Arapskom poluotoku i koji poziva u novu nebesku vjeru. I ne samo to, ona je bila prisutna u dvorcu i onoga dana kada je Hatib ibn Belta donio Mukavkisu pismo upravo od Poslanika, Muhammeda ﷺ. Vladar Egipta pročitao je pismo, a zatim je napisao odgovor u kojem je stajalo: “Pročitao sam Tvoje pismo i shvatio sam u potpunosti ono u šta me pozivaš, jer ja sam znao da će se pojaviti posljednji Allahov Poslanik, ali sam računao da će to biti u Šamu. Ja sam lijepo primio tvoga izaslanika i po njemu ti šaljem dvije robinje koje su vrlo ugledne među Koptima, kao što ti šaljem i odijelo i jahalicu. Uz pozdrav, Mukavkis, vladar Egipta i Aleksandrije.”³ Tako se Hatib vratio u Medinu sa Mukavkisovim odgovorom na Poslanikovo ﷺ pismo, ali i sa

¹ *Al-istiab*, XIII tom, str. 153.

² *Ibid.*

³ *Tarih at-Taberi*, III tom, str. 85.

hazreti Marijom i njenom sestrom Sirin, te sa hiljadu miskala¹ zlata, dvadeset odijela od finog egipatskog platna i jednom mazgom. Prilikom napuštanja Egipta, Marija i njena sestra osjetile su žal i tugu za rodnim krajem i zebnju zbog neizvjesnosti koju im donosi put u sasvim novu i nepoznatu sredinu, sasvim novom i nepoznatom gospodaru. Na putu prema Medini, Hatib ibn Belta im je govorio o islamu i Marija i njena sestra su primile islam prije nego su se i srele sa Muhammedom ﷺ. Kada su konačno stigli u Medinu i kada je Hatib predao Poslaniku ﷺ darove od Mukavkisa, on je za sebe uzeo Mariju, a njenu sestru poklonio je svom pjesniku Hasanu ibn Sabitu. Marija je pri prvom susretu s Poslanikom ﷺ bila impresionirana i oduševljena njegovom ličnošću, dostojanstvenim držanjem i izvanrednim ahlakom. To najintimnije vezivanje za Muhammeda ﷺ učvrstilo ju je još više u islamu, a neka neopisiva smirenost i zadovoljstvo prožimali su cijelo njeno biće. Doživjela je i osjetila radost i sreću o kakvoj je samo mogla sanjati. Shvatila je da je to Allahova odredba i da ju je Gospodar svjetova izabrao da bude uz Njegovog posljednjeg Poslanika i da uz to bude i majka njegovog sina ljubimca, Ibrahima.

Snovi i nade jedne robinje

Marija je godinu dana živjela u Medini s Allahovim Poslanikom ﷺ i za to vrijeme, u glavi joj je postojala samo jedna misao i zbog nje bi je obuzimao posebno prijatan osjećaj. Razmišljala je o tome kako bi se njena sreća upotpunila kada bi ona Muhammedu ﷺ rodila sina, i u tim trenucima nikako se nije mogla oteti dojmu da je njen slučaj zapravo skoro identičan slučaju hazreti Hadžere, žene koja je nekada davno, Allahovom poslaniku, Ibrahimu عليه السلام rodila sina Ismaila koji je otac Arapa. "I Hadžera je bila robinja kao i ja", glasno je razmišljala Marija, "i to upravo robinja iz Egipta koju je Sara poklonila svome mužu i Allahovom poslaniku, Ibrahimu عليه السلام, kao što je Mukavkis poklonio mene, Mariju, robinju iz Egipta, posljednjem Allahovom poslaniku, Muhammedu ﷺ." Osim toga, sličnost je bila ogromna i po ljubomori koju su pokazivale Muhammedove ﷺ žene prema Mariji kao što je Ibrahimova عليه السلام žena Sara pokazala svu žestinu ženske ljubomore prema robinji Hadžeri. Jedina

¹ Mjera za težinu, 1 miskal = 4,68 g.

stvar koja joj je mutila osjećaj sreće i zadovoljstva i na trenutak rušila snove i nade, bilo je saznanje da je Muhammed ﷺ nakon hazreti Hatidže oženio nekoliko žena među kojima je bilo djevojaka i mladih udovica, koje su već imale djecu, ali nijedna od njih nije rodila dijete s njim. Pa, kako onda ona, Marija Koptkinja, da u Muhammedovom ﷺ životu, zamišlja sebi ulogu koju je imala Hadžera u životu Ibrahima عليه السلام. O pusti snovi i slatka nadanja, kada biste postali java i stvarnost! Međutim, Allahova milost i dobrotu su neizmjerni i On ih daje kome hoće od robova Svojih.

Marija je zaniжела "lahko breme"

Na početku druge godine svog boravka u Medini i života s Muhammedom ﷺ, Marija je osjetila da je trudna, ali, od silnog uzbuđenja, u prvi mah nije mogla povjerovati u taj osjećaj. Međutim, nije joj trebalo puno vremena da se uvjeri da je zaista trudna i da će Allahovom Poslaniku ﷺ roditi dijete. Njenoj sreći nije bilo kraja, jer su se njeni snovi i nadanja polahko ali sigurno počeli pretvarati u stvarnost. Svoju radost podijelila je s Muhammedom ﷺ, koji je sa ushićenjem primio tu radosnu vijest i zahvaljivao je Allahu ﷻ na Njegovoj neizmornoj milosti i obilnim darovima. Vijest se brzo proširila Medinom i među muslimanima je zavládalo opće veselje, jer oni su se radovali svakom Poslanikovom ﷺ dobru kao svom vlastitom. Međutim, ta vijest je ostavila poseban trag na Poslanikove ﷺ žene i učinila da se njihova ljubomora maksimalno rasplamsa, posebno kod hazreti Aiše. A kako da ne budu ljubomorne kada je Allah ﷻ blagodat da u svom stomaku nosi Poslanikovo dijete poklonio Mariji i to nakon godinu dana života sa Muhammedom ﷺ, a one su već godinama bile udate za njega. U mjesecu zu-l-hidždžetu, osme godine po Hidžri, Marija Koptkinja, rodila je Muhammedu ﷺ zdravo muško dijete.

Na muštuluk kod Poslanika ﷺ došao je Ebu Rafi, suprug njegove sluškinje Selme, i Muhammed ﷺ mu je tom prilikom poklonio jednog roba. Ensarije su se natjecale u tome čija žena će preuzeti brigu o dojenju Ibrahima, jer su željeli da rasterete Mariju kako bi imala što više vremena za Muhammeda ﷺ. Čast da preuzme brigu o Poslanikovom ﷺ sinu, pripala je Kebši bint el-Munzir, poznatijoj kao Umm Bereka.¹

¹ *At-Tabaqāt*, I tom, str. 135.

Muhammed ﷺ je svome sinu nadjenao ime Ibrahim, po ocu Allahovih poslanika, Ibrahimu عليه السلام. Sedmi dan po rođenju obrijao mu je glavu i podijelio sadaku u srebrenjacima koliko je bila teška Ibrahimova kosa i zaklao dva ovna.¹ Njegova radost zbog Ibrahimovog dolaska bila je neizmjerena, bdio je nad njim kao nijedan roditelj do tada, i s neopisivom pažnjom pratio je njegovo odrastanje i svaki njegov pokret, tako da je mali Ibrahim za kratko vrijeme osjetio bliskost, neizmjernu ljubav i nježnost koju mu je otac poklanjao. Poslanik ﷺ se toliko radovao Ibrahimovom rođenju da je želio da cijeli dunjaluk podijeli tu radost i sreću s njim. A Mariji se ispunila najveća želja, jer je posljednjem Allahovom Poslaniku ﷺ rodila sina kao što je Hadžera rodila sina, Ibrahimu عليه السلام, i bila je radosna zbog toga što joj se pružila prilika da na taj način obraduje i usreći Allahovog Poslanika ﷺ.

Radost pomućena munafičkim spletkama

Da dunjalučka radost ne traje vječno, uostalom kao ni tuga, Marija je osjetila na vlastitom primjeru. Naime, nakon što je rodila Ibrahima, Marija je još više osjetila posljedice ljubomore ostalih Poslanikovih ﷺ žena, a zatim joj se desilo iskušenje koje ju je potpuno bacilo u očaj i u odnosu na koje ljubomora njenih inoča nije bila vrijedna spomena. Licemjeri su neprestano vrebali u svojim busijama i smišljali nove spletke i čekali i najmanju priliku da napakoste Muhammedu ﷺ i njegovoj porodici. I kao što su Poslanik ﷺ i njegova supruga Aiša bili bačeni u brige zbog potvore na Aišu tako su munafici iskoristili potvoru kao razorno oružje u napadu na ljudsku čast i protiv Marije Koptkinje. Čim je rodila Ibrahima, licemjeri su po Medini počeli širiti glasine kako to nije Poslanikovo dijete, već dijete Kopta Mabura kojeg je Mukavkis poslao kao roba Muhammedu ﷺ i koji je dolaskom u Medinu imao zadatak da posprema kuću u kojoj je stanovala hazreti Marija. U tom smislu je i predaja od Enesa ibn Malika u kojoj stoji: "Marija je bila Poslanikova ﷺ robinja i brigu o njoj vodio je Kopt, koji je joj je donosio vodu i drva, pa su ljudi po Medini počeli govoriti: 'Gorštak, stranac posjećuje gorštakinju, strankinju.' Kada je ta vijest došla do Poslanika ﷺ, on je naredio Aliji عليه السلام da ode do Kopta i da ga ubije. Hazreti Alija je otišao da

¹ *Vefa' al-vefa'*, I tom, str. 316.

izvrši zadatak i kada je došao pred Marijinu kuću, zatekao je Kopta kako bere plodove na jednoj palmi. Prišao je palmi i izvukao sablju da ga ubije, ali, kao da je Kopt u tom trenutku predosjetio šta mu se sprema, sišao je brzo sa palme i skinuo svoju donju odjeću tako da mu se potpuno otkrilo stidno mjesto. Alija je bio iznenađen kada je vidio da taj Kopt uopće nema spolnog organa, vratio je sablju u korice i odmah se vratio Poslaniku ﷺ i rekao mu: ‘Allahov Poslaniče, ako ti pošalješ nekoga od nas na neki zadatak i on se tom prilikom uvjeri da nije onako kako ljudi pričaju, smije li se on vratiti neobavljenog posla?’ ‘Da’, odgovorio je Poslanik ﷺ. Onda mu je Alija ispričao šta je vidio kod Kopta i da nema nikakvog razloga da on bude ubijen. Osim toga, priča Enes, nakon što je Marija rodila Ibrahima, došao je melek Džibril i rekao Muhammedu ﷺ: “Es-selamu alejkum, oče Ibrahimov!”, nakon čega se Poslanik ﷺ potpuno smirio i uvjerio da su munafici još jednom pokušali napasti njegovu čast.”¹ Sličnu predaju bilježi i Imam Muslim u svom *Sahihu* u poglavlju o tevbi.² Tako je Allah ﷻ putem nepobitnih dokaza sačuvao Ibrahimovu majku, Mariju, a ponizio licemjere i razotkrio i uništio njihove spletke.

Drugo njeno iskušenje bilo je vezano za Poslanikovu ﷺ zakletvu da joj više neće prilaziti, pa je Allah ﷻ Svojom objavom otklonio to iskušenje i nevolju od nje. U predaji o tom događaju stoji: “Poslanik ﷺ je bio u kući svoje supruge Hafse, pa je ona zatražila dozvolu da ode posjetiti roditelje i Muhammed ﷺ joj je dozvolio. Nakon toga, Poslanik ﷺ pozvao je Mariju i ona je došla u Hafsinu kuću i imala intimni odnos sa njim. Kada se Hafsa vratila i vidjela Mariju u svojoj kući, nije željela ulaziti dok ona ne ode. Nakon što je Marija izašla, Hafsa je ušla u sobu ljuta i uplakana i rekla Poslaniku ﷺ: ‘Allahov Poslaniče, učinio si mi nešto što nisi nikada učinio nijednoj svojoj ženi. Imao si odnos sa Marijom u mojoj kući i u mojoj postelji.’ Tada joj je Poslanik ﷺ rekao: ‘Ne plači zbog toga, radi tvoga zadovoljstva, ona je meni od danas zabranjena’; a u drugoj predaji stoji: ‘Zar nisi zadovoljna da ja Mariju sebi zabranim i da joj nikada više ne prilazim?’ ‘Da’, odgovorila je. Muhammed ﷺ joj je rekao da tu vijest nikome ne kazuje, međutim ona je to kazala Aiši i rekla joj: ‘Oslobodile smo se Marije, Poslanik ﷺ se preda

¹ *As-Samtu as-Semin*, str. 250.

² *Sahih Muslim*, hadis br. 2771.

mnom zakleo da joj nikada više neće prilaziti.' Nakon toga, Allah je objavio: *O vjerovjesniče, zašto sebi uskraćuješ ono što ti je Allah dozvolio - u nastojanju da žene svoje zadovoljiš? A Allah prašta i samilostan je. Allah vam je propisao kako da svoje zakletve iskupite; Allah je vaš Gospodar; On sve zna i mudar je.*¹

Kratkotrajna sreća i bolan rastanak sa sinom Ibrahimom

Marija Koptkinja je uistinu imala mnogo iskušenja u svome životu, ali, bez sumnje, najveće iskušenje koje je doživjela na dunjaluku bila je smrt njenog sina Ibrahima. Naime, Ibrahim se iznenada razbolio, a još nije bio napunio dvije godine, i njegova bolest pogodila je Mariju kao grom iz vedra neba. Ona je sa svojom sestrom Sirin provodila besane noći pored njegove postelje, liječila ga, brinula se o njemu i nadala se da će ipak ozdraviti. Srce joj se kidalo od tuge i bola dok je gledala bespomoćnog sinčića kako se bori sa opakom bolešću, međutim nije mu mogla pomoći, jer žiška njegovog života se polahko gasila i život mu se približavao kraju. Prenosi se od Enesa ibn Malika da je rekao: "Ušli smo sa Poslanikom ﷺ kod Ebu Sejfa el-Kajina, u čijoj kući je bio njegov sin, pa je Muhammed ﷺ uzeo Ibrahima, ljubio ga i mirisao njegovo tijelo, a onda izašao. Nedugo zatim, Poslanik je ponovo ušao u njegovu sobu, ali je Ibrahim već bio napustio ovaj svijet. Kada je vidio njegovo nepomično tijelo, Poslanik ﷺ je zaplakao, pa mu je Abdurrahman ibn Avf rekao: 'Zar i ti plačeš, Allahov Poslaniče?' Odgovorio mu je: 'O sine Avfov, to su znaci milosti.' Zatim je Muhammed ﷺ rekao: 'Oči plaču, a srce tuguje, ali mi ne govorimo ništa s čime nije zadovoljan Allah ﷻ. Zaista smo mi Ibrahime, tužni zbog rastanka s tobom.'"²

U drugoj predaji stoji: "Kada je umro Poslanikov sin, Ibrahim, Muhammed ﷺ je rekao: 'Ibrahim je moj sin i on je umro na grudima svoje dojilje. Zaista on ima dvije dojilje koje će upotpuniti njegovo dojenje u Džennetu.'"³ Ibrahim, sin Muhammedov ﷺ, je umro desetog rebiu-l-evvela, desete godine po Hidžri.⁴ Nakon rastanka sa sinom Ibrahimom, u

¹ *As-Sira al-halebiyya*, III tom, str. 402.-403.

² *Sahih Muslim*, hadis br. 2315.

³ *Ibid.*, hadis br. 2316.

⁴ *At-Tabaqāt*, I tom, str. 141.

Marijino srce se uselila tuga koja ju nije napuštala sve dok i ona nije napustila ovaj svijet. Neposredno nakon njegove smrti desilo se pomračenje Sunca i ljudi su govorili da i nebo žali zbog smrti Ibrahimove. Kada je to čuo, Poslanik ﷺ je okupio ljude i klanjao namaz povodom pomračenja Sunca tzv. *salatu-l-kusuf* i tom prilikom rekao: “Sunce i Mjesec su dva Allahova znaka i oni se ne pomračuju zbog smrti niti zbog života bilo kojeg čovjeka. Kada vidite pomračenje, upućujte dove Allahu, izgovarajte tekbire, klanjajte namaz i dijelite sadaku.”¹

Nakon što su ukopali njenog sina, Marija nije izlazila iz svoje kuće, osim kada je odlazila na njegov mezar u Bekiji. Allaha je molila da joj podari istinsku strpljivost, a svoju tugu je odagnavala ibadetom i druženjem s Poslanikom ﷺ. Međutim, nije prošlo puno vremena od Ibrahimove smrti, a na ahiret je preselio i Muhammed ﷺ i tada je Marijina tuga dostigla svoj vrhunac. Od toga dana, pa sve do smrti, njeni nerazdvojni pratioci bili su samoća i tuga. Nikuda nije izlazila iz svoje kuće, osim kada je odlazila da posjeti njihove mezare i da im selam nazove. Umrla je šesnaeste godine po Hidžri, dženazu joj je klanjao hazreti Omer, a ukopana je u mezaristanu u Bekiji.²

Molimo Allaha da je nagradi Džennetom i u Džennetu susretom sa sinom Ibrahimom i mužem Muhammedom ﷺ i da više nikada tugu ne doživi i ne osjeti.

¹ *Sahih Buhari*, hadis br. 1058.

² *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 244.

**POSLANIKOVE **
KČERKE

Zejneb bint Muhammed ﷺ

(Zejneb el-Kubra)

“Zejneb je bila slabašna i nježna žena, Allah ju je Svojom milošću sačuvao i spasio iskušenja i kazne u kaburu.” (Hadis)

Zejneb je bila prvo Poslanikovo ﷺ dijete i najstarija njegova kćerka. Muhammed ﷺ se ponosio njome, neizmjereno ju je volio i svu svoju roditeljsku pažnju njoj je posvetio. Ništa manje na Zejneb nije bila ponosna njena majka i majka svih vjernika, Hatidža. Osjećala se najsretnijom ženom onoga dana kada je na svijet donijela kćerkicu, blagoslovljeni plod sa blagoslovljenog poslaničkog stabla. Tako je Zejneb rasla pod budnim okom najboljih i najuglednijih roditelja koji su ikada Zemljom hodali i na njoj živjeli, dobila je i odgoj kakav joj i priliči i kakav se samo poželjeti može. Islam je primila i hidžru učinila šest godina prije nego će njen muž postati musliman. A ko je bio njen muž i kako se Zejneb za njega udala?

Vjenčanje i udaja za Ebu-l-Asa

Nakon što je Zejneb odrasla i stasala za udaju, brižni otac i majka željeli su upotpuniti svoje djelo odgoja i naći joj mladića koji će po svemu odgovarati i biti prilika njihovoj kćerki. U njihovu kuću došao je prosac koji je zatražio Zejnebinu ruku. Bio je to hazreti Hatidžin sestrčić, Ebu-l-As, mladić plemenitog porijekla i još plemenitijih svojstava. On je navraćao kod Hatidže i prilikom svake posjete susreo bi se i sa Zejneb, koja je svojim ahlakom, dostojanstvenim držanjem, ali i svojom ljepotom osvojila njegovo srce, tako da ju je poželio za svog bračnog druga i životnog saputnika. Zbog toga su Ebu-l-Asove posjete Hatidžinoj kući bile sve učestalije dok konačno svoja osjećanja nije iznio pred tetkom Hatidžom. Hatidža se obradovala toj ponudi, ali se po tom pitanju nije htjela izjašnjavati dok joj njena kćerka ne otkrije svoje tajne. Na to nije morala dugo čekati, jer je Zejneb prema Ebu-l-Asu osjećala isto što i on prema njoj, samo je skrivala svoja osjećanja i svim srcem se nadala da će

je on zaprositi. Odmah nakon toga, Hatidža je otišla da obavijesti Muhammeda ﷺ, kojeg je ta vijest također obradovala, jer je dobro poznavao tog mladića i dozvolio mu je da dođe i zaprosi je. Kada je Ebu-l-As došao u njihovu kuću, Muhammed ﷺ mu je izrazio dobrodošlicu rekavši: "Divan si ti čovjek i dobar zet!" Zatim se obratio svojoj kćerki Zejnebi: "Ebu-l-As je došao da te prosi, pa šta ti kažeš?" Njeni obrazi su porumenjeli od stida i govorili su mnogo više od riječi. To je bio jasan znak da je ona svoju odluku već donijela. Nakon toga, Muhammed ﷺ ih je vjenčao i oni su obznanili svoj brak i svadbeno veselje. Mekkom se brzo proširila ta vijest i mnogi mladići iz najuglednijih porodica bili su ljubomorni na Ebu-l-Asa zbog njegove ženidbe s Muhammedovom ﷺ kćerkom. Zejneb je uživala svu naklonost, ljubav i pažnju svoga muža i bila je sretna zbog toga, jer joj se ostvario san koji svaka djevojka sanja, da se uda za dobrog i plemenitog muža s kojim će rađati djecu i odgajati nove generacije. Ebu-l-As se u potpunosti vezao za svoju voljenu suprugu i teško mu je padao i najkraći rastanak od nje, a kada bi ga trgovina ili vojni pohod, ipak odvojili od Zejnebe, on joj je pjesme pjevao i svoju bol zbog trenutnog rastanka sa njom u stihovima izražavao. U jednoj od tih pjesama, on kaže:

Sjetim se Zejnebe, koja na pustinjskom kamenu sjedi,

I kažem čovjeku koji živi kod Svetoga hrama:

Napoj zemzem-vodom, Zejneb, kćerku El-Emina,

Neka je Allah nagradi za dobrotu i svojstva plemenita,

nema muža da hvalio je ne bi, jer Zejneb je žena uzorita.

Allah ﷻ je podario Ebu-l-Asu i Zejnebi sina Aliju i kćerku Umamu. Sin im je umro kao dijete, a kćerka Umama se, kada je odrasla, udala za hazreti Aliju, nakon smrti hazreti Fatime.

Radosna vijest o očevom poslanstvu

Zejneb je predosjećala da će njen otac, Muhammed ﷺ, biti izvanredna ličnost i da će odigrati veliku ulogu za cijelo čovječanstvo, jer ona nije poznavala čovjeka koji je posjedovao takav ahlak i takva moralna svojstva, mudrost, pronicljivost i pravednost kao što je bio njen otac. Zbog toga se ni ona, kao ni njena majka Hatidža, nije mnogo dvoumila

onda kada je on dobio prvu Objavu, već ga je odmah priznala kao Allahovog Poslanika i na samome početku primila je islam i svrstala se u red časnih ashaba i ashabijki. A kako je zapravo Zejneb primila vijest o prvoj Objavi, dočarat će nam dr. Aiša Abdurrahman, koja je o tom događaju zapisala: "Jednog jutra, dok joj je muž bio na putovanju, Zejneb je poranila u kuću svoga oca, Muhammeda ﷺ. Pred vratima je sreća svoju majku Hatidžu koja se upravo vraćala iz posjete amidžiću, Vereki ibn Nevfelu. Nikada prije Zejneb nije zatekla majku tako zabrinutu i toliko zaokupljenu i zauzetu oko nečega o čemu ona još ništa nije znala. Hatidža nije čak ni primijetila svoju ljubimicu, kojoj se inače pri svakom susretu neizmjenno radovala, već je brzo ušla kod Muhammeda ﷺ, zadržala se kod njega izvjesno vrijeme, a onda je izašla da posjeti i poselami svoje kćerke. Kada je Hatidža izašla iz kuće, Zejneb joj je prišla želeći čuti zašto je tako zabrinuta, a onda ju je majka obavijestila da je njen otac dobio prvu Objavu dok je boravio u pećini Hira. Primila je k znanju tu vijest i od silnog uzbuđenja i iznenađenja nije ništa odgovorila, jer u prvi mah nije bila svjesna šta se to stvarno desilo i šta zapravo znači primanje Objave.

Iz tog polusna probudio ju je glas njene sestre Fatime: 'Sestro, zar se ne raduješ što si kćerka Allahovog Poslanika ﷺ?!' Još uvijek vidno uzbuđena i zbunjena, odgovorila je: 'Da, draga moja sestro, radujem se, kako se neću radovati, ta zar ima većeg ugleda i blagodati od te. Ali, ja se brinem za našeg oca zbog onoga što sam čula od majke, a što je njoj Vereka rekao, da će naš babo naići na veliki otpor i da će ga ljudi vrijeđati i proganjati.' Hazreti Fatima je nekoliko trenutaka šutjela i razmišljala o onome što je čula, a onda je podigla glavu i rekla Zejnebi: 'To je teško prihvatiti, jer naš otac je upravo onakav kako ga je opisala naša majka kada mu je nakon što je primio prvu Objavu, rekla: Allah će nas čuvati, Ebu-l-Kasime! Zato se raduj, jer Allah te sigurno neće nikada ostaviti i iznevjeriti, ti čuvaš rodbinske veze, iskren si u svom govoru, ispunjavaš obećanja, primaš goste i pomažeš slabe i potrebne.' Nakon toga, obje su se nasmijale iako su u duši osjećale da će ono što slijedi biti nešto krupno, a možda i bolno. Ubrzo se i Zejnebin muž, Ebu-l-As vratio sa puta i idolopoklonici su mu bili napunili glavu najružnijim pričama o Muhammedu ﷺ i vjeri u koju je pozivao.¹ Kada su se sreli, Zejneb ga je s

¹ *Tarih at-Taberi*, str. 502.

oduševljenjem obavijestila o istinitom događaju, o tome da je njen otac, Muhammed ﷺ dobio Objavu od Allaha, ali je njeno oduševljenje nestalo i nada ugasla kada je umjesto prihvatanja, kod muža naišla na zid šutnje i prešutnog odbijanja islama. Bila je skrhana njegovim ponašanjem, ali je ipak smogla snage da stane ispred njega i da mu kaže, prije nego što on i riječima potvrdi svoje odbijanje: 'Tako mi Allaha, ja nikada neću u laž ugoniti svoga oca, a i ti dobro znaš, kao što i tvoj narod zna, da on nikada nije slagao i da je povjerljiv i istinoljubiv. Ja sam povjerovala u ono što mu se objavljuje, a to isto učinila je i moja majka i moje sestre, zatim, Alija ibn Ebu Talib, Ebu Bekr, tvoj amidžić Osman ibn Affan, tvoj tetić Zubejr ibn Avvam i tebi ne preostaje ništa drugo nego da povjeruješ u Muhammedovo ﷺ poslanstvo.' On joj ponovo nije ništa odgovorio, već je izašao iz kuće i zaputio se prema Kabi. Kada se ponovo vratio kući, rekao je Zejnebi: 'Sreo sam tvoga oca kod Kabe i on me je pozvao u islam.'¹ Osim toga ništa više nije rekao, ali je Zejneb, na osnovu njegovog izraza lica, njegovog oborenog pogleda i drhtavog glasa, znala kakav je njegov odgovor bio na Poslanikov poziv u islam. Razlog svog neprihvatanja islama, Ebu-l-As je obrazložio Zejnebi onda kada joj je rekao: 'Tako mi Allaha, ja tvoga oca ne smatram lažovom, i znaj, ljubavi moja, da meni nema ništa draže od toga da ja i ti idemo istim putem. Međutim, ja mrzim da tebi sutra neko kaže: Tvoj muž je izdao svoj narod i zbog žene prihvatio novu vjeru.' Tada je Zejneb gorko zaplakala, ali je živjela s nadom da će doći dan kada će njen muž stresti sa sebe breme džahilijjeta i neznaboštva i da će postat iskreni musliman. Ona je jednostavno živjela za taj dan.'²

Rastanak sa majkom

Hazreti Zejneb je živjela kao muslimanka sa svojim ocem Muhammedom ﷺ i majkom Hatidžom i trpjela zajedno s njima sve uvrede i napade od strane idolopoklonika Mekke. Međutim, najveće iskušenje za nju bio je dan kada je njena majka i plemenita ashabijka, Hatidža, koja je bila najveća podrška Muhammedu ﷺ, ali i svojim kćerkama, preselila na ahiret. Godina u kojoj su umrli hazreti Hatidža i Ebu Talib nazvana je

¹ *As-Sira an-nebevi*, II tom, str. 206.

² *Teradžum sejjidat bejt an-nubuwe*, Dr. Aiša Abdurrahman, str. 501.-504.

godina tuge, i za Zejneb su od tog trenutka nastupile godine tuge, jer je izgubila majku uz koju se potpuno sigurno i lijepo osjećala. Sva iskušenja koja su se ispriječila na putu islama lahko je podnosila kad je uz nju bila njena majka, a onda, kada je ona umrla, kao da su se Mekka i cijeli svijet okrenuli naglavačke. Tuga se uselila u njeno srce zbog rastanka s majkom i pojačanih napada nevjernika na njenog oca Muhammeda ﷺ zbog čega je on sa svojim ashabima morao napustiti rodnu Mekku i učiniti Hidžru u Medinu. Hidžru su, nekoliko mjeseci poslije, učinile i njene sestre hazreti Fatima, Umm Kulsum i Rukajja. U Mekki je od Poslanikove djece ostala još samo Zejneb sa svojim mužem Ebu-l-Asom u čijoj kući je bila sigurna za svoju vjeru, jer je niko nije prisiljavao da napusti islam niti joj je nešto našao učinio.

Otkupila zarobljenog muža

Nakon toga desila se Bitka na Bedru u kojoj su muslimani izvojevali veliku pobjedu, a nevjernici bili poraženi i potučeni do nogu. Kada su se preživjeli nevjernici vratili u Mekku i obavijestili sugrađane o porazu i pogibiji njihovih vođa i zarobljavanju velikog broja idolopoklonika, gradom je zavladala tuga i ništa se nije moglo čuti, osim naricanja i plača njihovih žena, koje su oplakivale poginule očeve, muževe i sinove. Među zarobljenim idolopoklonicima bio je i Zejnebin muž Ebu-l-As, što ju je jako zabrinulo i stavilo u tešku poziciju. Nakon dužeg razmišljanja ona je ipak odlučila da pošalje imetak da ga otkupi, želeći time, prije svega, održati životnu lekciju svome mužu, koju će pamtiti za sva vremena, tako što je za njegov otkup poslala najvrjednije što je imala. Muhammed ﷺ primao je jednog po jednog zarobljenika, a onda je na red došao njegov zet, Ebu-l-As. Bio je to čudan susret u još čudnijim okolnostima. Poslanik ﷺ ga je blago, ali i prijekorno pogledao kao da mu je želio reći: "Zar tako dragi zete, zar si i ti izašao da se boriš protiv mene?!" Pogledi su im se sreli i Ebu-l-As je oborio glavu zbog srama i stida pred svojim puncem, ali i zbog straha i neizvjesnosti šta će Muhammed ﷺ s njim učiniti. Nakon toga, Poslanik ﷺ je naredio da se zarobljenici odvedu i zatvore, a Ebu-l-Asa je zadržao sa sobom rekavši ashabima: "Lijepo postupajte sa zarobljenicima." Prenosi se od hazreti Aiše da je rekla: "Kada su Mekkelije poslale imetak za otkup zarobljenih idolopoklonika, učinila je to i Poslanikova kćerka, Zejneb. Ona je poslala ogrlicu koju joj je dala njena majka Hatidža kada se Zejneb udala za Ebu-l-Asa. Kada je Poslanik ﷺ

vidio tu ogrlicu, uzdah mu se otrgnuo iz grudi, jer ga je ogrlica podsjetila na voljenu Hatidžu, i tužnim glasom obratio se ashabima: 'Ako smatrate da je dobro da oslobodim muža moje Zejnebe i da joj vratim ogrlicu, koju je poslala za otkup, ja ću to učiniti.' Ashabi su odgovorili: 'Svakako, Allahov Poslaniče! Predlažemo da ga oslobodiš i da vratiš Zejnebi ogrlicu.' Na taj način je Ebu-l-As postao slobodan i kada se vratio živ i zdrav u Mekku, rekao je Zejnebi da ako želi može ići u Medinu, i da joj on neće praviti nikakvih problema. Muhammed ﷺ je poslao Zejda ibn Harisa i jednog ensariju, rekavši im: 'Budite u dolini Jedžedž (dolina udaljena osam milja od Mekke), i sačekajte da se pojavi Zejneb, a onda joj budite pratnja do Medine.' Oni su tako i učinili, i mjesec dana nakon Bitke na Bedru, otišli su da je sačekaju i dovedu u Medinu."¹

Na putu Hidžre

Kada je Zejneb završila sa pripremama za putovanje, njen djever, Kinane ibn Rebia, doveo joj je devu, stavio na nju Zejnebinu nosiljku i ona je sjela u nosiljku, a on je, usred bijela dana, poveo devu prema dolini u kojoj su Zejnebu čekala dvojica ashaba Allahovog Poslanika ﷺ. Zejneb je iz svoje nosiljke posmatrala brda iznad Mekke i odjednom joj je kroz glavu prošla misao da se možda više nikada neće vratiti u rodni grad u kojem je provela svoju mladost i u kojem je ostavila svoga muža Ebu-l-Asa. Silno je željela da i njen muž pođe s njom u Medinu kao musliman, ali se njena želja nije ispunila. Međutim, i pored toga, ona nipošto nije željela da mu prigovara za dobročinstvo koje je mu je učinila kada je kod svoga oca iznudila njegovo puštanje na slobodu, ta ona je kćerka najboljeg čovjeka i najodabranijeg Allahovog Poslanika i ne priliči njoj da prigovara zbog dobročinstva, bez obzira koliko ono veliko bilo. Ona je bila postojana u svom vjerovanju i strpljiva na svim iskušenjima, i nikada je nije napustila nada da će joj se muž jednoga dana ipak pridružiti u Medini kao musliman. Nedugo zatim, idolopoklonici su saznali da je ona napustila Mekku i odmah su poslali grupu svojih ljudi na čijem čelu je bio Hebbar ibn el-Esved, da je spriječe u njenoj namjeri. Nesretnik, Hebbar je udario svojim kopljem Zejnebu koja je bila trudna i koja je, kako stoji u nekim predajama, od tog udarca pobacila svoj plod, nakon čega je u Medini dugo болоvala. Tada je njen djever stao pred nosiljku i povikao:

¹ *As-Sira an-nebevi*, Ibn Hišam, I tom, str. 653.

“Ko god se od vas približi nosiljci neka zna da će mu to biti prvi i zadnji korak u životu, jer će mu moja strijela presuditi.” Nakon toga, ta grupa idolopoklonika se vratila, a odmah poslije toga došao je Ebu Sufjan sa drugom grupom Kurejšija i rekao Kinani: “Čovječe, vrati strijelu u tobolac i daj da pričamo kao ljudi.” Kinane je poslušao, a onda mu je Ebu Sufjan prišao i rekao: “Pogriješio si što si usred bijela dana izveo Zejneb iz Mekke, a znaš dobro šta nas je snašlo na Bedru i u kakvoj smo tuzi i žalosti zbog muslimana. Tvoj izlazak sa Muhammedovom kćerkom naljutio je građane Mekke, jer si time pokazao da smo mi slabi i nemoćni da bilo šta učinimo protiv muslimana, pa čak i protiv njihovih žena. Života mi moga, ja nemam namjeru da se njoj svetim i da je rastavim od njenog oca, već sam došao da ti kažem da se vratiš u Mekku i čekaš da padne noć i da onda neopaženo izađeš sa njom iz grada.”

Kinane je tako i učinio, vratio se u Mekku i čekao je da padne noć i da se pogase svjetiljke u kućama, a onda je pozvao Zejneb i oni su pod plaštom noći napustili grad. Bezbjedno su stigli do doline Jedžedž, gdje su zatekli Zejda ibn Harisa i njegovog druga. Kinane im je predao Zejneb i zaželimši im sretan put, vratio se u Mekku. Poslije napornog putovanja i neočekivanog iskušenja sa idolopoklonicima, Zejneb je konačno stigla u Medinu, gdje ju je dočekaio i dobrodošlicu joj izrazio njen otac, Muhammed ﷺ.¹ Kada je Zejneb ispričala ocu šta joj se desilo na putu Hidžre, on je naredio skupini naoružanih muslimana da sutradan odu i spale Hebbara i njegovu družinu, ali kada je svanulo i kada su oni trebali poći na izvršenje zadatka, Poslanik ﷺ im je rekao: “Bio sam vam naredio da spalite Hebbara, ali sam se sjetio da samo Allah kažnjava vatrom, pa ne činite to, već, kada ga nađete, ubijte ga.”²

Ebu-l-As prima islam i pridružuje se Zejnebi u Medini

Hazreti Zejneb živjela je sretno i potpuno bezbrižno u blizini svoga oca, Muhammeda ﷺ, i svojih sestara, sve do šeste godine po Hidžri, kada je njen muž Ebu-l-As ponovo pao u ruke muslimanima kao roblje. Naime, jedna veća muslimanska skupina presrela je trgovačku karavanu koju je predvodio Ebu-l-As i oni su ga zarobili, a robu mu zaplijenili.

¹ Ibid., str. 655.

² Ibid., str. 657.

U tom smislu je predaja od majke svih vjernika, Umm Seleme, koja je rekla: "Poslanikova kćerka Zejneb, uzela je u zaštitu svoga muža Ebu-l-Asa, kojeg su muslimani bili zarobili i ona ga je dovela u svoju kuću. Nakon toga ušla je u mesdžid, u vrijeme sabah-namaza, i rekla: 'O ljudi, ja sam Zejneb, kćerka Allahovog Poslanika, i ja sam dala garanciju o sigurnosti Ebu-l-Asu.' Nakon što je Muhammed ﷺ završio s namazom, obratio se prisutnim muslimanima, rekavši: 'O ljudi, ja zaista nisam znao za ovo što je uradila Zejneb dok to sada nisam čuo. Znajte da svaki musliman ima pravo uzeti u zaštitu i dati garanciju kome hoće.'" ¹ Pošto je njena zaštita prihvaćena, ona je tražila od Poslanika ﷺ da se njenom mužu vrate stvari i trgovačka roba, koja mu je prethodno bila oduzeta, i on je to učinio i naredio Zejnebi da mu se ni slučajno ne približava sve dok je idolopoklonik. Nakon toga, Ebu-l-As se vratio u Mekku i predao ljudima robu i novac koji su mu povjerili, a onda se ponovo vratio u Medinu kao musliman i muhadžir, sedme godine po Hidžri. Muhammed ﷺ mu je vratio Zejneb bez obnavljanja vjenčanja. ² Tako se, nakon dugog vremenskog perioda, Zejnebin san o tome da će njen muž primiti islam i pridružiti joj se u Medini, napokon ostvario. "Plemeniti čovjek i dobri zet", kako ga je oslovio Poslanik ﷺ kada je došao da zaprosi Zejneb, vratio se svojoj plemenitoj supruzi i ponovo su bili zajedno, ali sada kao muslimani i pokorni Allahovi robovi. Međutim, njihova dunjalučka sreća nije dugo potrajala.

Preseljenje na ahiret

Godinu dana nakon njihovog sastanka u Medini, došao je dan ponovnog rastanka, a taj rastanak najavio je niko drugi do Melek smrti koji je po Allahovom emru i naredbi, osme godine po Hidžri uzeo Zejnebinu dušu i rastavio je od njenog muža Ebu-l-Asa i njenog oca, Muhammeda ﷺ. O tome je Umm Atija rekla: "Kada je umrla Poslanikova kćerka Zejneb, Muhammed ﷺ mi je rekao: 'Okupajte je tri ili pet puta i kada je zadnji put budete kupali, stavite u vodu kamfora i obavijestite me kada završite.' Nakon što smo je ogasulili, obavijestila sam Poslanika ﷺ, a onda mi je on dao svoj ogrtač i rekao: 'Pokrijte je ovim ogrtačem.'" ³

¹ *Al-Mustedrek*, IV tom, str. 45.

² *Sijeru a'lamin-nubela*, II tom, str. 249.

³ *Ibid.*

Dženazu joj je klanjao Muhammed ﷺ i zajedno s njenim mužem Ebu-l-Asom, spustio je u kabur. Kada su je ukopali, Poslanik ﷺ je rekao: "Zejneb je bila slabašna i nježna žena, Allah ju je Svojom milošću sačuvao i spasio iskušenja i kazne u kaburu."

Neka se Allah smiluje plemenitoj ashabijki, Poslanikovo kćerki Zejneb i neka njen ponovni susret s njenom porodicom bude u Džennetu Firdevsu.

Rukajja bint Muhammed ﷺ

“Usama, jesi li ikada vidio ljepši i sretniji bračni par od Rukajje i Osmana?”
(Muhammed ﷺ o Rukajji i Osmanu)

Muhammed ﷺ je u svojoj trideset i trećoj godini života, nakon Zejnebe, dobio i drugo dijete, kćerku Rukajju. Ona je bila izrazito lijepa, vrlo inteligentna, skromna, pobožna, strpljiva i plemenita, bila je poslušna svojim roditeljima, čestita supruga i dobra majka. Islam je primila zajedno sa svojom majkom Hatidžom i svojim sestrama, i bila je među ashabijkama koje su učinile dvije hidžre, u Abesiniju i Medinu. Kada je stasala za udaju, nakon što je Muhammed ﷺ postao Poslanik, isprosio ju je Ebu Lehebov sin Utbe, ali kada je objavljena sura El-Leheb: *Neka propadne Ebu Leheb, i propao je! Neće mu biti od koristi blago njegovo, a ni ono što je stekao. Ući će on sigurno u vatru rasplamsalu. I žena njegova koja spletkari. O vratu njenu biće uže od ličine usukane!*¹ Ebu Leheb je rekao svome sinu: “Ja ću te se odreći ukoliko oženiš Muhammedovu kćerku”, i Utbe se razveo od Rukajje prije nego su i stupili u intimni odnos. Nakon toga, Osman ibn Affan otišao je kod Poslanika ﷺ da traži Rukajjinu ruku i Poslanik ﷺ je s radošću prihvatio ponudu plemenitog ashaba, hazreti Osmana, koji je među prvima primio islam i to na poziv Ebu Bekra.²

Najljepši i najsretniji bračni par

Po svemu sudeći, hazreti Osman i Rukajja su bili divan bračni par i nakon što su se vjenčali, u Medini se govorkalo da nema ljepšeg i sretnijeg bračnog para od Osmana i Rukajje, i ko želi vidjeti idealan bračni par neka gleda njih. Bili su beskrajno vjerni jedno drugom, voljeli su se, poštovali i pomagali te zajedno dijelili dobro i zlo i sve nedaće i iskušenja koja su ih snalazila u životu. Jedanput je Muhammed ﷺ posjetio

¹ Prijevod značenja Al-Lahab, 1.-5.

² *As-Sira an-Nebevi*, Ibn Hišam, I tom, str. 250.

svoju kćerku Rukajju i upitao je: "Kćeri, kako se Osman odnosi prema tebi?" Odgovorila je: "Oče, Osman je prema meni jako dobar." Onda joj je Poslanik ﷺ rekao: "Kćeri, budi i ti prema njemu dobra i slušaj ga, jer on je zaista sličan meni po svom moralu i ponašanju." A u predaji od Usame ibn Zejda stoji da je on rekao: "Jednog dana Poslanik ﷺ mi je dao komad pečenog mesa i rekao mi da ga odnesem Osmanu i Rukajji. Kada sam došao u Osmanovu kuću, zatekao sam Osmana i Rukajju kako sjede i razgovaraju. Izgledali su tako dražesno i zadovoljno da sam gledao sad u jedno, sad u drugo. Vratio sam se Poslaniku ﷺ i ispričao mu šta sam vidio, a on me je upitao: "Usama, jesi li ikada vidio ljepši i sretniji par od njih?" Odgovorio sam: "Nisam, Allahov Poslaniče."

Njihovu bračnu sreću jedino je mutilo to što je Osman ؓ, nakon što je primio islam, naišao na žestok otpor svoje porodice i bližih rođaka, koji su ga na razne načine vrijeđali, ponižavali i na muke stavljali. Ta iskušenja nisu prestala sve dok vođa porodice Benu Umejje, Ebu Sufjan, nije primio islam. Tako je Osman ؓ dva puta bio odbačen iz svoje porodice, prvi put kada je postao musliman i drugi put kada je oženio Poslanikovu kćerku Rukajju. Međutim, sve to nije ga nimalo pokolebalo i nijednog trenutka nije pomislio da napusti islam niti da se razvede od Rukajje kako bi zaustavio napade svojih rođaka. I kada su napadi na muslimane dostigli vrhunac, od kojih nije bila pošteđena ni Poslanikova ﷺ porodica, Muhammed ﷺ se savjetovao sa svojim ashabima o tome koje korake treba poduzeti i šta učiniti da bi se spasili od nevjernika. Zaključili su da bi najbolje bilo za one muslimane koji su najviše bili na udaru neprijatelja, da se isele u Abesiniju, zemlju kojom je vladao pravedni kršćanski vladar, Nedžaši.

Prva muhadžirka u Abesiniju

U tzv. mekkanskom periodu Objave, hidžra je bila olakšica onim muslimanima koji su najviše bili izloženi napadima i zlostavljanjima od strane idolopoklonika, a nisu imali zaštite niti bilo kakve podrške u svojim porodicama. Međutim, nakon preseljenja Muhammeda ﷺ u Medinu, hidžra je postala obligatna dužnost (*fard*) svakom muslimanu i muslimanki. Prvi muslimani koji su zbog zlostavljanja otputovali u Abesiniju bili su upravo Osman ؓ i njegova supruga Rukajja, zatim Ebu Zuhejfe ibn Utbe i njegova supruga Sehla, Zubejr ibn Avvam, Musab ibn Umejir i dr. Nakon toga hidžru je učinio Džafer ibn Ebu Talib sa drugom

skupinom muslimana, tako da se u Abesiniji bilo okupilo više od osamdeset ashaba i ashabijki.¹ Rukajja se posebno obradovala kada su Abesiniju doputovali Džafer i njegova supruga Esma bint Umejs, zatim Osmanovi rođaci Amr ibn Seid ibnu l-As i njegov brat Halid sa suprugama.

Dok su boravili u Abesiniji, nestrpljivo su iščekivali svaku vijest iz Mekke, tako da su jednog dana dobili vijest kako je pleme Kurejš skoro kompletno primilo islam. Istog momenta neki od njih poželjeli su da se vrate u Mekku, dok su drugi predlagali da se još ostane u Abesiniji ne bi li putem njihovog misionarskog djelovanja što više ljudi primilo islam, jer je Abesinija uistinu bila plodno tlo za da'vu. Među onima koji su svim srcem bili za povratak bili su Osman i Rukajja i oni su to i učinili, ukrkali su se u lađu sa jednom grupom muslimana i krenuli prema Arapskom poluotoku. Bili su vrlo oprezni kada su ulazili u Mekku, zbog mogućih neprijatnih iznenađenja, ali, umjesto radosti zbog primanja islama od strane Kurejšija, vidjeli su nemoćne muslimane u rukama kolovođa nevjerstva kako ih nemilosrdno kažnjavaju i muče. Zatim su kradom došli do Poslanikove kuće gdje su Rukajju dočekale sestre Umm Kulsum i Fatima i na njeno pitanje kako su roditelji, odmah su odgovorile: "Otac je otišao posjetiti neke ashabe koji su se također vratili iz Abesinije", a majku Hatidžu nisu uopće spomenule. Na osnovu toga, Rukajja je odmah shvatila da je njihova majka preselila na ahiret, zbog čega ju je obuzela neizmjerena tuga. Osman ﷺ i Rukajja ostali su u Mekki, a Rukajja je svoju tugu za majkom liječila na taj način što je često odlazila u očevu kuću i provodila vrijeme s njim.

Hidžra u Medinu i preseljenje na ahiret

Međutim, nije prošlo puno vremena, a Poslanik ﷺ je morao napustiti rodni grad i učiniti Hidžru u Medinu, tako da su i Osman i Rukajja bili primorani na drugu hidžru u vrlo kratkom roku. U Medini su započeli sasvim novi život, slobodni i sigurni od nevjerničkog zlostavljanja, a osim toga, Medina je za njih bila blagoslovljena i zbog toga što je njihov brak krunisan djetetom, tj. sinom kojem su dali ime Abdullah. U svom sinčiću Rukajja je našla istinsku utjehu svome bolu i tuzi za majkom, posvetivši se maksimalno njegovom odgoju.² No, nakon poroda, druge godine po

¹ *Dirasa fi as-sira*, Dr. Imadu-d-din Halil, str. 77.

² *A-Isabe*, XII tom, str. 258.

Hidžri, iznenada je obolila od velikih boginja i više se nije digla s bolesničke postelje. Osman ﷺ se maksimalno brinuo o njoj i davao je sve od sebe ne bi li ozdravila, ali i pored toga nije bilo znakova ozdravljenja. Rukajjina bolest se poklopila s odlaskom muslimana u Bitku na Bedru, pa je njen muž Osman ﷺ, između ostanka u Medini i brige oko bolesne supruge i odlaska u borbu, bio izabrao ovo drugo. Međutim, kada je to čuo Muhammed ﷺ rekao mu je: "Osmane, ko će se brinuti o Rukajji ako ti kreneš u borbu?" Odgovorio je: "Allahov Poslaniče, možda mi se više neće ukazati prilika da učestvujem u džihadu." Poslanik ﷺ mu je rekao: "Ne brini se zbog toga, ti ćeš, ukoliko se budeš brinuo o svojoj bolesnoj supruzi, imati nagradu kao da si učestvovao u borbi." Tako je Osman ﷺ izostao iz velike Bitke na Bedru ostavši u Medini da se brine o svojoj ženi Rukajji i da joj pokuša naći lijeka. Međutim, od smrti lijeka nema, pa je Poslanikova kćerka Rukajja preselila na ahiret ne dočekavši očev povratak s Bedra.

Umrla je u dvadeset trećoj godini života, ali njena svijetla ličnost, njen ahlak, strpljivost, skromnost i pobožnost, ostat će do kraja dunjaluka da podsjećaju muslimane i muslimanke na čestitu ashabijku, iskrenu vjernicu, Rukajju, Muhammedovu ﷺ kćerku. Malo je kazati da je njen muž, Osman ﷺ koji je besane noći provodio pored njene bolesničke postelje, bio ožalošćen. Njenom smrću on je izgubio vjernu drugu i životnu saputnicu koju nije uspio preboliti niti zaboraviti, baš kao što ni Muhammed ﷺ nije mogao zaboraviti vjernu suprugu Hatidžu. Muslimani su se vratili sa Bedra sretni i radosni zbog velike pobjede nad nevjernicima i Medina je odjekivala pobjedničkim tekbirima. Međutim, Poslanikovu radost zbog pobjede pomutila je vijest o smrti njegove kćerke Rukajje, koja je izmamila suze iz njegovih mubarek očiju i izazvala bol i tugu u njegovom plemenitom, poslaničkom i očinskom srcu. Nakon toga, sa svojom kćerkom Fatimom otišao je na Rukajjin mezar. Dok su stajali pored njenog mezara i dok je Muhammed ﷺ učio dovu za nju, Fatima je plakala za svojom sestrom, pa je Poslanik ﷺ prišao i obrisao joj suze krajem svoje odjeće.¹

Neka se Allah smiluje čistoj i plemenitoj ashabijki, Poslanikovo kćerki Rukajji i neka je nastani u Džennetu u društvu njene časne porodice.

¹ *Al-Isabe*, XII tom, str. 258.

Umm Kulsum bint Muhammed ﷺ

“Ne plači kćeri, Allah će sigurno zaštititi i pomoći tvoga oca.”

(Muhammed ﷺ svojoj kćerki Umm Kulsum)

Umm Kulsum je treće Poslanikovo ﷺ dijete i treća kćerka po starini. Rođena je dvije godine prije Muhammedovog ﷺ poslanstva, kada je on imao trideset i osam godina. Islam je primila zajedno sa svojom majkom i sestrama i zaklela se na vjernost Muhammedu ﷺ kao i druge ashabijke. Učinila je hidžru u Medinu zajedno sa svojim ocem, Muhammedom ﷺ, i u Medini je živjela sa svojom porodicom do kraja života.¹

Čisti plod s Poslanikove grane

Umm Kulsum je bezbrižno rasla u krilu najboljih i najplemenitijih roditelja, oca Muhammeda ﷺ i majke Hatidže. Dok je još bila djevojčica u sazrijevanju, zaprosio ju je mlađi Ebu Lehebov sin, Utejb, kao što je prije toga, Ebu Lehebov stariji sin, Utbe bio zaprosio Poslanikovu ﷺ kćerku Rukajju. Naime, običaj je bio kod Arapa da vrlo rano udaju žensku djecu, odnosno da ih njihovi budući muževi zaprose i zaruče još kao djevojčice. To smo vidjeli i na primjeru Aiše koju je prije Muhammeda ﷺ bio zaprosio sin Mutama ibn Adija. Upravo zbog toga, nikada ni jedan idolopoklonik, niti Židov i kršćanin, koji su bili savremenici Allahovog Poslanika ﷺ i njegovi zakleti neprijatelji, nisu prigovarali Muhammedu ﷺ, niti su smatrali čudnim, kao što to rade neprijatelji islama danas, posebno neki orijentalisti, zbog toga što je on oženio Aišu u šestoj, odnosno devetoj godini. Kako da mu prigovaraju na nečemu što je bilo običaj koji je i on sâm prihvatio i kad je bila u pitanju udaja ili prosidba njegovih vlastitih kćeri. Ebu Lehebov sin, Utejb, je zaprosio Umm Kulsum, ali pošto je još bila djevojčica, nije ju bio odveo svojoj kući niti je sa njom imao intimni odnos. I kada je Muhammed ﷺ počeo pozivati u islam, njegov amidža, Ebu Leheb, rekao je svome mlađem sinu isto ono što je rekao i starijem kada je trebao oženiti

¹ *As-Samt as-semin*, str. 290.

Rukajju: “Ja ću te se odreći ukoliko oženiš Muhammedovu kćerku Umm Kulsum!” Utejbje je poslušao svoga oca i razveo je Umm Kulsum, a da sa njom nije ni legao u bračnu postelju. I ne samo to, on je postao zakleti neprijatelj Muhammedu ﷺ, i toliko ga je vrijeđao i napadao da je Poslanik ﷺ, poslije jednog takvog napada, uputio dovu Allahu ﷻ i rekao: “Moj Allahu, pošalji na njega jednog od Tvojih lavova!” Nedugo zatim, Ebu Leheb je bio na putovanju sa svojim sinom Utejbom kojem su neprestano bile na umu Poslanikove riječi i prizivanje prokletstva na njega. Zbog toga je živio u strahu, posebno kada bi krenuo na put kroz pustinju. Njegovi saputnici su pokušali da ga ohrabre i smire, ali uzalud. Pošto ih je zatekla noć na putovanju, svratili su pored jedne ruševine da tu konače. Negdje oko pola noći, pojavio se razjareni lav niotkuda, preskočio je podzidu, šćepao Utejba, raskomadao ga i nestao. Ljudi koji su bili na straži skamenili su se od straha i iznenađenja tako da mu niko nije uspio priteći u pomoć.

Podrška ocu u najtežim trenucima

Umm Kulsum je odigrala značajnu ulogu u životu Allahovog Poslanika ﷺ kao i njegova najmlađa kćerka hazreti Fatima. Njima je pripala posebna uloga između ostaloga i zbog toga što su se njihove dvije starije sestre, Zejneb i Rukajja, već bile udale, a one su ostale u kući sa svojim ocem i majkom i direktno bile uključene u sva dešavanja i iskušenja koja su snalazila Muhammeda ﷺ u poslaničkoj misiji. U najtežim trenucima one su Muhammedu ﷺ davale podršku svojom neizmjernom ljubavlju i brigom što je njemu mnogo značilo. Umm Kulsum je, kao djevojčica, bila sa svojim ocem i u vrijeme izolacije muslimana na Ebu Talibovom imanju kada su bili dovedeni u poziciju da u nedostatku hrane jedu lišće s palminih grana kako bi utolili glad. Bila je s njim i uz njega i onda kada je umrla njena majka, a Poslanikova ﷺ supruga, koja je s njim dijelila slast i gorčinu dunjalučkog života dvadeset pet godina. Zajedno su jedno drugo tješili i liječili tugu za voljenom i brižnom majkom i najboljom suprugom. I kada je život muslimana u Mekki postao nepodnošljiv, Allah ﷻ je naredio Svome Poslaniku ﷺ da sa muslimanima učini Hidžru u Medinu. Među muhadžirima koji su krenuli prema gradu koji će postat njihova nova domovina, bila je i Umm Kulsum i njena sestra Fatima. One su hidžru učinile nakon Poslanika ﷺ, u društvu s Poslanikovim suprugama Sevdom i Aišom, a u pratnji Zejda ibn Harisa ﷺ.

Udaja za Osmana ﷺ

Umm Kulsum je u Medini doživjela mnogo sretnih trenutaka koje je kao i svoju tugu dijelila sa svojim ocem, Muhammedom ﷺ. Prije svega radovala se prvoj i velikoj pobjedi muslimana protiv idolopoklonika u Bici na Bedru, a nakon toga i mnogim drugim muslimanskim pobjedama i uspjesima, ali će jedan radosni trenutak posebno ostati upamćen u njenom životu, a to je udaja za Osmana ﷺ, bivšeg muža njene sestre Rukajje. Naime, nakon Rukajjine smrti, hazreti Osman je mnogo tugovao i on tu tugu jednostavno nije mogao niti znati sakriti. Jednoga dana dok je sjedio zamišljen i tužan, oživljavajući u mislima uspomene na dane koje je proveo sa svojom suprugom Rukajjom, naišao je pored njega Muhammed ﷺ i vidjevši ga tako potištenog i tužnog, upitao ga: "Šta je s tobom, Ebu Abdullah! Na tvom licu su duboki tragovi tuge i žalosti?" Odgovorio je: "Allahov Poslaniče, ja ne znam da postoji čovjek tužniji od mene. Moje srce je slomljeno od onoga dana kada sam na ahiret ispratio svoju suprugu Rukajju i kao da sam nakon njene smrti osjetio da je moja veza sa časnom Poslanikovom porodicom zauvijek prekinuta." Muhammed ﷺ mu je rekao: "Ne tuguj Osmane, jer veza između mene i tebe nije završena Rukajjinom smrću." U tom trenutku, Osman ﷺ nije znao šta je Poslanik ﷺ želio time kazati, jer je i sâm Poslanik ﷺ neprestano razmišljao kako da odagna Osmanovu tugu i da ga usreći, sve dok mu nije došao melek Džibril ﷺ i rekao: "Allahov Poslaniče, Allah me je poslao da ti prenesem da je On zadovoljan da ti svoju kćerku Umm Kulsum udaš za Osmana s istim vjenčanim darom kakav je njoj dao, i da mu kažeš da prema njoj bude pažljiv kao što je bio prema Rukajji."¹

Pošto je prije toga, hazreti Omer ponudio Osmanu da oženi njegovu kćerku Hafsu i Osman je to odbio, Muhammed ﷺ je otišao kod Omera ﷺ i rekao mu: "Ne tuguj Omere, ja sam našao boljeg zeta za tvoju Hafsu od Osmana, a našao sam Osmanu bolju nevjestu od tvoje Hafse. Ja sam došao da prosim tvoju Hafsu, a moju kćer Umm Kulsum udat ću za Osmana ﷺ." Tako je Osman ﷺ imao čast da u mjesecu rebiu-l-evvelu, treće godine po Hidžri, oženi i drugu Poslanikovu kćerku², zbog čega je

¹ *Al-Isabe*, XII tom, str. 198.

² *Al-Isabe*, XIII tom, str. 276.

dobio počasni naziv *Zu-n-Nurejn* - "Vlasnik dva svjetla". Kada je Muhammed ﷺ ispraćao Umm Kulsum u novi dom, rekao joj je: "Kćeri, imaš sreću da tvoj životni saputnik bude čovjek koji po svom ahlaku slični na Ibrahima عليه السلام i na tvoga oca."

Uzorita supruga

Umm Kulsum je bila poslušna, pažljiva i potpuno vjerna svome mužu Osmanu ﷺ i njihov brak je po svemu sličio na Osmanov prethodni brak sa Rukajjom. Šest godina uživali su u sretnom braku i u tom periodu među njima se nije desio niti jedan konflikt ili nesporazum. Umm Kulsum je dosljedno sprovodila savjete svoga oca i u potpunosti se posvetila svome mužu Osmanu ﷺ. Ali, nakon šest godina sretnog braka, na Osmanova vrata je ponovo zakucala tuga. Naime, u mjesecu ša'banu, devete godine po Hidžri, Umm Kulsum se naglo razboljela i usljed teške bolesti umrla je u trideset i drugoj godini života, a da sa Osmanom nije rodila nijedno dijete.¹ Nakon što je umrla, Poslanik ﷺ je naredio Umm Atiji, Esmi bint Umejs i Safiji bint Abdulmuttalib, da je sedam puta okupaju i umotaju u ćefine. Dženazu joj je klanjao njen otac, Muhammed ﷺ, a u mezar su je spustili Talha, Alija, Fadl ibn Abas i Usama ibn Zejd. Poslanik ﷺ je sjedio pored mezara i suznih očiju pratio njen ukop, a kada je ukop završen, on je rekao okupljenim ashabima: "Kada bih imao deset kćeri, sve bih udao za Osmana ﷺ."²

Neka Allah ﷻ bude zadovoljan plemenitom ashabijkom, Poslanikovom kćerkom, Umm Kulsum, i neka je nastani u Džennetu Firdevsu da u njemu vječno uživa zajedno s ostalim članovima Ehli-bejta.

¹ Ibid.

² *Sijeru a'lamin-nubela*, II tom, str. 253.

Fatima bint Muhammed ﷺ

Mehdi će biti iz moje loze, od Fatiminih potomaka. (Hadis)

Fatimina životna priča je blistavo poglavlje iz Poslanikovog ﷺ života. Ona je najbolji primjer kako se živjelo u poslaničkoj kući i kako se živjelo u vrijeme ashaba.

Fatima je rođena pet godina prije poslanstva, u godini izgradnje Kabe. Njena majka je Hatidža prvakinja kojoj je darovana natprosječna inteligencija i pronicljivost, plemićka loza, lijepo ponašanje i veliko bogatstvo. Prije islama zvali su je Čista i govorili su za nju da je kurejševička prvakinja. Hatidža je povjerovala Poslaniku ﷺ kada drugi nisu, priznala ga je kao poslanika kada su ga drugi u laž utjerivali i pomogla mu je svojim imetkom kada su mu drugi uskratili imetak. Uzvišeni Allaha joj je, pored lijepog odgoja i ahlaka, plemenitog porijekla i materijalnog bogatstva, podario i fizičku ljepotu i vedrinu duha. To je Fatimina majka. A otac joj je prvak poslanika, pečat vjerovjesnika i predvodnik bogobojaznih. Kako je divno njeno porijeklo! Kako je neopisivo velika ličnost njen otac!

Poslanikova ljubimica

Fatima je bila posljednje njihovo dijete i pružali su joj svu svoju ljubav, pažnju i nježnost. Ona je zapravo bila Poslanikova ﷺ ljubimica. Radovalo ga je ono što je nju radovalo, a ljutio se na ono na što se ona ljutila.

Međutim, roditeljska ljubav nije bila prepreka ispravnom odgoju i pripremi za nošenje odgovornosti.

Preneseno je da je Fatima, uglavnom, sama spremala svoju kuću, a na dan Bitke na Uhudu liječila je Poslanikove ﷺ rane.

Kada je odrasla i stasala za udaju, mnogi su je željeli oženiti. Između ostalih, prosili su je i Ebu Bekr i Omer ؓ. Međutim, Poslanik ﷺ ih je ljubazno odbio, kao da je već tada namjeravao da je uda za Aliju ؓ.

Osme hidžretske godine, Alija ﷺ je zaprosio Fatimu, a Poslanik ﷺ je odmah pristao. Kada je čuo riječi odobravanja od strane Poslanika ﷺ, Alija je učinio sedždu zahvaljujući Allahu ﷻ na tome. Nakon toga Poslanik ﷺ rekao je: "Neka vas Allah blagoslovi i podari vam berićet! Neka bude zadovoljan s vama i neka vam podari čestito i brojno potomstvo!"

Njihovom sklapanju bračnog ugovora prisustvovali su Ebu Bekr, Omer, Osman, Talha i Zubejr od muhadžira, a ensarija je bilo isto toliko. Kada su posjedali, Poslanik ﷺ je rekao: "Hvaljen neka je Allah, to je Njegova blagodat. Onaj Koga obožavamo, On nam je to omogućio. Uzvišeni Allah tazbinu je učinio dodatnom vezom, obavezujućom, pravednom presudom i velikim dobrom. Njome je učvrstio veze i stvorenja obavezao na njeno održavanje. Rekao je Allah ﷻ: *On od vode stvara ljude i čini da su rod po krvi i po tazbini. Gospodar tvoj je kadar sve.* Budite svjedoci da sam udao Fatimu za Aliju uz mehr od četristo miskala srebra, ako on to prihvata, po sunnetu i prema obavezi. Neka im Allah pomogne, blagoslovi ih i podari čestito potomstvo! Rekoh ovo, i molim Uzvišenog Allaha za oprost."

Blagoslovljeni brak

Nakon toga prvakinja muslimana ispraćena je do kuće svoga muža. Sa sobom je ponijela samo ležaj, jastuk ispunjen palminim lišćem, kožnu posudu za pranje, posudu za vodu, sito, peškir, lonac, dva mlina i dvije posude za hranu.

Poslanik ﷺ nije mogao podnijeti da bude daleko od njega pa je odlučio da ih nastani u svojoj blizini. Najbliže kuće bile su kuće Harisa ibn en-Numana. On je došao Poslaniku ﷺ i rekao: "Čuo sam da želiš preseliti Fatimu bliže sebi. Moje kuće su najbliže tebi u plemenu Benu el-Nedždžar, a ja i moj imetak pripadamo Allahu i Njegovom Poslaniku. Tako mi Allaha, Allahov Poslaniče, imetak koji uzmeš draži mi je od imetka koji ostaviš." Poslanik je odgovorio: "Istinu si rekao. Allah te blagoslovio!" Nakon toga preselio je Fatimu i nastanio je u jednoj od Harisovih kuća.

Poslanik ﷺ je dolazio na njena vrata svako jutro nakon sabahskog ezana, uhvatio bi se za štokove vrata i rekao: "Es-Selamu alejkum, Ehli-bejt! On će vas potpuno očistiti."

Kada bi se Poslanik ﷺ vraćao s putovanja, prvo bi odlazio u džamiju i klanjao dva rekata, zatim bi otišao Fatiminoj kući i dugo sjedio, a tek nakon toga otišao bi svojim ženama.

Prenosi Muhammed ibn Kajs da je Poslanik ﷺ jednom prilikom otišao na putovanje zajedno sa Alijom ؑ. U njihovom odsustvu Fatima je napravila dvije narukvice, ogrlicu i naušnice, a na kućna vrata stavila je ukrasni zastor s namjerom da ih što ljepše dočeka. Kada su se vratili, Poslanik ﷺ je ušao kod nje, a ashabi su ostali pred vratima. Dugo se zadržao kod nje tako da nisu znali da li da čekaju ili da se razidu. Potom je izašao vidno ljut i sjeo na minber.

Fatima je shvatila da se naljutio zbog narukvica, ogrlice, naušnica i zastora. Ona je onda sve to poskidala i poslala Poslaniku ﷺ. Onome ko je to nosio rekla je: "Reci Poslaniku da ga selami kćerka i da ovo utroši na Allahovom putu." Kada je taj čovjek došao kod njega, Poslanik ﷺ rekao je: "Dobro je uradila, otac bi sve dao za nju! Dunjaluk nije za Muhammeda niti za Muhammedovu porodicu. Da dunjaluk vrijedi kod Allaha koliko krilo komarca, ne bi nevjerniku dao ni gutljaj vode."

Od časnih roditelja, časno potomstvo

Nije prošlo mnogo vremena, a Fatima je dobila čestito potomstvo. Plemeniti roditelji dobili su Hasana, Husejna, Muhsina, Zejnebu i Umm Kulsum.

Poslanikova ﷺ radost bila je velika zbog njihovog rođenja. Prenosi se da su Hasanu, odmah po rođenju, dali ime Harb. Kada je Poslanik ﷺ došao u Fatiminu kuću, rekao je: "Donesite mi da vidim unuka! Kako ste mu dali ime?" Rekli su: "Harb (Rat)." Rekao je: "Ne, on je Hasan."

Poslanik ﷺ je mnogo mazio Fatiminu djecu, igrao se s njima i posvećivao im dosta vremena. A oni su opet uživali u dedinom društvu tako da su se ponekada penjali na Poslanikova ﷺ leđa dok je klanjao, pa bi on namjerno oduljio sedždu i sporije klanjao da ih ne bi prekidao u igri. S vremena na vrijeme konačio je u Fatiminoj kući i tada bi opsluživao njenu djecu, dok su Fatima i Alija sjedili i posmatrali ih.

Jedne noći čuvši da mali Hasan traži vode, Poslanik ﷺ je odmah ustao i nalio vode iz mješine u posudu. U tom trenutku Husejn je pružio ruku da uzme vodu, ali je Poslanik ﷺ sklonuo njegovu ruku i dodao posudu Hasanu. Fatima mu je rekla: "Kao da više voliš Hasana?!" Odgovorio je: "On je prvi tražio".

Kada god bi Fatima došla kod Muhammeda ﷺ, on bi joj napravio posebno mjesto u svom društvu. Uzeo bi je za ruku i izrazio dobrodošlicu, a ona je, kada bi on dolazio kod nje, ustajala, izrazila mu dobrodošlicu i ljubila ga u ruku. U trenucima dok je Muhammed ﷺ ležao na smrtnoj postelji, došla je Fatima ؑ i sjela pored njega, a on joj je nešto šapnuo na uho zbog čega je zaplakala. Nakon toga joj je ponovo nešto šapnuo i ona se nasmijala. Aiša ؑ je sve to gledala i sama sebi govorila: "Mislila sam da je ona odlikovanija od drugih žena, a ona je zapravo jedna od nas. Plače i smije se u isto vrijeme!?" Aiša ؑ je kasnije pričala: "Nakon Poslanikove ﷺ smrti pitala sam Fatimu za onaj plač i smijeh u isto vrijeme, a ona mi je rekla: 'Prvi put mi je Poslanik ﷺ rekao da će umrijeti u toj bolesti, pa sam zaplakala, a onda mi je rekao da ću mu se ja prva pridružiti iz njegove porodice, pa sam se nasmijala.'"

Na ahiret sa osmijehom

Poslije Poslanikove ﷺ smrti, Fatima nije dugo živjela, nakon samo nekoliko mjeseci pridružila se svome ocu, Muhammedu ﷺ. Bilo je to jedanaeste hidžretske godine u mjesecu ramazanu. Prije smrti sama se okupala, a nakon toga rekla je svojoj prijateljici Esmi bint Umejs: "Tako ti Allaha, donesi mi novu odjeću!" Potom se obukla i rekla Esmi: "Ja sam se okupala pa neka niko ne otkriva moje ćefine." Tada se nasmijala, a nije se nasmijala od smrti svoga oca, pa sve do tog momenta kada se rastajala sa dunjalučkim životom.

Neka se Allah ﷻ smiluje Poslanikovoј ﷺ kćerki i ljubimici, Fatimi ؑ! Kao nevjestu ispratili su je u Alijinu kuću u ramazanu, a u mubarek ramazanu ispratili su je i u vječnu kuću u Džennetu Firdevsu gdje će joj dobrodošlicu, kao nekad na dunjaluku, izraziti njen otac, Muhammed ﷺ.

POSLANIKOVA ﷺ
UNUKA

Umama bint Ebu-l-As

Muhammed ﷺ je dobio na poklon nisku bisera pomiješanih sa zlatom, pa je rekao: "Tako mi Allaha, stavit ću je na vrat meni najdraže osobe u mojoj porodici" - i stavio je bisernu ogrlicu na vrat Umame bint Ebu-l-As.

Govor o Poslanikovoј ﷺ porodici oživljava srce i unosi radost u vjerničke duše, pa ćemo zbog toga u ovoj našoj priči govoriti o jednom članu najčasnije porodice koja je živjela na Zemlji, a koju je Allah ﷻ očistio i sačuvao od svih grijeha, mahana i nedostataka. Junakinja naše priče bila je Poslanikova ﷺ ljubimica kojoj je on poklonio svu svoju ljubav i koju je dok je bila dijete često na svojim ramenima nosio. Ona je Poslanikova ﷺ unuka, Umama bint Ebu-l-As ibn Rebia el-Kureši el-Abšemi.¹ Njena majka je Zejneb, kćerka Allahovog Poslanika ﷺ, a njena nana po majci je Hatidža bint Huvejlid, prvakinja žena svih vremena, supruga Muhammeda ﷺ i prva osoba koja je povjerovala u njegovo poslanstvo. Umama bint Ebu-l-As u potpunosti je slijedila primjer svoje majke i nane, upotpunila je svoj iman i svoj ahlak i potvrdila se kao istinska ličnost i nosilac islamskog vjerovanja. Njen otac je Ebu-l-As ibn Rebia, Poslanikov ﷺ zet i muž njegove kćerke Zejneb i sin Hatidžine sestre Haletu bint Huvejlid. Muhammed ﷺ je pohvalio plemenita svojstva njegovog ahlaka rekavši: "Bio je iskren u govoru, a ono što mi je obećao, to je ispunio."²

Poznato je da je Ebu-l-As bio zarobljen na Bedru kao nevjernik i da ga je Poslanik ﷺ oslobodio bez ikakve nadoknade zbog svoje kćerke Zejneb. Primio je islam neposredno pred osvajanje Mekke i nakon toga Poslanik ﷺ mu je vratio Zejneb bez obnavljanja vjenčanja. Umro je dvanaeste godine po Hidžri.

¹ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 232.

² Hadis bilježe Buharija, Muslim, Ebu Davud i Ibn Madža.

Dijete Ehli-bejta

Umama je rođena u vremenu Allahovog Poslanika ﷺ i zadojena iz mubarek grudi časne i čestite majke Zejnebe, pod čijim budnim okom je odgajana na temelju Allahove objave, a u kući Allahovog Poslanika ﷺ. On je neizmjerljivo volio svoju unuku i radovao se svakom susretu s njom. Širom joj je otvorio kapije svog plemenitog i velikog poslaničkog srca tako da se njeno srce i njena čista dječija duša hranila zrakama Poslanikove ﷺ ljubavi i pažnje. Početkom osme godine po Hidžri umrla je Poslanikova kćerka Zejneb ostavivši iza sebe svoju kćerku Umamu, koja je još uvijek bila dijete. Rastanak sa Zejnebom teško je pao i njenom ocu Muhammedu ﷺ, i njenoj kćerki koja je izgubila majku onda kada joj je najviše trebala. Nakon što je Muhammed ﷺ klanjao dženzu svojoj kćerki Zejneb, vratio se unuki Umami da s njom podijeli tugu i da joj bude najbolje utjeha. A Umama se najljepše osjećala u društvu svoga dede, Muhammeda ﷺ, jer joj je on posvećivao posebnu pažnju. Kod njega su takvo mjesto još zauzimali jedino njegovi unuci od kćerke Fatime, Hasan i Husejn. Poslanik ﷺ je toliko volio Umamu da ju je nosio na ramenima, čak je tako i namaz obavljao.

U hadisu kojeg prenosi ashab Ebu Katade stoji: "Jednom prilikom smo čekali Poslanika ﷺ za podne ili ikindija-namaz. Nakon što je Bilal proučio ezan, Poslanik ﷺ je ušao u mesdžid noseći svoju unuku Umamu na ramenima. Zatim je stao da predvodi namaza, a ona je i dalje sjedila na njegovim ramenima. Kada je želio učiniti ruku¹, uzeo bi je i sjeo pored sebe, a kada se vraćao sa sedžde na drugi rekat opet bi je stavljao na svoja ramena. Tako je činio dok nije završio namaz."¹ Ovo je ujedno i dokaz koliko je Poslanik ﷺ volio djecu općenito i koliko je pažnje posvećivao njihovom ispravnom odgoju na principima islama.

Ona je najdraži član moje porodice

Koliko je Allahov Poslanik ﷺ volio svoju unuku Umamu, svjedoči i to da je koristio svaku priliku da joj dâ poklon koji će je obradovati. Aiša prenosi da je abesinski kralj Nedžaši poklonio Poslaniku ﷺ nakit sa dragim kamenom i on ga je dao svojoj unuci Umami.² Mnogo je predaja

¹ Hadis bilježe Buharija, Muslim, Ebu Davud, En-Nesai i Malik.

² *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 40.

koje svjedoče da je Umama bint Ebu-l-As zauzimala posebno mjesto kod Poslanika ﷺ, i toliko je to bilo primjetno da je Aiša postala ljubomorna zbog toga. Tek kada je shvatila da Muhammed ﷺ takvu vrstu ljubavi poklanja samo svojoj unuci, kod Aiše je nestalo ljubomore. U predaji koju također prenosi Aiša stoji da je Poslanik ﷺ dobio na poklon bisernu ogrlicu pomiješanu sa zlatom, kada su sve njegove žene bile na okupu, a mala Umama se igrala pred kućom. Poslanik ﷺ je upitao svoje supruge: "Šta mislite o ovoj ogrlici?" Sve su odgovorile: "Allahov Poslaniče, nikada nismo vidjele ljepšeg nakita od te ogrlice." Tada ju je on uzeo u ruku i rekao: "Tako mi Allaha, stavit ću je na vrat meni najdraže osobe u mojoj porodici." Kada je to čula, Aiša je rekla: "Meni se tada mrak spustio na oči pri pomisli da bi najdraža osoba Poslaniku ﷺ mogla biti neka druga osim mene, a primijetila sam isti osjećaj i na licima ostalih njegovih suprug. Zašutjele smo i za trenutak ostale bez daha iščekujući kojoj od nas će dati ogrlicu. Onda je Poslanik ﷺ ustao i otišao do male Umame i stavio joj bisernu ogrlicu na vrat."¹

Udaja za hazreti Aliju ﷺ

Kada je 12. godine po Hidžri umro njen otac Ebu-l-As, on je oporučio svom dajdžiću Zubejru ibn Avvamu da se brine o Umami. Zubejr se o njoj brinuo kao o vlastitoj kćerki i kada je stasala za udaju, on ju je udao za hazreti Aliju ﷺ. Tako se njegov izbor poklopio s izborom i oporukom hazreti Fatime koja je na smrti oporučila svome mužu Aliji ﷺ da, ako se želi oženiti, oženi njenu sestričnu Umamu. Alija i Umama uzeli su se u vrijeme hilafeta Omera ﷺ i živjeli su u sretnom braku do Alijine smrti. Umama je mnogo tugovala za svojim mužem nakon njegovog mučkog ubistva od strane haridžija, a njenu tugu opisala je u stihovima Umm Hejsem:

Njegova pogibija, uvojke je njene osijedila,

Tijelo Umamino je uvehnulo, a srce se ispunilo tugom,

Nakon što je dušmani rastaviše s bračnim drugom.

Zbog silne ljubavi oka s njega skidala nije,

Al' kad je izgubila nadu u povratak,

Pomirila se sa sudbinom i shvatila da to ipak nije konačni rastanak.

¹ *Al-Istiab*, IV tom, str. 238.

Prije nego što je ispustio svoju plemenitu dušu, Alija ﷺ je rekao svojoj supruzi: "Ako imaš potrebu da se ponovo udaš, onda ti predlažem da se udaš za Mugiru ibn Nevfela i znaj da bih ja s tim izborom bio zadovoljan." Kada joj je istekao *iddet* ili priček nakon muževljeve smrti, zaprosio ju je Muavija ibn Ebu Sufjan, a ona je istog trenutka poslala poruku Mugiri u kojoj je stajalo: "Ako se želiš oženiti onda dođi, jer ja sam voljna da se udam za tebe." Mugire je objeručke prihvatio taj prijedlog i zaprosio ju je od njenog tetića hazreti Hasana nakon čega ih je on i vjenčao. Umama je bila u braku sa Mugirom do svoje smrti u vrijeme hilafeta Muavije ﷺ. Nije imala djece ni sa Alijom ni sa Mugirom. Umaminom smrću prekinuto je potomstvo Poslanikove kćerke Zejneb, jer osim nje Zejneb nije imala druge djece, tako da su ostali samo Poslanikovi potomci od kćerke Fatime, jer ni njegove druge dvije kćerke, Rukajja i Umm Kulsum nisu iza sebe ostavile potomstva.

Neka se Allah smiluje Umami bint Ebu-l-As, neka joj kabur ispuni svjetlošću i neka je u Džennetu pridruži njenim roditeljima i djedu Muhammedu ﷺ, koji ju je najviše volio.

POSLANIKOVA ﷺ
TETKA

Safijja bint Abdulmuttalib

Safijja je prva muslimanka koja je, braneći vjeru, ubila nevjernika.

Ko je razborita prvakinja koje su se i muškarci bojali i ustručavali? Ko je hrabra ashabijka, prva žena u islamu, koja je ubila nevjernika? Ko je odlučna žena koja je odgojila konjanika koji je prvi isukao sablju na Allahovom putu? Ona je Safijja bint Abdulmuttalib, Hašimijka, Kurejšijka, Poslanikova tetka po ocu.

Izvanredna odgajateljica

Safijja je bila okružena uglednom familijom sa svih strana. Otac joj je bio kurejšijski prvak, vođa kome su se pokoravali, Abdulmuttalib ibn Hašim, Poslanikov ۞ djed. Majka joj je Haletu bint Vehb, sestra Amine bint Vehb, Poslanikove majke. Njen prvi muž, El-Haris ibn Harb, Ebu Sufjanov brat, bio je vođa plemena Benu Umejje. Umro je dok su bili u braku. Drugi muž, El-Avvam ibn Huvejlid, bio je Hatidžin brat, a ona je bila prvakinja žena među Arapkinjama prije islama i prva majka vjernika u islamu. Njen sin, Zubejr ibn el-Avvam, je Poslanikov ۞ drug i pomagač (*havarijj*). Zar se nakon svega spomenutog mogu poželjeti veće počasti, nakon počasti vjerovanja - imana?!

Njen muž, El-Avvam ibn Huvejlid, umro je ostavivši iza sebe malo djeteta, njihovog sina Zubejra. Navikavala ga je na iskušenja i teškoće, i podučila ga je jahanju i ratnim vještinama. Njegova igra bila je oštrenje strijela i pravljenje lukova. Nije prezala od toga da ga izloži različitim iskušenjima i opasnostima, i ako se ne bi upustio u tu avanturu, ona bi ga istukla. Tukla bi ga do te mjere da ju je jedan dječakov amidža ukorio zbog toga rekavši: "Tako se djeca ne tuku! Ti ga ne udaraš poput majke, ti ga udaraš poput dušmanina." Ona je u stihovima odgovorila:

*Laže ko kaže da ga mrzim,
tučem ga da bi pametan postao,
da bi vojske pobjeđivao i seleb¹ donosio.*

¹ Seleb je oprema i oružje ubijenog ratnika i ono se daje onome ko ga ubije u borbi. (op. aut.)

Nakon što je Allah poslao Svoga Vjerovjesnika sa Uputom i Istinom, kao opominjača i donositelja radosne vijesti ljudima, Allah ﷻ naredio je Poslaniku ﷺ da pozove u islam svoju rodbinu. Okupio je je sve pripadnike plemena Benu Abdulmuttalib, žene, muškarce, stare i mlade, i obratio im se riječima: “O Fatima, kćeri Muhammedova! O Safijja, kćeri Abdulmuttalibova! O pripadnici plemena Abdulmuttalib! Ja vam ne mogu ništa pomoći kod Allaha.” Nakon toga, pozvao ih je da povjeruju u Allaha ﷻ, i podsticao ih da povjeruju u Objavu. Neki su prihvatili božansko svjetlo, a neki su se okrenuli od njega. Safijja bint Abdulmuttalib bila je među prvim koji su povjerovali i istinu potvrdili. Tako je Safijja, pored ponosa zbog plemenitog porijekla, stekla i ponos sa uzvišenom vjerom, islamom.

Ona i njen sin Zubejr priključili su se vjernicima i podnijeli su sve što su podnosili i drugi vjernici od kurejšijskog nasilja i zlostavljanja.

Otišla je u Medinu i ostavila Mekku i sve što je imala u njoj, odmah nakon dozvole Poslaniku ﷺ i vjernicima da učine Hidžru. Iako je Hašimijka, prvakinja, i za Mekku ju je vezalo mnogo lijepih uspomena, zaputila se u Medinu kao muhadžir, tražeći Allahovo zadovoljstvo i zadovoljstvo Njegovog Poslanika ﷺ.

Neustrašiva mudžahitka

Uprkos činjenici da je bila u poznim pedesetim dala je svoj nesebični doprinos u borbi na Allahovom putu. Događaji o tome još uvijek izgledaju svježiji i neprestano se prepričavaju. Spomenut ćemo samo dva takva događaja, jedan iz Bitke na Uhudu, a drugi iz Bitke na Hendeku.

Na dan Bitke na Uhudu Safijja je izašla u borbu na Allahovom putu s grupom žena. Donosile su vodu, napajale žedne borce, oštrile strijele i pripremale lukove. Pored tih poslova željela je pratiti bitku svim svojim bićem, što nije čudno jer je na bojnopolju bio njen bratić Muhammed, Allahov poslanik ﷺ, brat Hamza ibn Abdulmuttalib ؓ, i sin Zubejr ibn el-Avvam ؓ, drug Allahovog Poslanika ﷺ. A najvažnije od svega bila je činjenica da od ishoda bitke zavisi budućnost islama, vjere koju je srcem prihvatila, zbog koje je Hidžru učinila nadajući se nagradi, i vjere koja je bila njen put ka Džennetu.

Kada je vidjela da muslimani, osim malog broja, bježe sa bojnog polja i ostavljaju Poslanika ﷺ te da mu se mušrici približavaju i da su u prilici da mu ugroze život, bacila je mješinu s vodom i pojurila kao lavica čija su mladunčad bila u smrtnoj opasnosti. Uzela je koplje od jednog muslimana koji se povlačio i s njime se probijala kroz bojne redove. Udarala je vrhom koplja neprijatelje govoreći muslimanima iz sveg glasa: “Teško vama, zar se povlačite i ostavljate Poslanika ﷺ!?”

Poslanik ﷺ ju je ugledao kako dolazi pa se pobojavao da ne vidi svoga brata Hamzu ﷺ, koga su nevjernici na najgori način izmasakrirali. Rekao je njenom sinu Zubejru ﷺ: “Zubejre, žena! Zubejre, žena!” Zubejr se okrenuo prema njoj i povikao: “Majko, vrati se! Majko, vrati se!” Ona mu je na to ljutito odgovorila: “Skloni se, majke nema!” Zubejr joj se ponovo obratio: “Ali Poslanik je naredio da se vratiš.” Onda ga je ona upitala: “A zašto? Ta ja sam već čula da su nevjernici izmasakrirali mog brata. Sve je to u ime Allaha.” Tek tada je Poslanik ﷺ rekao: “Zubejre, pusti je.”

Kada je bitka završena, Safijja je stala iznad tijela svoga brata kome je utroba bila izvađena, nos odsječen, uši odrezane i lice unakaženo. Zamolila je Allaha da mu oprost i rekla: “To je u ime Allaha. Zadovoljna sam Allahovom odredbom. Tako mi Allaha, strpit ću se i nadati se nagradi, ako Bog da.” To je bio Safijin doživljaj u Bici na Uhudu.

A na dan Bitke na Hendeku dogodio se događaj koji potvrđuje njenu mudrost, hrabrost i odlučnost. Evo tog događaja onako kako je prenesen u historijskim knjigama.

Junakinja Bitke na Hendeku

Poslanik ﷺ je imao običaj, kada bi krenuo u boj, smjestiti žene i djecu u utvrđenje, jer se bojao da bi neko mogao napasti Medinu kada u njoj nema muškaraca da je brane.

Na dan Hendeka smjestio je svoje supruge, tetku i još nekoliko žena u utvrđenje Hasana ibn Sabita ﷺ, koje je naslijedio od svojih predaka. Bilo je to najčvršće utvrđenje u Medini i najteže za osvojiti.

Muslimani su bili zauzeti čuvanjem straže na Hendeku i borbama protiv Kurejšija i njihovih saveznika tako da nisu mogli voditi računa o ženama i djeci.

Dok je boravila u utvrđenju, Safijja je u cik zore ugledala neku sjenku kako se kreće prema utvrđenju. Pažljivo je osluškivala i posmatrala. Bio je to Jevrej koji je obilazio oko utvrđenja i špijunirao one koji su u tvrđavi. Shvatila je da su ga poslali kao špijuna da provjeri ima li u utvrđenju muškaraca koji ih brane ili su unutra samo žene i djeca.

Odmah joj je sinulo na pamet da je možda jevrejsko pleme Benu Kurejza prekršilo dogovor između njih i Allahovog Poslanika 𐤎, i da je stalo na stranu Kurejšija i njihovih saveznika. Znala je da nema nikog od muškaraca da ih može zaštititi, jer su Poslanik 𐤎 i ashabi bili zauzeti borbom protiv Kurejšija. Bila je svjesna ukoliko Allahov neprijatelj prenese svome narodu prave vijesti, da bi oni porobili žene i djecu, a to bi bilo pogubno za muslimane.

Nakon toga ona je mahramom omotala glavu i dobro pritegla svoju odjeću. Zatim je uzela kolac, spustila se do vrata tvrđave i nečujno napravila otvor kroz koji je pratila kretanje neprijatelja. Kada je bila uvjerena da je dovoljno blizu odlučno je skočila i snažno udarila Jevreja kolcem u glavu i oborila ga na zemlju. Potom ga je udarila još nekoliko puta dok ga nije usmrtila. Pošto im se saborac nije vratio, Jevreji su shvatili da je on poginuo, pa su rekli: "Znali smo da Muhammed neće ostaviti žene i djecu bez zaštite." I nakon toga su se vratili.

Neka Allah bude zadovoljan sa Safijjom, Abdulmuttalibovom kćerkom, ženom koja je bila i ostala jedinstven primjer istinske muslimanke, koja je na zadivljujući način odgojila svoga sina jedinca, koja se u odlučnom trenutku strpila zbog gubitka voljenog brata i koja je u najtežim trenucima dokazala je da je razborita, prisebna i hrabra žena.

Na kraju, u islamskoj povijesti zlatnim slovima je zapisano da je Safijja, Abdulmuttalibova kćerka, prva žena muslimanka koja je ubila nevjernika.

**ASHABIJKE -
MUHADŽIRKE**

Fatima bint Esed

Allah ti se smilovao, majko! Bila si mi uistinu majka nakon moje prave majke, gladovala si da bi mene nahranila, oskudno si se odijevala da bi mene odjenula, uskraćivala si svojoj duši ono što je najviše voljela da bi to meni dala, a time nisi željela ništa drugo osim Allahovo Lice i vječni užitek u Džennetu. (Muhammed ﷺ o Fatimi bint Esed)

Njeno pravo ime je Fatima bint Esed ibn Hašim ibn Abdulmenaf ibn Kusajj. Ova vrlo Hašimijka bila je majka Alije ibn Ebu Taliba ؑ, svekrva časne Poslanikove kćerke, Fatime ez-Zehre, supruga Ebu Talibova, amidže Muhammedovog ﷺ.¹ To je žena koja je odgajala Muhammeda ﷺ nakon što je njegov amidža, Ebu Talib preuzeo brigu o njemu, poslije smrti njegovog djeda Abdulmuttaliba. Bila mu je druga majka, nježna, brižna i pažljiva. Osjećala je bol jetima i gubitak majke s kojim je iskušano to slabašno i nemoćno dijete. Zbog toga mu se svim srcem posvetila da mu odagna tugu i da ne osjeti usamljenost i odbačenost. I ne samo to, ona mu je posvetila više pažnje nego vlastitoj djeci i većinu svog vremena provodila je s Muhammedom ﷺ. A Muhammed joj nikada nije zaboravio dobročinstvo i hizmet koji mu je činila. Fatima je do svoje smrti, kod Muhammeda ﷺ, bila na stepenu majke, volio ju je i poštovao baš kao što čestito i poslušno dijete voli i poštuje rođenu majku.

Primjer čednosti

Osim toga, ona je bila žena koja je najbolje poznavala ličnost Muhammeda ﷺ od najranijeg djetinjstva. Još tada, Fatima je primijetila izvanredne osobine dječaka Muhammeda ibn Abdullaha. Divila se čistoći njegove duše, plemenitosti, povjerljivosti i iskrenosti koja je kod njega do te mjere bila izražena da nikada u životu nije slagao. Upravo zbog njegovog savršenog morala i ahlaka, Fatima je kasnije, najdraži plod

¹ *Sijeru a 'lamin-nubela', II tom, str. 118.*

svoga srca, svoga sina ljubimca, Aliju ibn Ebu Taliba, povjerila na odgajanje Muhammedu ﷺ nakon što se on oženio sa Hatidžom رضي الله عنها. Kada je Allah ﷻ naredio Svome Poslaniku ﷺ da obznani ljudima vjeru i da prvo poziva svoju najbližu rodbinu u islam: ***Ti javno ispovijedaj ono što ti se naređuje i mnogobožaca se okani.***¹ Zatim: ***I opominji rodbinu svoju najbližu, i budi ljubazan prema vjernicima koji te slijede.***² I nakon što je Muhammed ﷺ izvršio naredbu svoga Gospodara, među onima koji su se prvi odazvali i primili islam bila je Fatima i na taj način se ovjenčala slavom imena *ashabijka Allahovog Poslanika* ﷺ. Uz nju su islam primila i sva njena djeca: Akil, Džafer, Alija, Ummihana i Talib, cijela porodica, osim njenog muža Ebu Taliba, kojem je bilo teško napustiti vjeru svoga naroda. Na njegovu veliku žalost, umro je kao nevjernik (*mušrik*), iako je do smrti pomagao svoga bratića, Muhammeda ﷺ. Fatima se okitila dobrotom i vrlinama na mnogim životnim poljima. Između ostalog, ona je bila među prvim ženama koje su učinile hidžru, ona je prva žena Hašimijka koja je rodila pravog Hašimiju, prva Hašimijka koja se udala za Hašimiju i koja je rodila sina koji će kasnije biti halifa.

Plemenita svojstva

Fatima je bila poznata po svom neizmjernom dobročinstvu i nepokolebljivoj vjeri u Allaha ﷻ. Zbog toga joj je Poslanik ﷺ davao posebno mjesto i ukazivao posebnu počast, jer ona je većinu muškaraca pretekla sa svojim islamom, ona je općenito, jedanaesta osoba koja je primila islam. Muhammed ﷺ je često boravio u njenoj kući u Medini, i ona mu je bila pribježište i odmor u najtežim trenucima kao što je to bila njena kuća u Mekki dok je još bio dijete.³ Ako se tome još doda to da je ona bila svekrva prvakinje islamskog Ummeta, Fatime ez-Zehre, i da je prema njoj bila istinski primjer samilosti, pažnje i pomaganja njoj i njenom ocu, Muhammedu ﷺ, onda je jasno da joj nijedna Kurejševička nije bila ravna. Teško je i pobrojati sve lijepe osobine i plemenita svojstva ove ashabijke, jer ona je zapravo bila poput posude za miris iz koje se uvijek osjećao i širio mošusni miris vjerničke duše i lahorio blagi

¹ Prijevod značenja Al-Hidžr, 94.

² Prijevod značenja Aš-Šu'arā', 214.-215.

³ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 222.; *Al-Isabe fi temyizi-s-sahabe*, IV tom, str. 369.

povjetarac dobrote i čestitosti. Ona je svoje srce čvrsto vezala za Allahovu Knjigu, Kur'an i za sunnet Njegovog Poslanika ﷺ. Prenijela je od Muhammeda ﷺ 46 hadisa od kojih su jedan zabilježili Buharija i Muslim. A da je kod Poslanika ﷺ imala posebno mjesto, svjedoči i to da ju je nerijetko izjednačavao sa svojom kćerkom Fatimom i davao joj posebne poklone kao i svojoj kćerki. Imam Ibn Hadžer el-Askalani spominje predaju u kojoj stoji da je Alija ؑ rekao: "Jedanput je Muhammed ﷺ dobio kao poklon skupocjeno platno od brokata, pa je rekao: 'Podijelite ga Fatimama, neka od njega naprave ogrtače.' I podijeljeno je na četiri dijela: jedan dio Poslanikovo kćerki Fatimi, drugi Fatimi, Esedovoj kćeri, treći Fatimi, Hamzinoj kćeri, a nije spomenuo kojoj Fatimi je pripao četvrti ogrtač."¹

Poslanik joj ukazao počast i živom i mrtvom

I kao što joj je Muhammed ﷺ ukazivao posebnu počast dok je bila živa, to isto je uradio i kad je umrla. Naime, ona je umrla za života Poslanika ﷺ i on ju je ukopao i klanjao joj dženazu. Prenosi se od Enesa ibn Malika da je rekao: "Kada je umrla Alijina majka, Fatima, Muhammed ﷺ je ušao kod nje, sjeo pored njene glave i rekao: 'Allah ti se smilovao, majko! Bila si mi uistinu majka nakon moje prave majke, gladovala si da bi mene nahranila, oskudno si se odijevala da bi mene odjenula, uskraćivala si svojoj duši ono što je najviše voljela da bi to meni dala, a time nisi željela ništa drugo osim Allahovo Lice i vječni užitek u Džennetu.'" Zatim je iz svoje mubarek ruke prosuo po njoj malo vode pomiješane s kanforom, a onda je skinuo svoj ogrtač i pokrio je njime da joj bude umjesto ćefina. Učestvovao je u kopanju njenog kabura i on ju je lično spustio u kabur, a zatim je sjeo i proučio dovu: 'Allah je vječno Živi i ne umire! Gospodaru moj, oprosti mojoj majci Fatimi, i učini joj kabur prostranim tako Ti prava Tvoga Poslanika i prava svih poslanika prije mene! Ti si, uistinu, od milostivih Najmilostiviji.' Ashabi su se čudili tom Poslanikovom postupku, pa su ga neki od njih upitali: 'Allahov Poslaniče, zašto si sve ovo učinio, nisi to činio prilikom dženaza drugim muslimanima?' Odgovorio je: 'Zaista, poslije Ebu Taliba, nije bilo osobe koja mi je više činila dobročinstvo od nje. Ja sam je ogrnuo svojim ogrtačem da bi na ahiretu bila ogrnuta džennetskim ogrtačem, a sjedio

¹ *Al-Isabe fi temyizi-s-sahabe*, IV tom, str. 370.

sam pored nje u njenom kaburu da bi joj olakšao kaburski azab.””¹ U nekim predajama je zabilježeno da je Poslanik ﷺ tako isto postupio kada je umrla njegova žena Hatidža ؓ i sin kojeg mu je rodila Hatidža, te kada su umrli Abdullah el-Muzeni i Umm Rumman - žena Ebu Bekra ؓ. Tako je Allah ﷻ počastio i nagradio Fatimu, Esedovu kćer i sačuvao je neopisivo bolnog stiska u kaburu preko blagoslova Njegovog Poslanika ﷺ. Učinio je prostranim i svijetlom ispunio kabur ove čestite i vrle ashabijke koja je bila i ostala uzor svim ženama do Sudnjega dana.

¹ *Al-Istiab*, IV tom, str. 370.; *Sijeru a'lamin-nubela*, II tom, str. 118.

Umm Ejmen el-Habeši

Rekao je Muhammed ﷺ: *“Koga raduje da oženi ženu džennetliku, neka oženi Umm Ejmen.”* (Et-Tabekat)

Ako insan voli ljude i ako ljudi njega vole, onda je on ispunio dva temeljna uvjeta za iskreno i istinsko prijateljstvo, čija će punina zavisiti od veličine same ljubavi i osjećanja koja pokazuje i daje onima koje voli, kao i od broja osobina lijepog ahlaka koje taj insan posjeduje.

Puna nježnosti i ljubavi

Ovo je upravo priča o ženi koja je bila oličenje saosjećanja, nježnosti i istinske dobrote, priča o ženi koja je upotpunila svoj iman i zbog toga zaslužila posebno i počasno mjesto kod najodabranijeg i Allahu najdražeg roba, Muhammeda ﷺ. To nije žena koja predstavlja samo broj u nizu, već žena svjetskog glasa kojoj u historiji islama, ali i u historiji ljudskog roda općenito, zasigurno pripada posebno mjesto. Naravno, takav stepen ona ne bi nikada dostigla da nije bilo islama i da ona nije bila jedan od njegovih stupova, jer prije islama bila je robinja koja se poput ostale trgovačke robe prodavala po raznim pijacama i sajmovima na Arabijskom poluotoku. Međutim, nakon što je postala slobodna i nakon što je primila islam i povjerovala u Allaha ﷻ i Njegovog Poslanika ﷺ, otvorila su joj se vrata napretka i prosperiteta i omogućeno joj da se vine do najviših visina morala i istinskih ljudskih vrijednosti te da po tome postane poznata u svome vremenu i ostane upamćena u budućim generacijama. Muslimanka o kojoj govorimo je Umm Ejmen el-Habešijje, oslobođena robinja Muhammeda ﷺ i njegova njegovateljica. Njeno puno ime je Bereka bint S'aleb ibn Amr. Muhammed ﷺ ju je naslijedio od svog oca Abdullaha zajedno sa pet deva i nekoliko ovaca, a oslobodio ju je onoga dana kada je oženio Hatidžu ٱ. Prvu značajnu ulogu u životu Muhammeda ﷺ odigrala

¹ *Ansab al-ešraf*, I tom, str. 96.; *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 223.; *Sijeru a'lamin-nubela'*, II tom, str. 223.

je nakon smrti njegove majke Amine bint Vehb. Naime, poznato je da je Amina umrla u mjestu Ebvau kada se vraćala iz posjete svojim rođacima iz plemena Benu Nedždžar u Medini, a na tom putovanju pored njenog sinčića Muhammeda ﷺ, njen saputnik bila je i Umm Ejmen. U tom teškom i bolnom trenutku za dječaka koji je ostao bez najdraže osobe, Umm Ejmen je pokazala svu svoju nježnost, saosjećanje i dobročinstvo prema Muhammedu ﷺ koji je tada imao svega šest godina. Ona se, nakon što su ukopali Aminu, vratila sa dječakom u Mekku. Nakon toga brigu o njemu preuzeo je djed Abdulmuttalib i on je zadužio Umm Ejmen da se stara o njemu kao o svom vlastitom djetetu, što je ona i učinila. Poslanik ﷺ je odrastao i gledao kako se Umm Ejmen sa puno strpljenja, ljubavi i nježnosti brine o njemu. Zbog toga joj se kasnije obraćao riječima: "O majko", a kada bi je pogledao, govorio je: "Ona je dio moje porodice."¹ I ne samo to, već joj je dozvolio ono što je dozvolio ženskim članovima svoje porodice. Kada su zajedno sjedili u kući, govorio joj je: "Skini slobodno svoj veo, Umm Ejmen."²

Majka Poslanikovog miljenika, Usame ibn Zejda

Kada je Muhammed ﷺ napunio 25 godina i oženio se Hatidžom ﷺ, isti dan je oslobodio Umm Ejmen i ona se nakon toga udala za Ubejda ibn Zejda Hazredžija i rodila mu sina Ejmena, koji je mnogo godina kasnije poginuo kao šehid u Bici na Hunejnu. Poslije braka sa Ubejdom, udala se za Zejda ibn Harisa na početku poslanstva Muhammeda ﷺ i rodila mu je sina Usamu kojeg je Poslanik ﷺ mnogo volio. U tom periodu Poslanik ﷺ je puno posjećivao Umm Ejmen i svaki put je koristio priliku da je pohvali i istakne njene vrline, a između ostalog je govorio: "Umm Ejmen je moja druga majka."³ Kada je Muhammed ﷺ počeo pozivati u islam, Umm Ejmen je bila među prvim osobama koje su primile islam. Historičari spominju da su islam prvo primili članovi Poslanikove ﷺ porodice: Hatidža, Zejd ibn Haris, njegova žena Umm Ejmen i Alija ﷺ.⁴ To nije ni malo čudno kad se zna da je ona bila svjedokom mnogih

¹ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 223.

² *Ibid.*

³ *Tehzib al-esmai wa al-lugat*, II tom, str. 358.

⁴ *Al-Sira al-halebī*, I tom, str. 435.

dogadaja iz života Poslanika ﷺ koji su upućivali na njegovo poslanstvo i upoznala je sve njegove kvalitete i vrline dok je još bio dijete. Kao i ostali muslimani i muslimanke i Umm Ejmen je pretrpjela mnoga zlostavljanja i doživjela velika iskušenja od nevjernika Mekke. Bila je s onim muslimanima koji su učinili prvu hidžru u Abesiniju, a zatim u Medinu i sav svoj život je posvetila islamu. Hidžru u Medinu učinila je sama i to pješice. Sa sobom nije imala ni hrane ni vode, a taj dan je postila. Dug put i vrelo pustinjsko sunce su je iscrpili tako da je prije samog iftara bila potpuno klonula od žeđi i umora. A kada je sunce zašlo i nastupilo vrijeme iftara, desio joj se keramet i čudo koje Allah daje samo Svojim iskrenim robovima i na taj način ih učvršćuje u njihovom vjerovanju.

Doživjela keramet na putu za Medinu

Dok je sjedila tako umorna i iscrpljena, odjednom je ugledala kofu koja se spuštala s nebesa prema njoj, uzela ju je s oduševljenjem i radošću da vidi šta se u njoj nalazi. U kofi je bila hladna voda koja je bila zapečaćena divnim bijelim pečatom na vrhu kofe. Napila se vode iz kofe koja ju je osvježila i “oživila” tako da je bez poteškoće nastavila put do Medine. Nakon tog događaja, Umm Ejmen je često govorila: “Postila sam mnogo puta po najvećoj vrućini i žegi, ali nakon pijenja vode koja mi je spuštana s nebesa, nimalo žeđ nisam osjećala. Nekada sam čak namjerno hodala po pustinji po najvećoj vrućini, ali uopće ne bih ožednjela.”¹ Osim hidžre, namaza, sadake i ostalih ibadeta, njen “staž” u džihadu nije nimalo zanemariv. Bila je učesnik Bitke na Uhudu, bodrila je mudžahide na borbu, donosila im vodu i zavijala rane. Kada su neki muslimani počeli bježati s Uhuda, ona je uzela prašine, bacala im je u oči i govorila: “Šta želite, hoćete li možda vretena da predete vunu! Uzmite sablje i borite se!”² Učestvovala je i u osvajanju Hajbera i Poslanik ﷺ je podijelio njoj i drugim ženama koje su bile sa njom, dio ratnog plijena. Zatim je bila na poprištu Bitke na Hunejnu sa svoja dva sina, Ejmenom i Usamom, koji su bili uz Poslanika ﷺ onda kada su se ostali muslimani razbježali, na početku bitke. Toga dana njen sin Ejmen poginuo je kao šehid, što ju je još više učvrstilo u njenom vjerovanju. Bila je primjer strpljivosti i

¹ *Al-Isabe*, XIII tom, str. 178.; *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 224.

² *Ansab al-ešraf*, I tom, str. 326.

potpune predanosti i zadovoljstva s Allahovom odredbom. Tako je bilo i onoga dana kada je njen muž Zejd predvodio muslimansku vojsku u Bici na Mut'i i poginuo kao šehid. Ona je vijest o njegovoj pogibiji dočekala smireno, bila je strpljiva i zadovoljna Allahovom odredbom, očekujući za to Njegovu nagradu na Sudnjem danu. Uživala je veliki ugled kod Muhammeda ﷺ, što najbolje potvrđuju njegove riječi: "Koga raduje da oženi ženu džennetliku neka oženi Umm Ejmen."¹ Te Poslanikove ﷺ riječi bile su glavni razlog što joj je Zejd ibn Haris zatražio njenu ruku.

Mudžahitka koja je voljela šalu

Osim toga, Muhammed ﷺ je volio iskazivati svoja osjećanja prema njoj i kroz umjesnu šalu. Šalio se s njom kao sa rođenom majkom. Jedanput mu je ona u šali rekla: "Allahov Poslaniče, želim da me poneseš!" Odgovorio je: "Hoću, majko, ali ću te staviti na mladunče deve neka te ono nosi." Ona mu je na to rekla: "Ne želim mladunče, jer ono me ne može nositi." Poslanik ﷺ je bio uporan u svome prijedlogu i rekao joj je: "Može, može, stavit ću te na mladunče deve i ono će te nositi." Naravno, Muhammed ﷺ je bio u pravu i govorio je istinu i u šali, jer svaka deva je mladunče neke starije deve.² Ona je inače bila teškog jezika i mnoge riječi je pogrešno izgovarala. U Bici na Hunejnu molila je Allaha da pomogne muslimanima ovim riječima: *Sebbetellahu akdamekum*, ali je umjesto glasa *sa* s kojim tâ riječ znači "Allah učvrstio vaše korake", upotrijebila glas *sin* koji je promijenio značenje njene dove i znači "Allah vam noge polomio". Iako je borba bila teška i krvava, to nije prošlo nezapaženo kod Poslanika ﷺ pa joj je prišao i rekao: "Šuti, majko, ti zaista imaš težak jezik." A u predaji koju prenosi Džafer el-Bakir stoji: "Umm Ejmen je kada bi uđi kod Poslanika ﷺ govorila: '*Selamun la alejkum* (neka je spas, ali ne na vas), umjesto '*Selamullahi alejkum*' (Allahov spas na vas), pa joj je Muhammed ﷺ rekao: 'Tebi je dozvoljeno da kažeš samo *selam*.'³ Pripala joj je i ta čast da se svrsta u red najboljih i najodabranijih prenosilaca hadisa. U hadiskim zbirkama nalazi se pet hadisa koje je prenijela Umm Ejmen. Od nje su hadise prenosili Enes ibn

¹ Ibid.

² *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 224.

³ Ibid.

Malik, Haneš ibn Abdullah es-San'ani, Ebu Jezid el-Medeni i drugi. Umm Ejmen je ispratila na onaj svijet mnoge članove svoje porodice: sinove, braću, muža i druge rođake, ali je najtužniji dan u njenom životu bio dan kada je na bolji svijet preselio Muhammed ﷺ. Toga dana tuga se uselila u njen dom i njeno srce i ostala je njen saputnik do njene smrti. Veličinu njene tuge za Poslanikom ﷺ, ali i izvanrednu razboritost, dalekovidost i ispravno razumijevanje vjere i samog poslanstva, potvrđuje predaja koju je zabilježio Imam Muslim, od Enesa ibn Malika, u kojoj stoji: "Nakon smrti Allahovog Poslanika ﷺ, Ebu Bekr je rekao Omeru: 'Hajdemo posjetiti Umm Ejmen kao što ju je posjećivao Muhammed ﷺ dok je bio živ.' Kada su ušli u njenu kuću, zatekli su je da plače. Ebu Bekr ju je upitao: 'Zašto plačeš, majko? Poslaniku ﷺ će biti bolje na ahiretu kod njegovog Gospodara.' Ova mudra starica, odgovorila je Ebu Bekru: 'Ne plačem ja zbog toga što ne znam da će Poslaniku ﷺ biti bolje kod njegovog Gospodara, Allaha ﷻ, već ja plačem zbog toga što Objava sa nebesa neće više silaziti.' Taj dubokoumni odgovor rasplakao je Ebu Bekra i Omera i onda su svetroje zajedno plakali."¹

Neka se Allah smiluje plemenitoj i pobožnoj ashabijki, Umm Ejmen, i kao što ju je na njenom putu hidžre napojio vodom s nebesa nakon čega više žeđ nije osjećala, neka je napoji s Poslanikovog havda na Sudnjem danu da nakon toga nikada više ne ožedni i neka je pridruži njenom miljeniku Muhammedu ﷺ u Dženneti Firdevsu pa da nikada više tugu ne doživi.

¹ *Sahih Muslim*, VII tom, str. 144.-145.; *Sunen Ibn Madža*, hadis br. 1635.

Gumejsa bint Milhan

(Umm Sulejm)

*Medinelijske su govorile: "Ona je žena s najplemenitijim mehrom.
Njen mehr je bio islam."*

Kada je islam obasjao Zemlju svojim svjetlom, Gumejsa bint Milhan ulazila je u četvrtu deceniju života. Njen muž, Malik ibn en-Nadr, jako ju je volio i obasipao je svakovrsnim darovima tako da je živjela lijepo i lagodno. Stanovnici Jesriba s čežnjom su gledali na sretnog muža, koji je živio u braku kakav se samo poželjeti može, pored razborite, pronicljive i poslušne žene.

Jednoga dana Jesrib su obasjale zrake Muhammedove upute dolaskom slavnog misionara i daije Musaba ibn Umejra. Gumejsino srce se otvorilo za uputu kao što se čaška cvijeta otvara po izlasku sunca. Obznanila je primanje islama onda kada su se muslimani mogli na prste nabrojati.

Zatim je pozvala i svoga voljenog muža da zahvati iz čistog Božanskog izvora zajedno s njom i da ostvari vrhunac dunjalučke sreće, a to je vjerovanje u Gospodara i Stvoritelja svih svjetova.

Islam je preči od muža

Međutim, grudi njenog muža nisu kao njene bile otvorene za islam i nimalo se nije obradovao tom pozivu. Naprotiv, pozvao je svoju suprugu da se vrati staroj vjeri, vjeri očeva i djedova. Međutim, nijedno nije popuštalo u stavovima i uvjerenjima. Gumejsa je mrzila povratak u nevjerstvo kao što je mrzila da bude bačena u vatru a, Malik je iz inata još više ustrajavao u idolopoklonstvu.

Gumejsa je imala jasne i ubjedljive dokaze u raspravi s mužem i pobijala je njegovu neistinu jasnom istinom. Malik je u kući imao drvenog idola kome se umjesto Allaha molio, a ona mu je nakon toga govorila:

“Zar da robuješ drvetu koje je niklo iz zemlje koju gaziš i u koju svoj izmet odlažeš?! Zar da obožavaš drvo koje ti je isklesao abesinski stolar u Medini?!”

Kada više nije mogao podnijeti njene ubjedljive dokaze, njen muž se zaputio prema Šamu, onako, glavom bez obzira i bez jasnog cilja i nedugo nakon toga umro je u Šamu kao nevjernik.

U Medini se brzo pročulo da je Gumejsa postala udovica. Mnogi muškarci željeli su je prositi, ali su se bojali da će ih odbiti zbog razlike u vjeri. Zejd ibn Sehl, poznat po nadimku Ebu Talha, nadao se da će ga prihvatiti zbog njihove bliskosti, oboje su bili iz plemena Benu Nedždžar.

Islam kao vjenčani dar

Ebu Talha se zaputio njenoj kući i obratio joj se po nadimku rekavši: “O Umm Sulejm, došao sam da te prosim. Nadam se da se neću vratiti razočaran.” Ona reče: “Tako mi Allaha, o Ebu Talha, takav kao ti se ne odbija. Međutim, ti si nevjernik, a ja muslimanka, nije mi dozvoljeno udati se za tebe. Ako primiš islam, to je moj mehr, drugi mi ne treba.” Rekao je: “Pusti me da razmislim”, i vratio se kući.

Sutradan je došao i pred Gumejsom izjavio: “Svjedočim da nema istinskog boga, osim Allaha, Jedinog Koji nema sudruga, i svjedočim da je Muhammed Allahov rob i poslanik.”

Ona je na to radosno rekla: “Sada kad si primio islam, želim te za muža.” Nakon toga ljudi u Medini su govorili: “Niko nije imao plemenitiji mehr od Umm Sulejm, jer je njen mehr bio islam.”

Ebu Talha je bio presretan s njom, jer su je krasile izvanredne osobine, a njegovu sreću je još više upotpunilo rođenje sina, koji je postao radost njegovog života.

Jednog dana, dok se Ebu Talha pripremao za putovanje, dijete se razboljelo. To ga je mnogo rastužilo i zabrinulo tako da je namjeravao odgoditi putovanje, ali zbog hitnosti i važnosti to nije uradio. Nedugo nakon njegovog odlaska dijete je umrlo i klanjana mu je dženaza, a njegova majka, Umm Sulejm, rekla je ukućanima: “Ne govorite Ebu Talhi za dijete, ja ću ga obavijestiti.” Kada se Ebu Talha vratio s putovanja, ona ga je dočekala vesela i nasmijana. On je odmah pitao za dijete, a ona mu je

odgovorila: "Pusti ga, nikada nije bio mirniji." Potom mu je stavila večeru, uveseljavala ga i unosila radost u njegovo srce. Kada se uvjerila da se najeo i odmorio i da je vrlo raspoložen, rekla mu je: "Ebu Talha, ako bi neko pozajmio nekome nešto, a potom to zatražio natrag, da li bi onaj kome je ta stvar pozajmljena imao pravo prisvojiti je i ne vratiti?" On je odgovorio: "Ne, nikako!" Tada mu je ona rekla: "Znaj onda da ti je Allah uzeo ono što ti je bio dao, pa se za svog sinčića nadaš nagradi kod Allaha."

Poslanikova ﷺ dova je uslišana

Ebu Talha je prihvatio Allahovu odredbu s predanošću i zadovoljstvom. Ujutro je otišao Poslaniku ﷺ i ispričao mu šta je Umm Sulejm uradila i kako ga je pripremila za susret sa gorkom istinom o smrti njihovog sina. Muhammed ﷺ je proučio dovu i zamolio Allaha da im nadomjesti taj gubitak i da im blagoslovi njegovu zamjenu. I Milostivi Allah je uslišao Poslanikovu dovu tako da je brzo nakon toga Umm Sulejm zatrudnjela. Allah ﷻ je htio da je porođajni bolovi snađu na putovanju dok se u društvu sa svojim mužem i sa Poslanikom ﷺ vraćala u Medinu. Primijetio je to Ebu Talha, pa je stao da je pridrži i da joj pomogne pri porođaju, a Poslanik ﷺ je nastavio putovanje jer je prije noći želio ući u Medinu. Dok je stajao pored svoje žene, Ebu Talha je podigao pogled prema nebu i rekao: "Ja Rabbi, Ti znaš da ja volim izaći iz Medine zajedno s Poslanikom i vratiti se zajedno s njim, ali me je sada spriječilo ovo što vidiš!"

Tada mu je Umm Sulejm rekla: "Ebu Talha, tako mi Allaha, ne osjećam bolove kakve sam maloprije osjećala. Kreni i ne zaostaj za Poslanikom."

On ju je poslušao, nastavili su putovanje i taman kada su ušli u Medinu ona se porodila. Rodila je muško dijete, a onda je prisutnima oko sebe rekla: "Nemojte da ga neka žena slučajno zadoji i da mu se dâ bilo kakva hrana dok ga ne odnesem Poslaniku." Ujutro je dijete odnio njegov brat po majci Enes ibn Malik. Kada ga je ugledao, Poslanik ﷺ je rekao: "Je li se to porodila Umm Sulejm?" Rekao je: "Da, Allahov Poslaniče", zatim je stavio dijete Poslaniku u krilo. Muhammed ﷺ je zatražio svježu medinsku hurmu, sažvakao je dok se nije razmekšala, a onda je stavio u usta djetetu i dijete je počelo sisati hurmu. Nakon toga Poslanik ﷺ mu je potrao lice svojom mubarek rukom i dao mu ime Abdullah. A taj dječak Abdullah je kasnije imao deset potomaka koji su bili poznati učenjaci i čestiti ljudi.

Umm Sulejm je voljela Allahovog Poslanika svim svojim bićem. Kolika je bila njena ljubav prema Poslaniku ﷺ, najbolje govori predaja od njenog sina Enesa u kojoj stoji: "Poslanik je jednog popodneva zaspao u našoj kući. Vrućina je bila velika tako da mu je znoj počeo kapati s čela. Moja majka je uzele jednu bočicu i u nju je brisala i cijedila znoj. To je probudilo Poslanika ﷺ pa je rekao: 'Umm Sulejm, šta to radiš?' Odgovorila je: 'Allahov Poslaniče, skupljam tvoj znoj i miješam ga s našim mirisom i tako dobijem najljepši miris.'"

Na njenu ljubav prema Poslaniku ﷺ ukazuje i to da je njen sin Enes imao čuperak pušten preko čela, koji je njen muž želio ošišati, ali ona mu to nije dozvolila jer je Poslanik uvijek milovao Enesa sklanjajući mu taj čuperak sa čela.

Žena koja je iskreno voljela Poslanika ﷺ

Osim što je bila vjernica snažnog imana, razborita žena, najbolja supruga i majka, Umm Sulejm je bila i borac na Allahovom putu.

Njene grudi udisale su prašinu na Allahovom putu, njene ruke su bile natopljene krvlju ranjenika dok ih je privijala i brisala. Osim toga, ona je nosila opskrbu i pripremala strijele, i napojila mnogo žednih mudžahida koji su davali svoje živote na Allahovom putu.

Između ostalog, bila je učesnik Bitke na Uhudu zajedno s mužem Ebu Talhom i Poslanikom ﷺ. Ona i Aiša nosile su vodu na leđima i napajale borce.

A na Hunejnu je nosila sa sobom nož skriven ispod odjeće. Njen muž je rekao Poslaniku: "Allahov Poslaniče, ovo je Umm Sulejm, ona nosi nož pod odjećom." Poslanik ju je upitao: "Zašto to, Umm Sulejm?" Odgovorila je: "Allahov Poslaniče, nosim nož da se štitim od mušrika i ako mi se ijedan približi rasporit ću mu stomak." Na te riječi, Poslanik ﷺ se veselo i slatko nasmijao.

Nakon svega, zar bi neko mogao poželjeti veću sreću i ljepši završetak dunjalučkog života od nje?! Kako, kada je Poslanik ﷺ rekao: "Pokazan mi je Džennet i u njemu sam čuo korake. Upitao sam: 'Ko je to?' Rekli su mi: 'To je Gumejsa bint Milhan, majka Enesa ibn Malika.'"

Umm Haram bint Milhan

Muhammed ﷺ je rekao: "Prvoj vojsci iz moga Ummeta koja bude ratovala na moru, Džennet je zagaraniran." Umm Haram je rekla: "Allahov Poslaniče, ja želim biti u toj vojsci!" On joj je odgovorio: "Ti ćeš i biti u toj vojsci." (Buharija)

Porodica Milhan el-Ensari je ustvari odabrana skupina ashaba i ashabijki, Allahovog Poslanika ﷺ, koji su osjetili slast imana u svojim srcima i neizmjernu ljubav prema Allahu ﷻ i Njegovom Poslaniku u svojim dušama zbog čega su živjeli sretno u životu na dunjaluku i zaslužili sreću i nagradu u vječnom životu na ahiretu.

Iz porodice sretnika

Članovi ove porodice, kako muškarci tako i žene, među prvima su primili islam i natjecali su se u dobrim djelima potvrdivši tako svoje izvanredne kvalitete na različitim poljima rada za islam: u džihadu, stjecanju znanja, dijeljenju imetka na Allahovom putu, dobročinstvu i čestitosti i time zaslužili Allahovu naklonost i zadovoljstvo. Iz te skupine sretnika i velikih dobitnika na oba svijeta bili su: Haram i Sulejm, sinovi Milhana, koji su učestvovali u bitkama na Bedru, Uhudu i Bi'ru-l-Maunetu te u njima okončali svoj dunjalučki život krunišući ga šehadetom i pogibijom na Allahovom putu. Njihove sestre: Umm Sulejm i Umm Haram, kćerke Milhanove, bile su žene koje je Allah odabrao, počastio i dodijelio im titulu časnih ashabijki, koje su kao iskrene i dosljedne muslimanke ostavile lijep primjer svim muslimankama koje će doći poslije njih. A junakinja naše priče je jedna od sestara, Umm Haram bint Milhan ibn Halid el-Ensari en-Nedždžar, čija će ličnost ostavljati neizbrisiv trag od vremena poslanstva, preko naših dana pa do Sudnjega dana.¹ Umm Haram je bila tetka poznatog ashaba Enesa ibn Malika ؓ,

¹ *Tarihu Dimešk - teradžumu-n-nisai*, str. 486.; *Sijeru a'lamîn-nubela'*, II tom, str. 316.; *Tehzib at-tehzib*, XII tom; str. 462.

supruga časnog ashaba, Ubade ibn Samita ؓ, i jedna od Poslanikovih ؐ tetaka po mlijeku.¹ Ona je živjela u malome mjestu Kubau koje će, nakon Hidžre iz Mekke u Medinu i Poslanikovog ؐ odsjedanja u njemu, zlatnim slovima biti upisano u stranice slavne islamske historije. Prenosi se od Ibn Omera ؓ da je rekao: "Kad god bi Muhammed ؐ nailazio pored Kubaa, bilo pješice ili jašući, svratio bi u mesdžid u Kubau i klanjao dva rekata namaza."² To je mesdžid koji je sagrađen na bogobožnosti i o njemu je Allah objavio ajet: *Džamija čiji su temelji, već od prvog dana, postavljeni na strahu od Allaha zaista više zaslužuje da u njoj obavljaš molitvu.*³ Osim što je svraćao u mesdžid, Muhammed ؐ je obavezno posjećivao i Umm Haram, a nekada je i klanjao nafilu u njenoj kući.⁴ Prenosi se od Enesa ibn Malika da je rekao: "Posjetio nas je Poslanik ؐ, a u kući smo bili ja, moja majka i moja tetka, Umm Harram. Zatim je rekao: 'Ustanite da klanjamo namaz!', a nakon namaza je uputio dovu Allahu ؐ, i molio Ga da nam podari svako dobro na dunjaluku i na ahiretu."⁵

Prva žena muslimanka koja je ratovala na moru

Prilikom jednog takvog zijareta i posjete, Umm Haram je napravila jelo Muhammedu ؐ, i kada je završio s jelom, ona je sjela pored njega, stavila mu glavu na svoje krilo i počesljala mu kosu. Dok je ona tako česljala Poslanikovu kosu, on je zaspao, a onda se ubrzo probudio smijući se. Kada ga je upitala zašto se smije, on je rekao da je sanjao da će Umm Haram preseliti kao šehid na moru, pa su je od tada zvali Šehida. Daleko bi nas odvelo kada bismo nabrajali sve njene vrline i mnogobrojna dobra djela. Dovoljno je kazati da je to bila žena koja je žudjela za šehadetom na Allahovom putu i da je bila izrazito darežljiva, a osim toga ona je jedna od prenosilaca hadisa Muhammeda ؐ. Prenijela je pet hadisa, a od nje su hadise prenosili najpoznatiji ashabi i tabi'ini. Između ostalog, ona je prenijela hadis koji je zabilježio Ibn Asakir, u kojem stoji da je ona čula Poslanika ؐ kada je rekao: "Prvoj vojsci iz moga Ummeta koja bude

¹ *Al-sira al-halabī*, III tom, str. 73.

² *Sahih Muslim*, IV tom, str. 127.

³ Prijevod značenja At-Tawba, 108.

⁴ *Usud al-gaba*, V tom, str. 574.; *Tarihu-l-islami li Zehebi*, III tom, str. 317.

⁵ *Sahih Muslim*, II tom, str. 128.

ratovala na moru, Džennet je zagwarantiran.” Zatim je Umm Haram rekla: “Allahov Poslaniče, ja želim biti u toj vojsci.” On joj je rekao: “Ti ćeš i biti u toj vojsci!”¹ Znala je i čvrsto vjerovala da je sušta istina ono što joj je rekao Muhammed ﷺ, jer on ne govori po hiru svome, i od tada je neprestano i nestrpljivo čekala taj trenutak i vojsku koja će ratovati na moru i sa kojom će ona biti i preseliti na bolji svijet, kod svoga Gospodara.

U vrijeme hilafeta Osmana ؓ bilo je mnoštvo vojnih pohoda na kopnu gdje je muslimanska vojska ostvarila značajan uspjeh, ali je i pored toga halifa, Osman ؓ ponajviše upozoravao na napade Bizantinaca s mora iz pravca otoka Kipra gdje je bila smještena bizantinska morska flota. Zbog toga je Osman ؓ odlučio da napadne i osvoji Kipar. Ali, postavljalo se pitanje kako to izvesti kad muslimani nisu imali nikakvog iskustva u ratovanju na moru. Osman ؓ je sazvaio vanrednu sjednicu savjetodavnog tijela (*šure*), na kojoj je preovladalo mišljenje da je osvajanje Kipra od strateškog značaja za islamsku državu. Nakon toga, Osman ؓ je dozvolio Muaviji ؓ da iz pravca Šama povede vojsku u osvajanje tog otoka. Poslije žestokog obračuna na moru, muslimani su uspjeli pobijediti Bizantince i pobjedonosno uploviti u Kipar. U toj bici učestvovala je i Umm Haram i poginula kao šehid. Mi smo taj hadis spomenuli na početku, a sada ga donosimo u cijelosti.

Prenosi se od Enesa ibn Malika da je rekao: “Poslanik ﷺ je posjetio Umm Haram i ona mu je napravila jelo. Nakon toga sjela je pored njega, stavila njegovu glavu na svoje krilo i češljala mu kosu. Muhammed ﷺ je zaspao dok ga je ona češljala, a onda se probudio smijući se. Ona ga je upitala: ‘Allahov Poslaniče, šta te je nasmijalo?’ Odgovorio je: ‘Ljudi iz moga Ummeta koji će ploviti na brodovima i ratovati na moru.’ Onda je Umm Haram rekla: ‘Allahov Poslaniče, ja želim biti u toj vojsci!’ Muhammed ﷺ rekao joj je: ‘Ti ćeš i biti s njima!’ Nakon toga ponovo je zaspao i probudio se smijući. Kada ga je Umm Haram upitala zašto se smije, odgovorio je nešto slično kao i prvi put, a ona je rekla da želi biti i u toj vojsci. Na to joj je Poslanik ﷺ rekao: ‘Ti si od onih prvih.’ U vrijeme Muavije ؓ ona je bila zajedno s muslimanskom morską flotą i kada su se iskrcavali iz brodova, prilikom pokušaja da uzjaše na konja, pala je i umrla.”²

¹ Hadis bilježi Imam Buhari u poglavlju o džihadu.

² *Sunen Tirmizi*, hadis br. 1645.

Tako se obistinio Poslanikov ﷺ san, ali i njena velika želja da preseli kao šehid. Umm Haram je bila prva žena muslimanka koja je učestvovala u morskoj bici i prva koja je ratovala na Sredozemnom moru. Ona je ovjekovječila svoje ime za života i nakon smrti. Ukopana je na Kipru, 27. hidžretske godine, i skoro niko od muslimana nije došao na taj otok, a da nije posjetio njezin mezar. Čak su mnogi Evropljani prilikom posjete Kipru dolazili na njen mezar i govorili: "Ovdje leži jedna plemenita žena."

Neka Allah bude zadovoljan s ovom plemenitom i hrabrom ashabijkom, Umm Haram, Milhanovom kćeri, i neka je nastani u prostranstvima Dženneti Adna.

Hamna bint Džahš

*Rekao je Muhammed ﷺ nakon što su joj poginuli, dajdža, brat i muž:
"Strpi se Hamna i nadaj se džennetskoj nagradi!"*

Mus'ab ibn Umejr je bio ambasador islama u Medini ispred Muhammeda ﷺ i ostvario je i zabilježio vjerovatno najveći uspjeh na polju *da've* u povijesti čovječanstva. Zato ćemo se, prije nego što se upoznamo s njegovom plemenitom suprugom, prisjetiti života tog velikana Ummeta.

Supruga Poslanikovog ﷺ glasnogovornika

Musab ibn Umejr je prije islama živio u Mekki sa roditeljima koji su svu svoju pažnju i ljubav posvetili svom sinu i miljeniku. Njegova majka, Hunas, kćer Malikova posjedovala je ogromno bogatstvo i većinu imetka trošila je na odjeću i ostale prohtjeve svoga sina. Kupovao je najskuplje mirise, najbolju odjeću i obuću.

Ostalo je zabilježeno da je nosio cipele koje su se popularno nazivale *hadremije*, jer su se pravile u Hadramevtu, a koje su u to vrijeme bile posljednji krik mode. Njegov primjer je kasnije spominjao i Muhammed ﷺ i govorio je: "Ja u Mekki nisam vidio naočitijeg mladića, koji se ljepše oblačio i koji je živio u većem izobilju, od Musaba ibn Umejra." Međutim, taj isti mladić je, kada je čuo da se Poslanik ﷺ okuplja sa svojim drugovima u kući Erkama ibn Erkama, otišao u tu kuću i odmah primio islam, da bi nakon toga na putu islama žrtvovao sve što je imao. Upravo je taj plemeniti ashab bio muž ashabijke, Hamne, kćeri Džahša el-Esdija, s čijom biografijom ćemo se evo upoznati.

Hamna je bila bliska rođaka s Poslanikom ﷺ, jer je ona kćerka njegove tetke Umejme bint Abdulmuttalib i sestra njegove časne supruge, majke svih vjernika, Zejneb, kćeri Džahšove.

Prvakinja islama

Hamna bint Džahš je bila u skupini ashaba i ashabijki koji su se prvi uhvatili za neraskidivu vezu islama i koji su se zakleli na vjernost i poslušnost Muhammedu ﷺ, bez obzira na težinu životnih iskušenja. Kompletna njena porodica bila je primila islam, i kada su ih nevjernici počeli mučiti, ezijetiti i proganjati, ona je učinila Hidžru u Medinu zajedno s ostalim članovima svoje porodice: braćom Abdullahom, Ebu Ahmedom i Ukašom ibn Muhsinom, zatim Zejneb, Umm Habib, Džuzamom, kćeri Džendelovom, i drugima. U Medini je živjela kao i ostale muslimanke nastojeći da čini što više hizmet islamu i onima koji su radili na njegovom širenju, kao što je bio njen muž Musab s kojim je u Medini živjela u skladnom i reklo bi se, pomalo bajkovitom, braku i rodila mu kćerku Zejneb.

Strpi se Hamna i nadaj se džennetskoj nagradi!

Kada je Muhammed ﷺ počeo džihad protiv nevjernika, Hamna je imala velikog udjela u tom ibadetu. Tako je u Bici na Uhudu uzela aktivno učešće u pomaganju muslimanskim borcima što je potvrdio jedan od učesnika te bitke, plemeniti ashab Kab ibn Malik koji je o tome rekao: "Na Uhudu sam vidio Umm Sulejm, kćer Milhanovu, i Aišu, kako na leđima nose mješine s vodom, a Hamna i Umm Ejmen su pojile mudžahide vodom i previjale rane ranjenicima."¹ Na Uhudu je Allah ﷻ uzeo njenog muža Musaba i još sedamdeset muslimana za šehide. U tom teškom i bolnom trenutku, Hamna je srela Poslanika ﷺ i pogledala ga u oči, a on joj je rekao: "Strpi se Hamna i nadaj se džennetskoj nagradi!" Onda ga je ona zabrinuto upitala: "Ko je, Allahov Poslaniče?" Odgovorio je: "Tvoj dajdža, Hamza." Hamna je tada rekla: "Svi smo Allahovi i svi se njemu vraćamo! Molim Allaha da mu oprost i smiluje mu se, i neka mu je sretno i prijatno u Džennetu." Nakon toga ponovo je pogledala u Poslanika ﷺ, a on joj je rekao: "Strpi se Hamna i nadaj se džennetskoj nagradi!" Ponovo je upitala: "A ko je, Allahov Poslaniče?" Poslanik ﷺ odgovorio je: "Tvoj brat." Hamna je ponovo izgovorila prethodne riječi: "Svi smo Allahovi i svi se njemu vraćamo! Molim Allaha da mu oprost i smiluje mu se, i neka mu je sretno i prijatno u Džennetu." Zatim je i treći

¹ *Al-Megazi*, I tom, str. 249.-250.; *Derru as-sahabe*, str. 556.

put pogledala u Poslanika ﷺ i ponovo je čula: "Strpi se Hamna i nadaj se džennetskoj nagradi!" Hamna je drhtavim glasom i treći put upitala: "A ko je, Allahov Poslaniče?" On joj je odgovorio: "Tvoj muž, Musab ibn Umejr." Tada je ona briznula u plač i uzviknula: "O tugo moja, za mojim Musabom!" Nakon toga, a pošto je vidio tu veliku Hamninu tugu i žalost za Musabom, Poslanik ﷺ rekao je: "Zaista muž ima kod supruge posebno mjesto." Zatim je upitao Hamnu: "Šta te je navelo da tako postupiš?" Odgovorila je: "Allahov Poslaniče, sjetila sam se našeg djeteta koje je sada jetim i nisam se mogla suzdržati." Nakon toga, Muhammed ﷺ uputio je dovu Allahu ﷻ da joj i ostatak života učini lijepim i sretnim. Allah je uslišao njegovu dovu, i Hamna se poslije toga udala za Talhu ibn Ubejdullaha s kojim je rodila sina Muhammeda.¹ Ni nakon toga Hamna nije prestala učestvovati u bitkama, pa je s Poslanikom ﷺ učestvovala u osvajanju Hajbera i on joj je udijelio 30 veskova od ratnog plijena.²

Allahov Poslaniče, ti mu nadjeni ime

Prenosi se da je Hamna, nakon što je rodila sina, otišla kod Poslanika ﷺ i rekla mu: "Allahov Poslaniče, ti mu nadjeni ime." Muhammed ﷺ je uzeo dijete, pomilovao ga po glavi i dao mu ime Muhammed i nadimak, Ebu-l-Kasim.³ Rečeno je da je ovaj Muhammed ibn Talha kasnije bio poznat i po nadimku Sedžad zbog toga što je mnogo klanjao dobrovoljni namaz i mnogo sedždi učinio. Poginuo je u Bici kod Deve, 36. godine po Hidžri. Osim njega, Hamna je s Talhom rodila još jednog sina, Imrana.⁴ Kao i mnoge druge ashabijke bila je poznata, između ostaloga, i po prenošenju hadisa Muhammeda ﷺ kao i po svojoj iskrenoj vjeri, bogobožnosti i ispunjavanju emaneta. Naime, prenosi se da je njena sestra, Zejneb ؓ, kada joj se približila smrt, rekla Hamni: "Ja sam sebi već pripremila ćefine, a znam da će halifa Omer sigurno poslati ćefine kada ja umrem, pa te molim da jedne od tih ćefina podijeliš kao sadaku."

¹ *Al-Megazi*, I tom, str. 291.-292.

² *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 241.

³ Poznato je da su bila četverica ashaba sa imenom Muhammed i nadimkom Ebu-l-Kasim: Muhammed ibn Ebi Bekr, Muhammed ibn Alija, Muhammed ibn Sad ibn Ebi Vekas i Muhammed ibn Talha. (*Al-Isabe*, III tom, str. 357.)

⁴ *At-Tabaqāt*, V tom, str. 166.

Tako je i bilo, kada je umrla majka svih vjernika, Zejneb, halifa Omer رضي الله عنه poslao je ćefine koji su se sastojali od pet dijelova i onda je Hamna opremila sestru u te ćefine, a one što je Zejneb bila pripremila dala je kao sadaku i tako izvršila oporuku svoje sestre.¹

Ostatak svoga života ova plemenita ashabijka je provela u pobožnosti i pokornosti Allahu ﷻ, gradeći sebi dom u vječnoj kući u Džennetu. Umrla je poslije 21. godine po Hidžri, a pošto je njen život bio protkan velikim iskušenjima, priču o njoj završit ćemo kur'anskim ajetom:

One koji, kada ih kakva nevolja zadesi, samo kažu: "Mi smo Allahovi i mi ćemo se Njemu vratiti!"

*Njih čeka oprost od Gospodara njihova i milost; oni su na Pravome putu!*²

¹ *Ansab al-Ašraf*, I tom, str. 435.

² Prijevod značenja Al-Baqara, 156.-157.

Umejma bint Subejh

Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: *“Gospodaru moj, učini voljenim i omili muslimanima Tvoga roba Ebu Hurejru i njegovu majku, i omili njima dvoma ostale muslimane.”*

Pišući i družeći se s bogatim i sadržajnim biografijama ashabijki, žena koje su živjele u blagoslovljenom vremenu spuštanja posljednje Allahove objave, Kur’ana, i koje su bile učenice posljednjeg Allahovog Poslanika ﷺ, došli smo do predvorja biografije jedne žene iz plejade ashabijki, koja je postala poznata i upamćena ponajviše po svome sinu, čiji je život bio sav u znaku predanog učenja Allahove vjere.

Majka predvodnika hafiza hadisa

Taj predvodnik hafiza hadisa zvao se Ebu Hurejre ed-Devs el-Jemani, ashab koji je prednjačio u poznavanju i prenošenju hadisa Muhammeda ﷺ. On je sâm prenio tačno 5.374 hadisa. Odrastao je kao siroče, jer mu je otac umro dok je on bio mali, pa je odrastao uz svoju majku, čije stranice životne biografije evo otvaramo da se upoznamo s tom plemenitom ženom i da iz njenog života uzmemo pouku za naš život. Njeno puno ime je Umejma bint Subejh ibn el-Haris¹, poznatija kao Umm Ebu Hurejre. Postala je poznata od onoga dana kada je primila islam putem dove koju je za nju učio Muhammed ﷺ. Na osnovu vjerodostojnih izvora saznajemo da je Ebu Hurejre ﷺ otišao kod Poslanika ﷺ u mjesecu muharremu, sedme hidžretske godine, dok se Muhammed ﷺ nalazio u mjestu Hajber, i toga dana primio je islam i iskreno se zahvalio Allahu ﷻ što ga je izveo iz tmine na svjetlo, iz robovanja kipovima, koje su ljudi klesali svojim rukama, u robovanje Allahu ﷻ, Gospodaru svih svjetova. O tom velikom događaju koji je iz temelja promijenio njegov život, Ebu Hurejre priča: “Krenuo sam da posjetim Muhammeda ﷺ i toliko mi se odužilo to putovanje, da sam sâm sebi rekao: ‘O kako je samo duga ova

¹ *Al-Isabe fi temyizi-s-sahabe*, IV tom, str. 235.

noć, al' sutra će svanuti dan koji će donijeti spas od nevjerstva!' Na tom putovanju ja sam izgubio roba kojeg sam poveo sa sobom. A kada sam ušao kod Poslanika ﷺ i dao mu zakletvu na vjernost, rob se pojavio na vratima. Poslanik ﷺ mi je rekao: 'Ebu Hurejre, ovo je tvoj sluga.' Odgovorio sam mu: 'Od danas nije, ja ga oslobađam u ime Allaha ﷻ.'"¹ I od dana kada je ovaj plemeniti ashab stavio svoju ruku u mubarek ruku našeg Poslanika ﷺ kako bi mu dao zakletvu na vjernost, nije se više odvajao od njega ni u Medini ni na putovanju i sav svoj život posvetio je slušanju i proučavanju hadisa. Međutim, nakon primanja islama, pred njim se pojavio krupan problem zbog kojeg je provodio besane noći razmišljajući kako da ga riješi, a taj problem bila je upravo njegova majka, Umejma bint Subejh, jer je odbila da primi islam i da stane pod zastavu prvih i slavnih muslimanki toga doba. Umejma je ustrajavala u svome nevjerstvu izvjesno vrijeme iako je njen sin Ebu Hurejre uložio maksimum truda da ona postane muslimanka. Kad god ju je na najljepši način pokušao ubijediti da izgovori šehadet i da postane muslimanka, ona je ljutito odbijala i odgovarala mu riječima punim pakosti i uvrede.

Nakon Poslanikove dove primila islam

No, i pored toga, Ebu Hurejre nije odustajao niti se zaustavio samo na tome, već je svoj problem iznio pred Allahovog Poslanika ﷺ tražeći kod njega utjehu i nadu. I, naravno, našao ju je. Pa prepustimo Ebu Hurejri da nam lično ispriča priču o primanju islama njegove majke Umejme bint Subejh. Naime, Imam Muslim u svom *Sahihu* zabilježio je predaju od Ebu Hurejre, koji je kazao: "Moja majka nije ostavila idolopoklonstvo i ja sam je neprestalno pozivao u islam, ali je ona odbijala da prihvati moj poziv. Jednog dana sam joj pričao o islamu i o veličini Poslanikove ﷺ ličnosti, a ona je počela vrijeđati Poslanika ﷺ. To mi je teško palo i otišao sam Muhammedu ﷺ plačući. Rekao sam mu: 'Allahov Poslaniče, ja sam pozivao svoju majku u islam, a ona je stalno odbijala. Danas sam je ponovo pozivao, a ona je počela tebe vrijeđati i to me je mnogo zaboljelo, pa zamoli Allaha da uputi moju majku.' Tada je Muhammed ﷺ podigao svoje ruke i uputio ovu dovu: 'Gospodaru moj, uputi Ebu Hurejrinu majku!' Radostan zbog Poslanikove dove, vratio sam se kući, ali, kad sam htio ući, vrata su bila zaključana. Moja majka je čula

¹ *Sahih Buhari*, poglavlje o *itku* (oslobađanju robova)

da sam se vratio, pa mi je rekla: 'Ebu Hurejre, sačekaj malo!' Dok sam ja stajao pred vratima, ona se okupala, obukla novu odjeću, a zatim se pojavila na vratima govoreći: 'Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed ﷺ Allahov rob i poslanik!' Istog trenutka vratio sam se Muhammedu ﷺ plačući, ali ovaj put od sreće i rekao mu: 'Allahov Poslaniče, raduj se, Allah je uslišao tvoju dovu i uputio moju majku.'"¹

Dvoje omiljenih među muslimanima

Ebu Hurejri ؓ se srce smirilo nakon što mu je majka primila islam i nestala je sva tuga i briga koju je prije toga osjećao i nosio u svojim grudima. Međutim, pošto je bio siguran da se Poslanikova ﷺ dova ne odbija, on je iskoristio priliku i zamolio Muhammeda ﷺ da još jedanput uputi dovu za njega i njegovu majku. Rekao mu je: "Allahov Poslaniče, zamoli Allaha da mene i moju majku zavole svi muslimani i da mi volimo sve muslimane." Muhammed ﷺ je to i učinio i nakon toga Ebu Hurejre je rekao: "Nije bio ni jedan musliman da je čuo za mene, makar me i ne vidio, ili da je vidio moju majku, a da nas nije zavolio."² Ovaj hadis je jedan od dokaza poslanstva Muhammeda ﷺ i on je potvrđen u životu kroz cjelokupnu povijest islama, jer je Ebu Hurejre ؓ uistinu omiljen kod svih iskrenih muslimana i Allah ﷻ je podigao spomen na njega još na dunjaluku i učinio ga prenosiocem Poslanikovih hadisa koje učeni ljudi i imami u mesdžidima redovno citiraju na svojim predavanjima i hutbama, a uz te hadise najčešće se spominje ime Ebu Hurejre ؓ.

Osim što je bio poznat po prenošenju hadisa, ovaj plemeniti ashab bio je poznat i po dobročinstvu prema svojoj majci. U tom smislu su i njegove riječi: "Tako mi Allaha, da nije hadža, džihada i dobročinstva prema majci, poželio bih da umrem kao obični rob." Jedan u nizu primjera njegovog dobročinstva prema majci i osjećanja ponosa što mu je Umejma bint Subejh majka, jeste onaj što ga prenosi Muhammed ibn Sirin od Ebu Hurejre koji je rekao: "Halifa Omer ؓ mi je ponudio da radim kod njega kao službenik, a ja sam to odbio. Čudeći se zbog toga, Omer mi je kazao: 'Zar ti da odbijaš posao službenika, a prihvatio ga je onaj koji je bio bolji od tebe?' Upitao sam: 'A ko je on?' Odgovorio je:

¹ *Sahih Muslim*, VII tom, str. 165.

² *Ibid.*

‘Jusuf عليه السلام.’ Ja sam tada rekao: ‘Jusuf, Allahov poslanik, sin poslanika i unuk poslanika, a ja sam Ebu Hurejre, sin Umejme bint Subejh i bojim se tri stvari i još dvije pored toga.’ Onda je halifa Omer رضي الله عنه upitao: ‘A zašto jednostavno nisi rekao pet stvari?’ Ja sam mu odgovorio: ‘Bojim se da kažem nešto bez znanja, da sudim bez blagosti, da budem zbog toga kažnjen, da potpuno ostanem bez imetka i da mi čast bude napadnuta.’”¹

Darežljiva i plemenita žena

Na polju dobročinstva i darežljivosti, Umejma je bila nadaleko poznata žena i redovno je pripremala hranu za goste njenog sina bez obzira koliko ih je bilo. U tom pogledu, Humejd ibn Malik ibn Husejm spominje predaju u kojoj stoji: “Sjedio sam s Ebu Hurejrom u naselju Akik kada mu je u goste došla skupina ljudi i on mi je rekao: ‘Idi do moje majke i reci joj da je selami njen sin Ebu Hurejre i da pita može li spremati hranu za nas i za goste?’ Uradio sam kako mi je rekao, a njegova majka je odmah stavila tri pogače u tepsiju, malo ulja i soli i ja sam to donio pred goste. Kada je to vidio Ebu Hurejre رضي الله عنه, izgovorio je tekbir i rekao: ‘Hvala Allahu koji nas je nahranio hljebom nakon što od hrane dugo vremena nismo imali ništa drugo osim hurmi i vode.’”² Postoje predaje da je ova plemenita žena živjela jako dugo, čak u toku cijelog perioda vladavine pravovjernih halifa (*hulefā’u-l-rašidin*), ali, nažalost, ne zna se tačna godina njenog preseljenja na ahiret, osim što je poznato da je umrla u Medini.

Gospodaru naš, Ti budi svjedok naše ljubavi prema Ebu Hurejri i njegovoj majci, Umejmi i upiši to u naša dobra djela i nastani nas u Džennetima Adna zajedno s njima i ostalim ashabima.

¹ *Usud al-gaba*, V tom, str. 405.

² *Sijeru a’lamin-nubela*, II tom, str. 610.

Sumejja bint Hubat

Strpite se porodico Jasirova! Vaše prebivalište je Džennet. Gospodaru moj, ne kazni nikoga iz porodice Jasirove! (Muhammed ﷺ)

Je li moguće da je puka slučajnost to da je u povijesti islama prva osoba koja je primila islam bila žena, i da je prva osoba koja je poginula kao šehid bila žena?! To je nepobitna istina i nije nikakva slučajnost! Prvo stvorenje koje je primilo islam na poziv Muhammeda ﷺ, bila je plemenita ashabijka, žena kojoj je Allah ﷻ po meleku Džibrilu selame slao, majka svih vjernika, Hatidža bint Huvejlid, a prva osoba koja se okitila krunom šehadeta u povijesti islama bila je također žena, slavna ashabijka, Sumejja bint Hubat¹, majka jednog od velikana ovoga Ummeta, Ammara ibn Jasira, Allah s njima bio zadovoljan. Životna priča ove ashabijke vrlo je potresna i dojmljiva i nema nijednog insana koji bude čitao ovu priču, a da će ostati ravnodušan. Početak njenog života kao muslimanke bio je obilježen velikim iskušenjem i teškim ispitom, ali se zato njen život završio ogromnim, neopisivim i veličanstvenim uspjehom. Njen uspjeh je okrunjen šehadetom, diplomom čija se ocjena i procenat ne mjeri ljudskim mjerilima i procjenama, jer veličinu tog uspjeha ljudi ne mogu ni pojmiti. Sumejjin uspjeh znači vječito Allahovo zadovoljstvo i vječni užitak u džennetskim prostranstvima i užicima koje je Allah pripremio samo za šehide i za Svoje evlije. Pa, hajde da malo zavirimo u svijetle stranice biografije prvog šehida u islamu, Sumejje bint Hubat, i njenog muža šehida, Jasira, i njihovog sina šehida, Ammara ibn Jasira.

Tri člana porodice, tri stupa islama

Jedan od sinova Amira ibn Malika iz Jemena, zaputio se jednom prilikom prema Mekki, ali se nije vratio. Pošto se njegovo odsustvo oduljilo, njegova braća, Jasir, Haris i Malik, a po nagovoru njihovog oca, otišli su u Mekku da traže svoga brata, ali, od njega nije bilo ni traga ni

¹ *Usud al-gabe*, V tom, str. 481.

glasa. Nakon bezuspešnog pokušaja da pronađu svoga brata i da dobiju bilo kakve informacije o njemu, braća su se odlučila vratiti u Jemen. Međutim, Jasir je, čim je došao u Mekku, zavolio taj grad i osjećao je kao da se tu rodio, pa je svoju braću obavijestio da on ostaje u Mekki i da se ne želi vraćati u Jemen. Tako je Jasir ostao sâm u nepoznatom gradu, ali je arapski običaj iz tog vremena o sklapanju prijateljskih i savezničkih ugovora učinio da se on ubrzo nađe i skrasi u plemenu Benu Mahzum, a u porodici Huzejfe ibn Mugire el-Mahzumija, koji ga je uzeo pod svoju zaštitu. Nedugo zatim, Huzejfe mu je ponudio da ga oženi jednom od svojih robinja, Sumejjom bint Hubat, na što je on bez puno razmišljanja pristao. Iz tog sretnog braka rodio se njihov sin Ammar i nakon njegovog rođenja, Huzejfe je oslobodio Sumejju tako da su oni postali samostalna i slobodna porodica, ali su ostali živjeti sa Huzejfom sve do njegove smrti. Istinska slava porodice Jasir započela je onoga dana kada je posljednji Allahov poslanik, Muhammed ﷺ počeo pozivati u islam i kada su mu se među prvima odazvali Ammar i njegovi roditelji. Toga dana, kada su primili islam, oni su postali tri, poput granita čvrsta stupa islama, a u knjigama povijesti zauvijek će ostati upisane svijetle stranice i primjeri strpljivosti porodice Jasir, koja je bila pionir islamske *da've*, a na njenom čelu je ponosna ashabijka i nepokolebljiva muslimanka, Sumejja bint Hubat.

Pohvala od strane Allaha ﷻ

Allah ﷻ je pohvalio one koji su prvi prihvatili islam i objavio kakva ih nagrada, zbog onoga što su za islam uradili, čeka: ***I oni prvi - uvijek prvi! Oni će Allahu bliski biti u džennetskim baščama naslada.***¹ Sumejja je, zajedno sa Hatidžom, bila predvodnica žena u primanju islama, i slobodno možemo kazati da je ona prva muslimanka koja je javno i otvoreno prkosila nevjernicima svojim primanjem islama. Na ploči na kojoj su neizbrisivim mastilom upisana imena najslavnijih ličnosti, onih koji su u najtežem trenutku ponijeli baklju islama kada je čovječanstvo tamaralo u mraku zablude i neznaboštva, njeno ime se nalazi pod brojem sedam, kao što je u svom poznatom djelu zabilježio veliki učenjak Ibn Esir: "Sumejja je bila sedma po redu osoba koja je primila islam, i zbog

¹ Prijevod značenja Al-Wāki'a, 10.-12.

toga je bila izložena najgorem mučenju od strane nevjernika.”¹ O tome postoji predaja i od Abdullaha ibn Mesuda koji je rekao: “Na početku je bilo sedmero ljudi koji su bili muslimani: Muhammed ﷺ, Hatidža, Ebu Bekr, Bilal, Habab ibn Eret, Suhejb, Ammar, Sumejja i Umm Ammar.”²

Strpljivost koja je izluđivala nevjernike

U povijesti nije bilo nijedne žene muslimanke da je pokazala takvu strpljivost kao što je bila Sumejja bint Hubat. Strpljivost je jednostavno bila njen zaštitni znak, a takvima je Allah obećao nagradu bez računa. Predočite sebi sliku žene koja je već bila ostarjela i zbog starosti oronula, kako podnosi vrijeđanje i stravično mučenje od strane skupine bezumnika čija su srca bila tvrđa od kamena, a mučili su je i kažnjavali samo zato što je u Allaha, Silnog i jedino hvale Dostojnog vjerovala. Ali, nije samo Sumejja bila izložena osvetničkom mučenju glavešina iz plemena Kurejš, već su i njen muž Jasir i njen sin, njena zjenica oka i plod njenog srca, Ammar, bili izloženi najgoroj patnji i svirepom mučenju. No, i pored toga, Sumejja je dostojanstveno i prkosno podnosila trostruki bol i trostruko mučenje snagom svoga imana koji ju je učinio stamenom i postojanom poput planinskog masiva kojem ogromni valovi patnje i silni vjetrovi mučenja i bola nisu mogli nauditi. I ne samo to, ona je svojim saburom prkosila navjernicima i naprosto ih izluđivala, i zajedno sa svojim mužem i sinom, učinila je da vođe Kurejša budu zapisani i zapamćeni kao kolovođe nevjerstva, zla i nasilja te da zasluže vječnu patnju u džehennemskoj vatri.

Ibn Kesir je zabilježio predaju koju prenosi Ibn Ishak u kojoj stoji: “Vođe plemena Benu Mahzum, izvodili su Ammara ibn Jasira i njegovog oca i majku i izlagali ih najgorim vidovima mučenja na vrelome pijesku u vrijeme najveće podnevne žege. Muhammed ﷺ je prolazio pored njih i govorio im: ‘Strpite se, porodico Jasirova, vaše prebivalište je Džennet.’”³ Imam Bejheki bilježi sličnu predaju od Džabira ibn Abdullaha koji je rekao: “Poslanik ﷺ je prolazio pored Ammara i njegovih roditelja dok su

¹ *Usud al-gabe*, V tom, str. 481.

² *Al-Istiab*, IV tom, str. 326. (Neki muslimanski historičari toj skupini pridružuju i Mikdada ibn Esveda.)

³ *Al-Bidaya wa an-nihaya*, III tom, str. 56.-57.; *Ansab al-ašraf*, I tom, str. 160.

ih nevjernici na najsvirepiji način mučili i ponižavali i govorio im je: 'Radujte se, porodico Ammarova, radujte se, porodico Jasirova, vas čeka mjesto u Džennetu.'"¹

Prvi šehid u islamu

Poslije nevjerovatne torture, mučenja i vrijeđanja, na kraju je ova hrabra ashabijka dodijeljena u ruke faraonu ovog Ummeta, Ebu Džehlu, a dodijelio mu ju je njegov amidža Ebu Huzejfe ibn Mugire. Ebu Džehl je svu svoju mržnju i paganski bijes iskaljivao nad nedužnom staricom ne bi li je uspio pokolebati i odvratiti od islama. Ali, njegovi pokušaji bili su uzaludni kao i pokušaji ahmaka da puhanjem u sunce utrne njegovo svjetlo. Na sve njegove uvrede i provokacije ona je šutjela i nijednu riječ nije izustila. Da bi je što više povrijedio, čak joj je govorio: "Ti nisi primila islam ni zbog čega drugog, osim zbog toga što ti se sviđa Muhammed i što si se ludo zaljubila u njega." Ona je šutjela kao da joj ništa nije govorio i slavila je i veličala Allaha ﷻ. I kada je zlikovac izgubio svaku nadu da bi je mogao isprovocirati i pokolebati u vjerovanju, poput pobješnele zvijeri tražio je da mu donesu koplje s kojim ju je snažno udario u stidno mjesto. Od siline udarca ona je istog trenutka ispustila svoju plemenitu dušu i vratila se svome Gospodaru zadovoljna Allahom i Njegovom odredbom, i On zadovoljan njome i njenom čvrstom vjerom koja je otkrila svu nemoć i bijedu nevjernika i najavila skorbu pobjedu islama. Sumejja bint Hubat je preselila kao šehid sedme godine po Muhammedovom ﷺ poslanstvu i bila je prvi šehid u islamu. Međutim, od tada nije prošlo puno vremena, kada je njen ubica, Allahov neprijatelj, Ebu Džehl doživio svoju sramnu smrt u velikoj Bici na Bedru. Nakon njegovog ubistva, Poslanik ﷺ je požurio da nađe Ammara i da ga obraduje time. Kada su se sreli, rekao mu je: "Allah je ubio ubicu tvoje majke."

Neka se Allah smiluje plemenitoj ashabijki i strpljivoj mu'minki, Sumejji, i sinu Sumejjinom i mužu Sumejjinom i na kraju zajedno proučimo dovu koju je Poslanik ﷺ učio za Jasirovu porodicu: "Moj Allahu, oprosti Jasirovoj porodici, a ja znam da si Ti to već učinio."

¹ Hadis bilježi El-Hakim u djelu *Al-Mustadrak*, III tom, str. 284., i kaže da mu je lanac prenosilaca vjerodostojan. To isto rekao je i imam Ez-Zehebi u djelu *Al-Hiljetu*, I tom, str. 149.

Esma bint Ebu Bekr

Esma je živjela stotinu godina, a da nijednog zuba nije izgubila niti senilnost osjetila. (Historičari)

Slavna ashabijka i plemenita žena, Esma, bila je znamenita i posebna po mnogo čemu. Dovoljno je kazati da su joj otac, djed, sestra, muž i sin, kao i ona, bili ashabi Allahovog Poslanika ﷺ.

A njen otac bio je Ebu Bekr ؓ, najbolji prijatelj Allahovog Poslanika ﷺ i prvi halifa poslije njegove smrti, njena sestra je majka svih vjernika, Aiša, čista i kreposna žena, njen muž, Zubejr ibn Avvam bio je prijatelj i pomagač Allahovog Poslanika, a sin joj je bio Abdullah ibn Zubejr, neka Allah bude zadovoljan sa svima njima.

“Vlasnica dva pojasa”

Esma je među prvima primila islam i u tom veličanstvenom i plemenitom činu preteklo ju je samo sedamnaest osoba. Nazvana je “Vlasnica dva pojasa” (*Zatu-n-nitakajn*) zbog toga što je Allahovom Poslaniku ﷺ i svome ocu, na njihovom putu Hidžre u Medinu, donosila hranu i vodu u pećinu Sevr, a pošto nije imala čime privezati hranu i vodu za sedlo jahalice, ona se dosjetila i pojas sa svoje haljine razrezala na dva dijela, pa je jednim dijelom pojasa privezala za sedlo kesu s hranom, a drugim je privezala vodu. Kada je to vidio Poslanik ﷺ, molio je Allaha da joj podari dva pojasa u Džennetu, i zbog toga je prozvana Vlasnicom dva pojasa. Esma se udala za Zubejra ibn Avvama dok je on još bio golobradi mladić, koji je uz to bio i jako siromašan. Osim svoga konja, nije imao ni poslugu koja bi mu pomagala niti imetka kojim bi zadovoljio barem osnovne potrebe svoje porodice. Međutim, on nije mnogo mario za tim, jer je njegova supruga za njega bila najveće bogatstvo. A supruga ga je neizmjerljivo voljela, kao i on nju, i nimalo joj nije bilo teško da se brine o kući i kućnim poslovima, ali i o Zubejrovom konju, kojeg je hranila i njegovala. Međusobna ljubav, povjerenje, saradnja i zajednički trud oko izgradnje sretnog doma i ognjišta, nakon izvjesnog vremena donijeli su im i materijalno bogatstvo tako da su postali najbogatiji među ashabima.

Kada se Esmi, nakon silnog vrijeđanja od strane idolopoklonika, ukazala prilika da učini hidžru i napusti rodnu Mekku, ona je tada bila u poodmakloj trudnoći. Međutim, iskrenoj vjernici i hrabroj ženi kakva je bila Esma to nije predstavljalo veliki problem i ona se zajedno s ostalim muhadžirima uputila prema Medini, na put koji je bio dug oko petsto kilometara. U mjestu Kubau osjetila je porođajne bolove i nakon nekoliko trenutaka rodila je zdravo muško dijete. Radujući se tom porodu, ashabi su glasno izgovarali tekbire i zahvaljivali Allahu, jer je to bilo prvo muhadžirsko dijete rođeno na teritoriji Medine. Nedugo zatim dijete su odnijeli Allahovom Poslaniku ﷺ i stavili mu ga u krilo, a on je uzeo svoje mubarek pljuvačke i pokvasio njegove usne, a zatim mu je u usta stavio komadić sažvakane hurme i proučio dovu. Tako je prvo što je dječak osjetio u svojim ustima bila Poslanikova ﷺ mubarek pljuvačka.

Žena koju je krasila velikodušnost, plemenitost i razboritost

Esmu, kćerku Ebu Bekrovu, krasila su najljepša svojstva i vrline: velikodušnost, razboritost i pronicljivost koju je malo koji čovjek posjedovao.

Njena pronicljivost omogućavala joj je da se vrlo brzo snađe i u najtežim situacijama, što potvrđuje i sljedeći događaj. Naime, kada je Ebu Bekr ﷺ krenuo s Poslanikom ﷺ u Medinu, sa sobom je ponio sav novac koji je tada imao, a imao je šest hiljada dirhema, tako da svojoj porodici nije ostavio ništa. Pošto je njegov slijepi otac, Ebu Kuhafe, koji je još uvijek bio idolopoklonik, saznao za Ebu Bekrov odlazak u Medinu, on je ušao u sobu i zabrinuto rekao Esmi: "Tako mi Boga, ne samo da smo ostali bez njega, već smo ostali i bez novca!" Na to mu je unuka Esma mirno i vrlo ubjedljivo rekla: "Djede, moj babo nam je ostavio dosta novaca", a zatim je uzela kamenčića i stavila ih u posudu u dolafu u kome se držao novac i pokrila je platnom. Onda je uzela ruku slijepog djeda i rekla mu: "Dedo, stavi ruku na posudu i uvjerit ćeš se koliko nam je babo novca ostavio!" Djed je stavio svoju ruku na platno na posudi i rekao: "Dobro je, kćeri, kad vam je Ebu Bekr ostavio toliko novca!" Time je Esma željela smiriti i odobrovoljiti zabrinutog starca, a pored toga i izbjeći uzimanje novca od njega, jer je prezirala da posuđuje novac od idolopoklonika makar to bio i njezin djed.

Osim toga, ona je bila primjer plemenitosti i darežljivosti. Njen sin Abdullah je rekao: "Nisam vidio dvije plemenitije žene od moje tetke Aiše i moje majke Esme, iako se njihova darežljivost ispoljavala na različite načine. Naime, što se tiče moje tetke Aiše, ona je najprije sakupljala imetak, a kada bi sakupila dovoljnu količinu, podijelila bi to siromasima i nevoljnicima, a moja majka je, pak, sve što je imala odmah dijelila i nije ništa ostavljala za sutra."

Savjeti sinu

Ukoliko bi povijest slučajno i zaboravila svijetle stranice iz Esminog života, vjerovatno nikada u zaborav neće pasti njena razboritost, promišljenost, hrabrost i snaga imana, koji su posebno došli do izražaja u posljednjem Esminom susretu s njenim sinom Abdullahom. Bilo je to nakon smrti Jezida ibn Muavije kada je Abdullah ibn Zubejr izabran za halifu i kada su mu zakletvu na vjernost dali muslimani Hidžaza, Egipta, Iraka, Horosana i većina gradova u Šamu. Međutim, Emevije su protiv Abdullaha poslali ogromnu vojsku pod vođstvom Hadždžadža ibn Jusufa es-Sekafija i došlo je do žestokog okršaja između dvije zaraćene strane u kojem se Abdullah pokazao izuzetno hrabrim i odvažnim kao što dolikuje junaku kao što je on. No, to nije bilo dovoljno, jer su ga njegove pristalice jedan po jedan, napuštale, tako da su on i malobrojna skupina njegovih pristalica, potražili utočište i zaštitu u haremu Kabe. Bio je u teškoj situaciji i znao je da su Emevije došle po njegovu glavu.

Prije nego će biti ubijen, ušao je kod svoje majke Esme, koja je već bila slijepa, oronula starica i obratio joj se riječima: "Es-selamu alejki, draga majko, i neka je Allahov rahmet i bereket na tebe." Odgovorila je: "Ve alejke-s-selam, sine Abdullahu! Zašto si mi došao u ovim trenucima dok Hadždžadž iz katapulte gađa tvoju vojsku u Haremi-šerifu kamenjem od kojeg se tresu zidovi mekkanskih kuća?!" "Došao sam da se posavjetujem s tobom", odgovorio je Abdullah. Ona ga je je upitala: "A u vezi s čim tražiš savjet?" Odgovorio je: "Ljudi su me ostavili i napustili zbog straha od Hadždžadža ili zbog pohlepe za onim što im on obećava. I ne samo to, ostavila su me čak i vlastita djeca i porodica, i osim malobrojne skupine mojih pristalica, niko sa mnom nije ostao. A i ova mala skupina što je sa mnom, koliko god bila strpljiva, neće izdržati više

od sat ili dva. Emevijski izaslanici sa mnom pregovaraju i obećavaju mi što god želim ukoliko odložim oružje i priznam Abdulmelika ibn Mervana za halifu. Pa, šta ti, majko, misliš o tome?”

Vidno uzbuđena, Esma mu je povišenim i strogim glasom rekla: “Kako god hoćeš, sine, ti najbolje poznaješ svoje stanje. Ako misliš da je istina na tvojoj strani i da pozivaš u istinu, strpi se i bori kao što su se borile tvoje pristalice, koji su poginuli u tvojim redovima. Ali, ako si tim sukobom želio dunjalučke interese, onda teško tebi i znaj da si upropastio i sebe i svoje pomagače.” Na to je Abdullah rekao: “Ja ću danas sigurno poginuti!” “To ti je bolje od dobrovoljne predaje Hadždžadžu i bolje nego da se emevijska djeca igraju s tvojom glavom”, odgovorila mu je majka. “Majko, ne bojim se smrti, nego se bojim da se na meni ne budu izživljavali”, dodao je Abdullah. Na to mu je majka rekla: “Nema razloga da se čovjek boji nečega poslije smrti, jer zaklanu ovcu ne boli zguljivanje kože.”

Posljednji susret majke i sina

U tom trenutku osjetila se radost na Abdullahovom licu, pa je rekao majci: “Allah te blagoslovio, majko! Zaista ti posjeduješ veličanstvene i blagoslovljene osobine. Ja sam u ovo vrijeme došao tebi upravo da bih čuo od tebe ono što sam čuo. Allah najbolje zna da ja nisam pokleknuo i On je svjedok da ja ovo ne radim iz dunjalučkih interesa, već to radim u ime Allaha, da se ne bi poigravalo s Allahovim zabranama i svetinjama. Ja sada odlazim da učinim ono što ti voliš, pa ako budem ubijen, ne žalosti se i ne tuguj za mnom i svoj slučaj prepusti Allahovoj volji i odredbi.” Majka mu je tada dostojanstveno i samouvjereno kazala: “Sine, ja bih te žalila ako bi poginuo radi neistine.” A Abdullah joj je rekao: “Budi sigurna, majko, da tvoj sin nije nikada svjesno učinio nevaljalo djelo, niti prekršio Allahovu odredbu, niti izigrao povjerenje, niti je svjesno učinio zulum i nasilje muslimanu ili nemuslimanu. Kod mene ništa nije vrednije od postizanja Allahovog zadovoljstva. Ovo ne govorim da bih pravdao sebe, jer Allah najbolje zna moje stanje, već govorim da bih tvoje srce ispunio strpljivošću i saburom”. Ponosna majka mu je odgovorila: “Hvala Allahu Koji mi je podario takvog sina, s kojim je Allah zadovoljan i s kojim sam ja kao tvoja majka zadovoljna. Priđi mi, dragi sine, da osjetim tvoj miris i dotaknem tvoje tijelo, jer ovo je naš zadnji susret.”

Abdullah je prišao svojoj majci i čvrsto je zagrlio ljubeći joj ruke i stopala, a ona je primakla njegovu glavu sebi, mirisala njegovu kosu, ljubila njegovo lice i nježno, onako kako to samo majka zna, grlila njegovo tijelo. Zatim je sklonila svoje ruke s Abdullaha i upitala ga: “Šta si ovo obukao, Abdullahu?!” “Svoj pancir”, odgovorio je. Tada mu je majka rekla: “Sine, ovo nije odjeća onoga ko želi šehadet na Allahovom putu.” Abdullah joj je odgovorio: “Majko, ja sam ga obukao da bih tebi udovoljio i da bih smirio tvoje srce.” A ona mu reče: “Skinij ga sa sebe! To će te učiniti hrabrijim, imat ćeš jači zamah i lakše ćeš se kretati. A umjesto toga obuci dužu odjeću, da prilikom pogibije ne bi otkrio svoja stidna mjesta.” Nakon toga Abdullah je skinuo svoj pancir, pritegao svoje hlače, a zatim se zaputio prema Haremu da bi nastavio borbu.

Pri rastanku s majkom obratio joj se riječima: “Majko, nemoj prestajati moliti za mene!” Kada je otišao, Esma je podigla ruke prema nebu učeći ovu dovu: “Moj Allahu, smiluj mu se zbog dugog ibadeta i silnog plača i jecanja u noćnoj tmini na noćnom namazu, dok su drugi spavali! Moj Allahu, smiluj mu se zbog posta dok je gladovao i trpio žeđ u podnevnim medinskim i mekkanskim žegama. Moj Allahu, smiluj mu se zbog njegovog dobročinstva prema ocu i majci. Moj Allahu, ja ga prepuštam Tebi i zadovoljna sam s onim što si mu odredio. Daj mi snage, Allahu, da se strpim i podari mi nagradu koju si obećao strpljivima.”

Toga dana, sunce nije ni zašlo, a njen sin Abdullah napustio je ovaj kratki i prolazni svijet i vratio se svome Gospodaru. A deset dana nakon njegove pogibije, pridružila mu se i njegova majka Esma bint Ebu Bekr. Umrula je kada je napunila stotinu godina, a da nijednog zuba nije izgubila niti je senilnost osjetila.

Neka joj Allah podari nagradu koju je od Njega skrušeno i smjerno tražila.

Ummu-l-Fadl bint Haris

Supruga Poslanikovog ﷺ amidže Abbasa, žena koja je pored Kabe udarila i teško ranila Allahovog neprijatelja, Ebu Leheba koji je sedam dana nakon toga umro.

Rekao je Abdullah ibn Zejd el-Hilali: “Malo je žena koje su rodile čestitu i plemenitu djecu poput šest slavnih sinova koje je rodila Ummu-l-Fadl, žena Poslanikovog ﷺ amidže Abbasa.” Spominjući ovu ashabijku, Imam Ez-Zehebi je rekao: “Čestita žena, supruga Abbasova i majka njegovih šest slavnih sinova. Pravo ime joj je Lubaba, ona je sestra majke svih vjernika, Mejmune, tetka Halida ibn Velida i sestra po majci Esmi bint Umejs.”¹

Majka šesterice slavnih sinova

A Imam Nevevi je za nju rekao: “Ummu-l-Fadl je bila slavna ashabijka koja je sa svojim mužem Abbasom rodila šest sinova kakve žene rijetko rađaju, a oni su: Fadl, Abdullah, Mabed, Ubejdullah, Kusem i Abdurrahman, a rodila je i jednu kćerku koja se zvala Umm Habib. Jedna od odlika i istovremeno zanimljivih detalja iz njihovog života je i ta da nije bilo braće poput njih, da su rođeni u jednoj kući i jednoj porodici, a da su svi umrli u različitim državama i na različitim stranama svijeta. Tako je njezin sin Fadl poginuo kao šehid u Edžnadinu, Abdullah je umro u Taifu, Ubejdullah u Jemenu, Abdurrahman u Africi, a Kusem u Samarkandu.”² Ummu-l-Fadl je primila islam prije svoga muža Abbasa, ustvari ona je primila islam nakon Hatidže što potvrđuje vjerodostojna predaja od njenog sina Abdullaha ibn Abbasa koji je rekao: “Ja sam sa svojom majkom bio u Mekki u malobrojnoj skupini žena i djece koji su bili potlačeni od strane mušrika.”³ Kada je Ummu-l-Fadl bila noseća sa

¹ *Sijeru a'lamin-nubela*, II tom, str. 314.

² *At-Tabaqāt*, IV tom, 6. str.; *Al-bidaya wa an-nihaya*, VIII tom, str. 309.

³ *Sahih Buhari*, VIII tom, str. 192.

svojim sinom Abdullahom ibn Abbasom, Poslanik ﷺ je bio u izolaciji na Ebu Talibovom imanju, pa mu je došao amidža Abbas i rekao: "Moja supruga Ummu-l-Fadl rekla mi je da je trudna." Tada mu je Poslanik ﷺ rekao: "Možda će vam Allah u tom djetetu podariti veliko dobro." Nakon što je Ummu-l-Fadl rodila sina kojem su dali ime Abdullah, odnijeli su ga Poslaniku ﷺ i on je svojim prstom koji je bio vlažan od njegove pljuvačke, protrljao nepce malog Abdullaha. U tom smislu su i riječi Imama Mudžahida: "Nije nam poznato da je Muhammed ﷺ protrljao svojom mubarek pljuvačkom nepce bilo kojeg djeteta osim Abdullaha ibn Abbasa."¹ Ummu-l-Fadl je bila vrlo rječita i imala je izražen pjesnički dar. Dok bi ljuljala svoga sina Abdullaha, govorila bi:

*Propali smo ja i dobrota moja,
ako ne bude vođa potomcima Fihra i ostalima,
jer ga slavna prošlost na to obavezuje,
i ako dobročinitelj ne bude dok ga crna zemlja ne pokrije.²*

I Ummu-l-Fadl je uistinu bila ponosna na svog sina Abdullaha ibn Abbasa, jer on je kasnije postao najveći učenjak Ummeta, muftija svoga vremena i imam tefsirske znanosti. S pravom su ga zvali "more znanja" zbog njegove izvanredne učenosti, darežljivosti i plemenitosti.

Mudžahitka čiji je udarac presudio Ebu Lehebu

Kada je umrla Poslanikova ﷺ supruga Hatidža, on je naredio da je gasule Ummu-l-Fadl i Umm Ejmen, a nakon njene smrti, Ummu-l-Fadl je u tim teškim trenucima bila najbolja potpora i podrška Allahovom Poslaniku ﷺ. Nakon što je Muhammed ﷺ učinio Hidžru u Medinu, ona je ostala u Mekki sa svojim mužem Abbasom i obavještavala Poslanika ﷺ o svemu što se događalo u Mekki. Između ostalog, Ummu-l-Fadl je odigrala značajnu ulogu u Mekki, nakon što je stigla vijest o pobjedi muslimana i teškom i neočekivanom porazu nevjernika. U predaju koju prenosi Ebu Rafi stoji: "Ja sam bio sluga Abbasa ibn Abdulmuttaliba i našu kuću je već bilo obasjalo svjetlo islama, jer smo islam primili ja i

¹ *Al-Bidaya wa an-nihaya*, VIII tom, str. 298.

² *Šairat al-Arab*, str. 320.

Ummu-l-Fadl. Allahov neprijatelj, Ebu Leheb nije učestvovao u Bici na Bedru i kada je u Mekku stigla vijest o porazu nevjernika, on je bio ponižen i tužan, a mi muslimani osjetili smo snagu i ponos u našim dušama. Ja sam inače bio čovjek krhke građe, toga dana, kada je došla vijest sa Bedra, ja sam oštrio strijele pored zemzema, a pored mene je sjedila Ummu-l-Fadl. Bili smo sretni i zadovoljni zbog pobjede muslimana na Bedru. Nedugo zatim naišao je Ebu Leheb koji nije vjerovao da su mušrici izgubili bitku i nije mogao da se pomori s tim, a onda je došao Ebu Sufjan ibn Haris ibn Abdulmuttalib i Ebu Leheb ga je zvonuo i pitao ga: 'Bratiću, kakve su vijesti o našoj vojsci?' Odgovorio je: 'Bio je to dan u kojem smo se sukobili s ljudima koji su nas nemilice ubijali, a što je još čudnije od toga, sreli smo konjanike između nebesa i zemlje koji su nas u skupinama napadali.' Ja sam tada rekao: 'To su bili meleki.' Onda me je Ebu Leheb žestoko udario po licu, a zatim je nastavio da me udara čime je stigao. Ummu-l-Fadl nije mogla ravnodušno posmatrati kako me Ebu Leheb tuče, već je ustala i uzela kolac i njime žestoko udarila Ebu Leheba po glavi, rekavši mu: 'Ponižavaš ga i udaraš, jer je njegov gospodar odsutan!' Od silnog bola on nije mogao ni progovoriti, samo je ustao i otišao ponižen i poražen. I tako mi Allaha, od tada nije prošlo više od sedam dana i Allahov neprijatelj, Ebu Leheb je umro."¹

Ummu-l-Fadl je učinila hidžru u Medinu nakon što je njen muž Abbas primio islam i Poslanik ﷺ ju je često posjećivao.² Zapravo, ona je imala posebno mjesto kod Muhammeda ﷺ zbog svog iskrenog imana i pobožnosti. Poznato je da nije prestajala postiti četvrtkom i ponedjeljkom. Jedanput je Poslanik ﷺ posjetio Ummu-l-Fadl i ona mu je ispričala svoj san, rekavši: "Allahov Poslaniče, sanjala sam kao da jedan član tvoje porodice živi u mojoj kući." On joj je odgovorio: "Dobro si sanjala! To znači da će moja kćerka Fatima roditi sina i da ćeš ga ti zadojiti." Tako se i desilo, Fatima je rodila Husejna i Ummu-l-Fadl ga je zadojila, pa je njen sin Kusem postao Husejnov brat po mlijeku. Kusem je po svom fizičkom izgledu sličio na Poslanika ﷺ.

Ummu-l-Fadl je, zbog svoje nepokolebljive vjere u Allaha ﷻ i slijeđenja Poslanika ﷺ, bila izložena i napadima i ismijavanju od strane poznatog židovskog pjesnika, Kab ibn Ešrefa, koji se ismijavao s njom i

¹ *At-Tabaqāt*, IV tom, str. 73.-74.

² *Ibid.*, VIII tom, str. 278.

još nekim ashabijkama pjevajući im ljubavne pjesme. Osim toga, on je bio poznati smutljivac, koji je podstrekavao mušrike na borbu protiv Muhammeda ﷺ, pa je Poslanik ﷺ naredio Muhammedu ibn Meslemi da ga ubije nakon čega su se muslimani odmorili od njegovog zlostavljanja.

Prenosilac hadisa

Čest boravak sa Poslanikovom ženama kao i Poslanikove ﷺ posjete njoj, učinili su da Ummu-l-Fadl zapamti i prenese trideset hadisa koje je od nje prenijela velika skupina ashaba, a u svoje zbirke uvrstili Buharija, Muslim, Tirmizi, Ebu Davud, En-Nesai i Ibn Madže.¹ Jedan od hadisa koje je ona prenijela je i predaja u kojoj stoji: "Poslanik ﷺ je izašao da nam klanja akšam u svojoj smrtnoj bolesti i u toku namaza učio je suru El-Murselat. Nakon toga nije predvodio akšam-namaz do svoje smrti."² Osim što je prenosila hadise, ova plemenita ashabijka je bila poznata i po svojoj izvanrednoj pronicljivosti i razumijevanju vjerskih propisa. To potvrđuje vjerodostojna predaja u kojoj stoji da su prilikom boravka na Arefatu neki ashabi raspravljali o tome da li Poslanik ﷺ posti taj dan ili ne posti. Ustručavali su se da ga direktno pitaju o tome, a onda je Ummu-l-Fadl poslala Muhammedu ﷺ posudu s mlijekom i on je popio mlijeko. Tako je mudra ashabijka svojim postupkom riješila dilemu ashaba oko Poslanikovog posta na Dan Arefata.

Ummu-l-Fadl je umrla prije svoga muža Abbasa, u vrijeme hilafeta Osmana ؓ koji joj je i klanjao dženazu. Njen život je bio u znaku dobra i čestitosti, a imala i je nadimak koji je odgovarao njenom kompletnom životu, Ummu-l-Fadl, majka dobrote. Neka joj Allah podari sve ljepote i dobrote na ahiretu kao što joj je dao dobro na dunjaluku.

¹ *Sijeru a'lemin-nubela*, II tom, str. 315.

² *Usud al-gabe*, V tom, str. 540.

Esma bint Umejs

“Neki ljudi su učinili samo jednu, a vi ste učinili dvije hidžre, u Abesiniju i u Medinu.” (Poslanik ﷺ o Esmi)

Čim je blagoslovljeni vjetar islama pronio Mekkom miris tevhida, ona je zajedno sa svojim mužem došla kod Poslanika ﷺ da izgovori šehadet i da zauzme mjesto među onima koji su prvi primili islam i koji su sve žrtvovali na putu njegovog uzdizanja u ime Allaha ﷻ. Ova plemenita ashabijka je primila islam prije nego što je Muhammed ﷺ počeo okupljati prve muslimane u kući Erkama ibn Ebu Erkama na Safi. Njeno ime je Esma bint Umejs ibn Mead el-Hasamijje¹, bila je supruga gospodina među šehidima i simbola džihada, Poslanikovog ﷺ amidžića, Džafera ibn Ebu Taliba, kojega je Muhammed ﷺ prozvao *Zu-l-dženahajni* (Vlasnik krila u Džennetu), i dao mu nadimak *Ebu-l-mesakin* (Otac siromaha). U Mekki je Esma zajedno sa svojim mužem doživjela velika iskušenja, ponižavanje i mučenje. Kada je jedna skupina muslimanki u pratnji svojih muževa učinila hidžru u Abesiniju, među njima su bili i Esma i Džafer. U Abesiniji je ostala duži vremenski period i sa svojim Džaferom rodila tri sina: Abdullaha², Avna i Muhammeda.

Esma je sa svojim mužem u Abesiniji uradila mnogo na *da'vi* i pozivanju ljudi u islam. Poznato je da je Džafer bio vrsni govornik čiji govor nije ostavio ravnodušnim ni abesinskog kralja Nedžašija i njegove svećenike - dok im je on govorio o islamu, oni su plakali. Nedžaši je upravo preko Džafera ibn Ebu Taliba primio islam nakon čega su muslimani u Abesiniji uživali još veći respekt i bili gosti

¹ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 280.; *Tarih at-Taberi*, II tom, str. 351.

² On je ashab, sin ashaba i unuk ashaba. Posljednji iz porodice Hašimija koji je vidio Poslanika ﷺ, i svrstao se u red ashaba. Bio je izuzetno bogat i darežljiv. Poslanik ﷺ je učio za njega dovu: “Gospodaru moj, podari mu bereket u trgovini.” Postoji mnoštvo predaja o njegovoj darežljivosti i dijeljenju imetka na Allahovom putu, a on sâm je o tome rekao: “Ja sam sin Džaferov, koji je shvatio da je dunjaluk prolazan, a da je spomen na dobročinitelje vječan.”

kojima je Nedžaši poklonio svu svoju pažnju, kao što je rekla Umm Selema: "U Abesiniji smo živjeli u kući dobrog čovjeka i dobrog komšije, sve dok se nismo vratili u Mekku."¹

Esma i Nedžašijev sin

Ono što je Esma osiguralo posebno mjesto kod kralja Nedžašija bio je događaj koji prenosi Musab ez-Zubejri koji kaže: "Nekoliko dana nakon rođenja Abdullaha ibn Džafera, i kralju Nedžašiju se rodio sin, pa je kralj pitao Džafera: 'Kakvo si ime nadjenuo svome sinu?' 'Abdullah', odgovorio mu je Džafer, nakon čega je i Nedžaši svome sinu dao ime Abdullah." Nakon toga on ga je donio Esma i ona ga je zadojila tako da su dva Abdullaha postali braća po mlijeku, a majka Abdullaha ibn Džafera dobila je posebno mjesto i status na kraljevom dvoru. Ebu Nuajm je biografiju Esme bint Umejs počeo sljedećom rečenicom: "Muhadžirka sa dvije hidžre, žena koja je klanjala namaz u pravcu obje kible, Esma bint Umejs el-Hasamijje, poznata kao naturalizirana Abesinka koja je putovala morem."²

Ova slavna ashabijka, nakon prve hidžre u Abesiniju, učinila je i drugu hidžru, u Medinu, sedme godine po Hidžri, kada je Poslanik ﷺ osvajao Hajber tako da je i muhadžirima iz Abesinije zapao dio ratnoga plijena. Muhammed ﷺ je potvrdio i posvjedočio muslimanima koji su se u vrijeme pritisaka i zlostavljanja iselili u Abesiniju, dvostruku hidžru. Na to ukazuje predaja koju je zabilježio Ibn Sad od Amira eš-Šabija u kojoj stoji: "Kada je Esma bint Umejs iz Abesinije došla u Medinu, sreo ju je Omer ibn el-Hattab i želeći se našaliti s njom, rekao: 'O Abesinko, mi smo vas pretekli u hidžri!' Ljuta zbog takve šale, Esma mu je odgovorila: 'Da, života mi Omere, istinu si rekao! Dok smo mi bili u izgnanstvu u dalekoj i tuđoj zemlji, vi ste za to vrijeme bili sa Poslanikom ﷺ, brinuli se o vašim gladnim i iznemoglim, i podučavali neuke propisima vjere. Tako mi Allaha, ja ću se požaliti Poslaniku ﷺ i prenijeti mu to što si mi rekao.' Kada je ona obavijestila Muhammeda ﷺ o onom što joj je rekao Omer رضي الله عنه, Poslanik ﷺ je kazao: 'Esma, neki ljudi učinili su samo jednu hidžru, a vi ste

¹ *As-sira an-Nabavijja*, I tom, str. 338.

² Ebu Nuajm, *Hiljetu-l-evlija*, II tom, str. 74.

učinili dvije hidžre.”¹ Zadovoljna zbog onoga što je čula iz usta Allahovog Poslanika ﷺ, Esma je istog trenutka zaboravila na ono što joj je rekao Omer رضي الله عنه.

Pripremite hranu za ožalošćenu Džaferovu porodicu

Kada je Muhammed ﷺ pripremao vojsku za Bitku na Mu'ti protiv Bizantinaca u Šamu, Esma bint Umejs je spremala svog muža Džafera, koji je bio jedan od komandanta u toj bici, ne znajući da joj se neće vratiti i da ga više neće vidjeti. Posmatrala ga je dok je bio u stroju s ostalim konjanicima, a u ušima joj je odzvanjao eho Poslanikovog ﷺ glasa: “Za komandanta vam određujem Zejda, ako on pogine, njegovo mjesto zauzima Džafer, ako i on pogine, neka komandu preuzme Abdullah ibn Revaha.”²

O toku i ishodu Bitke na Mu'ti, Muhammed ﷺ je bio obaviješten preko meleka Džibrila عليه السلام, nakon čega se popeo na minberu u svom mesdžidu u Medini i obavijestio muslimane o onome šta se desilo Džaferu i njegovim drugovima, a onda je suznih očiju otišao u Džaferovu kuću i pozvao njegovu djecu, posadio ih u svoje krilo, ljubio ih i plakao. Esma je odmah pretpostavila da se nešto desilo Džaferu, pa je upitala: “Allahov Poslaniče, imaš li možda vijesti o mome Džaferu?” Muhammed ﷺ kroz suze odgovori: “Imam, danas je poginuo.” “Ja sam”, priča Esma, “nakon toga briznula u plač zbog kojeg su se u mojoj kući okupile i druge ashabijke i pokušavale me utješiti i umiriti. Poslanik ﷺ mi je prišao i rekao: ‘Esma, ne govori ružne riječi i ne udaraj se po grudima’, zatim je izašao i otišao kod kćerke Fatime koju je zatekao kako plače i uzvikuje: ‘O tugo moja za mojim rođakom Džaferom!’ Kada je Muhammed ﷺ vidio taj prizor, kazao je: ‘Neka slobodno plaču za ljudima poput Džafera’, a onda je otišao među ashabe i rekao im: ‘Pripremite hranu za Džaferovu porodicu, jer oni su zauzeti žalošću koja ih je snašla.’”³

Treći dan nakon Džaferove pogibije, Muhammed ﷺ je ponovo došao u Esminu kuću. Ona je tugovala i plakala za svojim mužem te spominjala teško stanje svoje djece jetima nakon smrti njihovog oca, a on joj je

¹ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 281.; *Usud al-gabe*, V tom, str. 396.

² *Sijeru a'lamin-nubela*, I tom, str. 208.

³ *Sunen Tirmizi*, hadis br. 998.

rekao: “Esma, ne brini se za svoju porodicu, ja sam njihov zaštitnik, na dunjaluku i na ahiretu”, zatim je uputio dovu Allahu ﷻ za Esmu i njenu djecu. Nakon što joj je istekao priček poslije muževe smrti, zaprosio ju je Ebu Bekr ﷺ, i Esma je pristala da se uda za njega.¹

U vrijeme Oprosnog hadža ona je bila pred sami porod, ali i pored toga Ebu Bekr ju je, na njeno insistiranje, poveo sa sobom i ona se u mjestu Zu-l-Hulejfa porodila i rodila mu sina kome su dali ime Muhammed. Ebu Bekr je namjeravao da je vrati u Medinu, međutim, želio je da se prije toga konsultira sa Poslanikom ﷺ i da ga pita o njenom slučaju, a on mu je rekao: “Naredi joj da se okupa, a zatim neka obuče ihrame za hadž.”² Tako je Esma bint Umejs ipak obavila Oprosnu hadž i nakon toga živjela sretno i zadovoljno sa svojim mužem Ebu Bekrom. Kada je prvi pravedni halifa muslimana umro, ona ga je gasulila, jer je to bila njegova želja i njegova oporuka.³ Nakon što je završila, prišla je skupini ashaba i pitala ih da li je njoj obaveza da se okupa nakon gasuljenja mejta, a oni su joj rekli da je to sunnet, a ne obaveza. Esma ih je to pitala zbog toga što je vrijeme bilo vrlo hladno, a pored toga ona je taj dan postila nafilu. A nakon isteka pričeka poslije smrti Ebu Bekra, udala se za Aliju ﷺ, i rodila mu je tri sina: Jahju, Muhammeda i Avna.⁴ Kada je u vrijeme nereda, smutnje i sukoba oko vlasti u vremenu Alijinog hilafeta, u Egiptu ubijen njezin sin Muhamed ibn Ali, ona je toliko tugovala za njim da joj je iz dojki potekla krv umjesto mlijeka.⁵

Znalac u tumačenju snova

Teško je nabrojati sve vrline i odlike ashabijke Esme bint Umejs, a sasvim je dovoljno ako kažemo da je iskrenost njenog vjerovanja i njenog imana potvrdio Allahov Poslanik ﷺ kada je kazao: “To su uistinu sestre mu’minke!”, misleći na Esmu i njenih devet sestara. Muhammed ﷺ je spomenuo neke odlike koje je, mimo drugih ashabijki, imala Esma bint

¹ Ibn Hadžer spominje predaju u kojoj stoji da je Poslanik ﷺ vjenčao Ebu Bekra i Esmu bint Umejs na dan Bitke na Hunejnu. (*Al-Isabe fi temyiz as-sahabe*, IV tom, str. 225.)

² Hadis bilježi Imam Muslim, hadis br. 1218.

³ *Tarih al-islam li Zehebi*, III tom, str. 119.

⁴ *At-Tabaqāt*, V tom, str. 285.

⁵ *Al-Isabe*, XII tom, str. 117.

Umejs. Jedna od tih odlika spomenuta je u hadisu kojeg prenosi Ibn Abbas رضي الله عنه koji je rekao: “Jedanput je Muhammed ﷺ sjedio sa ashabima kada je pored njega naišla Esma bint Umejs i on joj se obratio riječima: ‘Esma, upravo je pored mene prošao Džafer u društvu meleka Džibrila i Mikaila. Allah mu je podario dva krila i on te selami, pa, uzvрати mu na selam.’”¹ Omer ibn el-Hattab je u vrijeme dok je bio halifa, muhadžirkama koje su činile hidžru u Abesiniju, odredio po 1.000 dirhema iz državne blagajne, a među tim muhadžirkama bila je Esma bint Umejs, Esma bint Ebu Bekr i Umm Abdullah ibn Mesud. Između ostalog, Esma je bila poznata i po svojoj nadarenosti i sposobnosti tumačenja snova i mnogi ashabi su odlazili kod nje da im protumači određene snove, a među njima je bio i Omer رضي الله عنه.

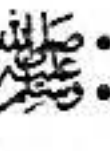
Naime, halifa Omer je jednom prilikom sanjao da ga je pijetao svojim kljunom tri puta ključnuo ispod pupka, pa je pitao Esmu bint Umejs da mu protumači san, a ona je rekla: “Taj pijetao je čovjek nearap koji će ti zadati tri teške rane ubodom noža ispod pupka.” Od tog događaja prošlo je mnogo vremena, a onda je perzijski vatropoklonik, Ebu Lu’lu jednog jutra dok je Omer رضي الله عنه predvodio muslimane na sabah-namazu, sa tri uboda nožem u njegov stomak, potvrdio istinitost i ispravnost Esminog tumačenja Omerovog sna.² Međutim, nisu samo to bile odlike Esme bint Umejs. Ona je bila i istaknuti muhaddis među ashabijkama, i u prenošenju hadisa od Muhammeda ﷺ pretekla su je jedino majke svih vjernika, Aiša i Umm Seleme. Ona je ukupno prenijela 60 hadisa, koje su u svoje zbirke uvrstili Imam Muslim, Ebu Davud, Tirmizi, En-Nesai i Ibn Madže. Iz generacije ashaba, od nje su hadise prenosili Omer ibn el-Hattab, Ebu Musa el-Eš’ari, Abdullah ibn Abbas, njen sin Abdullah ibn Džafer, a iz generacije tabi’ina, Urve ibn Zubejr, Abdullah ibn Šeddad, njen sestrić, Seid ibn Musejjeb, Eš-Ša’bi, Kasim ibn Muhammed ibn Ebu Bekr, njen unuk, i drugi. Jedna od njenih predaja je i ona što je prenosi njen sin Abdullah ibn Džafer koji je rekao: “Moja majka, Esma bint Umejs, podučila me je riječima koje treba izgovoriti ako čovjeka snađe neka nevolja, a koje joj je Poslanik ﷺ naredio da izgovara: ‘*Allahu Rabbi, la ušriku bihi šej’en*. (Allah je moj Gospodar i nikoga Njemu ne smatram ravnim).”³

¹ *Sijeru a ‘lamin-nubela’*, I tom, str. 211.

² *At-Tabaqāt*, III tom, str. 335.

³ Hadis bilježe Ebu Davud (hadis br. 1525), i Ibn Madža (hadis br. 3882).

Prije nego što zatvorimo stranice bogate i sadržajne biografije plemenite ashabijke, Esme bint Umejs, spomenut ćemo još neke zanimljivosti iz te biografije. Naime, zanimljivo je da je njen sin Abdullah ibn Džafer bio prvo dijete koje se rodilo u Abesiniji, zatim, da je njen muž Džafer ibn Ebu Talib prvi ubio neprijateljskog konja u borbi na Allahovom putu i da je ona bila prva osoba koja je ukazala na potrebu pravljenja tabuta za žene kada umru. Da je uistinu bila pronicljiva i mudra svjedoči i sljedeći događaj. Jedanput su se posvađali njeni sinovi Muhammed ibn Ebu Bekr i Muhammed ibn Džafer i jedan drugom govorili: "Ja sam plemenitiji od tebe i moj otac je bolji od tvog oca." Alija, radijallahu 'anhu, je slušao kako se oni svađaju, pa im je prišao i rekao: "Nemojte se svađati i vikati jedan na drugoga. Ja predlažem da u vašem sporu presudi vaša majka Esma." Njih dvojica su prihvatili taj prijedlog, a onda im je majka rekla: "Ja nisam vidjela ni zapamtila mladića među Arapima boljeg od Alije, niti sam vidjela i zapamtila među Arapima boljeg starca od Ebu Bekra." On su bili zadovoljni tom presudom i nakon toga su se izmirili.¹ Esma ibn Umejs je živjela jako dugo. Imam Zehebi spominje da je nadživjela i svog trećeg muža, Aliju , i da je umrla 60. godine po Hidžri², dok Zerkeli tvrdi da je ona umrla 40. godine po Hidžri.³

Priču o slavnoj ashabijki Esmi bint Umejs završit ćemo dovom koju je nju podučio Allahov Poslanik : "Allah je moj Gospodar i nikoga Njemu ne smatram ravnim."

¹ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 285.

² *Tarih al-islam*, IV tom, str. 178.

³ *Al-'Alam*, I tom, str. 306.

Havla bint Salebe

Havla, Allah je o tebi i tvome mužu objavio ajete u Kur'anu. (Hadis)

Ona je ashabijka, čije kompletno biće je bilo ispunjeno imanom i čvrstom vjerom u Allaha ﷻ, tako da je svaku stvar u životu, ma koliko se činila malom, i bez obzira radilo se o stvarima koje su vezane striktno za ibadet ili o nečemu što je vezano za svakodnevni ljudski život, poput braka recimo, gledala kroz prizmu islama. Junakinja ove naše priče je muslimanka zbog čijih prava su objavljeni kur'anski ajeti koji će se učiti do Sudnjega dana i koji na najbolji način svjedoče i potvrđuju njenu vrijednost i dobrotu i ispravnost njenog stava i mišljenja koje je bilo povod za objavu ajeta koji su jednom za sva vremena dokinuli ružan neznabožački običaj, puštanje žena tzv. *ziharom*. Njeno ime je Havla bint Salebe ibn Esrem el-Ensari el-Hazredži.¹ Vrlo rano je primila islam slijedeći tako primjer odabranih Allahovih robova i dala je zakletvu na vjernost čim je Poslanik ﷺ došao u Medinu. Za Havlu se može reći da potječe iz čiste muslimanske porodice, jer njen muž je poznati ashab Evs ibn Samit ؓ, brat još poznatijeg ashaba Ubade ibn Samita, i sa njim je rodila sina Rebiu ibn Evsa. Braća su joj Behas, Abdullah i Jezid i svi su bili ashabi iz reda ensarija koji su među prvima u Medini primili islam.

Muslimanka koja se žalila Allahu na svoga muža

Rekao je Abdullah ibn Abbas: "Prvi bračni par koji se razveo *ziharom* bili su Evs ibn Samit i njegova supruga Havla bint Salebe."² A *zihar* je u stvari predislamski običaj koji podrazumijeva da muž svojoj supruzi kaže: "Ti si mi kao leđa (ar. *zahr*) moje majke" i te riječi značile su potpuni i trajni razvod braka nakon kojeg muž više nikada nije mogao vratiti suprugu koja je na taj način razvedena.³

¹ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 387.

² *Al-Mearif li Ibn Kudame*, str. 255.

³ *As-Sira al-halebiyya*, II tom, str. 722.

Islam je po tom pitanju olakšao svojim sljedbenicima i za *zihar* je propisao otkup, a nije ga učinio razvodom braka. A povod za takav propis bio je slučaj sa Havlom bint Salebe koja je, nakon što joj je muž izgovorio te riječi, strahovala da to nije trajni razvod braka, pa je požurila otići kod Allahovog Poslanika ﷺ da mu se požali na svoga muža i da od Allaha traži pomoć i rješenje svoga problema preko Njegovog Poslanika ﷺ. Teško joj je bilo i zamisliti da se razvede od svoga muža kojeg je neizmjerljivo voljela, pa se toliko jadala i žalila Muhammedu ﷺ da je Allah objavio ajete o njenom slučaju i propis vezan za *zihar*. Zbog toga je Havla dobila nadimak Mudžadela, ona koja voli da se raspravlja, i po njoj je cijela kur'anska sura dobila ime El-Mudžadela.

O svom slučaju ona je ispričala sljedeće: “Povodom mene i moga muža Evsa ibn Samita, objavljena je sura El-Mudžadela. Naime, on je već bio zašao u godine i postao je jako razdražljiv. Tako je jedanput ušao u sobu i ja sam mu proturječila u nečemu, a on se toliko naljutio da mi je rekao: ‘Ti si mi kao leđa moje majke.’ Onda je izašao iz kuće i izvjesno vrijeme odsjeo kod naših komšija, a onda se vratio i tražio da stupimo u intimni odnos. Tada sam mu ja rekla: ‘Ne, tako mi Onoga u čijoj ruci je moj život! Neću s tobom leći zbog onoga što si mi malo prije rekao sve dok Allah i Njegov Poslanik ﷺ ne presude o našem slučaju.’ Ostavila sam ga u kući, a ja sam otišla kod Poslanika ﷺ, sjela pred njega i požalila se na loše ponašanje i loš odnos moga muža prema meni. Muhammed ﷺ mi je rekao: ‘Havla, tvoj muž je star čovjek, pa boj se Allaha u pogledu njegovog prava.’ Odgovorila sam: ‘Allahov Poslaniče, tako mi Allaha, ja se neću smiriti i neću mu oprostiti dok Allah ne objavi ajete o mom slučaju.’ U tom trenutku, Poslanik ﷺ potpuno se smirio i ništa nije govorio, činilo se kao da prima Objavu. To je potrajalo nekoliko trenutaka, a onda mi je rekao: ‘Havla, Allah mi je upravo objavio ajete o tebi i tvome mužu’, i proučio je: *Allah je čuo riječi one koja se s tobom o mužu svome raspravljala i Allahu se jadala - a Allah čuje razgovor vaš međusobni, jer Allah, uistinu, sve čuje i sve vidi.*

Oni od vas koji ženama svojim reknu da im nisu više dopuštene, kao što im nisu dopuštene majke njihove - a one nisu majke njihove, majke njihove su samo one koje su ih rodile - oni, zaista, govore ružne riječi i neistinu - a Allah sigurno briše grijehe i prašta.

Oni koji ženama svojim reknu da im nisu dopuštene, kao što im nisu dopuštene majke njihove, a onda odluče da s Njima nastave živjeti, dužni su, prije nego što jedni drugo dodirnu, da jednog roba ropstva oslobode. To vam se naređuje - a Allah dobro zna ono što vi radite.

Onaj koji ne nađe, dužan je da dva mjeseca posti uzastopce prije nego što jedno drugo dodirnu. A onaj ko ne može, dužan je šezdeset siromaha nahraniti, zato da biste potvrdili da u Allaha i Poslanika Njegova vjerujete - to su vam Allahovi propisi. A nevjernike čeka patnja nesnosna.¹

U tom trenutku niko nije bio sretniji od Havle bint Salebe. Njenu radost i sreću primijetio je Allahov Poslanik ﷺ i nasmijao se, rekavši joj: 'Idi i reci mužu neka oslobodi jednog roba!' 'Ja sam', priča Havla, 'rekla': 'Allahov Poslaniče, on nema robova da bi ih mogao osloboditi.' Onda mi je Poslanik ﷺ rekao: 'Neka umjesto toga posti dva mjeseca uzastopno.' Odgovorila sam: 'On je star čovjek i ne može postiti.' 'U tom slučaju neka nahrani šezdeset siromaha', rekao je Poslanik ﷺ. 'Allahov Poslaniče, ali on nema imetka kojim bi mogao nahraniti šezdeset siromaha', odgovorila sam. Na kraju je Muhammed ﷺ rekao: 'Mi ćemo mu pomoći i dat ćemo mu određenu količinu datula da se iskupi', a u drugoj predaji stoji: 'Neka ode kod Ummu-l-Munzir bint Kajs i neka od nje uzme pola veska (tovara) datula i neka podijeli sadaku šezdesetorici siromaha, a nakon toga možete nastaviti živjeti bračnim životom.' Na to sam ja rekla: 'Allahov Poslaniče, ja ću ga pomoći sa još pola tovara datula.' Muhammed ﷺ mi je rekao: 'To je lijepo od tebe! Idi i podijeli sadaku umjesto njega i lijepo se ophodi prema svome mužu.'"²

Zar ne poznaješ ovu ženu?

Havla bint Salebe bila je jedna od najrječitijih žena među ensarijkama i zbog toga je uživala respekt kako među ashabijkama tako isto i među ashabima. Posebnu naklonost i duboko poštovanje prema Havli imao je halifa Omer رضي الله عنه. Prenosi se da je on jednom prilikom u

¹ Prijevod značenja Al-Muğâdala, 1.-4.

² *At-Tabaqât*, VIII tom, str. 379.; *Al-Isabe*, IV tom, str. 282.-283.

vrijeme svog hilafeta naišao sa Džarudom el-Abdijem¹ pored Havle bint Salebe i nazvao joj selam. Ona je uzvratila na selam i rekla: "Stani Omere!" Halifa Omer je istog trenutka stao i približio joj se, a ona ga je počela kritizirati i savjetovati i, između ostaloga, rekla mu: "Ja dobro pamtim kad su te zvali Omerica dok si na Ukazu tjerao koze svojim štapom. Od tada nije prošlo mnogo vremena kada su te počeli zvati Omer, a nedugo zatim postao si halifa i prozvali su te emiru-l-mu'minin, vođa pravovjernih. Zato, Omere, boj se Allaha u pogledu svojih podanika i znaj da onome ko se boji Allaha i Njegove prijetnje, daleke stvari postanu blizu, a ko se boji smrti on strahuje od rastanka sa dunjalukom." Tada se umiješao Džarud i rekao Havli: "Dosta je više te kritike, kako te nije stid da na takav način razgovaraš s vođom muslimana." Onda mu je Omer ﷺ rekao: "Ostavi je na miru, zar ne poznaješ ovu ženu?" "Ne", odgovorio je Džarud, a halifa Omer mu je rekao: "Ovo je žena čije je riječi žalbe i pritužbe na muža čuo Allah iznad sedam nebesa, pa zar da Gospodar svjetova sluša njenu žalbu, a da je ne sasluša Allahov rob Omer?! Tako mi Allaha, ja sam preči da je saslušam, ta ovo je Havla bint Salebe, i kada do noći ne bi otišla od mene, ja bih ostao sa njom dok je ne saslušam i ne izvršim ono što od mene traži."²

To je ashabijka Havla bint Salebe zbog koje je Allah propisao poseban propis vezan za odnos muževa prema ženama i na taj način zaštitio njihovu čast do Sudnjega dana. Nažalost, historičari nisu zabilježili tačan datum njenog preseljenja na ahiret, ali se pouzdano zna da je živjela do kraja hilafeta Omera ibn el-Hattaba ﷺ.

Neka se Allah smiluje ponosnoj i razboritoj Mudžadeli, Havli bint Salebe, neka njen mezar ispuni svjetlom i uvede je u Džennet u društvu odabranih Svojih robova.

¹ Poznati ashab iz plemena Abdulkajs i njihov vođa. Desete godine po Hidžri, došao je u Medinu sa skupinom svojih saplemenika da primi islam, a prije toga bio je kršćanin. Poginuo je u toku osvajanja Perzije 21. godine po Hidžri.

² *Usud al-gabe*, V tom, str. 444.; *Al-Isabe*, IV tom, str. 283.

Atika bint Zejd

Ko želi da preseli kao šehid neka oženi Atiku, kćerku Zejdovu.

Ona je Atika, kćer Zejda ibn Amra ibn Nufejla el-Kureši el-Adevi.¹ Njena majka je Umm Kurejz bint Abdullah ibn Amar ibn Malik el-Hadremi, dajdža joj je bio poznati ashab Ala' ibn el-Hadremi, tetka joj je bila Sabetu bint el-Hadremi, majka Talhe ibn Ubejdullaha, jednog od deseterice ashaba kojem je Džennet obećan dok je bio živ, a njen brat je Seid ibn Zejd, također iz skupine kojoj je obećan Džennet. Atika se u svom narodu posebno istakla i bila poznata po govorništvu i izuzetnoj rječitosti i pjesničkoj nadarenosti, a to je naslijedila od svog oca Zejda ibn Amra, koji je bio poznati pjesnik. Zejd je bio čistokrvni Arap, sin Omerovog ﷺ amidže i bio je jedan od rijetkih ljudi koji nije obožavao kipove niti je jeo ono što je zaklano na žrtvenicima.

Često se obraćao kurejševičkim vođama sljedećim riječima: “O Kurejšije, Allah ﷻ spušta kišu s neba i nakon toga iz zemlje niče raznovrsno bilje, i stvara stoku koju koristite, a vi je nakon toga žrtvujete nekom drugom mimo Allaha?!” Bio je čovjek koji je tragao za istinom i istinskom spoznajom sve dok mu se duša nije smirila na vjeri i uvjerenju koje je bilo poznato kao *el-hanefije* ili čista monoteistička vjera. Ponosio se time i govorio je Kurejšijama: “Tako mi Allaha, ja ne znam da među vama ima i jedan čovjek, koji ispovijeda čistu vjeru Ibrahimovu, osim mene.” U takvom ambijentu i na takvoj ideji i ahlaku odgojena je Atika bint Zejd koja je od svog oca naslijedila pjesnički dar, razboritost, moralnu čistotu i srce koje je bilo daleko od idolopoklonstva i koje je bilo spremno da prihvati islam. I čim je Poslanik ﷺ počeo pozivati u Allahovu vjeru, Atika se odazvala, dala mu je zakletvu na vjernost i učinila je hidžru iz Mekke u Medinu.²

¹ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 265.; *Al-Bidaja wa an-nihaja*, VIII tom, str. 25.

² *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 265.

Pobožna ljepotica

Atika, osim što je bila poznata po svom moralu i rječitosti, bila je poznata i po svojoj izvanrednoj ljepoti. O njoj je Ibn Kesir rekao: "Atika je bila jedna od najljepših i najpobožnijih žena." Zaprošio ju je i oženio Abdullah ibn Ebu Bekr es-Siddik ؓ. Abdullah je bio bezgranično zaljubljen u Atiku, zadivila ga je svojom ljepotom i potpuno osvojila njegovo srce i pamet. Zbog nje je bio zapostavio svoje svakodnevne obaveze i trgovinu, ali i izlazak u džihad također. Primijetio je to njegov otac, Ebu Bekr ؓ, i naredio mu je da je razvede. Abdullah je teška srca poslušao svoga oca, a svoja osjećanja je izrazio u stihovima:

*Rekli su mi, pusti Atiku i njenima je vrati,
rušeći tako slatke snove i sve nade moje.*

*Bol i tugu moju ne kazujem nikom
jer, rastanak s porodicom cijelom, što je
u odnosu na rastanak s voljenom Atikom.*

Od tuge i žalosti za Atikom, Abdullah nije mogao ništa ni jesti ni piti, tijelo mu je oslabilo, a obrazi upali i izblijedjeli od gladi i nesanice. Njegov otac Ebu Bekr ؓ jedanput je naišao pored njegove kuće i čuo ga kako govori:

*Atiku zaboravit neću sve dok vjetrovi s istoka pušu,
dok golub i golubica, opijeni ljubavlju u svom gnijezdu guču.
Atiku zaboravit neću, sve dok karavane ljudi budu na hadž odlazile,
i dok sjajne zvijezde nebom budu prolazile.
Atika, moje srce i dan i noć pjeva pjesme tebi,
i da nije roditeljskog hatera i prava,
nikada nas niko rastavio ne bi.*

Nakon toga, Ebu Bekr je dozvolio Abdullahu da vrati Atiku, jer se sažalio na svoga sina i shvatio je da je taj razvod samo pogoršao njegovo stanje. Kada je dobio očevu saglasnost za vraćanje Atike, nije bilo sretnijeg čovjeka od Abdullaha i od tog trenutka je za njega počeo novi život. Međutim, nije prošlo puno vremena, a Abdullah je dobio poziv od

Poslanika ﷺ za pohod na Taif i odmah se odazvao. U toj bici bio je pogođen kopljem i teško ranjenog doveli su ga njegovoj Atiki. Četrdeset dana ona ga je njegovala i liječila mu ranu, ali za njega lijeka nije bilo, jer se edžel odgoditi ne može. Tako je njen Abdullah, četrdeseti dan nakon ranjavanja, preselio na bolji svijet. Atika je mnogo tugovala za Abdullahom ibn Ebu Bekrom i, između ostalog, pjevala:

*Zbog tebe, voljeni moj, moje oči vrele suze liju,
a moje tijelo poput travke vehne.*

Udaja za Omera ﷺ

Kada je Abdullah ibn Ebu Bekr bio na samrti rekao je Atiki: "Poklanjam ti cijeli voćnjak, samo mi obećaj da se poslije mene nećeš više udavati." Ona je prihvatila tu ponudu, međutim, nakon što joj je istekao iddet, zaprosio ju je hazreti Omer ﷺ. Kada je došao da je zaprosi, Atika mu je rekla: "Ja sam učinila jedan zavjet, koji me sprečava da se udajem za bilo koga. Ako ne misliš odustati od prosidbe, onda pozovi nekoga ko će izdati fetvu da mogu prekršiti taj zavjet." Omer ﷺ je pozvao Aliju ﷺ, kao muftiju i kadiju, i Alija ﷺ je, nakon što je čuo o kakvom zavjetu se radi, rekao Atiki: "Vrati voćnjak Abdullahovoj rodbini i onda se slobodno udaj za Omera." Tako je i bilo, nedugo nakon toga Omer ﷺ i Atika su se vjenčali i napravili su svadbenu gozbu na koju su pozvani svi ashabi. To veselje iskoristio je Alija ﷺ da se malo našali s Omerovom nevjestom, i uz njegovu dozvolu ušao je kod nje i rekao joj: "Jesi li ti ona što je do jučer neprestano pjevala tugovanku:

*Zbog tebe, voljeni moj, moje oči vrele suze liju,
a moje tijelo poput travke vehne."*

Te riječi su ražalostile Atiku i ona je briznula u plač tako da je hazreti Omer morao intervenirati: "Allah ti se smilovao, ti kao da si došao na svadbu da mi rastužiš i rasplačeš ženu. Što ti je to trebalo, ta, sve žene nakon smrti muževa čine ono što je i Atika učinila." Atika je kao Omerova supruga zauzela visoko mjesto kod njega i mnogo se okoristila od njegovog znanja i pobožnosti, a Omer ﷺ je gledao da što više vremena provede sa njom. No, bez obzira na to, ona je kod halife Omera ﷺ bila samo jedna od muslimanki iz njegove mnogobrojne porodice, iz Ummeta

Muhammeda ﷺ. To svjedoči i predaja koju je zabilježio Imam Ahmed u djelu *Ez-Zuhd* od Ismaila ibn Muhammeda koji je rekao: "U vrijeme Omerovog hilafeta, iz Bahrejna je stigla karavana s trgovačkom robom u kojoj je najviše bilo miska i ambera. Kada je halifa Omer vidio taj silni miris, rekao je: 'Volio bih da poznajem ženu muslimanku koja se dobro razumije u vaganje mirisa, da ga izvaga i da ga podijelim muslimanima.' Tada mu je prišla njegova supruga Atika bint Zejd i rekla: 'Ja znam dobro i precizno vagati, pa hajde da izvagamo miris i da ga podijelimo.' Na to joj je Omer ﷺ rekao: 'Ti, ne!' 'A zašto', upitala je ona? Odgovorio je: 'Bojim se da ne uzmeš miris i s njim ne učiniš ovo - pa je svojim prstima prošao kroz solufe - i da njime namirišeš svoj vrat i tako uskratiš nekom od muslimana dio koji mu pripada.'"¹

Atika je odlazila u mesdžid da klanja namaz u džematu, posebno džuma-namaz, ali bi prije toga uvijek tražila dozvolu od svoga muža, halife Omera ﷺ. On joj nije branio odlazak u mesdžid, ali joj je često govorio: "Ti dobro poznaješ moju ljubomoru i moje nerado odobravanje tih izlazaka, ali ne mogu da te odbijem nakon tvog poniznog traženja izuna." Međutim, ni Atikina sreća u braku s halifom Omerom nije dugo trajala. Prekinuo ju je vatropoklonik Ebu Lu'lu koji je Omera smrtno ranio dok je predvodio muslimane na sabah-namazu u Poslanikovoј ﷺ džamiji. Tugovala je ta plemenita ashabijka za svojim mužem i pravednim halifom Omerom i svoju tugu u stihove kitila, ali je ipak svu svoju bol svome Gospodaru i Stvoritelju iznosila, saburala i nadala se Allahovoj nagradi na ahiretu.

Supruga Poslanikovog ﷺ ambasadora

Nakon što je halifa Omer ﷺ preselio na ahiret kao šehid, i nakon što je Atiki isteklo vrijeme pričeke poslije smrti muža, zaprosio ju je Poslanikov ﷺ ambasador i pomagač, Zubejr ibn Avvam. Ona je pristala, ali pod uvjetom da joj ne zabranjuje da klanja namaz u mesdžidu, što je on i prihvatio. Međutim, nakon što ju je vjenčao i doveo u svoju kuću, rekao joj je: "Tako ti Allaha, Atika, nemoj ići u mesdžid da klanjaš namaz!" Odgovorila mu je: "Zubejre, zar ti zbog svoje ljubomore da mi zabranjuješ da posjećujem mesdžid u kojem sam klanjala namaz za

¹ *Al-Zuhd*, str. 148.

Poslanikom ﷺ, zatim za Ebu Bekrom i Omerom?!” “Dobro, onda ti neću braniti”, odgovorio je Zubejr. Kada je čula ezan za sabah, Atika je otišla u mesdžid da klanja. Na putu prema mesdžidu naišla je pored Zubejra, ali ga zbog mraka nije prepoznala. On je iskoristio priliku i udario je malo rukom po butini, a ona je, zaprepaštena njegovim postupkom, uzviknula: “Šta ti je, Allah ti ruke polomio!” Zatim se vratila kući ponavljajući riječi: “*Inna lillahi ve inna ilejhi radži'un!*” (Svi smo Allahovi i svi se Njemu vraćamo!- riječi koje se inače izgovaraju u znak čuđenja, prilikom nekog iznenađujućeg događaja.) Nakon klanjanja sabah-namaza, Zubejr je došao kući i upitao Atiku: “Šta je s tobom, nisam te vidio u mesdžidu?!” Ona mu je odgovorila: “Allah ti se smilovao, dragi Zubejre, zaista su se neki ljudi u našem vremenu pokvarili. Mislim da je danas bolje da žena klanja u svojoj kući, nego da ide klanjati namaz u mesdžidu.”

Nakon toga, Atika je sve namaze klanjala u svojoj kući. Ova plemenita ashabijka i poznata pjesnikinja, i trećeg muža je ispratila na ahiret. Naime, u Bici kod Deve, ubijen je njen muž Zubejr u dolini Siba' između Mekke i Basre, a poginuo je od ruke Amra ibn Džurmuza, 36. godine po Hidžri. Nakon Zubejrove pogibije, zaprosio ju je hazreti Alija ﷺ. Kada je saznala da se Alija raspituje o njoj, ona mu je napisala pismo sljedećeg sadržaja: “O vođo pravovjernih, ti zauzimaš posebno mjesto kod muslimana, ti si gospodin ovoga Ummeta i jedan od rijetkih ashaba koji su ostali živi. Ja se bojim za tebe da ne pogineš, jer niko se sa mnom nije oženio a da nije poginuo, tako da se po Medini govori: ‘Ko želi biti šehid neka oženi Atiku.’” I nije se udala za halifu Aliju ﷺ. Živjela je ova ashabijka svo vrijeme vladavine *hulefā'u-l-rašidina*, četverice pravednih halifa, a na bolji svijet preselila je 40. hidžretske godine.

Neka Allah ﷻ njen mezar ispuni svjetlom kao što je njeno srce ispunio svjetlom imana i neka je nastani u Džennetu, u društvu odabranih Allahovih robova.

Umm Kulsum bint Ukbe el-Emevi

Islam na ženu i muškarca gleda kao na dva dijela jedne cjeline i kao takva, žena po islamskom učenju ima prava i dužnosti kao i muškarac, osim u onim stvarima u kojima je Allah odlikovao jedno nad drugim i zadužio jedno u odnosu na drugo, kao što je naprimjer obaveza muža da izdržava ženu i da se brine o njoj i da njemu pripada vođstvo u porodici. Govoreći o tim pravima, Kur'an je sasvim eksplicitan: *One imaju isto toliko prava koliko i dužnosti, prema zakonu - samo, muževi imaju prednost nad njima za jedan stepen. A Allah je silan i mudar.*¹ I kao što je Kur'an izjednačio muškarca i ženu u nekim ovosvjestkim pravima, tako isto ih je izjednačio u nagradi za dobra djela i mogućnosti da kroz pokornost Allahu i slijeđenje Poslanikovog ﷺ sunneta, dosegnu visoke stepene na onome svijetu. O tome Kur'an veli: *Muslimanima i muslimankama, i vjernicima i vjernicama, i poslušnim muškarcima i poslušnim ženama, i iskrenim muškarcima i iskrenim ženama, i strpljivim muškarcima i strpljivim ženama, i poniznim muškarcima i poniznim ženama, i muškarcima koji dijele zekat i ženama koje dijele zekat, i muškarcima koji poste i ženama koje poste, i muškarcima koji o svojim stidnim mjestima vode brigu i ženama koje o svojim stidnim mjestima vode brigu, i muškarcima koji često spominju Allaha i ženama koje često spominju Allaha - Allah je, doista, za sve njih oprost i veliku nagradu pripremio.*²

Prva među odabranima

Ashabijka s čijom ćemo se biografijom upoznati, praktično je potvrdila gornje kur'ansko pravilo postavši poznata po svojoj učenosti, moralu i iskrenoj pobožnosti. Nije dozvolila da je muškarci preteknu u dobru i od trenutka kada je Muhammed ﷺ počeo pozivati u islam u

¹ Prijevod značenja Al-Baqara, 228.

² Prijevod značenja Al-Ahzab, 35.

Mekki, ona je bila među prvima koja se odazvala i nije se obazirala na iskušenja koja su je na tom putu snalazila. Iskrenost njenog vjerovanja i njene žrtve na putu uzdizanja istine, potvrdio je Allah ﷺ objavivši ajete o njenom nepokolebljivom imanu, čime je postigla uspjeh i slavu koja neće nikada prestati. Ona je Umm Kulsum bint Ukbe ibn Ebu Muajt, hazreti Osmanova sestra po majci, a majka im je bila Erva bint Kurejz. Umm Kulsum je jedna od rijetkih muslimanki koja će se na Sudnjem danu moći pohvaliti time da je klanjala namaz u pravcu obje Kible, na početku islama u pravcu Kudsa, a kasnije u pravcu Kabe, i da se zaklela na vjernost Muhammedu ﷺ prije nego što je on učinio Hidžru u Medinu. Imala je i dva rođena brata, Velida i Ummaru, koji su primili islam na dan oslobađanja Mekke. A što se tiče njenog oca, on je Ukbe ibn Ebu Muajt el-Emevi, zakleti protivnik Allahovog Poslanika ﷺ i žestoki neprijatelj islama. Zarobljen je u Bici na Bedru i Muhammed ﷺ je naredio da se on ubije, pa je tako na onaj svijet otišao kao nevjernik.

Prva žena koja je učinila hidžru

Kada je Poslaniku ﷺ naređeno da učini hidžru u Medinu, Umm Kulsum je bila zatvorena u kućni pritvor od strane njene porodice i spriječena da se pridruži prvim muhadžirima. Ostala je u Mekki i trpjela najgora zlostavljanja od nevjernika, sve dok joj Allah ﷺ nije dozvolio da učini hidžru, čime joj je još jedanput ukazana počast i to putem Objave. Rečeno je da je ona prva žena koja je učinila hidžru nakon sklapanja ugovora na Hudejbiji, u kojem je između ostaloga bila i tačka kojom se muslimani obavezuju da će vratiti u Mekku svakog ko iz Mekke prebjegne u Medinu te povodom Umm Kulsum, objavljen je ajet: ***O vjernici, kada vam vjernice kao muhadžirke dođu, ispitajte ih - a Allah dobro zna kakvo je vjerovanje njihovo - pa ako se uvjerite da su vjernice, onda ih ne vraćajte nevjernicima: one njima nisu dopuštene, niti su oni njima dopušteni; a njima podajte ono što su potrošili.***¹ To je bilo zbog toga što su njena braća, Velid i Umare, bili došli da je vrate u Mekku, nakon što je učinila hidžru, ali im to Poslanik ﷺ nije dozvolio.² Priča o hidžri Umm Kulsum ukazuje na neizmjernu Allahovu milost i dobrotu prema njoj, jer,

¹ Prijevod značenja Al-Mumtahina, 10.

² *Al-Istiab*, IV tom, str. 465.

kako predaje spominju, ona je sama krenula iz Mekke u Medinu i to pješice, ostavivši u Mekki članove svoje porodice, i mlade i stare, da lutaju u tminama zablude koja im nije garantirala ništa osim propasti i poniženja. O tome kako je učinila hidžru i kako je prevarila one koji su je čuvali i pratili, Umm Kulsum priča: "Ja sam odlazila iz Mekke u pustinju gdje sam posjećivala svoju rodbinu i to mi moji ukućani nisu zabranjivali iako sam zvanično bila u kućnom pritvoru. Ostajala sam tamo po nekoliko dana, a onda se vraćala u Mekku, tako da moja rodbina uopće nije posumnjala da bih ja mogla pobjeći i sama krenuti prema Medini.

Pješice u Medinu

Jednoga dana, nakon što sam pripremila potrebne stvari za putovanje, ja sam izrazila želju da posjetim rođake u pustinji i moji su to dozvolili. Jedan od ukućana me je pratio sve do mjesta u pustinji gdje su stanovali naši rođaci, a kada se on vratio, ja sam, umjesto u tom, krenula u pravcu Medine. U pustinji sam srela nepoznatog čovjeka koji me je upitao: 'Gdje si pošla?' Odgovorila sam: 'Zašto me to pitaš? Ko si zapravo ti?' Rekao je: 'Ja sam iz plemena Huza.' Kada je spomenuo ime plemena, bilo mi je lakše, jer sam znala da je to pleme sklopilo ugovor o savezništvu sa Muhammedom ﷺ. Rekla sam mu: 'Ja sam žena iz plemena Kurejš, želim se pridružiti Muhammedu ﷺ u Medini, ali ne poznajem put.' On mi je tada rekao: 'Ne brini, ja ću te ispratiti do Medine.' Nakon toga otišao je i doveo mi devu, jer sam ja bila krenula pješice u Medinu, i, uz Allahovu pomoć, sretno i bezbjedno smo doputovali u grad Allahovog Poslanika ﷺ. Zahvalila sam se mom vodiču i zamolila Allaha da mu podari svako dobro, zatim sam svratila kod majke svih vjernika, Umm Seleme, i predstavila joj se, nakon čega me je ona uzela kod sebe. Rekla mi je: 'Učinila si hidžru Allahu i Njegovom Poslaniku ﷺ.' Odgovorila sam: 'Da, ali se bojim da me ne vrate nazad u Mekku.' Nedugo zatim kod Umm Seleme je ušao Muhammed ﷺ i ona ga je obavijestila o meni, na što je on odgovorio dobrodošlicom i pohvalom moga napora i truda u ime Allaha. Ja sam tada rekla: 'Allahov Poslaniče, ja sam pobjegla tebi sa svojom vjerom, pa me ne vraćaj nazad u Mekku, jer će me oni zlostavljati i mučiti, a ja nisam sigurna da mogu podnijeti njihovo zlostavljanje.' Na to mi je Poslanik ﷺ rekao: 'Allah ﷻ je poništio ugovor koji je vezan za žene, tako da mi nismo obavezni vratiti žene koje dođu u Medinu, već samo muškarce.' I proučio je ajete: *O vjernici, kada vam vjernice kao*

*muhadžirke dođu, ispitajte ih - a Allah dobro zna kakvo je vjerovanje njihovo - pa ako se uvjerite da su vjernice, onda ih ne vraćajte nevjernicima: one njima nisu dopuštene, niti su oni njima dopušteni; a njima podajte ono što su potrošili. A ako neka od žena vaših nevjernicima umakne, i ako vi poslije u borbu s njima stupite, onda onima čije su žene umakle - vjenčane darove koje su im dali namirite. I bojte se Allaha, u koga vjerujete!*¹ Nakon toga, Poslanik ﷺ je ispitao i provjerio Umm Kulsum i žene muslimanke koje su poslije nje učinile hidžru u Medinu. Prenosi Ibn Džerir od Ebu Nasra da je rekao: “Upitan je Abdullah ibn Abbas o tome kako je Muhammed ﷺ ispitao i provjerio žene, pa je odgovorio: ‘Poslanik ﷺ je svakoj od njih naredio da svoju hidžru potvrde sljedećom zakletvom: Tako mi Allaha, nisam učinila hidžru zbog mržnje prema mužu; tako mi Allaha, nisam učinila hidžru da bih mjesto stanovanja zamijenila boljim; tako mi Allaha, nisam učinila hidžru radi dunjaluka; tako mi Allaha, učinila sam hidžru iz ljubavi prema Allahu i Njegovom Poslaniku ﷺ.’”²

Majka velikana

U Medini je Umm Kulsum zauzela mjesto i ulogu koja joj i pripada među muslimankama, a Poslanik ﷺ je na razne načine iskazivao svoje poštovanje prema njoj i njenom iskrenom vjerovanju i dostojanstvenom stavu i držanju. Između ostalog, pozivao ju je da se priključi muslimanima kada bi išli u borbu i davao joj ulogu bolničarke koja je previjala ranjenike, oštrila im strelice i donosila vodu.³ Osim toga, Poslanik ﷺ se brinuo za nju i sugerirao joj čak i za koga će se udati. Naime, prenosi se da su Umm Kulsum prosili: Zubejr ibn Avvam, Zejd ibn Haris, Abdurahman ibn Avf i Amr ibn As, pa se ona savjetovala oko toga sa svojim bratom hazreti Osmanom, a on joj je rekao da pita Muhammeda ﷺ. Otišla je kod Poslanika ﷺ i upoznala ga sa svojim proscima, nakon čega joj je on rekao: “Udaj se za Zejda ibn Harisa, on je za tebe najbolji.” Umm Kulsum je poslušala Poslanikov ﷺ savjet i udala se za Zejda ﷺ, i sa njim rodila sina Zejda i kćerku Rukajju.

¹ Prijevod značenja Al-Mumtahina, 10.-11.

² *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 230.; *Zadu-l-Mead*, III tom, str. 300.

³ *Nevadir al-mahtutat*, I tom, str. 61.

Kada je Zejd poginuo u Bici na Mu'ti, oženio ju je Zubejr ibn Avvam i sa njim je rodila kćer Zejneb. Pošto je on bio pretjerano ljubomoran, ona nije mogla izdržati s njim u braku i zatražila je razvod, što je on i prihvatio. Nakon toga, udala se za Abdurahmana ibn Avfa i s njim rodila dva sina, Ibrahima i Humejda, a kada je Abdurrahman umro, udala se za Amra ibn Asa i sa njim je ostala do kraja života.¹ Tako su, na kraju, svi njeni prosci imali priliku da žive sa njom u braku, i da s tom plemenitom ashabijkom steknu potomstvo. Poznato je da su njena djeca i unuci bili vrsni alimi i da su znanjem koje su prenijeli zadužili cijeli islamski ummet. Dovoljno je spomenuti da je njen sin Humejd bio jedan od najvećih islamskih pravnika iz druge generacije, tj. iz generacije tabi'ina. Umm Kulsum je bila poznata i kao prenosilac hadisa, tako da su u svim poznatim vjerodostojnim hadiskim zbirkama, osim kod Ibn Madže, zabilježeni hadisi koje je prenijela Umm Kulsum, a prenijela je ukupno deset hadisa. Jedan od hadisa koji je prenijela Umm Kulsum je onaj koji od nje prenosi njen sin Humejd, a u kojem stoji da ga je majka obavijestila kako je ona čula Allahovog Poslanika ﷺ kada je rekao: "Nije lažov onaj ko slaže da bi pomirio ljude i ko govori dobro i druge navraća na dobro."²

Ono čime se može ponositi časna ashabijka Umm Kulsum, jeste i činjenica da je ona još u džahilijjetu znala čitati i pisati, što je za to vrijeme, kada još svjetla islama nije bilo na vidiku, u kojem su ženi uskraćivana sva prava, uistinu velika vrijednost i odlika. Ova čestita ashabijka, čiji je život bio u znaku odricanja i žrtve za islam, na ahiret je preselila u vrijeme hilafeta Alije ibn Ebu Taliba.

Neka je Allah nagradi za dobro koje je činila islamu i muslimanima i neka je uvede u Džennet sa onima za koje je u Kur'anu rekao: ***I oni prvi - uvijek prvi! Oni će Allahu bliski biti, u džennetskim baščama naslada.***³

¹ *Ansab al-Ešraf*, I tom, str. 471.; *Sijeru a'lamin-nubela'*, II tom, str. 277.

² *Sahih Muslim*, VIII tom, str. 28.

³ Prijevod značenja Al-Wāqi'a, 10.-12.

Havla bint Hakim

Žena koja je sebe poklonila Muhammedu ﷺ i vjernica čiji iman je Kur'an potvrdio: I žena vjernica koja sebe pokloni Poslaniku.

Ona je Havla, kći Hakima ibn Umejje es-Sullemija, supruga Osmana ibn Mazuna, a bila je poznata po nadimku Umm Šerik.¹ Njen suprug Osman ibn Maz'un pripadao je odabranoj skupini muhadžira, jedan od Allahovih evlija, koji je imao sreću da preseli na ahiret u vrijeme Muhammeda ﷺ i da mu on klanja dženazu. On je prvi musliman koji je je ukopan u Dženneti-l-bekiji'. Havla ﷺ je primila islam s prvom skupinom muslimana i muslimanki i njeno ime je zlatnim slovima upisano na ploči predvodnika i uzora islamskog Ummeta.

Poslanikova ﷺ služavka

Od trenutka kada je primila islam i osjetila slast imana, njeno srce, razum i pogled bili su osvijetljeni zrakama istine i bila je presretna zbog mogućnosti da boravi u kući Allahovog Poslanika ﷺ i da od njega uči islam. Služila je Poslanika ﷺ izvjesno vrijeme i dobro upoznala njegovu plemenitost i dobrotu. El-Humejdi u svome *Musnedu* spominje predaju od Omera ibn Abdulaziza da je rekao: "Čestita i pobožna je žena, Havla supruga Osmana ibn Mazuna."² Neke informacije i vijesti iz njenog života izazivaju divljenje, posebno kada je u pitanju njezina briga za Muhammeda ﷺ i neizmijerna želja da u njegovo srce unese radost i da ga uvijek vidi sretnog i nasmijanog. Bila je vrlo bliska s Poslanikovom ﷺ suprugom Hatidžom, i u njoj je vidjela oličenje čestitosti i dobročinstva. Kada je Hatidža preselila na bolji svijet, Havla je primijetila da je njena smrt ostavila snažan trag na Muhammeda ﷺ i da se u njegovo srce uselila tuga. Njeno srce nije moglo podnijeti da vidi Allahovog Poslanika ﷺ

¹ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 158.

² *Al-Isabe*, IV tom, str. 283.

zabrinutog i tužnog, pa je iskoristila priliku dok je bila u njegovoj kući i upitala ga: "Allahov Poslaniče, kao da se teška tuga nastanila u tvome srcu i kao da imaš veliku potrebu da je odagnaš?" Muhammed ﷺ odgovorio je: "Da, tako je, Hatidža je bila brižna majka i odgajateljica naše djece."¹ Havla je dobro poznavala psihologiju žene i pošto je vidjela da je Poslanik ﷺ usamljen nakon smrti voljene supruge Hatidže, jednom prilikom mu je prišla i ponizno i stidljivo ga upitala: "Allahov Poslaniče, ako želiš ja ću ti tražiti i zaprositi drugu ženu?" Odgovorio je: "Želim, učini to jer vi žene ste spretnije u tome od muškaraca."

Blagoslovljena prosidba

Postoje mnogobrojne vjerodostojne predaje koje govore o tome koga i na koji način je Havla isprosila Muhammedu ﷺ. U jednoj od tih predaja stoji da je nakon smrti plemenite i pobožne ashabijke, majke svih vjernika i supruge Muhammedove ﷺ, Hatidže, došla kod njega Havla bint Hakim i rekla mu: "Allahov Poslaniče, hoćeš li da te oženim?" On je upitao: "A koga?" Havla je odgovorila: "Ako želiš djevicu, znam za takvu, a ako želiš udovicu, također znam takvu." Poslanik ﷺ ponovo je upitao: "O kojoj djevici, a o kojoj udovici se radi?" Ona je odgovorila: "Što se tiče djevice, to je Aiša, kćerka tebi najdražeg čovjeka, Ebu Bekra, a što se tiče udovice, to je Sevda bint Zema, koja je povjerovala u tvoje poslanstvo i tvoj je iskreni sljedbenik." Tada joj je Poslanik ﷺ rekao: "Idi i spomeni im to." "Nakon toga", priča Havla, "otišla sam u Ebu Bekrovu kuću i zatekla samo njegovu suprugu Umm Rumman. Iskorsitila sam tu situaciju i rekla sam joj: "Šta misliš, o Umm Rumman, o hajru i beriĉetu koji je Allah podario tvojoj porodici?" Onda je ona upitala: "A o čemu se zapravo radi?" Rekla sam joj: "Allahov Poslanik ﷺ me poslao da mu prosim vašu Aišu." Umm Rumman je bila iznenađena tom viješću, pa mi je samo rekla: "Saĉekaj dok se Ebu Bekr vrati."

Nedugo zatim Ebu Bekr se vratio kući i ja sam mu rekla isto što i njegovoj supruzi. On je bio obradovan tom viješću i samo mi je rekao: "Odmah se vrati i reci Poslaniku ﷺ neka dođe u moju kuću." Ja sam otišla kod Muhammeda ﷺ i zajedno s njim se vratila u Ebu Bekrovu kuću u kojoj je Ebu Bekr vjenĉao svoju kćerku Aišu za Allahovog Poslanika ﷺ.

¹ *Nisaun mubešširatun bi-l-Dženneti*, I tom, str. 39.

Nakon izvjesnog vremena, ja sam otišla do Sevde bint Zema i rekla joj: “Šta misliš o hajru i beriċetu koji ti je Allah podario?” Iznenadena mojim pitanjem, ona je rekla: “A o kakvom hajru i beriċetu se radi?” odgovorila sam joj: “Poslao me Muhammed ﷺ da te prosim za njega.” Ona je sva ushićena uzviknula: “To je divno! Hajde molim te uđi kod moga oca i reci mu šta te je dovelo u našu kuću.” Ja sam ušla kod njezinog oca, koji je bio zašao u duboku starost, i obavijestila ga zbog čega sam došla. On je dao svoj pristanak i rekao da Muhammed ﷺ dođe kod njega. Nakon toga, Poslanik ﷺ je došao kod Sevdinog oca i on ju je udao za Muhammeda ﷺ.”¹

Prijateljica Muhammedovih ﷺ supruga

Havla je često posjećivala Poslanikove ﷺ supruge, a one su joj svaki put izražavale dobrodošlicu i posebnu počast. Jednom prilikom ih je posjetila i one su primijetile da je Havlina odjeća neuredna i pogužvana i da im je došla u vrlo depresivnom stanju. Zbog toga su je upitale: “Šta se to dešava s tobom Havla, tvoj muž je jedan od najbogatijih Kurejšija, pa zašto si ti u takvom stanju?” Stidljivo im je odgovorila: “Ja imam muža, ali on je zaboravio na moje pravo kod njega. Danima mi ne prilazi, danju posti, a noći provodi u ibadetu i dobrovoljnom namazu.” Kada je Poslanik ﷺ ušao u kuću, njegove supruge su mu ispričale Havlin slučaj i on je nakon toga sreo Osmana ibn Mazuna i rekao mu: “Osmane, zar ja tebi nisam uzor?!” Osman je, ne znajući zašto ga to Poslanik ﷺ pita, odgovorio: “Draži si mi od oca i majke, Allahov Poslaniċe, zašto me to pitaš?” Muhammed ﷺ ga upita: “Je li istina da ti danju stalno postiš, a noću stalno klanjaš?” “Jeste!”, odgovorio je. Tada mu je Poslanik ﷺ rekao: “Ne ċini to, tvoje oċi imaju pravo na san, tvoje tijelo ima pravo na odmor i tvoja supruga ima pravo kod tebe. Zato, od sada, klanjaj odreĊen broj rekata nafile, a zatim spavaj, nekoliko dana posti, pa onda nekoliko dana prekini post.” Nakon toga, Havla je ponovo došla u posjetu Poslanikovim suprugama, ali je ovaj put je njena odjeća bila uredna i ispeglana, a ona je bila vesela i nasmijana i izgledala je kao nevjesta poslije prve braċne noći.²

¹ *Tarih at-Taberi*, II tom, str. 211.; *Al-Bidaja wa an-nihaje*, II tom, str. 130.

² *At-Tabaqāt*, III tom, str. 395.; *Sijeru a'lam-in-nubela'*, I tom, str. 157.-158.

Teško je nabrojati sve vrline i vrijednosti koje je posjedovala Havla, a koje su je uzdigele na pijedestal prvakinja ovog Ummeta. Osim što je bila Poslanikova ﷺ sluškinja, ona je poznata i kao povjerljiv prenosilac hadisa, tako da će petnaest hadisa koje je prenijela ostati poznati i po njihovom prenosiocu, Havli kćeri Hakimovoj. Od nje su hadise prenosili Sad ibn Ebu Vekas, Sejjid ibn Musejheb i drugi, a njene predaje zabilježili su i u svoje zbirke hadisa uvrstili Imam Muslim, Et-Tirmizi, En-Nesai i Ibn Madže. Ni na polju džihada nije zaostajala za drugim ashabijkama, a između ostalih bitaka, poznato je da je ona učestvovala s Poslanikom ﷺ u osvajanju Hajbera.

Žena koja je sebe poklonila Poslaniku ﷺ

Havla bint Hakim jedna je od onih žena koje su sebe poklonile Muhammedu ﷺ. To potvrđuje predaja od Aiše, koja je rekla: “Žena koja je sebe poklonila Poslaniku ﷺ bila je Havla bint Hakim.” Slična predaja se prenosi i od Urve ibn Zubejra koji je rekao: “Mi smo svojevremeno pričali o tome da je Havla, žena koja je sebe poklonila Poslaniku ﷺ.” O tom i sličnim slučajevima, Abdullah ibn Abbas je kazao: “S Poslanikom nije živjela nijedna žena koja je sebe poklonila njemu.” To znači da Muhammed ﷺ nije prihvatio takvu ponudu ni od jedne žene, iako je to bilo dozvoljeno isključivo njemu. To je bila Havla bint Hakim, Umm Šerik, plemenita ashabijka koja je život posvetila islamu i sa kojom je Muhammed ﷺ bio zadovoljan dok je bila živa na dunjaluku.

Njeno spominjanje u Kur'anu i Poslanikovo zadovoljstvo njome, dovoljna su garancija da je Havla nastanila džennetske perivoje i da je zaslužila Allahovo zadovoljstvo.

Durra bint Ebu Leheb

Rekao je Muhammed ﷺ Durri bint Ebu Leheb: "Ti si od mene, a ja sam od tebe. Allah se srdi na onoga ko tebe rasrdi."

Na samome početku, islamska *da'va* je u Mekki dala svoje rezultate, a oni koji su prihvatili Allahovu vjeru brzo su se oslobodili džahilijetskih navika i prihvatili islamski način života koji je u potpunosti ovladao njihovim dušama, putem kojeg su se prvi muslimani na čelu sa Allahovim Poslanikom ﷺ pripremali da povedu čovječanstvo ka istinskoj sreći i uspjehu na oba svijeta. Tajno pozivanje u islam trajalo je tri godine, a onda je melek Džibril došao Poslaniku ﷺ s Objavom i naredbom od Allaha da počne sa javnim pozivanjem u islam, jer je on "jasni opominjač". Abdullah ibn Abbas prenosi da je Poslanik ﷺ nakon što je objavljen ajet: ***I opominji rodbinu Svoju najbližu***¹, izašao na brdo Safu i dozivao: "O potomci Fihra, o potomci Adija", dok se nisu okupili na brdu da čuju zašto ih je njihov rođak pozvao. Među onima koji su došli na Safu bio je i njegov amidža Ebu Leheb, a nakon toga Poslanik ﷺ im je rekao: "Ako bih vam rekao da se iza ovoga brda krije vojska koja vas želi napasti, da li biste mi vjerovali?" Odgovorili su: "Da, jer tebi laž nije svojstvena." Onda je Poslanik ﷺ rekao: "Ja sam vam uistinu opominjač pred Sudnji dan." Na to je Ebu Leheb rekao: "Proklet ti bio ostatak dana, zar si nas zbog toga zvao?!" Nakon toga je Allah ﷻ objavio: ***Proklet neka je Ebu Leheb.***²

Prije nego što se upoznamo s junakinjom naše priče, Durrom bint Ebu Leheb, da se ukratko prisjetimo biografije njenog oca, kolovođe nevjerstva i jednog od najvećih Poslanikovih ﷺ neprijatelja. On je bio Poslanikov ﷺ amidža, a pravo ime mu je bilo Abduluzza ibn Abdulmuttalib ibn Hašim. Nadimak Ebu Leheb dobio je zbog svog svijetlog izgleda lica. Mnogo je uznemiravao Poslanika ﷺ i koristio svaku priliku da mu zlo nanese i da ga povrijedi. Ahmed ibn Hanbel je

¹ Prijevod značenja Aš-Šu'arā, 214.

² Hadis bilježe Buharija i Muslim.

zabilježio predaju od Ebu Zenada koji je rekao: "Čovjek koji se zvao Rebia ibn Abad iz porodice Benu Dejl, koji je bio nevjernik, pa je primio islam, obavijestio me je sljedeće: 'Vidio sam Allahovog Poslanika u vrijeme džahilijjeta na tržnici Zu-l-Medžaz kako govori: O ljudi, recite *La ilahe illallah* bit ćete spašeni. I dok su mu ljudi prilazili i okupljali se oko njega, iza njega je išao čovjek svijetlog lica, imao je dva uvojka na glavi i govorio je: - On je lažov, i u stopu je pratio Poslanika ﷺ. Upitao sam neke ljude ko je taj čovjek, a oni su mi rekli da je to Poslanikov ﷺ, amidža Ebu Leheb.'"¹ Ebu Leheb se na tome nije zaustavio, on je, kada bi ga Muhammed ﷺ pozivao u islam, govorio: "Ako je istina ono što moj bratić govori, ja ću se na Sudnjem danu iskupiti od kazne svojim imetkom i djecom." Ništa manji neprijatelj islama i splotkaroš nije bila ni njegova supruga, koja se zvala Erva bint Harb, sestra Ebu Sufjanova, poznata po nadimku Umm Džemil. Ona je postavljala trnje na put kojim je trebao proći Muhammed ﷺ i svoj imetak je trošila da bi odvrćala od islama, pa ju je Allah nazvao Nosačica drva. Ona i njen muž prizivali su nesreću na Poslanika ﷺ, pa je Allah o njima dvoma objavio suru El-Mesed i najavio im bolnu kaznu na ahiretu. Ebu Leheb je doživio poniženje i na ovome svijetu, umro je ponižavajućom smrću i njegovo tijelo se toliko bilo usmrđilo da mu ni njegovi najbliži nisu mogli prići. Odnijeli su ga izvan Mekke i zatrпали ga kamenjem uz neku zidinu.

Dragulj islama iz porodice nevjerstva

U takvoj porodici rodila se i odrastala Durra bint Ebu Leheb, kćerka Ebu Lehebova. Svojim očima je gledala sve spletke i svo zlo koje je njen otac činio Muhammedu ﷺ. Njena čista duša i njen razum nisu mogli prihvatiti to što je njen otac radio. I bez obzira na silni pritisak na islam i muslimane i stravična mučenja koja su im priredili nevjernici, islam je našao put do čistog srca mlade Durre, ona ga je svim srcem prihvatila i pridružila se malobrojnoj skupini muslimana potpuno spremna da podnese sva iskušenja na Allahovom putu. Tako je Allah ﷻ dao da iz najpoznatije nevjerničke porodice nikne najljepše sjeme islama, jer On je Onaj Koji iz neživog stvara živo. Bila je među onima koji su prvi učinili hidžru u Medinu i tako zaslužila neizmjernu Allahovu nagradu za svoju žrtvu na Allahovom putu. Zbog svog odlučnog stava i postojanosti u vjeri

¹ Tefsir od Ibn Kesira

i odolijevanju svim iskušenjima, postala je divan primjer svim muslimanima i muslimankama do Sudnjega dana. Durra bint Ebu Leheb bila je udata za Harisa ibn Nevfela s kojim je rodila sinove Ukba, Velida i Ebu Muslima. Njen muž je poginuo na Bedru u redovima nevjernika, a nakon toga ona se udala za poznatog ashaba Dihjeta el-Kelbija.

U Medini je Durra bint Ebu Leheb doživjela istinski preporod i potpuno se posvetila islamu, međutim osjećala se jako potištenom i uvrijeđenom zbog toga što su neke muslimanke Medine s podozrenjem gledale na nju zbog njenog oca Ebu Leheba. Kada je Poslanik ﷺ čuo za to, on je taj problem riješio na efektan način i svima dao do znanja kakvo mjesto kod njega ima njegova amidžična Durra. Naime, u predaji o tom slučaju stoji da je kćerka Ebu Lehebova, Durra bint Ebu Leheb, kada je učinila hidžru u Medinu, odsjela u kući Rafia ibn Mualla el-Ensarija, pa su joj neke od žena iz te porodice govorile: "Ti si, znači, kćerka Ebu Lehebova o kojem je Allah ﷻ objavio: ***Neka propadne Ebu Leheb, i propao je! Neće mu biti od koristi blago njegovo, a ni ono što je stekao***¹, mi smatramo da tebi tvoja hidžra neće ništa koristiti." Durri je to teško palo i otišla se požaliti Poslaniku ﷺ, a on se, kada je čuo šta neke žene pričaju, naljutio i rekao Durri da obavezno dođe u mesdžid na podne-namaz. Nakon što je klanjao namaz, Poslanik ﷺ se popeo na minberu i rekao: "O ljudi, šta je sa onima koji me vrijeđaju time što vrijeđaju moju rodbinu, a tako mi Allaha, moj šefa'at i moje zauzimanje će dostići moju rodbinu." Zatim se okrenuo prema Durri i pred svima joj rekao: "Allah se srdi na onoga ko tebe rasrdi."²

Pjesnikinja i prenosilac hadisa

Durra bint Ebu Leheb je mnogo vremena provodila sa Poslanikovom porodicom, a posebno sa Aišom od čijeg se znanja i fikha mnogo okoristila. Ona se čak natjecala sa Aišom u činjenju hizmeta Poslaniku ﷺ. Jedna od tih posjeta Durri je bila posebno draga, a ona sama je objasnila i zašto. Durra priča: "Bila sam kod Aiše kada je došao Allahov Poslanik ﷺ i rekao: 'Donesite mi posudu s vodom da abdestim.' Nas dvije smo istovremeno ustale i krenule prema posudi s vodom, ali sam ja bila brža

¹ Prijevod značenja Al-Masad, 1.-2.

² *Derru-s-Sahabeti*, str. 542.

od Aiše, uzela sam posudu, prišla sam Poslaniku ﷺ i sipala vodu dok se on abdestio. U jednom trenutku, on je podigao svoj pogled prema meni i rekao: 'Ti si od mene, a ja sam od tebe.'"¹

Ova plemenita ashabijka bila je poznata kao nadarena pjesnikinja još iz vremena džahilijjeta i njeni stihovi i pjesme o plemenskim ratovima i sukobima, o junaštvu, plemenitosti i darežljivosti nekih ljudi, bili su vrlo popularni u narodu i ostali su zapamćeni i usmenom predajom prenešeni do naših dana. Osim toga, ona je slovila i kao prenosilac hadisa, i u hadiskim zbirkama zabilježena su tri hadisa koje prenosi Durra bint Ebu Leheb. Jedan od tih hadisa je i predaja u kojoj stoji da je ona rekla: "Dok je Poslanik ﷺ bio na minberu, ustao je neki čovjek i upitao: 'Allahov Poslaniče, koji čovjek je najbolji?' Odgovorio je: 'Najbolji čovjek je onaj koji najviše uči Kur'an, koji je najbogobojazniji, koji najviše naređuje dobro i zabranjuje zlo i koji najviše održava rodbinske veze.'"² Kao i predaja: "Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: 'Ne uznemiravaju se živi zbog mrtvih.'"³

Durra bint Ebu Leheb je umrla dvadesete godine po Hidžri, u vrijeme hilafeta Omera رضي الله عنه. Neka joj Allah oprostí grijehe i uvede je u Džennet s onim koji je za nju rekao: "Ti si od mene, a ja sam od tebe."

¹ Ibid., str. 543. hadis bilježi Imam Ahmed s vjerodostojnim lancem prenosilaca.

² Hadis bilježi Imam Ahmed u *Musnedu*, VI tom, str. 432.

³ *Al-Istiab*, IV tom, str. 291.

Umm Halid bint Halid

Muhammed ﷺ je dobio na poklon košulju sa crvenim svilenim porubom, pa je upitao: "Ko hoće da mu dam ovu košulju?" Svi su šutili, a onda je Poslanik ﷺ rekao: "Pozovite mi Umm Halid!" Nakon što su doveli djevojčicu, Muhammed ﷺ joj je svojim mubarek rukama obukao košulju i proučio dovu: "Dugo godina je nosila i ljepšom je zamijenila." (Buharija)

Bila je plemenita i poznata ashabijka, Kurejševićka i Mekkelijka, a zvala se jednostavno, Ema. Da li ste do sada poznavali ashabijku sa takvim imenom? Ako niste, onda je vrijeme da je upoznate.

Blagoslovljeno rođenje

Ona je Umm Halid, kćer Halida ibn Seida ibn el-Asa. Pravo ime joj je Ema, ali je u povijesti islama ostala upamćena po svom nadimku, Umm Halid.¹ Njen otac je plemeniti ashab koji je među prvima primio islam i mnoge pretekao u dobrim djelima, Halid ibn Seid ibn el-As, bio je sa onim muslimanima koji su učinili prvu hidžru u Abesiniju, a zatim u Medinu, velikan islamskog Ummeta koji je život na dunjaluku okončao šehadetom na Allahovom putu. Njena majka, Umejma, kćer Halefa el-Huzaija, bila je također ashabijka i jedna od onih žena muslimanki koja je pretekla druge žene i muškarce u primanju islama. Amidža joj je bio Amr ibn Seid ibn el-As, ashab koji je bio trostruki muhadžir, dva puta u Abesiniju i jednom u Medinu, i šehid sa Jermuka. A što se pak tiče njenoga muža, on je jedan od deseterice kojima je Džennet obećan dok su još hodali prašnjavim stazama dunjalučkim, slavni mudžahid i Poslanikov ﷺ pomagač i pomoćnik, Zubejr ibn Avvam, a njena svekrva bila je slavna i ponosna ashabijka, Safijja, kćer Abdulmuttaliba, tetka Allahovog Poslanika ﷺ.

Umm Halid je rođena u Abesiniji i svoje oči je prvi put na dunjaluku otvorila kao muslimanka, jer je rođena u krilu roditelja muslimana koji su učinili hidžru u Abesiniju.

¹ *Usud al-gabe*, V tom, str. 401.; *Sijeru a'lamin-nubela*, III tom, str. 470.

Rastanak i susret

Umm Halid je pričala da je ona boravila u Abesiniji više od deset godina, a nakon toga se vratila u Medinu s ostalim muhadžirima kojima je kralj Abesinije dao dvije lađe za povratak. Prije rastanka i odlaska iz Abesinije, kralj Nedžaši je izašao da ih isprati i da po njima poselami Muhammeda ﷺ. Sjećajući se tog događaja, Umm Halid je pričala: “Čula sam abesinskog kralja Nedžašija, onoga dana kada smo se ukrcavali na lađe, kako govori: ‘Molim vas, svi prenesite moje selame Allahovom Poslaniku ﷺ!’ Kada smo se sreli sa Muhammedom ﷺ i ja sam bila jedna od onih koji su mu prenijeli selame od Nedžašija.”¹ Muhadžiri iz Abesinije sreli su se s Poslanikom ﷺ na Hajberu, sedme godine po Hidžri i tom prilikom on je i njima podijelio dio ratnog plijena sa Hajbera, a nakon toga su se svi zajedno vratili u Medinu. Od dana kada se Umm Halid vratila i nastanila u Medini, ona je zajedno s ostalim ashabijkama, svoj život posvetila islamu i radu za islam.

Pozovite mi Umm Halid!

Ova ashabijka je od početka imala posebno mjesto kod Poslanika ﷺ, prije svega zbog njenih roditelja koji su bili bliski i dragi Muhammedu ﷺ. Svoju pažnju prema Umm Halid, Poslanik ﷺ je iskazivao na razne načine, a često je to bilo u vidu poklona ili hedijske. O tome svjedoči i predaja koju prenosi upravo Umm Halid, u kojoj stoji: “Muhammed ﷺ je dobio na poklon košulju s crnim svilenim porubom, pa je upitao: ‘Ko hoće da mi dam ovu košulju?’ Svi su šutjeli, a onda je Poslanik ﷺ rekao: ‘Pozovite mi Umm Halid!’ Došla sam kod Muhammeda ﷺ i on mi je svojim mubarek rukama obukao košulju i proučio dovu: ‘Dugo godina je nosila i ljepšom je zamijenila’, to je ponovio dva ili tri puta. Zatim se zagledao u crveni porub i rekao: ‘Ovo je lijepo, Umm Halid!’, pokazujući svojim prstom u porub.”² Es-Suhejli spominje da je Umm Halid znala abesinski jezik, jer je u Abesiniji rođena i tamo je provela rano djetinjstvo. A što se hedijske tiče, ona ju je čuvala cijeli život, ponosila se njome i nijedna žena nije došla u njenu kuću, a da joj je nije pokazala.

¹ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 234.; *Al-Isabe*, IV tom, str. 232.

² *Sahih Buhari*, poglavlje o odjeći, X tom, str. 236.-256.

Sretna i počastvovana žena

Ono što je zabilježeno o njenom životu u knjigama povijesti prve generacije muslimana, svjedoči da je Umm Halid bila sretna žena i da joj je Allah ﷻ ukazao počast i podario neizmjerne blagodati. Jedna od tih blagodati je svakako udaja za Zubejra ibn Avvama s kojim je rodila dva sina, Amra i Halida.¹ Osim toga, ona je imala čast da se svrsta u red prenosilaca hadisa Muhammeda ﷺ, a zapamtila je i prenijela od njega sedam hadisa. Hadise koje je prenijela ashabijka Ema, tj. Umm Halid, u svoje zbirke uvrstili su Imam Buharija, Ebu Davud i En-Nesai. Jedna od predaja koju je zabilježio Buharija je ona o dženazi u kojoj stoji da je Musa ibn Ukbe rekao: “Čuo sam Umm Halid kada je kazala: ‘Čula sam Allahovog Poslanika ﷺ kako se utječe Allahu od kaburskog azaba (kazne).’”

Predaje koje prenosi Umm Halid su zlata vrijedne, jer to nisu samo hadisi već i vrlo važni podaci i momenti iz života ashaba, a posebno one predaje u kojima ona opisuje boravak muslimana u Abesiniji, kao što je predaja: “Moj otac je peti primio islam, zatim je učinio hidžru u Abesiniju u kojoj je boravio više od deset godina, i ja sam tamo rođena.”² Zatim, predaja u kojoj ona kaže: “Moj otac je prvi koji je napisao riječ *bismillahi-r-rahmani-r-rahim*.” Kao i druga predaja o njenom ocu u kojoj stoji: “Jedne noći, pred samu pojavu Muhammeda ﷺ kao poslanika, moj otac, Halid ibn Seid sanjao je čudan san koji nam je kasnije pričao. Rekao nam je: ‘U snu sam vidio kako su Mekku obavili gusti oblaci tmine tako da čovjek prst pred okom nije mogao vidjeti. To je potrajalo nekoliko trenutaka, kada se odjednom pojavila jaka svjetlost iz pravca izvora zemzem, zatim se digla prema nebu i onda se ponovo spustila na zemlju i obasjala Kabu, a onda i cijelu Mekku. Nakon toga je krenula prema Jesribu (Medini) i obasjala Jesrib toliko da sam ja u snu vidio još nedozrele datule na stablima medinskih palmi. Tada sam se probudio i ispričao san svom bratu Amru ibn Seidu, koji je bio vrlo razborit i mudar čovjek. Nakon što sam mu ispričao svoj san, on mi je rekao: ‘Dragi brate, to je događaj koji će se desiti u porodici Abdulmuttalib, zar ne vidiš da je

¹ Imam Zehebi je, spominjući Zubejra, u svom djelu *Sijeru a'lamin-nubela*, rekao: “Zubejr ibn Avvam je ženio nekoliko žena: Esmu bint Ebu Bekr, Atiku, sestru Seida ibn Zejda, Umm Halid i Umm Musab el-Kelbi.”

² *Tehzib at-tehzib*, XII tom, str. 400.

ta svjetlost izašla iz bunara koji je iskopao njihov otac.?!' Kada je Muhammed ﷺ počeo pozivati u islam, moj otac je otišao kod njega i ispričao mu svoj san, a Poslanik ﷺ mu je rekao: 'Halide, tako mi Allaha, ja sam ta svjetlost, ja sam Allahov poslanik', i moj otac je tada primio islam."¹ A o svome amidži, Amru ibn Sadu, Umm Halid je prenijela sljedeću predaju: "Moj Amidža, Amr ibn Sad, učinio je hidžru u Abesiniju dvije godine nakon moga oca i ostao je tamo sve do našeg zajedničkog povratka u Medinu. Sa Poslanikom ﷺ je učestvovao u oslobađanju Mekke, u Bici na Hunejnu, u osvajanju Taifa i u Bici na Tebuku. Kada su muslimani krenuli u osvajanje Šama, tj. Bizantije, on je bio u toj vojsci i poginuo je kao šehid prilikom osvajanja grada Edžnadina."²

Primljena Poslanikova ﷺ dova

Dova koju je Muhammed ﷺ proučio za Umm Halid, prilikom oblačenja košulje, bila je uslišana i Umm Halid je živjela jako dugo, tako da Imam Buharija za nju kaže: "Nijedna ashabijka nije živjela dugo kao ona."³ A Imam Zehebi je rekao: "Ja mislim da je ona bila ashabijka koja je posljednja umrla, jer je živjela i u vrijeme ashaba Sehl ibn Sada ؓ."⁴ Neka se Allah smiluje plemenitoj ashabijki, Umm Halid, kćeri Halidovoj i neka je odjene džennetskim brokatom i svilom, i neka joj dunjalučku odjeću zamijeni ljepšom u Džennetu. Amin!

¹ *Sijeru a 'lamin-nubela'*, II tom, str. 260.; *Al-Isabe*, I tom, str. 406.; *Tarih al-islam*, III tom, str. 91.

² *At-Tabaqāt*, IV tom, str. 101.

³ *Tehzib at-tehzib*, XII tom, str. 400.

⁴ Rekao je Ibn Sad u djelu *At-Tabaqāt*: "Sehl ibn Sad je ashab koji je posljednji umro i oko toga nema razilaženja među učenjacima. Živio je 100 godina, a umro je 91. godine po Hidžri."

Umihana bint Ebu Talib

*Divan li je umak sirće, o Umihana, i znaj da neće osiromašiti kuća
u kojoj ima sirćeta. (Hadis)*

Govoreći o ashabijki Umihani, imam Zehebi je rekao: "Plemenita i ugledna žena, Umihana, kćerka Poslanikovog ﷺ amidže, Ebu Taliba ibn Abdulmenafa ibn Abdulmuttaliba ibn Hašima el-Hašimi el-Mekki."¹ Njena majka je vrlo ashabijka Fatima bint Esed, poznata muhadžirka koja je rodila svu Ebu Talibovu djecu: Aliju, Džafera, Akila, Taliba i Umihanu, i za razliku od njihovog oca, svi su bili muslimani.² Njeno pravo ime je Fahita i to je ono što je poznato među historičarima, a ima i onih koji kažu da se on zapravo zvala Hind. Međutim, svi se slažu da nijedna ashabijka nije imala nadimak Umihana osim nje.

Među Kurejševičkim ženama slovila je kao žena sa stavom, dostojanstvena i izvanrednog ahlaka. Od svoga oca, Ebu Taliba, naslijedila je rječitost i pjesnički dar, a od majke Fatime bint Esed, osobine lijepog ahlaka koje su je učinile prvakinjom islamskog Ummeta. Njen muž je bio Hubejre ibn Amr el-Mahzumi, istaknuti arapski pjesnik, i s njim je rodila Amra, Džada, Hania i Jusufa. Dolaskom islama njen muž nije promijenio vjeru i ostao je idolopoklonik do svoje smrti, a Umihana je primila islam tek onda kada je Muhammed ﷺ osvojio Mekku. No, i pored toga, ona nikada nije stala na stranu idolopoklonika u borbi protiv Muhammeda ﷺ, niti mu se na bilo koji način suprotstavljala. Naprotiv, ona je Poslanika ﷺ izuzetno cijnila i poštivala i dok nije bila muslimanka.

Najsretniji dan u životu Umihane

Na dan *Fetha*, otvaranja, oslobađanja ili osvajanja Mekke, srce Umihane se širom otvorilo za islam i ona je te nezaboravne, osme godine po Hidžri, obznanila svoje primanje islama. A o velikom osvajanju Mekke poznati islamski učenjak, Ibn Kajjim, napisao je vrlo inspirativne

¹ *Sijeru a'lamin-nubela*, II tom, str. 311.-312.

² *Al-Mearif*, str. 120.

rečenice: "To je bilo veličanstveno osvajanje putem kojeg je Allah ﷻ uzvisio Svoju vjeru, Svoga Poslanika ﷺ i Svoju vojsku koja je sveti grad Mekku očistila i oslobodila iz ruku nevjernika i idolopoklonika. To je osvajanje kojem su se obradovali stanovnici nebesa i nakon kojeg su ljudi u skupinama ulazili u Allahovu vjeru, a zemlja zasjala blagoslovljenim svjetlom islama."¹ Kada je Poslanik ﷺ pobjedonosno ušao u Mekku, obratio se Mekelijama riječima: "O skupino Kurejšija, šta mislite šta ću s vama učiniti?" Odgovorili su: "Od tebe očekujemo samo dobro, jer ti si plemeniti brat i sin našeg plemenitog brata." Tada im je on rekao: "Ja ću vam reći isto ono što je nekada Jusuf ﷺ rekao svojoj braći: 'Ja vas danas neću koriti', zato idite, vi ste slobodni." Toga dana, junakinja naše priče, Umihana, bila je počašćena kao nijedna druga žena. Naime, Poslanik ﷺ je nakon tog govora ušao u kuću Umihane, abdestio i klanjao namaz pobjede i namaz zahvale Allahu ﷻ, a koji se sastojao od osam rekata. O tom Poslanikovom ﷺ namazu Umihana je rekla: "Nisam nikada vidjela da je Poslanik ﷺ brže klanjao namaz od tog namaza, ali je i pored toga upotpunjavao ruku i sedždu."² Taj namaz je poznat kao *salatu-l-feth* - namaz pobjede i muslimanske vojskovođe su, kada bi osvojili neko utvrđenje, klanjali *salatu-l-feth* slijedeći sunnet Muhammeda ﷺ, a historičari su zabilježili da je Halid ibn Velid, nakon što je osvojio Hiru, također klanjao osam rekata namaza.

Muhammed ﷺ je često navraćao u kuću Umihane, a ona mu je s najvećim zadovoljstvom pripremala hranu i činila hizmet nadajući se za to Allahovoj nagradi. Jedanput je Poslanik ﷺ ušao kod nje i upitao je: "Ima li kod tebe nešto za jelo?" Odgovorila je: "Allahov Poslaniče, trenutno nemam ništa, osim jednog komadića kruha koji nije frišak, pa se stidim da ti to iznesem." On joj je rekao: "Donesi taj kruh", a onda ga je stavio u vodu koju je prethodno posolio i upitao: "Imaš li neki začim?" Umihana je odgovorila: "Nemam, Allahov Poslaniče, osim malo sirćeta." Naredio joj je da donese sirće, a zatim je uzeo hljeb i umakao ga u sirće i jeo. Nakon jela proučio je dovu i rekao: "Divan li je umak sirće, o Umihana, i znaj da neće osiromašiti kuća u kojoj ima sirćeta."

¹ *Zadu-l-Mead*, III tom, str. 394.

² Hadis bilježe Buharija, Muslim, Tirmizi i Ebu Davud.

Mi garantiramo sigurnost onome koga ti zaštitíš

U predislamsko doba žena je mogla zaštititi muškarca ili ga osloboditi od ropstva i njenu zaštitu i garanciju su prihvatale plemenske vođe. Islam je to pravo sačuvao i još više ga učvrstio tako da je muslimanka mogla uzeti u zaštitu koga je god htjela i to joj niko nije mogao osporiti. Poznato je da je Poslanikova ﷺ kćerka, Zejneb, uzela u zaštitu svog muža Ebu-l-Asa ibn Rebiu koji je bio zarobljen na Bedru kao idolopoklonik, a onda je na njeno insistiranje oslobođen bez ikakvog otkupa. To pravo iskoristila je i Umihana koja je garantirala sigurnost dvojici idolopoklonika i bliskih rođaka svoga muža iz plemena Mahzum. Nakon toga, kod nje je došao njen brat Alija ﷺ, i kada je ugledao dvojicu idolopoklonika, rekao je: "Tako mi Allaha, ja ću ih sada ubiti." Strahujući za njihov život, ona ih je zaključala, a zatim je otišla kod Poslanika ﷺ i rekla mu da je uzela pod zaštitu dvojicu muževljevih rođaka i da ih njen brat Alija ﷺ želi ubiti. Tada joj je Poslanik ﷺ rekao: "O Umihana, mi ćemo zaštititi onoga koga ti uzmeš u zaštitu i garantirati sigurnost onome kome se ti dala garanciju. Alija ih ni slučajno ne smije ubiti."¹ Na osnovu toga ashabi su shvatili da Umihana ima posebno mjesto kod Poslanika ﷺ i da uživa njegovo poštovanje i povjerenje, pa su se i oni prema njoj tako odnosili. Nakon osvajanja Mekke, Umihanin muž Hubejre pobjegao je iz Mekke u pokrajinu Nedžran u Jemenu i svoj bijeg je u stihovima opisao:

*Voljena moja, tako mi života tvoga,
nisam pobjegao od Muhammeda i društva njegovoga
zato što sam kukavica i što se bojim poginuti,
već zato što je bilo besmisleno sablju ili strelu potezati.
I kad sam shvatio da sam u stanju jadnom,
vratio sam se kao što se lavica vrati mladunčetu gladnom.²*

Kada je Hubejr čuo da je Umihana primila islam, on ju je u svojim stihovima žestoko proklinjao:

¹ *Al-Megazi*, II tom, str. 829.

² *Usud al-gabe*, V tom, str. 624.

*Ako si odlučila da slijediš Muhammedovu vjeru
i na taj način prema meni iskazala svoju nevjeru,
dabogda zauvijek ostala bez sreće,
i našla se tamo gdje ti niko pomoć neće.¹*

Taj jadnik nije znao da je zapravo nesreću na sebe prizivao i ona ga je pratila na dunjaluku i pratit će ga na ahiretu, jer je živio i umro kao nevjernik.

Na mi'radž iz Umihanine kuće

Umihana je prenijela četrdeset šest hadisa i oni su zabilježeni u svih šest vjerodostojnih zbirki hadisa. Od nje su hadise prenosili njeni sinovi Džad i Jahja, zatim unuk Harun i veliki broj tabi'ina i drugih učenjaka među kojima su: Abdurrahman ibn Ebu Lejla, Ata ibn Ebu Rebbah, Urve ibn Zubejr i drugi. Jedna od tih predaja je i ona u kojoj stoji: "Upitala sam Allahovog Poslanika ﷺ o značenju kur'anskih riječi koje se odnose na Lutov الوطى narod: ***I na skupovima svojim najodvratnije stvari činite***², a on mi je odgovorio: "To znači da su prolaznike gađali kamenjem i ismijavali ih."³ Opisujući Muhammeda ﷺ, Umihana je u jednoj predaji kazala: "Kada je Allahov Poslanik ﷺ pobjedonosno ušao u Mekku, kosa mu je bila spletena u četiri pletenice." Ova plemenita ashabijka i Poslanikova ﷺ amidžična, bila je odlikovana i počašćena time što je Poslanik ﷺ na svoje noćno putovanje u nebeske sfere *El-Isra'*, krenuo iz njezine kuće. O tom velikom događaju Umihana priča: "Poslanik ﷺ je krenuo na *isra'* i *mi'radž* iz naše kuće. Naime, on je te noći, nakon što je klanjao jacijski namaz, legao da spava, a ja sam ga probudila na sabah-namaz, te je ustao i klanjao a onda rekao: 'O Umihana, bio sam noćas u Bejtu-l-Makdisu i u njemu klanjao namaz, a zatim sam se vratio i evo klanjao sabah-namaz sa vama.' Ja sam mu rekla: 'Ne pričaj nikome o tome, jer će te ljudi u laž ugoniti.' Odgovorio je: 'Tako mi Allaha, pričat ću im o tome.' Tako je i bilo, obavijestio je

¹ Ibid.

² Prijevod značenja Al-'Ankebut, 29.

³ *Tefsir* Ibn Kesir, III tom, str. 35.

ljude šta mu se dogodilo, a oni su se čudili tome.”¹ Iako tada nije bila primila islam, ona je u toku noći slušala kako Poslanik ﷺ uči Kur'an kod Kabe.² Opisujući njen izvanredni ahlak i nadasve lijepo ponašanje prema Muhammedu ﷺ, Ibn Abbas je rekao: “Poslanik ﷺ je zaprosio Umihanu, a ona mu je rekla: ‘Ja sam žena koja ima mnogo djece i ne želim da te moja djeca na bilo koji način uznemiravaju’, i on je odustao od prosidbe. Tada je rekao: ‘Najbolje žene, koje su ikada hodale zemljom, jesu žene iz plemena Kurejš, one su pune samilosti prema djeci.’”³ Što se pak tiče džihada, poznato je da je Umihana učestvovala u osvajanju Hajbera sa Poslanikom ﷺ, i tom prilikom on joj je dao četrdeset tovara na ime ratnog plijena.⁴

Allah je ovoj čestitoj ashabijki podario dug život da uradi što više dobrih djela i da nadoknadi ono što je propustila, što je ona i učinila, jer sav svoj život i imetak potrošila je na Allahovom putu. Pedesete godine po Hidžri ona je preselila na bolji svijet i vratila se svome Gospodaru da je On nagradi iz Svoga obilja za njen hizmet Poslaniku ﷺ, islamu i muslimanima.

¹ *Zadu-l-mead*, III tom, str. 304.

² *Delailun-nubuwweti li Bejheki*, VI tom, str. 257.

³ *Al-bidaya wa an-nihaya*, V tom, str. 262.

⁴ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 47.

Hind bint Utbe

Allah vam podario berićet u vašem stadu i uvećao njegov broj.

(Hadis)

Dvadeset godina njeno srce nije se željelo smiriti na Istini koju je Allah objavio. Dvadeset godina provela je u neprijateljstvu prema Allahovom Poslaniku ﷺ, prema islamu i muslimanima i za sve te godine, nijednog trenutka to neprijateljstvo nije jenjavalo. Nije žalila ni srebra ni zlata, ni sve bogatstvo koje je posjedovala da bi ga potrošila u borbi protiv islama i vjerovatno ne postoji žena koja je sa tolikim žarom stala na branik nevjerstva kao ona. Koliki je protivnik islama bila svjedoči i to da je Muhammed ﷺ u jednom trenutku bio dozvolio njeno ubistvo. Međutim, ona se na kraju ukrcala u lađu spasa onoga dana kada je došla istina, a nestalo laži, kada je idolopoklonstvo u zaborav palo i kada su lažna božanstva zbog kojih je obmanuta bila, u prah pretvorena.

Dugogodišnje neprijateljstvo prema islamu

Ona je Hind bint Utbe ibn Rebia ibn Abduššems el-Abšemi el-Kureši,¹ jedna od arapskih žena koja je bila poznata i ugledna prije i nakon primanja islama. Bila je udata za Fakiha ibn Mugiru el-Mahzumija, ali je zbog njegovog lošeg ahlaka bila primorana na razvod braka. Nakon toga udala se za Ebu Sufjana ibn Harba i rodila mu sina Muaviju, Poslanikovog ﷺ pisara Objave i slavnog emevijskog halifu. Bila je dostojanstvenog držanja, vrlo inteligentna i rječita. Imam Zehebi je za nju rekao: "Hind je jedna od najljepših i najinteligentnijih žena iz plemena Kurejš."² Osim toga bila je poznata pjesnikinja čiji je pjesnički dar posebno došao do izražaja u njenim pjesmama tugaljkama u kojima je oplakivala smrt svoga oca, brata i amidže koji su kao nevjernici poginuli na Bedru. Međutim, bez obzira na njeno neprijateljstvo prema islamu,

¹ *Al-Istiab*, IV tom, str. 409.

² *Tarih al-islam*, III tom, str. 298.

Hind je bila izuzetno moralna i karakterna žena. To je posebno došlo do izražaja onda kada je Poslanikova kćerka, Zejneb odlučila učiniti hidžru u Medinu. Naime, kada je Hind za to čula, ona se u toku noći iskrala iz svoje kuće i otišla do Zejnebe da joj ponudi svoju pomoć. Između ostalog, rekla joj je: "Čula sam da si odlučila putovati za Medinu, je li to istina?" Zejneb je šutjela, jer se bojala da Hind tu vijest ne prenese vođama Kurejša. Pošto ništa nije odgovorila, Hind joj je rekla: "Slobodno mi reci istinu, jer mržnja koja postoji među muškarcima ne postoji među ženama. Znaj da ti ja stojim na raspolaganju i da ću ti pomoći koliko god budem mogla, ta ja sam kćerka tvoga amidže i najpreče je da ti ja pritekнем u pomoć." Nakon toga Hind je saznala da vođe Kurejša žele spriječiti Poslanikovu kćerku Zejneb u njenoj namjeri da se pridruži muslimanima u Medini, pa je otišla među njih i rekla im: "Zar tako, u miru ste poput grubih i jogunastih magaraca, a u ratu poput žena u toku mjesečnice!"

Hind i ubistvo njenih najmilijih

Kada su mušrici Mekke izašli u Bitku na Bedru, želeći utrnuti svjetlo islama i uništiti muslimane, u njihovoj vojsci bili su i Hindin otac Utbe, muž Ebu Sufjan, brat Velid i amidža Šejbe, dok je s druge strane, u muslimanskoj vojsci bio njen brat Ebu Huzejfe ibn Utbe. Ovaj plemeniti ashab na Bedru je pokazao svu čvrstinu svoga imana kada je izazvao na dvoboj svog rođenog oca, Utbu, koji je bio kolovođa nevjerstva, što njegova sestra Hind nije mogla pojmiti, pa ga je u stihovima proklinjala:

Lukavi, razroki i zloslutni čovjek bez mjere,

Ebu Huzejfe, najgori izdajnik svoje vjere,

nezahvalniče ocu svome, koji te je dok si dijete bio odgajao

i mladića, od kojeg je puno očekivao, od tebe učinio.

Na samom početku bitke poginuli su Hindini: otac, brat i amidža, da bi se na kraju bitke taj broj popeo na sedamdeset ubijenih mušrika i još toliko zarobljenih. Oni koji su preživjeli dali su se u bijeg. Mušrici Mekke nisu mogli vjerovati da su izgubili bitku, sve dok se njihovi preživjeli borci nisu vratili u Mekku, poraženi, poniženi i osramoćeni, a onda je nastupila opća žalost koja je bila u znaku oplakivanja njihovih mrtvih. Trajala je mjesec dana. Sve mušričke žene učestvovalе su u tom

oplakivanju, osim Hind, zbog čega su je one posjetile i rekle joj: “Zar ne želiš oplakivati svoga oca brata i amidžu?!” Odgovorila im je: “Zar da ih oplakujem, pa da to sazna Muhammed i njegovi sljedbenici i da se onda ismijavaju s nama i oni i njihove žene. Ne, tako mi Boga! Nema oplakivanja dok se ne osvetim Muhammedu i njegovim drugovima. Ja sam sebi zabranila miris i gizdanje dok se ponovo ne sukobimo s Muhammedom. A da znam da će moja tuga prestati, ja bih neprestano plakala, međutim, ja znam da tuga iz mog srca neće nestati dok ne osvetim svoje najmilije, koje su mi na Bedru ubili Muhammed i njegovi drugovi.”

Osvetnički pohod na Uhud

Nakon poraza na Bedru, Kurejšije se nisu smirivali, a njihove žene su stalno spominjale svoje poginule muževe, očeve, braću i sinove, tako da su vođe Kurejša jednoglasno odlučili da se osvete Muhammedu ﷺ i njegovim ashabima. U osvetnički pohod krenule su i njihove žene koje su neki mušrici, poput Safvana ibn Umejja, pokušali vratiti u Mekku, ali je tada pred njega izašla Hind bint Utbe i uzviknula: “Ti si se Safvane spasio i vratio živ sa Bedra svojim ženama! Da, Safvane, mi žene ćemo ići u bitku i to nam neće niko zabraniti kao što ste nam zabranili odlazak na Bedr kada su poginuli naši najmiliji.” Tako je i bilo, u Bici na Uhudu učestvovalo je petnaest mušričkih žena, a predvodila ih je Hind bint Utbe koja je prije toga dala zadatak crnom robu Vahšiju i obećala mu silno bogatstvo ukoliko ubije Poslanikovog ﷺ amidžu Hamzu. Kada su se dvije vojske srele na Uhudu, mušričke žene su išle ispred njihovih bojnih redova, udarale u defove i pjevale:

Mi smo hrabre žene, odrasle u svili i zlatu,

Znajte da ćemo se žestoko boriti u ovome ratu.

Al' ako leđa okrenete i s bojnog polja pobjegnute,

Mi ćemo se također našim domovima vratiti,

Ali, vraćanjem koje ne znači pomirenje, već mržnju i osvetu.

Iako su nevjernici bili na pragu još jednog poraza, zbog nesmotrenosti muslimanskih strijelaca, oni su poraz pretvorili u pobjedu i trijumf. U njihovim redovima zavladała je neopisiva radost i sreća, jer su

se uspjeli osvetiti muslimanima za poraz na Bedru. Posebno je bila radosna Hind bint Utbe kada je vidjela muslimane kako bježe s bojnog polja i kada je na poprištu bitke pronašla mrtvo Hamzino tijelo. U tom trenutku ona se popela na jedan brežuljak i u paganskom zanosu zapjevala:

Osvetili smo vam se za dan Bedra!

Zbog mog oca Utbe ja nisam imala sabra,

Kao ni zbog brata Velida i amidže Šejbe.

Danas sam ranu u grudima zaliječila i zavjet ispunila,

A Vahši je odagnao svu tugu koja me je zamalo ubila.

Primanje islama i zakletva na vjernost

Svi muslimanski historičari se slažu oko toga da je Hind bint Utbe primila islam na Dan osvajanja Mekke i da je ostatak svoga života posvetila islamu. Zbog mnogobrojnih pouka, priču o njenom primanju islama donosimo u cijelosti: “Kada su muslimani osvojili Mekku, Hind bint Utbe rekla je svome mužu Ebu Sufjanu: “Želim slijediti Muhammeda ﷺ.” On joj je rekao: “Jučer nisi tako govorila?!” Odgovorila je: “Tako mi Boga, do jučer nisam mogla ni zamisliti da će se kod Kabe samo Allah obožavati, a sada želim biti u društvu onih koji samo Allaha obožavaju i Njemu na sedždu padaju.” Onda joj je Ebu Sufjan rekao: “Ti dobro znaš šta si sve učinila, pa pozovi nekoga od svojih rođaka da te odvede do Muhammeda ﷺ.”

Nakon toga ona je sa hazreti Osmanom i skupinom žena muslimanki otišla kod Poslanika ﷺ, ali je u srcu osjećala zebnju i strah zbog onoga što je uradila njegovom amidži Hamzi. Kod Poslanika ﷺ je ušla pod nikabom i onda mu se obratila ovim riječima: “Allahov Poslaniče, hvala Allahu Koji je uzvisio vjeru s kojom je On jedino zadovoljan. Ja sam žena koja je povjerovala u Allaha i Njegovog Poslanika ﷺ.” Zatim je skinula nikab sa svoga lica i rekla: “Ja sam Hind bint Utbe.” Muhammed ﷺ joj je rekao: “Dobro došla!” Tada je ona kazala: “Tako mi Allaha, na zemlji nije postojala porodica kojoj sam više željela poniženje od tvoje porodice, a danas ne postoji porodica na zemlji kojoj više želim ponos i uspjeh od tvoje porodice.” Nakon toga, Poslanik ﷺ je

proučio nekoliko odlomaka iz Kur'ana i tražio od nje zakletvu na vjernost kao i od drugih žena, rekavši: "Zakunite se i obećajte da nećete Allahu širk činiti." Hind je odgovorila: "Tako mi Allaha, ti nas obavezuješ više nego muškarce i mi ćemo to ispuniti." Poslanik ﷺ je nastavio: "I da nećete krasti!" A Hind je rekla: "Ja sam uzimala iz Ebu Sufjanovog imetka, a da on to nije znao, pa ne znam je li mi to dozvoljeno ili nije."

Ebu Sufjan, koji je također prisustvovao njenom davanju zakletve, rekao je: "To što si prije uzimala iz moga imetka ja ti opraštam." Onda je Poslanik ﷺ rekao: "Ti si zaista Hind bint Utbe!" Odgovorila je: "Da, Allahov Poslaniče, pa oprosti mi ono što sam ranije činila, Allah ti oprostio i smilovao ti se." Zatim je Poslanik ﷺ nastavio sa prisegom: "I da svoju djecu nećete ubijati", nastavio je Muhammed ﷺ, a ona je na to kazala: "Mi smo ih dok su bili mali odgajali, a vi ste ih kada su porasli na Bedru poubijali, i vi to dobro znate." Tada se Omer ؓ, koji je također bio prisutan, toliko nasmijao da su mu suze lice oblile. "I da nećete muževima tuđu djecu podmetati", nastavio je Allahov Poslanik ﷺ, a Hind je rekla: "Tako mi Allaha, to je uistinu odvratno djelo, ali bi bilo bolje da preko nekih stvari pređete i oprostite." Nakon toga je Muhammed ﷺ rekao: "I da mi, ni u čemu što je dobro nećete poslušnost odricati." Na to je Hind kazala: "Mi nismo došle da sjedimo pred tobom i da ti damo prisegu da bi ti bile neposlušne." Kada je pročitao tekst zakletve, Poslanik ﷺ je rekao Omeru ؓ: "Uzmi od njih zakletvu u moje ime i moli Allaha da im oprosti."¹ Na kraju je Allahov Poslanik ﷺ obnovio i potvrdio brak između Ebu Sufjana i Hind bint Utbe.

Ličnost čija se vrijednost tek sa islamom potvrdila

Kada je Allah ﷻ otvorio vrata njenog srca za islam i kada su ga obasjale zrake Njegove upute, tek tada je došla do izražaja Hindina razboritost, inteligencija, moral i čestitost. Nestalo je tjeskobe u njenim prsima, skinuta je koprena neznanja sa njenih očiju i srca i ona je postala iskreni nosilac tevhida. Mržnja prema lažnim božanstvima bila je mnogo jača nego dojučerašnja mržnja prema islamu. Kada je primila islam, ona je uzela jednog od kipova kojeg je do tada obožavala i udarajući ga

¹ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 236.-237.; *Tarih at-Taberi*, II tom, str. 161.-162.

govorila: “Zbog tebe smo bili obmanuti i živjeli smo u zabludi.”¹ Jednom prilikom Hind je po svojoj sluškinji poslala dvoje pečene janjadi Poslaniku ﷺ, i kada je sluškinja došla kod njega, zatekla ga je sa njegovim suprugama, Umm Selemom i Mejmunom, i rekla mu: “Allahov Poslaniče, poslala me je Hind sa ovom hedijom tražeći izvinjenje što ona nije mogla donijeti ovaj poklon. Još mi je rekla da ti prenesem da im se stado umanjilo i da su ovce malo janjadi na svijet donijele.” Muhammed ﷺ se zahvalio na poklonu i rekao: “Allah vam podario berićet u vašem stadu i uvećao njegov broj.” Allah ﷻ je uslišao dovu Svoga Poslanika ﷺ i Hindino stado se nakon toga umnogostučilo. Ona je zahvaljivala Allahu na berićetu koji im je podario i govorila je: “Ovo što imamo posljedica je Poslanikove ﷺ dove, pa neka je hvala Allahu Koji nas je uputio u islam.” Sjetila se tada jednog svog sna prije primanja islama, rekavši: “Jedanput sam sanjala kao da stojim na suncu usred vrelog ljetnog dana i imala sam osjećaj kao da ću tako vječno stajati. Pored mene je bila hladovina, ali ja nisam mogla doći do nje. Onda se odnekud pojavio Allahov Poslanik ﷺ i kada mi se približio, ja sam se istog trenutka našla u spasonosnoj i prijatnoj hladovini.”²

Između ostaloga, Hind bint Utbe ostala je upamćena i po svojim mudrim izrekama koje su bile dokaz njene razboritosti, dubokog promišljanja i ispravnog rezonovanja. Ibn Esir ju je ovako opisao: “Hind je bila žena koja je posjedovala samopoštovanje, gordost, oštroumnost i natprosječnu inteligenciju.” Govoreći o ženi kao takvoj, Hind je između ostaloga kazala: “Žena je okov bez kojeg se ne može, pa gledajte kakav ćete okov staviti sebi oko vrata.”³ Ličnost koju je ona, nakon Muhammeda ﷺ, posebno uvažavala i poštivala, bio je Omer ﷓, i kada je on u vrijeme svog hilafeta postavio njenog sina Muaviju za namjesnika u Šamu, Hind mu je rekla: “Tako mi Allaha, sinko moj, iako je malo žena koje su rodile sinove poput tebe, ne zaboravi da te je halifa Omer ﷓ unaprijedio i trudi se da mu se nikada ne suprotstavljaš, svejedno volio ti ili mrzio ono što od tebe traži.” Hind je neizmjereno voljela svoga sina Muaviju i dok je još bio dijete, ona ga je, ljuljajući ga u bešiki, u svojim stihovima hvalila i opisivala:

¹ *Tehzibu-l-esmai ve-l-lugat*, II tom, str. 357.

² *Tarihu Dimišk*, str. 456.-457.

³ *Al-‘Alam*, VIII tom, str. 98.

*Moj sin je čovjek plemenita roda, repa bez korijena on nije,
ljubimac je u svojoj porodici i narav blagu već sada pokazuje.
Ni bestidan ni vulgaran on nije, niti se u njemu sujevjeran čovjek krije,
Vođa je i stup porodice Fihri, loš glas ga ne bije i on kukavica nije.*

Jednom prilikom je naišao pored Hindine kuće jedan čovjek i ugledavši malog Muaviju rekao je: "Mislim da će ovaj dječak biti vođa svoga plemena." Na to mu je Hind rekla: "Bolje da ga nemam, nego da bude vođa samo svoga plemena."

Hind ibn Utbe nikada nije zaboravila dan kada je dala zakletvu na vjernost Poslaniku ﷺ i nikada nije iznevjerila ono što je obećala, bez obzira o kojoj islamskoj obavezi se radilo. Svoj imetak i svoj život žrtvovala je na putu uzdizanja Allahove vjere, pa nije čudo što je sa muslimanskom vojskom, između ostaloga, učestvovala u velikoj i odlučujućoj bici protiv Biznatinaca na Jermuku hrabreći i bodreći muslimane na borbu. Osim toga, njeno ime je zauvijek upisano među imenima ashaba i ashabijki koji su prenosili hadise Allahovog Poslanika ﷺ, a jedan od hadisa koje je ona prenijela je onaj u kojem stoji: "Rekla sam Poslaniku ﷺ: 'Allahov Poslaniče, moj muž Ebu Sufjan je škrt čovjek i meni i djeci ne daje ništa osim onoga što ja uzmem bez pitanja i bez njegovog znanja, pa jesam li griješna zbog toga?' Muhammed ﷺ mi je odgovorio: 'Uzmi iz njegovog imetka, ali samo onoliko koliko može biti tebi i djeci.'"¹

Ova plemenita ashabijka i slavna pokajnica umrla je 14. godine po Hidžri, istoga dana kada je umro i Ebu Bekrov otac Ebu Kuhafe. Neka joj Allah oprosti grijehe, loša djela zamijeni dobrim djelima i neka je Svojom milošću uvede u Džennet da u njemu vječno uživa.

¹ Hadis bilježe autori šest vjerodostojnih zbirki hadisa osim Tirmizije.

Šifa bint Abdullah el-Adevi

*Ja sam bila kod Hafse kada je došao Poslanik ﷺ, i rekao mi:
"Poduči Hafsu rukji¹ kojom se liječi osip i poduči je čitanju."*

Allah ﷻ je objavio Muhammedu ﷺ ajete u kojima se krije lijek za tijelo, razum i dušu i Poslanik ﷺ je potanko objasnio te ajete i koristio ih u liječenju raznih bolesti. On je veliku pažnju posvećivao tjelesnom zdravlju i često je govorio: "Molite Allaha da vam podari zdravlje, jer uz istinsko vjerovanje čovjek ne može posjedovati ništa bolje od zdravlja."² Prenosi se da je neki beduin došao Poslaniku ﷺ i pitao: "Allahov Poslaniče, šta ću tražiti od Allaha nakon klanjanja namaza?" Odgovorio mu je: "Traži od Allaha da ti podari zdravlje."³

U vrijeme Poslanika ﷺ mnogi ashabi i ashabijke bili su poznati kao vrsni ljekari, kao što su: Haris ibn Kilde es-Sekafi, njegov sin Nadr ibn Haris, Ibn Ebu Remte et-Temimi, Damad ibn Salebe, a od ashabijki: Šifa bint Abdullah, Refida el-Eslemijje, Umm Atijja i druge. Mi ćemo se upoznati i družiti u ovoj priči s jednom od ashabijki koja se istakla kao ljekar, a posebno u liječenju različitih duševnih oboljenja. Ona je Šifa bint Abdullah ibn Abduššems el-Kureši, poznata po nadimku Umm Sulejman. Bila je udata za Ebu Hasma ibn Huzejfu s kojim je rodila sina Sulejmana, koji je bio poznat po učenosti i pobožnosti među muslimanima.⁴

Poznata kao ljekar među ashabijkama

Šifa je slavna ashabijka koja se isticala po mnogim svojim vrlinama, a posebno ju je krasila natprosječna inteligencija i razboritost. Na početku Poslanikove ﷺ misije i pozivanja u islam, ona se priključila plejadi odabranih Allahovih robova. Među prvima je primila islam, među prvima učinila hidžru i među prvima je dala zakletvu na vjernost Poslaniku ﷺ.

¹ Rukja - liječenje određenih bolesti poput sihra i napada džina učenjem Kur'ana.

² Hadis bilježe imam An-Nesai, Tirmizi, Ahmed i Hakim.

³ Hadis bilježi imam Tirmizi i kaže da je hadis *hasen* (dobar).

⁴ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 268.

Bila je jedna od rijetkih žena toga doba iz plemena Kurejš, koje su znale čitati i pisati, i zbog toga je uživala veliki ugled u svome narodu. Njena pismenost i učenost otvorili su joj put do stjecanja znanja, čak i iz oblasti medicine kao i liječenja nekih duševnih bolesti određenim vrstama talismana, što je bila prava rijetkost za to vrijeme i podneblje u kojem je živjela. Nakon što je Mekka obasjana svjetlom islama, Muhammed ﷺ joj je dozvolio da uči rukju protiv vrućice, urokljivog oka i osipa. Imam Ibn Kajjim bilježi predaju u kojoj stoji da je Šifa bint Abdullah, u predislamskom periodu, učila rukje i liječila ljude od osipa i svraba, pa nakon što je učinila hidžru u Medinu otišla je Poslaniku ﷺ i rekla mu: “Allahov Poslaniče, ja sam u džahilijetu učila rukju protiv osipa, pa ako hoćeš ja ću ti je proučiti da mi kažeš da li je taj način liječenja ispravan ili nije?” Muhammed ﷺ joj je dozvolio da to učini i ona je proučila sljedeći tekst rukje: “U ime Allaha, neka bolest nestane i neka se nikada više ne vrati i nikome ne naštetiti! Dragi Allahu, otkloni nevolju, Gospodaru ljudi!” Ona je tu rukju učila na miris sedam puta, a zatim je taj miris miješala sa vinskim ocatom i mazala po čistom kamenu, koji je onda stavljala na oboljelo mjesto na tijelu.”¹ Na taj način Muhammed ﷺ je dozvolio Šifi da koristi tu rukju i da nastavi liječiti ljude.

Šifa je, između svih drugih ashabijki, imala posebno mjesto kod Poslanika ﷺ zbog njene pobožnosti, inteligencije i učenosti. Islamski historičari su zabilježili predaju o tome u kojoj stoji: “Šifa je primila islam prije Hidžre i među prvima je učinila hidžru u Medinu. Bila je intelektualac među ženama ashabijkama, Poslanik ﷺ je često boravio u njenoj kući i ona je imala posebnu postelju na kojoj se on odmarao. Tu postelju je kasnije koristio njen sin sve dok im je Mervan ibn Hakem nije uzeo.”² Poseban ugled uživala je i kod Poslanikovih supruga, a najčešće je posjećivala njegovu suprugu Hafsu i podučavala je čitanju i pisanju. Muhammed ﷺ joj je naredio da nauči Hafsu čitati i da je poduči rukji protiv osipa. U tom smislu je i predaja u kojoj je Šifa rekla: “Ja sam bila kod Hafse kada je došao Poslanik ﷺ i rekao mi: ‘Poduči Hafsu rukji kojom se liječi osip i poduči je čitanju.’”³ Koliko je Poslanik ﷺ uvažavao ashabijku Šifa svjedoči i to da joj je poklonio kuću u Medini u kojoj je živjela sa svojim mužem Ibn Ebu Hasmom i sinom Sulejmanom.

¹ *Zadu-l-mead*, IV tom, str. 332.

² *Ibid.*, str. 184.

³ Bilježi Ebu Davud, hadis br. 3887.

Šifa i halifa Omer ibn el-Hattab ﷺ

Slijedeći primjer Poslanika ﷺ, halifa Omer ﷺ je također ukazivao posebnu počast Šifa bint Abdullah, uvažavao je njeno mišljenje i, kao što stoji u nekim predajama, povjerio joj je mjesto nadzornika na tržnici.¹ Postoje mnoge predaje o tome koliko je halifa Omer uvažavao i poštivao ovu plemenitu ashabijku, a jedna od njih je ona koju prenosi lično Šifa bint Abdullah: “Jedanput mi je halifa Omer poslao poruku da dođem kod njega. Kada sam došla pred njegovu kuću, pred vratima sam zatekla Atiku bint Esid. Zajedno smo ušle kod halife Omera i razgovarale s njim blizu sat vremena. Nakon toga Omer je uzeo jednu haljinu i dao je meni, a zatim je drugu haljinu dao Atiki. Onda je ona rekla: ‘Omere, ja sam prije nje primila islam i ja sam kćerka tvoga amidže, pa kako da njoj daješ prednost u odnosu na mene?’ Halifa Omer je odgovorio: ‘Ja nisam mislio tako postupiti, međutim, kad ste obje ušle kod mene, sjetio sam se da je ona bila bliskija sa Poslanikom ﷺ.’”²

A Šifa je, također, između svih ashaba, posebno cijenila i uvažavala halifu Omera ﷺ. Jednom prilikom je naišla pored dvojice mladića koji su se gegali u hodu i koji su u govoru bili vrlo tihi. Upitala je prisutne: “Ko su ovi i šta treba da znači ovakvo ponašanje?” Odgovorili su joj: “To su mladići isposnici.” Tada im je ona rekla: “Tako mi Allaha, ja znam da Omer kada govori, govori glasno da ga ljudi čuju, kada hoda, hoda žurno i dostojanstveno, a kada udara, udara žestoko. Omer je, tako mi Allaha, pravi isposnik, a ne ovi mladići.”³ Halifa Omer ﷺ je često posjećivao Šifa, raspitivao se za stanje u njenoj porodici i upućivao ih na dobro u svakoj prilici. O jednoj takvoj posjeti Šifa priča: “Halifa Omer ﷺ je došao u našu kuću i zatekao mog muža i sina na spavanju, pa je upitao: ‘Šta je s ovom dvojicom, zašto nisu bili na sabah-namazu u džamiji?’ Odgovorila sam: ‘Oni su cijelu noć ibadetili s ostalim muslimanima (bio je ramazan, op. autora), pa su nakon sehura klanjali sabah na početku njegovog vremena i onda legli da spavaju.’ Tada je Omer ﷺ rekao: ‘Što se mene tiče, ja više volim klanjati namaz u džematu, nego cijelu noć klanjati na filu, a zatim klanjati sabah sâm.’”⁴

¹ *Džemheretu Ansabi al-Arab*, I tom, str. 150.

² *Al-Istiab*, IV tom, str. 333.

³ *At-Tabaqāt*, III tom, str. 290.

⁴ *Hayat as-Sahabeti*, III tom, str. 584.

Ova Omerova opaska dokaz je njegovog razumijevanja vjere i vjerskih propisa, kao što je dokaz i njegove mudrosti i lijepog savjetovanja muslimana da ustraju u slijeđenju Poslanikovog ﷺ sunneta. Osim spomenutih vrijednosti ova ashabijka je svoje ime ovjekovječila i time što se svrstala među odabranu skupinu ashaba i ashabijki koji su prenosili Poslanikove ﷺ hadise. A od nje su hadis prenosili njen sin Sulejman, zatim njeni unuci Ebu Bekr i Osman, sinovi Sulejmanovi, majka svih muslimana, Hafsa i drugi. Jedna od njenih predaja je i ona u kojoj stoji da je Muhammed ﷺ upitan o najboljim djelima, pa je rekao: "Vjerovanje u Allaha ﷻ, džihad na Allahovom putu i primljeni hadž." Šifa je do kraja svoga života ostala ustrajna u ibadetu, traženju znanja i drugim dobrim djelima.

Umrla je u vrijeme hilafeta Omera ؓ, dvadesete hidžretske godine. Neka se Allah smiluje ashabijki Šifa bint Abdullah i neka je vječno prati Njegovo zadovoljstvo.

Umm Hakim bint Haris

Ashabijka koja je od Poslanika ﷺ dobila garanciju o slobodi i zaštiti njenog muža, Ikrima ibn Ebu Džehla i koja je u Bici na Jermuku svim muškarcima održala lekciju iz hrabrosti i žrtvovanju na Allahovom putu.

Poslanik ﷺ je proveo više od dvadeset godina, pozivajući Kurejšije i druge ljude u dobro, pokušavajući na sve načine i koristeći različite metode da ih uputi i podstakne da ga čine, ali su oni ostajali gluhi i slijepi i ponašali su se upravo onako kako ih je Allah u Kur'anu opisao: *“Srca naša su” - govore oni - “pod pokrivačima, daleka od onoga čemu nas ti pozivaš, i mi smo gluhi za to, a između nas i tebe je pregrada, pa ti radi, i mi ćemo raditi.”*¹ Umjesto prihvatanja upute u koju ih je pozivao, oni su pravili spletke Poslaniku ﷺ, protjerali ga iz rodne Mekke, ratovali protiv njega i njegovih sljedbenika i dugo vremena ustrajavali u svome neprijateljstvu. Međutim, kada je Allah uzdigao Svoju vjeru i kada je Muhammed ﷺ pobjedonosno ušao u Mekku i oprostio im sve uvrede i neprijateljstvo, njegov postupak i njegova samilost prema dojučerašnjim neprijateljima značila je dvostruku pobjedu, jer je time uspio razbiti katance na njihovim srcima i omiliti im vjeru koju je Allah za ljude odabrao.

Nakon toga, mržnja se pretvorila u iskrenu ljubav, zakleti neprijatelji postali su prisni prijatelji, a oni koji su nekada tražili Poslanikovu glavu, stali su pod njegovu zastavu i zakleli mu se na vjernost do kraja života. Među njima je bila i mala, ali odabrana skupina ljudi koji su bili poznati i ugledni zbog svog plemenitog porijekla, a kojima je islam upotpunio ugled i donio slavu o kojoj su nekada mogli samo sanjati. Tu skupinu sačinjavali su plemenita ashabijka sa čijom biografijom ćemo se upoznati, zatim njen muž, otac i majka. Ime junakinje naše priče je Umm Hakim bint Haris ibn Hišam ibn Mugire el-Mahzumi el-Kureši.²

¹ Prijevod značenja Fussilet, 5.

² *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 261.

Slavna porodica

Umm Hakim potječe iz porodice koja je među Kurejšijama bila poznata po svom porijeklu i velikom ugledu među Arapima s kojim su se oni ponosili. Njen otac je Haris ibn Hišam el-Mahzumi, brat Ebu Džehlov, koji je primio islam prilikom osvajanja Mekke. Poslanik ﷺ mu je udijelio stotinu deva nakon Bitke na Hunejnu, i poslije primanja islama bio je još ugledniji u svome narodu. Kada je prilikom osvajanja Perzije i Bizantije krenuo u džihad u Šam, Mekelije su plakali i žalili za njim i svi su izašli da ga isprate. Umro je u Šamu od kuge koja je u to vrijeme harala tim područjem.¹ Njena majka je Fatima bint Velid ibn Mugire, sestra Halida ibn Velida, koja je također primila islam nakon osvajanja Mekke. Učestvovala je sa svojim mužem Harisom u džihadu u Šamu i s njim je rodila sina Abdurrahmana i kćerku Umm Hakim, junakinju naše priče. A što se tiče njenog muža, on je Ikrima ibn Ebu Džehl, koji je bio kolovođa nevjerstva, ali je nakon osvajanja Mekke i on primio islam. Kada je došao kod Poslanika ﷺ, on mu je rekao: "Dobro mi došao, putniče muhadžiru!" Do kraja svoga života uzdizao je Allahovu vjeru i borio se na Njegovom putu dok nije poginuo u Bici na Jermuku, trinaeste hidžretske godine.

U takvoj porodici i u takvom ambijentu rođena je i odgojena Umm Hakim. Kada je Muhammed ﷺ počeo pozivati u islam, ona je zajedno sa cijelom svojom porodicom ustala protiv islama i nije bilo nijedne bitke protiv muslimana, a da oni nisu bili njeni vinovnici. U Bici na Uhudu, protiv islama i muslimana borili su se ona i njen muž, njezini roditelji i brat Halid ibn Velid, i toliko su bola zadali prvim muslimanima da je Muhammed ﷺ naredio da se prilikom osvajanja Mekke ubije devet osoba makar ih zatekli da se drže za ogrtač Kabe, a među njima je bio njen muž Ikrima ibn Ebu Džehl.

Primanje islama i okretanje nove životne stranice

Nakon osvajanja Mekke, Poslanik ﷺ je zauzeo jedinstven i neponovljiv stav u ljudskoj povijesti, oprostivši svojim najvećim neprijateljima. Taj potez bio je djelotvoran i za njihova tvrdokorna srca bio je poput rodne kiše za suhu zemlju. Poslanikova ﷺ velikodušnost,

¹ *Tarih al-islam li Zehebi*, II tom, str. 183.

dobrota i samilost su ih osvijestili i probudili iz dugogodišnjeg sna i shvatili su u kakvoj su zabludi bili. Nakon toga Umm Hakim je otišla kod Poslanika ﷺ i zaklela se na vjernost zajedno sa svojom majkom Fatimom i Hind bint Utbe. Od dana kada je primila islam Umm Hakim je zauzimala posebno mjesto kod Allahovog Poslanika ﷺ. Ona je bila povod da njen muž Ikrima ibn Ebu Džehl primi islam, koji je nakon što su muslimani osvojili Mekku, pobjegao u Jemen. Umm Hakim otišla je kod Poslanika ﷺ i tražila garanciju o sigurnosti za svoga muža, a kada ju je dobila, odmah se zaputila u Jemen. Kada se u Jemenu srela s mužem, rekla mu je: "Slušaj me dobro, Ikrima, ja ti dolazim od najboljeg čovjeka i najvećeg dobročinitelja među ljudima, pa, ne bacaj se svojim rukama u propast, već pođi sa mnom, jer ja sam tražila garanciju za tebe kod Allahovog Poslanika ﷺ i on mi je obećao da će te poštediti." Tada ju je Ikrima upitao: "Jesi li to zbilja učinila za mene?" "Da, razgovarala sam s njim i on ti garantira sigurnost ako se vratiš", odgovorila je. Ikrima se više nije dvojio, vratio se sa svojom suprugom u Mekku, a kada je bio nadomak grada, Poslanik ﷺ je rekao ashabima: "Dolazi vam Ikrima ibn Ebu Džehl, kao musliman i muhadžir. Nemojte pred njim vrijeđati njegovog oca, jer vrijeđanje mrtvih uznemirava žive, a do mrtvih ne dopire."

Privolila muža da primi islam

Nakon što su ušli u svoju kuću, Ikrima je želio intimni odnos sa svojom suprugom, ali ga je ona odbila rekavši: "Ti si nevjernik, a ja sam muslimanka i to ti ne mogu dozvoliti." On joj je na to rekao: "Zaista je ono što te čini meni zabranjenom krupna stvar." Zatim su otišli kod Poslanika ﷺ. On se obradovao njegovom dolasku i kada su sjeli pred njega, Ikrima je rekao: "Muhammede, moja supruga obavijestila me je da si joj ti dao garanciju za moju sigurnost, je li to istina?" "Da, ti si sada siguran", odgovorio je Poslanik ﷺ. Nakon toga, Ikrima je izgovorio šehadet i primio islam, a njegovo lice oblilo je rumenilo od stida zbog svega onoga što je uradio protiv Muhammeda ﷺ i protiv islama. Primijetio je to Poslanik ﷺ, pa mu je rekao: "Ikrima, ti danas nećeš ništa tražiti od mene, što sam dao drugima, a da neću i tebi dati." Ikrima je rekao: "Allahov Poslaniče, moli Allaha da mi oprostí neprijateljstvo prema tebi i sve uvrede i bol koji sam ti nanio." Tada je Muhammed ﷺ podigao ruke prema nebu i rekao: "Dragi Allahu, oprostí mu svako neprijateljstvo prema meni i svaki pokret kojim je želio odvrćati ljude od Tvoga puta." Na kraju je Poslanik ﷺ obnovio

bračni ugovor između Ikrime i Umm Hakim i ponovo ih vjenčao, a nakon toga Ikrime je kazao: "Allahov Poslaniče, tako mi Allaha, neću ostaviti ništa što sam nekada dijelio i trošio na putu odvratanja od islama, a da neću uduplati njegovo trošenje u pomaganju islama, i, tako mi Allaha, udvostručit ću svoju borbu i džihad na Allahovom putu u odnosu na moju borbu protiv islama."¹ I uistinu su Umm Hakim i njen muž održali obećanje i ostatak svoga života posvetili su islamu i njegovom širenju i Muhammed ﷺ je umro zadovoljan s njima.

Mudžahitka sa Jermuka

Umm Hakim je sa svojim mužem Ikrimom učestvovala u osvajanju Šama, a posebno se istakla u Bici na Jermuku, kada je zajedno sa skupinom ashabijki pokazala izvanrednu hrabrost učestvujući direktno u borbi protiv Bizantinaca. U toj bici njen muž Ikrime poginuo je kao šehid i pridružio se odabranom društvu u Džennetu. Nakon što joj je istekao priček poslije muževljeve smrti, zaprosio ju je Halid ibn Seid ibn As. Pred početak bitke poznate kao Bitka kod 'Merdžu-s-Safra', južno od Damaska, Halid je želio ozvaničiti svadbu, a ona mu je rekla: "Možda bi bilo bolje da sačekamo dok ne porazimo Bizantince?!" On je na to odgovorio: "Ja imam osjećaj da ću poginuti u ovoj bici", nakon čega je ona pristala da se vjenčaju. Vjenčanje i svadbeno veselje upriličeni su kod mosta u mjestu Safr ili Safurija i tada je taj most dobio ime po ovoj ashabijki, Most Umm Hakim. Nedugo zatim bizantijska vojska napala je muslimansku vojsku i odigrala se žestoka bitka u kojoj je poginuo Halid ibn Seid, kako je i naslutio, a njegova supruga, Umm Hakim, u toj bici je održala svim muškarcima lekciju iz hrabrosti. Naime, ona je nakon pogibije njenog muža, kolcem od šatora u kojem je bila njihova svadba, uspjela ubiti sedam Bizantinaca.² Nakon toga udala se za Omera ibn el-Hattaba i rodila mu kćerku Fatimu. Ova plemenita ashabijka i neustrašiva mudžahitka, umrla je u vrijeme hilafeta njezinog muža Omera ﷺ.

Allaha molimo da joj oprostí grijehe, da bude s njom zadovoljan i nastani je u Džennetu s onima koji su je pretekli u dobru.

¹ *Tarih at-Taberi*, II tom, str. 160.

² *Al-Istiab*, IV tom, str. 425.

Hansa - majka četverice sinova šehida

Muhammed ﷺ je uživao u Hansinim kasidama i tražio je od nje da mu citira svoje stihove. I dok je ona tako jednom prilikom pred njim citirala stihove, Poslanik ﷺ joj je govorio: "Eh, ta Hansa ...!", zatim je rukom pokazao na Hansu.

Hansa je bila slavna ashabijka, strpljiva i dobra majka, žena koja je u jednom danu i u jednoj bici izgubila četiri sina, poznata pjesnikinja, hrabra, čedna i ponosna muslimanka. Njeno pravo ime je Tumadir bint Amr ibn Haris ibn eš-Šerid i njena loza seže do poznatog arapskog plemena Mudar koje je Poslanik ﷺ nazvao bastionom arapskih plemena. Dali su joj ime Tumadir zbog izrazito bijelog tena, ali je u povijesti islama ostala upamćena po nadimku Hansa, koji je dobila zbog njenog malog nosa u odnosu na proporcije lica. Hansa je sabrala sva plemenita svojstva u svojoj ličnosti: oštroumnost, iskrenost, čednost, hrabrost, a kao majka ona je bila i ostala primjer žene muslimanke koja je odgojila sinove na ljubavi prema Allahu ﷻ, džihadu na Njegovom putu i pokornosti Njegovom poslaniku, Muhammedu ﷺ.

Poznata pjesnikinja još iz džahilijjeta

Bila je nadarena pjesnikinja, lijepa i inteligentna žena, kojoj u njeno vrijeme nije bilo ravne. Stekla je veliku popularnost i bila je predmet pažnje vođa plemena i najuglednijih mladića, koji su se proslavili kao hrabri ratnici i vitezovi, ali je samo jedan od onih koji su bacili oko na nju imao sreću da je oženi. Bio je to Revaha ibn Abdulaziz es-Sullemi, s kojim je rodila sinove junake i ratnike koji su kao takvi bili poznati i slavni i u vremenu prije islama, a kada su postali muslimani, bili su istinski ponos islama. Hansin pjesnički talenat i dar posebno su došli do izražaja kada je još u džahilijjetu izgubila dvojicu braće, Muaviju i Sahra, koji su poginuli u jednom od mnogobrojnih međuplemenskih obračuna. Zbog njih je ona pala u očaj, a njenim životom zavladała je tuga i

depresija iz koje su provreli najljepši stihovi i pjesme tugovanke. Te pjesme su je proslavile i ona je postala najpoznatija arapska pjesnikinja svih vremena. Ostali su upamćeni stihovi iz njene kaside u kojoj oplakuje brata Sahra:

*Izlazak sunca na Sahra me sjeti
A svaki zalazak na njega podsjeti,
i da oko mene nije mnoštvo uplakanih
na sebe bih ruku digla, ne žaleći umrijeti.*

U drugom stihu ona veli:

*Ako mi pomoć želite, onda sa mnom plačite
I nipošto na suzi tvrdi ne budite,
Ta, zar zbilja za junakom Sahrom
Da suze ližete vi se ne trudite,
zar plakat nećete za ljepotanom mlađahnim,
Kako da ne plačete za junakom slavnim.*

Svi pjesnici iz tog perioda bili su složni u mišljenju da nije postojala žena s takvim pjesničkim darom kao što je Hansa, i složili su se da su njene pjesme, kao ništa drugo, budile i izazivale tugu kod žena. I kad su u pitanju pjesme tužaljke, onda se slobodno i bez pretjerivanja može kazati da se s njom nije mogao mjeriti nijedan pjesnik, bio muškarac ili žena. Neko je jedanput upitao poznatog pjesnika Džerira: "Ko je najveći pjesnik?" Odgovorio je: "Ja, da nije Hanse." Zadivljeni njenim stihovima i pjesmama tužaljka, jednom prilikom su ljudi tražili od Hanse da im u jednom stihu opiše svoju braću za kojima je toliko tugovala, a ona je to ovako učinila:

*U vremenu smrtonosne suše, Sahr je blagorodni vrt zeleni
A njegov brat, Muavija je čovjek koji što kaže to i učini.*

Upitana je također: "A koji od njih dvojice je bio bolji, ugledniji i slavniji?" Odgovorila je:

*Što se Sahra tiče, on vam je ugodan poput vatre zimi,
A Muavija je kao svježiji povjetarac na ljetnoj vrućini.*

A na pitanje kojeg brata više žali i za kojim više tuguje, odgovorila je:

Tuga za Sahrom moje srce para, a bol za Muavijom nesanicu stvara.

Islam joj donio istinsku slavu

I kada je čula glasnika da poziva u islam, Hansa je sa jednom grupom ljudi iz plemena Benu Sulejm požurila da se sretne sa Muhammedom ﷺ, da mu se zakune da će biti iskrena muslimanka i da će u potpunosti slijediti njegov sunnet. Obznanila je svoje vjerovanje i postala uistinu uzorna muslimanka, simbol hrabrosti i dostojanstva i paradigma majke-pedagoga i odgajatelja. Muhammed ﷺ je uživao u Hansinim kasidama i tražio je od nje da mu citira svoje stihove. I dok je ona jednom prilikom pred njim citirala stihove, Poslanik ﷺ joj je govorio: "Eh, ta Hansa..!", zatim je rukom pokazao na nju.

Prenosi se da je Adi ibn Hatim došao sa svojom sestrom Sefanom kod Poslanika ﷺ i da su primili islam. Nakon toga, u razgovoru sa Poslanikom ﷺ, Adi ibn Hatim je rekao: "Allahov Poslaniče, moj narod je poznat po tome što iz njega dolazi najbolji pjesnik, najdarežljiviji čovjek i najveći ratnik." Poslanik ﷺ mu je rekao: "Nabroj njihova imena!" Adi je rekao: "Najbolji pjesnik je Imru-l-Kajs, a on je od nas, najdarežljiviji čovjek je moj otac, Hatim et-Tai, a najveći ratnik je Amr ibn Madi Jekrib, i on je od nas." Muhammed ﷺ mu je odgovorio: "Nije tako kako si rekao, Adi. Najbolji pjesnik je Hansa bint Amr, najdarežljiviji čovjek je Muhammed ibn Abdullah, tj. ja, a najveći ratnik je Alija ibn Ebu Talib." Allah ﷻ je odredio da Hansa još jedanput bude stavljena na veliko iskušenje, ali sada kao muslimanka i ovaj put je iskušenje bilo s vlastitom djecom, za razliku od onoga iz predislamskog perioda kada je bila iskušana pogibijom braće.

Međutim, ogromna razlika je bila u njezinom odnosu prema spomenutim iskušenjima i udarcima sudbine. Kao muslimanka, ona je na najbolji način demonstrirala ispravno razumijevanje vjere i šta znači hrabrost u ime Allaha. Naime, kada je Sad ibn Ebu Vekas, prilikom osvajanja Perzije, poveo muslimane u Bitku na Kadisiji, u toj vojsci bila je i Hansa sa svoja četiri sina. Noć uoči bitke, ona je okupila svoja četiri sina, četiri muslimanska lava i četiri neustrašiva mladića, da ih u tom

odsutnom trenutku posavjetuje i podstakne na borbu i upozori na pogubnost bježanja sa bojnog polja. Hansini savjeti su za njene sinove bili poput blagorodne kiše i njezine riječi, upućene sinovima pred veliku bitku, ostale su da se prenose s generacije na generaciju i spominju do Sudnjega dana.

Savjet sinovima pred Bitku na Kadisiji

Kada se Hansa izdvojila sa svojim sinovima, rekla im je: "Sinovi moji, vi ste primili islam s ubjeđenjem i potpunom pokornošću i dobrovoljno ste izašli u džihad, u borbu na Allahovom putu. Vi ste sinovi jednog oca i majke, vaši preci su bili slavni i nikada sramotu i poniženje nisu doživjeli, i vi niste repa bez korjena. Sinovi moji, vi dobro znate kakvu je nagradu Allah obećao muslimanima u borbi protiv nevjernika. Znajte da je vječna kuća bolja od prolazne i neka su vam stalno na umu Allahove riječi: *O vjernici, budite strpljivi i izdržljivi, na granicama bdijte i Allaha se bojte, da biste postigli ono što želite.* Ako sutra živi i zdravi osvanete, dobro se za borbu pripremite, oprezni budite i Allaha, da vas pomogne protiv vašeg neprijatelja, molite. I kada se borba rasplamsa i prašina uskovitla, isučite svoje sablje i hrabro u boj krenite, nadajući se veličanstvenoj pobjedi ili preseljenju u kuću vječnog užitka." Četverica njenih sinova su pažljivo saslušali majčine savjete, koji su im povećali samopouzdanje i hrabrost, i čvrsto su odlučili, oslanjajući se samo na Allaha, da majkine savjete sprovedu u djelu. Kada je osvanuo dan obračuna i kada su se vojske užurbano pripremale za bitku, Hansini sinovi su bili već spremni i čekajući početak bitke, najstariji sin je u stihovima rekao:

Braćo moja, naša stara majka sinoć nas je zvala

i riječima jasnim, savjet mudri nam je dala.

Kad sutra u zoru, sasanidski psi "zalaju" na vas

ubijedeni da nemate gdje potražiti spas,

Ne strahujte, već znajte da vas zasigurno pobjeda čeka

Il' vječni užitak kraj džennetskih rijeka.

Nakon toga, krenuo je u boj i hrabro se borio kako i priliči Hansinom sinu i iskrenom muslimanu i na kraju je preselio kao šehid. Onda je izašao njen drugi sin i rekao:

*Hrabra i razborita starica, mudro je zborila
kad nam je toplim majčinskim savjetom govorila:
Sinovi moji u boj idite i hrabri i odvažni budite
Da jedno od dva dobra steknete, vi se potrudite,
Il' pobjedu koja godi ko žednome voda hladna
Ili smrt koja će vam vječnu slavu donijeti
I u Džennetu Firdevsu, ugodni život osigurati.*

Poslije toga krenuo je u boj i žestoko se borio dok nije poginuo. Zatim je izašao i treći brat i prije nego se upustio u bitku, rekao:

*Allaha mi, nijednoga trena staru majku iznevjerit' neću
Već u njenom savjetu, punom dobročinstva i ljubavi,
potražit' ću, na oba svijeta, obećanu sreću.
Braćo moja, krenite u boj, s onima koji u boj kreću
S Kisrinom vojskom kad se sudarite, ne bježite i oružje ne odlažite
Već hrabrost, koja podiže ugled i donosi slavu, vi tada pokažite.*

Zatim se, poput lava, bacio na neprijatelja i borio se sve dok, usljed smrtonosnog udarca, koji mu je zadao jedan Perzijanac, nije mrtav pao na krvlju natopljenu zemlju na Kadisiji. A onda je izašao i četvrti Hansin sin, i prije nego se upustio u borbu i preselio kao šehid, rekao je:

*Nit' zbog majke Hanse, nit' za lažnu dunjalučku slavu
Ni za šta na svijetu ne bih žrtvovao glavu.
U boj ljuti protiv vojske, što sliči na valove mora
Ja idem, sa željom da islamu svane nova zora
Il' da moju dunjalučku odjeću, zamijeni džennetska odora.*

Kada je Hansa čula za pogibiju četverice svojih sinova, nije plakala, ni tugovala niti naricala i pjesme tugaljke, kao nekada u džahilijetu, pjevala. Ona je pokazala strpljivost koju može pokazati samo onaj ko istinski vjeruje u Allaha i tom prilikom ostavila je svim majkama muslimankama primjer kako se trebaju ponašati kada šalju sinove u borbu za pravednu stvar. Umjesto naricanja i žalopojki, ona je dostojanstveno izgovorila svoje poznate riječi: "Hvala Allahu Koji me je počastio njihovim šehadetom, ja se nadam da ću se s njima ponovo sresti u okrilju Njegove milosti." Halifa Omer ؓ je izuzetno cijenio ponosnu muslimanku i pjesnikinju Hansu i njen doprinos u širenju Allahove vjere, kao i doprinos njenih sinova, pa joj je svakog mjeseca davao iz državne kase po stotinu dirhema za svakog sina.¹ Kada je hilafet preuzeo Osman ؓ, Hansa je odselila u pustinju da među seoskim ženama širi Allahovu vjeru i da ih podučava Kur'anu i sunnetu Allahovog poslanika, Muhammeda ﷺ, i tamo je ostala sve dok nije ispustila svoju plemenitu dušu, dvadeset druge godine po Hidžri.²

Molimo Allaha ﷻ da usliša dovu ponosne ashabijke i slavne pjesnikinje Hanse, kćerke Amrove, i da je u Džennetu Firdevsu spoji sa njenim sinovima, da više nikada ne osjete tugu zbog rastanka.

¹ *Al-Istiab*, XII tom, str. 298.

² *Al-Isabe*, VIII tom, str. 66.

**ASHABIJKE -
ENSARIJKE**

Umm Dahdah el-Ensari

Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: "Koliko je samo Ebu Dahdah zasadio danas palmi u Džennetu!"

Ona je jedna od žena ensarijki, a u povijesti islama ostala je poznata po neizmjerljivoj darežljivosti koja ju je na tom polju učinila predvodnicom islamskog Ummeta i koja je ovjekovječila njeno ime. Bila je žena koja je osjetila slast imana od prvog trenutka kada su blagoslovljene zrake islama obasjale Medinu.

Žena koja je osjetila slast imana

To je poznata ashabijka, Umm Dahdah el-Ensari. Odigrala je značajnu ulogu u islamskoj povijesti, ali, nažalost, mnogim sinovima i kćerima Ummeta, ona nije poznata jer joj u knjigama historije nije dato ono mjesto koje joj s pravom pripada. Umm Dahdah je jedna od rijetkih žena općenito, koja je, nakon što je primila islam, dala prednost ahiretu nad dunjalukom i koja je svim svojim bićem žudila za Allahovim zadovoljstvom i zadovoljstvom Njegovog Poslanika ﷺ. Pa, hajde da se upoznamo s ovom plemenitom ashabijkom koja je odrasla i odgojena u školi nubuvveta, pred najvećim i najboljim učiteljem čovječanstva, Muhammedom ﷺ.

Od onog dana kada je Musab ibn Umejr stigao u Medinu kao Poslanikov izaslanik i daija, on je uložio maksimum truda kako bi ljudima objasnio načela i propise islama tako da su mu se ljudi odmah počeli u velikom broju odazivati i primati islam. Musab je ustvari pripremao Medinu za veliki događaj, za Hidžru Muhammeda ﷺ i ostalih muslimana iz Mekke u Medinu i izgradnju islamske države. Među onima koji su imali čast da na samom početku izgovore šehadet i ukrcaju se u islamsku lađu spasa, bila je i porodica Umm Dahdah koja je živjela u predgrađu Medine i koja se u cijelosti priključila karavani sretnika. Njen muž bio je poznati ashab Ebu Dahdah Sabit ibn Dahdah, koji je bio primjer iskrenog vjerovanja i slijedenja Poslanika ﷺ. On je na putu islama prodao i imetak i život u zamjenu za Džennet koji je Allah obećao iskrenim vjernicima.

Uspjela ti trgovina!

Umm Dahdah i njen muž su bili bračni par među ashabima, koji je većinu vremena provodio učeći i proučavajući Kur'an nastojeći njegove propise i upute odmah sprovesti u praksu. Ebu Dahdah je bio imućan čovjek, imao je dva ogromna voćnjaka s kojih je ubirao veliki prihod, ali kada je Allah ﷻ objavio ajet: ***Ko je taj koji će Allahu drage volje zajam dati, pa da mu ga On mnogostruko vrati?***¹, on je požurio da svoj imetak uvakufi i podijeli na Allahovom putu, a u tome je imao potpunu podršku svoje supruge, Umm Dahdah.

O tom slučaju postoji predaja koju je zabilježio Imam Kurtubi u svom *Tefsiru* od Zejda ibn Eslema, koji je rekao: "Kada je objavljen ajet: ***Ko je taj koji će Allahu drage volje zajam dati, pa da mu ga On mnogostruko vrati?***, Ebu Dahdah je rekao Poslaniku ﷺ: 'Allahov Poslaniče, draži si mi od oca i majke, ali kako to da Allah od nas traži pozajmicu, a On je neovisan od svih svjetova?' Muhammed ﷺ mu je odgovorio: 'Da, jer vas Allah želi time uvesti u Džennet.' Ebu Dahdah je tada upitao: 'Ako ja dam zajam ili kredit koji Allah od nas traži, je li to garancija meni i mojoj porodici za ulazak u Džennet?' 'Da', odgovorio je Poslanik ﷺ. Tada je Ebu Dahdah rekao: 'Allahov Poslaniče, daj mi svoju ruku!' Muhammed ﷺ je pružio svoju desnicu, a Ebu Dahdah ju je prihvatio i rekao: 'Ja imam dva velika voćnjaka i tako mi Allaha, osim njih nemam drugog imetka, i ja ih dajem kao pozajmicu Allahu.' Poslanik ﷺ mu je rekao: 'Bilo bi bolje da jedan podijeliš, a drugi ostaviš sebi i svojoj porodici.' Nakon toga Ebu Dahdah je rekao: 'Allahov Poslaniče, uzimam te za svjedoka da ja danas dajem svoj bolji voćnjak, u ime Allaha, u kojem ima šest stotina stabala palmi.' Na to mu je Allahov Poslanik ﷺ rekao: 'Ako je tako, onda će te Allah nagraditi Džennetom.' Kada je trgovina utanačena, Ebu Dahdah je otišao do svoga voćnjaka i u njemu zatekao ženu i djecu koji su brali datule. Vidjevši ih, Ebu Dahdah se radosno obratio svojoj ženi i to u stihovima:

Neka te Uzvišeni putevima dobra i istine uputi

Napusti naš voćnjak i nimalo se ne ljuti,

Ta, ja sam ga upravo Allahu, kao pozajmicu dao

¹ Prijevod značenja Al-Baqara, 245.

*bez ikakvog prigovora i vraćanja, i nije mi žao,
Osim što se nadam njegovom sigurnom uvećanju
Al' ne danas, već sutra, na Sudnjemu danu.
Zato odmah ti voćnjak napusti, i djecu povedi
Za nas je mnogo bolje ono što tek slijedi.
Dobročinstvo je kapital najveći, u to sumnje nema
Onome ko u Allaha vjeruje i za ahiret se sprema.*

Obradovana onim što je čula, Umm Dahdah je uzviknula: 'Uspjela ti trgovina! Allah ti bereket podario u onome što si pazario!' A zatim mu je također u stihovima odgovorila:

*Allah te obradovao hajrom i pratila te sreća
Ti si čovjek koji ispuni ono što obeća.
Allah je iz Svoga obilja našu porodicu opskrbio
I voćnjake pune medinskih datula nam dao.
Čovjek će naći plodove onoga što je radio
Jer, na Sudnjemu danu, svako će dobiti ono što je zaradio.*

Zatim je Umm Dahdah prišla svojoj djeci i iz njihovih ruku i usta uzela i bacila hurme, a onda s njima otišla u drugi voćnjak. Nakon svega toga, Poslanik ﷺ je rekao: 'Koliko je samo Ebu Dahdah zasadio danas palmi u Džennetu!'"¹

Supruga šehida

Kao da su Poslanikove ﷺ riječi: "Koliko je samo Ebu Dahdah zasadio danas palmi u Džennetu!" bile najava šehadeta i Ebu Dahdahove pogibije na Allahovom putu. Naime, na dan Bitke na Uhudu, Ebu Dahdah se rastao i poselamio sa svojom suprugom, Umm Dahdah, i pridružio se ostalim mudžahidima u toj bici. Kada je bitka počela, Ebu Dahdah je pokazao veliku hrabrost i poput lava se borio dok nije preselio kao šehid.

¹ *Tefsir al-Kurtubi*, III tom, str. 238.-239.; *Tefsir Ibn Kesir*, I tom, str. 299.; *Sifa as-Safve*, I tom, str. 617.

Ibn Abdulberr, o njegovom slučaju bilježi sljedeću predaju: "Kada su muslimani, na dan Bitke na Uhudu, počeli bježati s bojnog polja, pred njih je izašao Sabit ibn Dahdah i povikao: 'O ensarije, dođite ovamo, ja sam Sabit ibn Dahdah! Ako je istina da je Muhammed ﷺ ubijen, pa znajte da je Allah vječno živ i da ne umire. Vratite se i borite za vašu vjeru i Allah će vas sigurno pomoći!' Jedna skupina ensarija se odazvala na njegov poziv i pridružili mu se u borbi protiv nevjernika. Nakon toga, napala ih je skupina idolopoklonika koju je predvodio Halid ibn Velid, Amr ibn As, Ikrime ibn Ebu Džehl i Dirar ibn el-Hattab. Halid ibn Velid je, kada je vidio kako se Ebu Dahdah neustrašivo i srčano bori, uzeo svoje koplje, pogodio ga u stomak i Ebu Dahdah je pao mrtav na zemlju. Niko iz njegove skupine nije preživio taj napad nevjernika."¹

Nakon bitke i poraza muslimana na Uhudu, vijest o pogibiji Ebu Dahdaha stigla je i do njegove supruge Umm Dahda. Iskrena vjernica nije naricala, nije tugovala niti plakala, ostala je prisebna i mirna. I ne samo to, ona je na tu vijest glasno izgovarala tekbire i zahvaljivala Allahu na Njegovoj odredbi, jer je bila svjesna da je nagrada za šehadet velika i da je njen muž zajedno s ostalim šehidima nastanio džennetska prostranstva. Takva je bila Umm Dahdah, ashabijka koja je bila zadovoljna s Allahom kao Gospodarem, s islamom kao vjerom i s Muhammedom ﷺ kao poslanikom i putovođom.

Molimo Allah ﷻ da nju, i njenog muža, i njihovu djecu spoji u Džennetu i da zajedno uživaju u hladovini palmi koje su zasadili dok su još na dunjaluku bili.

¹ *Al-Istiab*, I tom, str. 197.-198.; *Usud al-Gabe*, I tom, str. 221.

Esma bint Jezid el-Ensari

Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: *“Esma, idi i obavijesti sve žene muslimanke, da vaš lijep odnos prema muževima i poslušnost njima kako bi oni bili sretni i zadovoljni s vama, vrijedi koliko sva dobra djela muškaraca, koja si nabrojala.”* (Usud el-gaba)

Esma bint Jezid ibn Seken el-Ensari el-Ešhel,¹ je bila nadaleko poznata po svojoj elokventnosti i vanrednoj sposobnosti verbalnog komuniciranja. Zbog svoje rječitosti i razboritosti uživala je veliki ugled kod drugih žena muslimanki, ali i kod muškaraca. Osim toga, krasila ju je hrabrost i neustrašivost koju je pokazala i dokazala svojim učešćem u nekoliko bitaka sa Muhammedom ﷺ i njegovim ashabima, a sve to bilo je krunisano dubokom pobožnošću i predanošću Allahu ﷻ. Ova plemenita ashabijka bila je iz plemena Evs, iz porodice Abdulešhel, kojoj je pripadao i poznati ashab Sad ibn Muaz.

“Izaslanik žena”

Dobila je počasnu titulu “Izaslanik žena”, a nerijetko su je oslovljavali i sa “Ženski hatib”. Prenosi se da je jedanput otišla kod Muhammeda ﷺ i rekla mu: “Allahov Poslaniče, ja sam izaslanik ispred ženskog dijela džemata, sve one govore ono što ću ti ja reći i o tom problemu imaju isto mišljenje kao i ja. Naime, tebe je Allah poslao kao poslanika i muškarcima i ženama, i mi smo povjerovala u tvoje poslanstvo i slijedimo te. Ali, mi žene smatramo da smo uskraćene za mnoga dobra djela, jer smo ograničene na boravak u kući, udovoljavanje muškim prohtjevima i rađanje djece. Za razliku od nas, muškarci imaju priliku da nas preteknu u dobrim djelima na mnogim poljima: oni svakodnevno klanjaju namaze u džematu, ispraćaju dženaze, idu u borbu i vode džihad, a mi im za to vrijeme čuvamo njihov imetak i odgajamo

¹ *Al-Istiab*, IV tom, str. 233.; *Sijeru a'lamin-nubela*, II tom, str. 296.; *Al-Isabe fi temyizis-sahabe*, IV tom, str. 229.

djecu. Reci mi, Allahov Poslaniče, hoćemo li mi žene imati udio u nagradi muškaraca?" Nakon toga, Poslanik ﷺ se okrenuo ashabima i upitao ih: "Jeste li ikada čuli ženu da postavlja ljepše pitanje o svojoj vjeri od ove žene?" Ashabi su odgovorili: "Allahov Poslaniče, što se nas tiče, smatramo da su ovakve žene prava rijetkost." Zatim se Muhammed ﷺ ponovo okrenuo Esmi i rekao joj: "Esma, idi i obavijesti sve žene muslimanke da vaš lijep odnos prema muževima i poslušnost njima kako bi oni bili sretni i zadovoljni s vama, vrijedi koliko sva dobra djela muškaraca, koja si nabrojala." Kada je to čula, Esma se sva ushićena od radosti, s tekbirima na usnama, vratila među žene da ih obraduje Poslanikovim odgovorom.¹ Pored svih vrlina i vrijednosti ove ashabijke, dosta joj ponosa i ugleda u činjenici da je bila prva žena ensarijka koja je dala zakletvu na vjernost Poslaniku ﷺ, zajedno sa Kebšom bint Rafiom, majkom Sada ibn Muaza. Našu priču o ovoj vrlo ashabijki ne možemo nastaviti, a da ne spomenemo i njenog muža, Ebu Seida el-Ensarija, čije je pravo ime, Seid ibn Ammare², kao i njenu majku Umm Sad ibn Huzejma ibn Mesud el-Ešhel.

Žena koja je spojila dva dobra - znanje i džihad

Esma, Jezidova kćer, nije dozvolila da stranice islamskog džihada budu bez njezinog imena. Naprotiv, te stranice svjedoče o hrabrosti jedne žene muslimanke koja je i na bojnom polju potvrdila svoju spremnost da se žrtvuje na Allahovom putu i koja je dala veliki doprinos u slavnim pobjedama muslimana. Osim toga, ona potječe iz porodice, čiji su skoro svi muški članovi u jednom trenutku bili spremni žrtvovati svoje živote da bi odbranili Muhammeda ﷺ. U toku Bitke na Uhudu, u trenutku kad su muslimani svojom nesmotrenošću pobjedu pretvorili u poraz, nevjernici su bili navalili na mjesto gdje se nalazio Poslanik ﷺ, želeći ga ubiti. U tom teškom i sudbonosnom trenutku, pred nevjerničke sablje i koplja, izašla je skupina mudžahida iz porodice Es-Seken kako bi svojim tijelima i životima zaštitili i odbranili Muhammeda ﷺ. Svojom neopisivom hrabrošću i spremnošću na samožrtvovanje ti muslimani su pokazali da je njihova ljubav prema Poslaniku ﷺ i njegovom životu ispred ljubavi prema

¹ *Usud al-gaba*, V tom, str. 398-399.; *Al-sira al-halabī*, I tom, str. 149.

² *Al-Isabe*, IV tom, str. 89.

vlastitim životima. Imam Muslim u svom *Sahihu* bilježi predaju od Enesa ibn Malika, koji je rekao: "U jednom trenutku u toku Bitke na Uhudu Muhammed ﷺ našao se sa nekoliko ensarija među nevjenicima koji su ga željeli ubiti. Kada su navalili na njega, rekao je ensarijama: 'Ko me odbrani od nevjernika Džennet mu je zagarantiran?' Zatim je izašao jedan od ensarija i borio se protiv nevjernika dok nije poginuo. Poslanik ﷺ ponovo je upitao: 'Ko me odbrani od nevjernika bit će moj drug u Džennetu?' Onda je izašao drugi ensarija i borio se dok nije poginuo. Tako su se redale ensarije dok ih nije sedam poginulo."¹ Zadnji koji je poginuo bio je Ammar ibn Jezid ibnu-s-Seken, brat Esmin. Bio je teško ranjen i usljed nesnosnih bolova pao je na zemlju. Tada je došla skupina muslimana, otjerali su nevjernike i udaljili ih od ranjenog ashaba. Nakon toga, Poslanik ﷺ je položio glavu ranjenog Ammare na svoje krilo, ali je on ubrzo umro. U Bici na Uhudu poginuo je Esmin otac Jezid, sin Amir i amidža Zijad ibn es-Seken. Međutim, i pored pogibije mnogih članova njene porodice i bliskih rođaka, Esma je još više zavoljela džihad. Ona je s Poslanikom ﷺ bila na Hudejbijji i bila je među onima koji su dali zakletvu na vjernost pod drvetom, zatim je učestvovala u oslobađanju Mekke i Hajbera, a nakon smrti Allahovog Poslanika ﷺ učestvovala je u presudnoj bici protiv Bizantinaca, Bici na Jermuku, i taj dan ubila devet neprijateljskih vojnika i to šatorskim kolcem.²

Osim prirodnog dara i vještine rječitosti te ljubavi prema džihadu, ništa manje nije bila poznata i po ilmu i velikoj ljubavi prema hadisu Muhammeda ﷺ. To najbolje potvrđuje činjenica da je ona prenijela više hadisa od svih žena ensarijki, čak 81 hadis.³ Od nje su hadise prenosili najpoznatiji učenjaci iz generacije tabi'ina, kao i autori hadiskih zbirki *Sunena*, Ebu Davud, En-Nesai, Tirmizi i Ibn Madže. Imam Buharija ju je spomenuo u svom djelu *Edebu-l-mufred*, a Imam Ibn Asakir je potvrdio vjerodostojnost hadisa koje prenosi Esma bint Jezid. Hadisi koje je ona prenijela iz različitih su oblasti: tefsira, fikha, sire, vojnih pohoda i drugih. Naprimjer, ona je prenijela hadis o objavi sure El-Mā'ide, o čemu je rekla: "Ja sam držala povodac Poslanikove deve kad je objavljena sura El-

¹ *Sahih Muslim*, V tom, str. 187.

² *Medžmeuz-zeva'id*, IX tom, str. 260.; *Sijeru a'lamin-nubela'*, II tom, str. 297.

³ *Delilu al-falihine li turuki Riyadu-s-salihine*, IV tom, str. 27.

Mā'ide u cijelosti, i zbog težine objavljenih ajeta devine noge su podrhtavale.”¹ Esma je prva žena povodom čijeg slučaja su objavljeni ajeti o dužini pričeke nakon razvoda braka (*iddet*).

Nakon smrti Poslanika ﷺ ona je živjela u Damasku, u Šamu. Umrula je 69. hidžretske godine u vrijeme hilafeta Abdulmelika ibn Mervana. U Damasku je i ukopana u mezaristanu *Mala vrata*. Neka joj Allah na Sudnjem danu otvori svih osam džennetskih vrata i neka uđe na koja hoće u džennetske perivoje da u njima vječno uživa.

¹ *Tefsir* Ibn Kesir, II tom, str. 2.; *Al-Bidaje wa an-nihaye*, III tom, str. 22.

Umm Atijja

Žena koja je prisustvovala davanju zakletve na vjernost Poslaniku ﷺ i bila poznata bolničarka u džihadu.

U poznat ćemo se sa ashabijkom koja je svojim velikim djelima ostavila neizbrisiv pečat i obilježila povijest islama. Zvali su je Umm Atijja el-Ensari i po tom nadimku je ostala upamćena, a njeno pravo ime bilo je Nusejba, kćer Harisa el-Ensarija.¹ Historičari spominju da su bile još četiri ashabijke sa imenom Nusejba, ali nijedna nije imala nadimak Umm Atija, osim junakinje ove naše priče.

Zakletva na vjernost Poslaniku

Ona je bila među prvim ensarijkama koje su primile islam i bila je među ensarijkama koje su dale zakletvu na vjernost Poslaniku ﷺ. O tome je Umm Atijja pričala: “Kada je Muhammed ﷺ učinio Hidžru u Medinu, muškarci Medine, koji su primili islam, izašli su da mu daju zakletvu na vjernost. Poslanik ﷺ je naredio da se žene ensarijke okupe u jednoj kući, što smo mi i učinile, a nakon toga poslao je Omera ؓ kao svoga izaslanika ženama da mu daju prisegu. Omer ؓ je došao kod nas, odškrinuo vrata i rekao: ‘Es-selamu alejkum, ja sam vam izaslanik Allahovog Poslanika ﷺ.’ Ensarijke su odgovorile: ‘Dobro došao, izaslaniče Allahovog Poslanika!’ Zatim je Omer ؓ upitao: ‘Želite li dati zakletvu na vjernost Muhammedu ﷺ da nećete nikoga Allahu ravnim smatrati, da nećete krasti, ni bludničiti, niti ubijati svoju djecu, da nećete muževima tuđu djecu podmetati i da ni u čemu što je dobro nećete Poslaniku ﷺ poslušnost odricati.’ Ensarijke su odgovorile: ‘Svakako da želimo.’ Zatim je Omer ؓ ispružio svoju ruku kroz poluotvorena vrata, a ensarijke su ispružile svoje ruke u pravcu njegove potvrđujući tom simbolikom svoju zakletvu. Nakon toga Omer ؓ je rekao: ‘Gospodaru moj, budi svjedok da su ensarijke dale prisegu Muhammedu ﷺ.’ Poslije toga, ja sam upitala Omera: ‘A šta znače riječi *el-buhtan* i *ja’sinke fi m’aruf* (neprotivljenje u dobru)?’, na što je Omer

¹ *Usud al-Gabe*, V tom, str. 603.; *Tehzib at-Tehzib*, XII tom, str. 455.

odgovorio: ‘Oplakivanje i naricanje za umrlim.’”¹ To je bila zakletva na vjernost ensarijki koja je za njih bila temelj imana i jasan znak iskrenog vjerovanja kroz ispunjavanje obećanja datog Allahu i Njegovom Poslaniku ﷺ, za što je jedina nagrada bila Džennet prostran koliko nebesa i Zemlja.

Hrabra bolničarka

U velikim i odsutnim bitkama, koje su muslimani na čelu sa Poslanikom ﷺ, vodili protiv nevjernika, u vrijeme kada su britke sablje sijevale iznad glava, a mrtvi i ranjeni ležali na sve strane, Umm Atijja se nalazila među mudžahidima, bodrila ih na borbu, napajala žedne i liječila ranjene. To potvrđuje i vjerodostojna predaja u kojoj stoji da je Poslanik ﷺ ratovao protiv nevjernika, a s njim je bila Umm Sulejm i neke ensarijke među kojima je bila i Umm Atijja, koje su donosile vodu borcima i previjale ranjenike.² Muhammed ﷺ dozvolio je ženama da učestvuju u bitkama kako bi pomagale mudžahidima, donosile im vodu i zamotavale rane. Poznato je da su i neke Poslanikove žene učestvovala zajedno s njim u bitkama i hizmetile Poslaniku ﷺ, poput Aiše, koja je učestvovala u Bici na Uhudu i pohodu na Benu Mustalik, te Umm Seleme, koja je učestvovala u u Bici na Hajberu i oslobađanju Mekke. Imam Muslim u svom *Sahihu* bilježi predaju upravo od Umm Atijje, u kojoj je ona rekla: “Ja sam sa Allahovim Poslanikom ﷺ učestvovala u sedam bitaka u kojima sam imala zadatak da spravljam borcima hranu, da im donosim vodu i liječim ranjene i bolesne.”³ Na Hajberu je Umm Atijja bila među ukupno dvadeset muslimanki koje su izašle u džihad tražeći za taj ibadet Allahovu nagradu.⁴

Veza s Poslanikovim kćerkama

Zabilježeno je da je Umm Atijja gasulila Poslanikovu kćerku Zejneb, nakon njene smrti početkom osme godine po Hidžri. O tome Umm Atijja kaže: “Kada je umrla Zejneb, Poslanik ﷺ rekao mi je: ‘Okupaj je neparan broj puta, tri ili pet puta, a prilikom zadnjeg kupanja pomiješaj malo

¹ *An hayati as-sahabeti*, I tom, str. 371.

² Hadis bilježe Muslim, Ebu Davud i Tirmizi.

³ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 455.; *Al-Isabe*, IV tom, str. 455.

⁴ *Al-Megazi*, II tom, str. 685.; *At-Tabaqāt*, IV tom, str. 456.

kamfora i obavijesti me kada završiš gasulenje.' Kada smo završili s kupanjem, Muhammed ﷺ nam je dao svoj ogrtač i rekao: 'Prekrijte je njime.'"¹ Također se prenosi da je ona gasulila i Poslanikovu kćerku, Umm Kulsum, koja je umrla prije Zejnebe, i mnoge druge muslimanke, želeći time sevab i nagradu na ahiretu.

Učenjak među ensarijkama

Kada se spomenu hafizi Kur'ana i hadisa među ensarijkama, na njihovom čelu je svakako Umm Atijja. Imam En-Nevevi je rekao da je Umm Atijja prenijela četrdeset hadisa od Poslanika ﷺ, oko šest od tih hadisa složili su se Buharija i Muslim, a po jedan različit hadis od preostalih hadisa bilježe i Buharija i Muslim. Od nje je hadise prenosio Enes ibn Malik, zatim poznati tabi'ini: Hafsa bint Sirin, njen brat Muhammed ibn Sirin, Abdulmelik ibn Umejr, Ali ibn el-Akmer i drugi.² Imam Zehebi je za nju rekao da je bila poznati fekih ili islamski pravnik, a ona sama je govorila: "Nama ženama je zabranjeno praćenje dženaze, ali ta zabrana je na stepenu mekruha, a ne na stepenu harama." Njene predaje nalaze se u šest vjerodostojnih zbirki hadisa, a jedna od tih predaja je i ona što su je zabilježili Buharija i Muslim u kojoj stoji da je Poslanik ﷺ rekao: "Ženi nije dozvoljeno tugovati za umrlim više od tri dana, osim za njenim suprugom, za njim treba tugovati četiri mjeseca i deset dana."³

Ibn Abdulberr i Hafsa bint Sirin spominju da je Umm Atijja došla u Basru i nastanila se na imanju Benu Halef. Naime, ona je napustila Medinu i ostatak svoga života provela u Basri, gdje je uživala poseban ugled među ashabima i tabi'inima. Poznato je da je Alija ﷺ često odsjedao i odmarao se u njenoj kući.⁴ U Basri se pročula i proslavila kao fekih, muhaddis i veliki pobožnjak. Mnogi ashabi i tabi'ini dolazili su kod nje i učili propise kupanja mejta.⁵ Umrla je sedamdesete godine po Hidžri,

¹ Hadis je vjerodostojan, a bilježe ga šesterica i Imam Malik u *Muwatta'* u poglavlju o dženazi.

² *Sijeru a'lamin-nubela'*, II tom, str. 318.

³ *As-Sahihan*, poglavlje o razvodu braka

⁴ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 456.; *Al-Isabe*, IV tom, str. 455.

⁵ *Al-Istiab*, IV tom, str. 452.

što upućuje da je jako dugo živjela, ali je sav svoj život potrošila u traženju znanja, u prenošenju hadisa, u džihadu, pobožnosti i dobročinstvu.

Neka se Allah smiluje ashabijki Umm Atijji i neka je obilato nagradi za njena dobra djela i hizmet islamu i muslimanima.

Afra bint Ubejd el-Ensari

Majka sedam sinova koji su svi do jednog učestvovali u Bici na Bedru, a trojica njih su toga dana preselili na ahiret kao šehidi.

Mnoge žene u toku naše islamske povijesti postale su slavne i ugledne i ta slava ih je pratila u toku života i nakon smrti. Naime, među ashabima je bila skupina koja se prezivala po majci, a ne po ocu kako je to uobičajeno, kao što su Bešir ibn Akreba, Bilal ibn Hamama, Sehl ibn Bejda, Šurahbil ibn Hasena i mnogi drugi, i zbog toga su bili ponosni i sretni. Ovoga puta ćemo se upoznati s jednom ženom, plemenitom ashabijkom čiji su se sinovi također prezivali po njoj, a ne po ocu. Ona je Afra bint Ubejda ibn Salebe el-Ensari, majka Muaza, Muavviza i Avfa benu-l-Harisa, koji su kod svih ashaba, ali i u povijesti islama poznati kao sinovi Afre.

Život i djelo vrijedni spomena

U životopisu ove vrle ashabijke zabilježeno je da je živjela u Medini i da je bila udata za Harisa ibn Rifata en-Nedždžarija s kojim je rodila tri sina: Muaza, Muavviza i Avfa, koji su nakon primanja islama postali ensarije.¹ Spominje se također da ju je Haris razveo nakon čega je odselila u Mekku i tamo se udala za Bukejra el-Lejsija i s njim rodila četiri sina: Akila, Halida, Ijasa i Amira, koji su iz skupine muhadžira. Ova četverica njenih sinova bili su prvi koji su dali zakletvu na vjernost Muhammedu ﷺ u Mekki, u kući Erkama ibn Ebu Erkama, Allah sa njima bio zadovoljan. Imam Zehebi spominje da su četverica Afrinih sinova od Bukejra, učinili hidžru u Medinu i povelili sa sobom sve, i muške i ženske članove porodice, pozaključavali vrata na svojim kućama i na kraju se skrasili u kući Rifata ibn Abdulmunzira u Medini.² U nekim predajama stoji da se Afra ponovo vratila u Medinu nakon što ju je bila napustila i da je tamo živjela prije pojave islama. A nakon toga, jedanaeste godine po

¹ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 443.

² *Sijeru a'lamin-nubela'*, I tom, str. 185.

poslanstvu, Muhammed ﷺ, u toku hadžskog sajma, sastao se na Akabi sa grupom od šest ljudi iz Medine, tadašnjeg Jesriba, među kojima je bio i Avf ibn Afra gdje su svi primili islam i vratili se kući kao muslimani.

Sedam sinova, sedam mudžahida sa Bedra

Poznati islamski učenjak, Ibn Hadžer el-Eskalani, u svom djelu *El-isabetu fi temjizi-s-sahabeti* s pravom ističe da se Afra odlikovala određenim osobinama koje su bile svojstvene samo njoj i nijednoj drugoj ashabijki: svih sedam njenih sinova učestvovalo sa Poslanikom ﷺ u Bici na Bedru. Zbog toga se čak Muavija ؓ ponosio četvericom njenih sinova koji su rođeni u Mekki i govorio je: “Među muslimanima nisu bila četverica braće, a da su zajedno učestvovali u Bici na Bedru, osim četverice Afrinih sinova.”¹ I ne samo da su bili učesnici te presudne bitke između Istine i zablude, već su odigrali vrlo zapaženu ulogu. Na samom početku bitke, Afrini sinovi: Muaz, Muavviz i Avf, stali su ispred bojnih redova i tražili nekog od nevjernika da im izađe na dvoboj, međutim, vođe idolopoklonika su odbili poslati svoje borce njenim sinovima na mejdan. No, oni i pored toga nisu odustajali, već je Avf ibn Afra otišao kod Poslanika ﷺ i pitao ga: “Allahov Poslaniče, s kojim djelom je Allah ﷻ najviše zadovoljan kod Svojih robova?” Muhammed ﷺ odgovorio je: “Izlazak pred neprijatelja sa isukanom sabljom bez oklopa i bilo kakve zaštite.”² Tada je Avf skinuo svoj oklop i bacio ga u stranu, a zatim sa isukanom sabljom krenuo prema nevjernicima ne vodeći računa o tome hoće li on sresti smrt ili ona njega. Neustrašivo se borio i ubijao idolopoklonike dok na kraju i sâm nije poginuo.

A što se tiče njegove rođene braće, Muaza i Muavviza, oni su zajedničkim snagama ubili vođu nevjernika, Ebu Džehla. Taj događaj potvrđuje predaja koju je zabilježio Imam Muslim od Enesa ibn Malika u kojoj stoji: “Nakon Bitke na Bedru, Muhammed ﷺ je upitao: ‘Ko će pogledati šta je bilo sa Ebu Džehlom?’ Nakon toga otišao je Ibn Mesud i našao je Afrine sinove pored Ebu Džehla koji je bio u smrtnom hropcu. Ibn Mesud ga je uhvatio za bradu i upitao: ‘Jesi li ti Ebu Džehl?’ Odgovorio je: ‘Da, danas ste ubili najuglednijeg čovjeka, da me je barem

¹ *Al-Isabe*, IV tom, str. 353.

² *Tarih at-Taberi*, II tom; str. 33.

ubio neko drugi, a ne ovi čobani.”¹ Imam Zehebi spominje u djelu *Tarih el-islam* da je Poslanik ﷺ, nakon bitke stao iznad mrtvih tijela trojice Afrinih sinova: Akila, Avfa i Muavviza, i rekao: “Neka se Allah smiluje Afrinim sinovima! Oni su ubili faraona ovog Ummeta i kolovođu nevjerstva.” Neko je upitao: “Allahov Poslaniče, a ko je još s njima učestvovao u njegovom ubistvu?” Odgovorio je: “Meleki i Abdullah ibn Mesud.”

Uzor svim muslimankama

U jednoj predaji stoji da je njihova majka Afra, poslije Bitke na Bedru otišla kod Muhammeda ﷺ i rekla: “Allahov Poslaniče, meni je ostao najgori od njih (aludirajući na Muazu), jer on nije preselio kao šehid.” Muhammed ﷺ joj je rekao: “Ne, nije tako.” Ova iskrena i hrabra vjernica je bila u potpunosti zadovoljna i sa sinom koji je ostao živ, ali je znala da Allah ﷻ odabire šehide između Svojih robova, pa je zbog toga tako reagirala, i kao da je voljela da su svi poginuli kao šehidi na Bedru zbog nagrade koja ih čeka kod Allaha ﷻ. Zbog takvog njenog stava i odnosa prema vjeri, Poslanik ﷺ je posebno uvažavao i poštovao ashabijku Afru, a imala je posebno mjesto i kod njegove žene Sevde, koja je nakon Bitke na Bedru došla u Afrinu kuću da je utješi i olakša bol i tugu za poginulim sinovima. Iako je historičarima promaklo da zabilježe datum i godinu njenog rođenja i smrti, njeno veliko djelo je ostalo neizbirisivo u povijesti.

Neka se Allah ﷻ smiluje slavnoj ashabijki Afri i njenim slavnim sinovima i neka ih ponovo spoji u Dženneti Firdevsu, sa šehidima i iskrenim vjernicima.

¹ *Sahih Muslim*, V tom, str. 184.

Kebša bint Rafi el-Ensari

Sve žene ponekad znaju lažne suze liti, osim Umm Sad. (Hadis)

Sjećate li se možda priče o danu kada je Sad ibn Muaz primio islam preko Poslanikovog ﷺ ambasadora, Musaba ibn Umejra? Od tog trenutka zrake Allahove upute obasjale su njegovo srce i dušu i cijelo njegovo biće i od tada počinje njegov novi život čije stranice su sjajnije i čišće od biljura. Nakon što je primio islam, on je okupio svoje pleme i svoju porodicu i rekao im: "O sinovi Abdulešhela, šta doista mislite o meni?" Odgovorili su: "Ti si najugledniji među nama i naš vođa i predvodnik." Zatim im je rekao: "Ako je tako, onda znajte da je od ovog trenutka svakome od vas zabranjeno da mi se obraća, i muškarcima i ženama, dok iskreno ne povjerujete u Allaha ﷻ i Njegovog Poslanika ﷺ." I u porodici Benu Abdulešhel nije bilo nijedne osobe, ni muškarca ni žene, a da nisu primili islam.¹

Kuća iz koje je zasjalo svjetlo islama

U tom povijesnom trenutku na pozornici islama pojavila se jedna žena, istinska ličnost, koja je pozvala Musaba ibn Umejra u svoju kuću i učinila je centrom islamske *da'Ve* i misionarstva. Da li znate ko je ta žena iz čije kuće su zrake islama obasjavale cijelu Medinu? To je junakinja ove naše priče, Kebša bint Rafi el-Ensari, majka slavnog ashaba Sada ibn Muaza. Muslimanka koja je svojom iskrenošću, dostojanstvom, hrabrošću i odricanjem, bila i ostala primjer drugim muslimanima i muslimankama. Njen muž bio je Muaz ibn Numan el-Ešhel s kojim je rodila četiri sina i jednu kćerku. Od trenutka kada je primila islam bila je simbol predanosti Allahovoj vjeri i ključ dobra među ženama ensarijkama. Prva žena koja je dala prisegu na vjernost bila je upravo Kebša bint Rafi, majka Sada ibn Muaza, zatim Amra bint Jezid ibn Seken i Lejla bint Hatim.² Niko nije bio

¹ Rekao je Ibn el-Dževzi: "Prva kuća koja je primila islam, bila je kuća Beni Abdulešhel."

² *Al-Isabe*, IV tom, str. 254.

sretniji od nje onoga dana kada je čula Allahovog Poslanika ﷺ kako govori: "Najbolje pleme među ensarijama je pleme Benu Nedždžar, zatim pleme Benu Abdulešhel, zatim Benu Haris ibn el-Hazredž, zatim Benu Saide, a u svakom tom plemenu je veliko dobro."¹

Raduj se, o Umm Sad!

Na dan velike Bitke na Bedru, dva Kebšina sina, Sad i Amr, bili su u redovima mudžahida koje je predvodio Muhammed ﷺ. U toj bici posebno se istakao Sad ibn Muaz svojom hrabrošću i požrtvovanošću što je posebno obradovalo Poslanika ﷺ. U Bici na Uhudu, ova dva brata su ponovo bili u prvom safu mudžahida. Amr ibn Mu'az je bio među onima koje je Allah ﷻ odabrao za šehide i kojima je pripremio nagradu kakvo oko nije vidjelo, ni uho čulo, niti ljudski razum može zamisliti. Vijest o tragičnom ishodu bitke stigla je u Medinu i žene muslimanke izašle su pred muslimansku vojsku da vide šta se desilo i je li Muhammed ﷺ živ. Među njima bila je i Sadova majka, Kebša bint Rafi. Sad ibn Muaz vodio je Poslanikovog ﷺ konja, kada je ugledao svoju majku da im ide u susret. Onda se obratio Poslaniku ﷺ rekavši: "Allahov Poslaniče, moja majka nam ide u susret." "Dobro došla", odgovorio je Poslanik ﷺ. Kebša ih je ugledala i žurno im prišla, a zatim je rekla Allahovom Poslaniku: "Nakon što tebe vidim živog i zdravog, svaka nesreća je neznatna." Muhammed ﷺ joj je izrazio saučešće za njenog sina Amra i rekao: "Raduj se, o Umm Sad, i obraduj sve one čiji su muževi i sinovi poginuli, da su oni sada društvo u Džennetu i da će se zauzimati za svoje porodice." Ona je uzviknula: "Zadovoljne smo Allahov Poslaniče, ko bi mogao zaplakati nakon te radosne vijesti. Molim te, uputi dovu za one koji su ostali živi iza njih." Tada je Poslanik ﷺ podigao ruke prema nebu i učio dovu: "Gospodaru moj, odagnaj tugu iz njihovih srca, olakšaj im musibet i nevolju i podari dobro onima koji su ostali živi iza njih."²

I pored toga što je izgubila svoga sina, Kebša nije dozvolila da je njena vlastita tuga skrha i obeshrabri, već je otišla u Poslanikovu ﷺ kuću gdje je zajedno s drugim muslimankama izrazila saučešće Muhammedu ﷺ zbog

¹ Hadis je sahih i bilježe ga Buharija, Muslim i Tirmizi. *At-Tadž al-džami' lil-usul*, III tom, str. 388.

² *Al-Sira al-halebī*, II tom, str. 545.-546.

pogibije njegovog amidže, hazreti Hamze. Allahov Poslanik ﷺ im je zahvalio na tome i dao im znak da se vrate svojim kućama rekavši: "Neka se žene vrate svojim kućama i neka od danas više ne tuguju za mojim amidžom."¹

Tuga za sinom zbog čije smrti se potresao Allahov Arš

U jednom od najodsudnijih trenutaka za islam i muslimane, kada su duše došle do grkljana i kada su vjernici u najgore iskušenje stavljeni, Poslanik ﷺ je potvrdio i posvjedočio iskrenost i postojanost ashabijke Kebše bint Rafi.

U Bici na Hendeku, kada su muslimani bili u potpunom okruženju, njen sin Sad nosio je kratki pancir, koji nije mogao pokriti ni njegova prsa u potpunosti. Kada je naišao pored utvrđenja Benu Harise u kojem su bile smještene žene i djeca, a među kojima su bile i njegova majka Kebša i Aiša ٱ, ugledala ga je majka i rekla mu: "Sine, požuri i priključi se Poslaniku ﷺ. Tako mi Allaha, ja vidim da si ti mnogo zakasnio." A hazreti Aiša je rekla: "O Umm Sad, ja bih voljela da je oklop tvoga sina duži i da pokriva cijelo njegovo tijelo." Na to joj je Kebša odgovorila: "Allahovu odredbu oklop neće promijeniti." Tako je i bilo, Allah je odredio da jedna mušrička strijela pogodi Sada u rame i teško ga rani, nakon čega je on uputio dovu Allahu ٱ: "Moj Allahu, nemoj me usmrtiti dok svojim očima ne vidim pravednu presudu židovskom plemenu Benu Kurejza, koje je prekršilo ugovor i izdalo Allaha i Njegovog Poslanika ﷺ."

Neposredno nakon Bitke na Hendeku, Muhammed ٱ je naredio napad na Benu Kurejza. Muslimani su izvršili opsadu njihovog utvrđenja i oni su tražili primirje i pristali su da im zbog izdaje presudi njihov dojučerašnji saveznik i prijatelj, Sad ibn Muaz. On je to sa zadovoljstvom prihvatio i presudio je da se svi njihovi muškarci ubiju, a žene uzmu kao roblje i da im se imetak zaplijeni. Nedugo nakon toga, od posljedica teškog ranjavanja, na ahiret je, kao šehid, preselio slavni ashab Sad ibn Muaz. Njegova smrt je ranila srce njegove majke i ona se od te rane nikada nije oporavila. Tugujući za svojim sinom govorila je:

Teško meni zbog smrti Sada,

bol i tuga evo mojim srcem vlada.

Zbog smrti vođe slavom ovjenčanog

¹ Ibn Madža, hadis br. 1591.

*i ratnika u boju ljutom provjerenog
uvijek spremnog za svakog zadatka,
od tuge za njim svisnut će mu majka.*

Kada je Poslanik ﷺ čuo njenu tugovanku za Sadom i vidio njezine suze, koje su se slivale niz lice, rekao je: "Sve žene ponekad lažne suze liju, osim Umm Sad." Zatim joj je prišao i rekao: "Hoćeš li da ti obrišem suze i odagnam tugu?! Znaj, majko, da je tvoj sin prvi čovjek kojem se Allah nasmijao i da se zbog njegove smrt Allahov Arš zatresao."¹ Prije nego što je ukopan na mezarju u Dženneti Bekijji, njegova majka je došla na mezarje, pa su je neki ashabi htjeli vratiti, ali im je Poslanik ﷺ rekao: "Pustite je!" Nakon toga ona je stala iznad njegovog mezara u koji je već bilo spušteno njegovo tijelo i rekla: "Nadam se Allahovoj nagradi zbog tebe." Tada je Poslanik ﷺ prišao i sjeo pored mezara, a ashabi su počeli sa zakopavanjem mezara. Kada su završili, Muhammed ﷺ je prosuo malo vode po Sadovom mezarju, zatim je ustao i uputio dovu Allahu za njega, a nakon toga je zajedno sa ashabima napustio mezarje. Svi su otišli, osim Sadove majke, Kebše bint Rafi, koja je dugo sjedila pored mezara svoga sina i plakala govoreći: "Možda će prolijevanje suza donijeti olakšanje ili barem na trenutak zaliječiti i odagnati tugu."

I nakon smrti njenog sina, Allah je htio da ostane spomen na njega, a posebno među ashabima. Naime, jednom prilikom je Poslanik ﷺ kao poklon dobio svileni ogrtač, pa su ga ashabi uzimali u ruke i divili se njegovoj ljepoti i nježnosti. Muhammed ﷺ ih je upitao: "Zar vas je toliko zadivio taj svileni ogrtač?" Odgovorili su: "Da, Allahov Poslaniče!" Onda im je Poslanik ﷺ rekao: "Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, maramica Sada ibn Muaza u Džennetu bolja je od toga."² I kada god su kasnije ashabi spominjali taj hadis, sjetili bi se Sada ibn Muaza i plakali bi.

Neka se Allah ﷻ smiluje Sadu i njegovoj majci Kebši bint Rafi koja je bila primjer istinske strpljivosti i ustrajnosti na putu islama.

¹ Sijeru a 'lamin-nubela', I tom, str. 293.

² Hadis su zabilježili Ibn Madža, Tirmizi i Imam Muslim.

Umm Ejjub el-Ensari

Muhammed ﷺ je, nakon što je učinio Hidžru u Medinu, boravio u njenoj kući i ona mu je sedam mjeseci spremala hranu.

Medina nije zapamtila sretnijeg i značajnijeg dana u svojoj povijesti od onoga dana kada je Allahov Poslanik ﷺ došao u taj grad i odabrao ga za svoj dom i pribježište islamu i muslimanima. Toga dana u kućama i na ulicama Medine bilo je živo kao u košnici. Sa svih strana su se čuli radosni povici: “*Allahu ekber!* došao nam je Allahov Poslanik! *Allahu ekber!* došao nam je Muhammed!” Stanovnici Medine, koji su skoro svi bili primili islam, pripremili su Muhammedu ﷺ veličanstven doček i svako od njih se trudio da prvi dohvati i uzme povodac Poslanikove ﷺ deve, Kasve, nadajući se da će baš njega Poslanik ﷺ odabrati za domaćina u čijoj kući će boraviti.

Kada je vidio tu neopisivu radost i sreću kod Medinelija i silnu želju svakog od njih da ga ugosti, Muhammed ﷺ je rekao: “Pustite Kasvu, njoj je naređeno gdje će stati.” Bez pogovora su poslušali Poslanika ﷺ i pažljivo pratili gdje će se deva zaustaviti. A Kasva se polahko i dostojanstveno kretala dok nije došla do mjesta na kojem se danas nalazi Poslanikova džamija, zatim je legla na tom mjestu nekoliko trenutaka, pa se digla i krenula nekoliko koraka naprijed, a onda se okrenula, malo razgledala oko sebe i ponovo se vratila na isto mjestu i legla na imanju plemena Benu Nedždžar ispred kuće Ebu Ejjuba el-Ensarija ة. Tada je Allahov Poslanik ﷺ rekao: “Ovdje će biti moj stan, inšallah!” Istog trenutka prišli su Ebu Ejjub i njegova supruga i uzeli povodac deve i odveli je pred svoju kuću. Kada je Poslanik ﷺ to vidio, rekao je: “Čovjek je uz svoju jahalicu”, i ušao je u njihovu kuću. Cijelo pleme Benu Nedždžar bilo je ponosno zbog toga i njihovoj sreći nije bilo kraja. Djevojčice iz tog plemena razdragano su pjevale:

*Mi smo kćerke plemena Benu Nedždžar,
imati Muhammeda za komšiju veliki je dar.*

Muhammed ﷺ ih je slušao i onda ih upitao: “Da li vi mene zaista volite?” One su u jedan glas odgovorile: “Da, Allahov Poslaniče!” Onda im je on rekao: “Samo Allah zna koliko moje srce voli vas.”

Najsretniji dan u životu porodice Ebu Ejjub

Ebu Ejjub el-Ensari nije mogao ni zamisliti bolji dar i veću čast od toga da posljednji Allahov Poslanik ﷺ boravi u njegovoj kući. Cijenile su to i njegove komšije i s dozom ljubomore gledali na njega i njegovu porodicu. Kako i ne bi kada je on toga dana na velika vrata ušao u povijest islama i ovjekovječio svoje ime i to putem nadahnuća deve, jer, Poslanik, ﷺ, nije džaba rekao: "Pustite je, njoj je naređeno gdje će stati." I vjerovatno nema muslimana a da nije čuo za Ebu Ejjuba i taj veliki događaj, ali sigurno postoji veliki broj muslimana koji o njegovoj supruzi, Umm Ejjub, ne znaju skoro ništa. Doista, ko je ta ashabijka kojoj su sve ensarijke zavidjele i poželjele da budu na njenom mjestu onda kada je Poslanik ﷺ odabrao njenu kuću za svoj dom? Ona je Umm Ejjub bint Kajs ibn Sad el-Hazredži el-Ensari¹, jedna od žena muslimanki koja je bila oličenje čestitosti i dobrote. Interesantno je da nam povijest ne spominje njeno pravo ime, već je ostala upamćena po svom nadimku, Umm Ejjub. Allah ﷻ je spustio Svoju milost na njenu porodicu onoga dana kada su postali muslimani i prije Hidžre, a ta milost i blagodat se povećala kada joj se ukazala prilika i čast da u svoju kuću primi i ugosti najboljeg čovjeka i najodabranijeg Allahovog poslanika, Muhammeda ﷺ. Zbog toga se ona maksimalno trudila da odgovori tom zadatku i da opravda ukazano joj povjerenje.

Ebu Ejjubova kuća imala je samo dvije sobe i to jednu iznad druge, i kada je Muhammed ﷺ došao kod njih, smjestio se u donjoj sobi. Ebu Ejjub je zamolio Poslanika ﷺ da živi u sobi na spratu, a on mu je odgovorio: "Za mene je bolje da stanujem na donjem spratu zbog mnoštva gostiju koji će me posjećivati." Ebu Ejjub je to teška srca prihvatio, ali te noći on i njegova žena nisu ni oka sklopili bojeći se da se u toku spavanja ne pomjere i da makar i trun prašine padne u Poslanikovu ﷺ sobu. Međutim, Allah je htio da im se desi gora stvar od onoga čega su se pribojavali. Naime, te noći im se prevrnula i razbila posuda koja je bila puna vode, pa su njih dvoje svojom odjećom kupili vodu bojeći se da voda ne prođe kroz šupljine na podu u donju sobu i da ne uznemiri Poslanika ﷺ. Kada je bilo vrijeme sabah-namaza, Ebu Ejjub je sišao u Poslanikovu sobu i rekao mu: "Allahov Poslaniče, ne dolikuje nama da budemo u sobi iznad tebe. Tako ti Allaha, prihvati naš prijedlog da ti boraviš u sobi na spratu." Muhammed ﷺ

¹ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 362.

je prihvatio njihov prijedlog i preselio se na gornji sprat, a Ebu Ejjub i njegova supruga Umm Ejjub konačno su se smirili i bili su sretni i zadovoljni zbog toga. Nemoguće je pisati biografiju ove vrle ashabijke, a ne spomenuti i ne opisati u potpunosti njenu radost zbog druženja s Poslanikom ﷺ i mogućnosti da mu ona sprema hranu i postelju i da osjeti berićet zbog njegovog boravka u njihovoj kući.

Umm Ejjub je čak prednjačila u iskorištavanju svakog trenutka Poslanikovog ﷺ boravka s njima i svake prilike koja je značila ostvarivanje dobra i poslaničkog berićeta za njih i njihovu porodicu. Njen muž je vrlo nadahnuto i slikovito opisao jedan takav momenat rekavši: “Mi smo pripremali hranu Poslaniku ﷺ i kad god bi ostalo hrane u njegovoj posudi, ja i moja supruga smo pratili tragove njegovih prsta i našim prstima smo doticali to mjesto i jeli ostatke hrane radi blagoslova i berićeta. Jedne noći moja supruga je spremila hranu s lukom i ja sam mu odnio, međutim, kada smo vratili posudu i tražili tragove njegovih prsta na njoj, vidjeli smo da nije ni dotaknuo hranu. Otišao sam kod Poslanika ﷺ i rekao mu: ‘Allahov Poslaniče, draži si mi od mog oca i majke, reci mi šta nije bilo uredi s hranom i zašto u posudi nismo našli tragove tvojih prstiju?’ Poslanik ﷺ mu je odgovorio: ‘Osjetio sam miris luka, a ja razgovaram sa svojim Gospodarom, pa zbog karakterističnog mirisa luka izbjegavam da ga jedem, a što se vas tiče, možete ga jesti.’ Nakon toga nikada mu više nismo pravili hranu s lukom.”

Poslanikova ﷺ kuharica

Jedna od odlika ove plemenite ashabijke bila je i njeno nastojanje i trud da svaki dan priprema hranu koju je Poslanik ﷺ najviše volio. To joj je predstavljalo veliko zadovoljstvo i jedva je čekala da Muhammed ﷺ poželi neku vrstu hrane, pa da je ona napravi. Belazuri spominje predaju da je jednom prilikom Umm Ejjub upitana o tome koju hranu je Poslanik ﷺ najviše volio, pa je odgovorila: “Poslanik ﷺ nikada nije naređivao da mu se pravi neko specijalno jelo, niti je kudio hranu. Međutim, mene je obavijestio moj muž, Ebu Ejjub, da je on jedne noći večerao zajedno sa Allahovim Poslanikom ﷺ supu ili čorbu s mesom, koju mu je donio Sad ibn Ubade, i primijetio je da ju je Muhammed ﷺ svu popio i da ni kap nije u posudi ostala. Zbog toga sam mu ja često pravila tu čorbu, kao i herisu (prekrupa sa mesom), koju je posebno volio.”¹

¹ *Ansab al-Ešraf*, I tom, str. 267.

Jednom prilikom je Poslanik ﷺ zajedno sa Ebu Bekrom i Omerom izašao u mesdžid, i pošto su bili gladni, iz mesdžida su otišli do kuće Ebu Ejjubu. Dočekala ih je njegova supruga Umm Ejjub i rekla: “Dobro došao Allahov Poslanik i njegovi prijatelji!” Muhammed ﷺ je upitao: “A gdje je Ebu Ejjub?” U tom trenutku, Ebu Ejjub je bio u palmiku blizu kuće i čim je čuo Poslanikov glas, dotrčao je do kuće i izrazio mu dobrodošlicu, a zatim se vratio i otkinuo jednu rodnu palminu granu na kojoj je bilo suhih, zrelih i nedozrelih datula. Kada je to vidio, Poslanik ﷺ je rekao: “Dosta su nam bile i suhe datule.” Ebu Ejjub je odgovorio: “Allahov Poslaniče, ja želim da kušate sve tri vrste i da vam zakoljem ovcu za ručak, pa bujrum, uđite u kuću!” Tada mu je Muhammed ﷺ rekao: “Ako već želiš da nas ugostiš, onda nemoj klati ovcu koja se muze.” Ebu Ejjub je poslušao savjet i zaklao janje, a onda je rekao supruzi Umm Ejjub: “Tako ti Allaha, ispeci nam i pripremi za ručak ovo janje, jer ti to najbolje znaš.” Nakon što je ručak bio gotov, Umm Ejjub je stavila meso na sofru, a Poslanik ﷺ uzeo je jedan komad pečenog mesa i stavio ga u somun i rekao: “Ebu Ejjube, odnesi ovo mojoj kćerki Fatimi, ja ne pamtim kad je ona zadnji put jela meso.” Nakon ručka, Allahov Poslanik ﷺ je rekao: “Kruh, meso, nedozrele, svježe i suhe datule”, pa je zaplakao i dodao: “Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, ovo su uistinu blagodati za koje će ljudi biti pitani na Sudnjem danu.” Njegovi ashabi su osjetili nelagodu zbog toga i kao da im je bilo krivo što su jeli meso, a Poslanik ﷺ, pošto je primijetio kod njih zabrinutost, rekao je: “Nisam tako mislio, već vam želim skrenuti pažnju da kada vam Allah podari iz Svoga obilja i kada se nađete za ovakvom sofru, kažete prije nego što počete jesti: ‘Bismillah!’, a poslije jela kažete: ‘Hvala Allahu Koji nas je nahranio i Koji nam je podario blagodati iz Svoga obilja’, to je zamjena i zahvala za ovu blagodat.”¹

Umm Ejjub i hazreti Aiša

Ova skromna i plemenita ashabijka ostala je upamćena i po svom visokomoralnom vjerničkom stavu onda kada je bila napadnuta čast Poslanikove porodice, kada su licemjeri svojim otrovnim jezicima sijali smutnju po Medini i kada se crv sumnje bio uvukao i u neka vjernička srca. Prenosi se da su u tom teškom trenutku za Muhammeda ﷺ i

¹ *An hajati-s-sahabeti*, I tom, str. 457.

muslimane, Ebu Ejjub i njegova supruga, zabrinuti zbog toga, zapodjenuli razgovor. Ebu Ejjub je rekao Umm Ejjub: “Jesi li čula šta se priča po Medini?” Njegova razborita i iskrena supruga odgovorila mu je u obliku pitanja: “Reci mi Ebu Ejcube, da si ti bio na mjestu Safvana, da li bi poželio da učiniš grijeh sa Poslanikovom ﷺ suprugom?” Odgovorio je: “Tako mi Allaha, ne bih!” Zatim je rekla: “Da sam ja bila na Aišinom mjestu, sigurno ne bih izdala Poslanika, a Aiša je bolja od mene kao što je i Safvan bolji od tebe.”¹ Umm Ejjub je bila među onim ashabijkama koje su prenosile hadise Muhammeda ﷺ i podučavale nove generacije muslimana vjeri. Jedna od njenih predaja je ona koju je zabilježio Ibn Madže u kojoj stoji da je Umm Ejjub kazala: “Pripremila sam hranu za Poslanika ﷺ i stavila u nju malo luka, ali je on nije jeo. Rekao mi je: ‘Ja mrzim da uznemiravam svoga druga’ - misleći na meleka Džibrila.”² Neka se Allah ﷻ smiluje ashabijki Umm Ejjub, neka osvijetli njen kabur i učini je od onih za koje je u Kur’anu rekao: ***Ni bogatstva vaša ni djeca vaša neće vas učiniti Nama bliskim; samo one koji budu vjerovali i dobra djela činili čeka višestruka nagrada za ono što su radili, i oni će u visokim odajama biti sigurni.***³

¹ *Al-bidaje wa al-nihaye*, VIII tom, str. 60.

² *Sunen Ibn Madža*, hadis br. 3364.

³ *Prijevod značenja Saba*, 37.

Nesiba el-Mazini

Na dan Bitke na Uhudu, kada god sam pogledao lijevo i desno vidio sam Umm Umare kako me štiti. (Hadis)

I mate susret s Poslanikom ﷺ na Akabi na kraju prve trećine noći”, šapnuo je Musab ibn Umejra ﷺ jednom muslimanu iz Jesriba. Nakon toga, ta vijest se među njima proširila poput povjetarca i doprla je do svih muslimana, koji su iz Medini krenuli na hadž zajedno sa idolopoklonicima koji su navirali sa svih strana. Čim se noć spustila, idolopoklonici su zaspali dubokim snom nakon napornog dana i iscrpljujućeg obilaženja oko njihovih idola i prinošenja žrtava u njihovo ime.

Susret s Poslanikom ﷺ

Međutim, drugovi Musaba ibn Umejra ﷺ nisu mogli ni oka sklopiti. A kako da spavaju kada su im srca lupala od uzbuđenja zbog susreta s voljenim Poslanikom ﷺ, zbog kojeg su prevalili težak put kroz pustinju. Na trenutke su osjećali da će im, od silnog ushićenja, srca iskočiti iz grudi. Većina ih je povjerovala u njegovo poslanstvo prije nego su se s njim sreli i zavoljeli ga, prije nego su ga i vidjeli.

Na kraju prve trećine noći, u vrijeme Kurban-bajrama, dogodio se veliki i dugo očekivani susret na Akabi na području Mine, o kojem Kurejšije nisu ništa znale.

Bilo ih je sedamdeset i dvoje, došli su pred Poslanika ﷺ, zatim su, jedan za drugim, stavljali svoje desnice u Poslanikovu, zaklinjući se da će ga braniti, štiti i pomagati kao što brane i pomažu svoje žene i djecu.

Nakon muškaraca prišle su i dvije žene i dale zakletvu koju su dali i muškarci. Međutim, one se nisu rukovale s njim, jer se Poslanik ﷺ nije rukovao sa ženama.

Jedna od te dvije žene bila je Nesiba bint Kab el-Mazini, poznata po nadimku Umm Umare.

Nakon tog blagoslovljenog susreta na Akabi, Umm Umare se vratila u Jesrib radosna što ju je Allah počastio susretom s Poslanikom ﷺ i čvrsto je odlučila ispuniti sve uvjete zakletve.

Dani su brzo prolazili i od susreta na Akabi se mnogo toga dogodilo, između ostalog, dogodila se i Bitka na Uhudu u kojoj je Umm Umare odigrala veoma važnu ulogu.

Na dan Uhuda ona je ponijela svoju mješinu s vodom da napaja žedne borce na Allahovom putu, ali, ponijela je i zavoje za ranjenike.

To nije čudno, jer je u Bici na Uhudu sudjelovao njen muž i tri čovjeka koje je nosila u srcu: Poslanik ﷺ i njena dva sina, Habib i Abdullah.

Toga dana dogodilo se ono što je Allah odredio. Umm Umare je svojim očima gledala kako se pobjeda muslimana pretvara u veliki poraz, i kako muslimani, jedan za drugim, ginu kao šehidi. Gledala je trenutke slabosti muslimana i njihov odlazak od Poslanika ﷺ, tako da ih je svega desetak ostalo kod njega. U tom metežu jedan nevjernik je pomislio da je Poslanik ﷺ mrtav pa je povikao: "Muhammed je ubijen! Muhammed je ubijen!"

Tada je Umm Umare bacila posudu za vodu i poput tigrice čija su mladunčad u opasnosti, potrčala prema bojnom polju. Niko bolje i preciznije od nje ne može opisati te odlučujuće momente, zato prepustimo njoj da ispriča svoj doživljaj.

Umm Umarina priča

"Odmah na početku dana ja sam izašla na Uhud i ponijela sa sobom mješinu vode kako bih napajala borce. Došla sam do Allahovog Poslanika ﷺ, a nadmoć i snaga bili su još uvijek na muslimanskoj strani.

Međutim, nedugo nakon toga, usljed općeg meteža i silovitog napada idolopoklonika, muslimani su, osim njih desetak, pobjegli od Poslanika ﷺ. Ja, moj muž i sin približili smo se Poslaniku ﷺ i napravili zaštitni obruč oko njega poput narukvice. Branili smo ga svom snagom i svim raspoloživim sredstvima.

Poslanik ﷺ me je ugledao bez štita koji bi me štitio od nevjerničkih udaraca, a onda je vidio jednog čovjeka kako bježi s bojnog polja, pa mu je rekao: 'Daj štit onima što se bore!' Tada je čovjek bacio štit i pobjegao.

Uzela sam štit i njime štitila sebe i Poslanika ﷺ. Branila sam Poslanika ﷺ koliko god sam mogla, sve dok nisam izgubila snagu i usljed rana malaksala.

Tada je odnekud došao idolopoklonik po imenu Ibn Kam'ie i, razjaren poput razjarene kamile, vikao: 'Gdje je Muhammed?! Pokažite mi Muhammeda!' Ja i Musab ibn Umejr, ispriječili smo se tom idolopokloniku, a onda je on jednim udarcem sablje posjekao Musaba i na licu mjesta ga ubio, a mene je udario sabljom u rame i napravio veliku ranu. I pored toga, ja sam mu uspjela zadati dva udarca, međutim, neprijatelj je imao dva oklopa.

Dok smo branili Poslanika ﷺ, mog sina je udario jedan nevjernik i gotovo mu je odsjekao ruku iznad lakta. Krv je lila iz otvorene i duboke rane. Prišla sam mu, zavila ranu i rekla: 'Ustaj sinko, bori se protiv njih.' Tada se Poslanik ﷺ okrenuo prema meni i rekao: 'Ko može podnijeti to što ti možeš, Umm Umare?!' Ubrzo je idolopoklonik, koji je prethodno udario moga sina, ponovo nasrnuo, a Poslanik ﷺ je uzviknuo: 'On je udario tvoga sina, Umm Umare.' Brzo sam reagirala i udarila ga sabljom u potkoljenicu. Pao je na zemlju, a mi smo ga nastavili udarati sabljama i kopljima dok nije umro. Poslanik ﷺ mi je tada s osmijehom na licu rekao: 'Osvetila si mu se, Umm Umare. Hvala Allahu Koji ti je omogućio da ga savladaš i da svojim očima gledaš njegovu smrt.'"

Poslanikova ﷺ dova za Umm Umare

Njena dva sina bili su jednako hrabri i požrtvovani kao i njihovi roditelji. Nije džaba rečeno da su djeca plod svojih roditelja i njihova vjerna kopija.

Njen sin Abdullah je rekao:

"Borio sam se s Poslanikom ﷺ u Bici na Uhudu i kada je ostao sâm, ja i moja majka smo prišli da ga štitimo. Tada je Poslanik ﷺ upitao: 'Da li si ti Umm Umarin sin?' Rekao sam: 'Da.' On je rekao: 'Gađaj ih!' Zatim sam pred Poslanikovim ﷺ očima pogodio kamenom jednog nevjernika i on je pao na zemlju. Ja sam ga nastavio gađati kamenjem sve dok ga skoro nisam zatrpao, a Poslanik ﷺ je sve to gledao i smješкао se. Primijetio je da iz ramena moje majke teče krv niz plećku pa mi je rekao: 'Idi majci! Idi majci i zamotaj joj ranu i neka Allah blagoslovi cijelu vašu

porodicu! Tvoja majka se bolje drži od tog i tog. Neka vam se Allah smiluje!’ Tada se moja majka okrenula i rekla: ‘Allahov Poslaniče, zamoli Allaha da budemo s tobom u Džennetu!’ A on je rekao: ‘Allahu moj, neka budu sa mnom u Džennetu!’ Moja majka je onda uzviknula: ‘Sad mi nije važno šta će se dogoditi na dunjaluku.’”

Tako se Umm Umare vratila sa Uhuda s otvorenom ranom i dovom Poslanika ﷺ. A Muhammed ﷺ se vratio s Uhuda govoreći: “Na dan Bitke na Uhudu, kada god sam pogledao lijevo i desno, vidio sam Umm Umare kako me štiti.”

Umm Umare je usavršila vojnu vještinu i osjetila slast borbe na Allahovom putu u Bici na Uhudu i više nije mogla bez džihada.

Žena čiji je život bio džihad

Bilo joj je suđeno da bude uz Poslanika ﷺ u većini njegovih vojnih pohoda. Učestvovala je s njim na Hudejbiji, Hajberu, Umri *kadâ*¹, Hunejnu i prilikom davanja zakletve na vjernost pod drvetom. Međutim, sve to nije ništa u odnosu na ono što joj se desilo na Jemami u vrijeme Ebu Bekrovog hilafeta.

Njena veza sa Jemamom datira još iz Poslanikovog ﷺ vremena. Naime, Muhammed ﷺ poslao je njenog sina Habiba ibn Zejda da Musejlemi dostavi pismo. Musjlema je prevario Habiba i ubio ga na način od kojeg se ledi krv u žilama.

Prvo ga je svezao, a zatim upitao: “Svjedočiš li da je Muhammed Allahov poslanik?” Rekao je: “Da.”

“A svjedočiš li da sam ja Allahov poslanik?”

Habib je odgovorio: “Ne čujem šta govoriš.”

Nakon toga Musejlema mu je odsjekao dio tijela, a onda ponovo postavljao isto pitanje na koje je uvijek dobijao isti odgovor. Poslije svakog Habibovog odgovora, on mu je odsijecao dio tijela dok na kraju nije ispustio svoju plemenitu dušu i umro mučeničkom smrću nakon patnje zbog koje bi i najtvrđi kamen proplakao.

¹ To je “ponovljena umra” koju su Poslanik ﷺ i ashabi obavili nakon primirja na Hudejbiji.

Vijest o njegovoj smrti stigla je do njegove majke, Nesibe el-Mazini, a ona je na to samo rekla: "Za to sam ga i spremala, a ja se od Allaha nadam nagradi za njegovu smrt. Dao je zakletvu na vjernost na Akabi kao dijete, a danas je ispunio obećanje kao odrastao čovjek. Ako mi Allah omogući da dođem do Musejleme, tako mi Allaha, njegove kćeri će se udarati po licu za njim."

Umm Umare nije dugo čekla da joj se želja ispuni. Naime, Ebu Bekr je kao halifa pozvao u borbu protiv lažnog poslanika Musejleme i muslimani su se odazvali na njegov poziv, a u toj vojsci bila je i Umm Umare i njen sin Abdullah ibn Zejd.

Junakinja sa Jermuka

Dvije vojske se sukobile i započela je bitka. Nekoliko muslimana očima je tražilo Musejlemu, a na njihovom čelu bila je Umm Umare, koja se željela osvetiti za smrt svoga sina, jer ga je Musejlema ubio kao izaslanika, a ne kao ratnika.

Osim nje, priliku da ubije Musejlemu tražio je i Vahšijj, Hamzin ubica. On je želio ubiti najgoreg čovjeka nakon što je postao vjernik, jer je ubio jednog od najboljih ljudi dok je bio idolopoklonik.

U Bici na Jemami, Umm Umare je izgubila ruku tako da od iznemoglosti i bolova nije uspjela doći do Musejleme. Ali, to što nije njoj, pošlo je za rukom Vahšijju ibn Harbu i Ebu Dudžani, vlasniku Poslanikove sablje. Njih dvojica su istovremeno udarili Allahovog neprijatelja, Vahšijj mu je zadao udarac kopljem, a Ebu Dudžana legendarnom sabljom i on se u tren oka našao na zemlji mrtav.

Umm Umare se sa Jemame vratila u Medinu s jednom rukom i jednim sinom. Za drugu ruku i drugog sina šehida nadala se nagradi od Allaha. A što se ne bi nadala nagradi kada je Poslanik, u svojoj dovi, rekao: "Allahu moj, neka budu sa mnom u Džennetu!"

Neka je Allaha zadovoljan s Umm Umarom, ashabijkom jedinstvenom među vjernicama i rijedak primjer strpljive žene, borca na Allahovom putu.

Rubeja bint Muaviz

Kćerka poznatog ashaba Muaviza ibn Afre koji je u Bici na Bedru ubio faraona ovoga Ummeta, Ebu Džehla, čime se ona cijeloga života ponosila.

Rubeja bint Muaviz ibn Afra el-Ensari iz porodice Beni Adijj ibn Nedždžar, bila je ashabijka Allahovog Poslanika ﷺ i prenosilac hadisa. Potječe iz poznate i čestite porodice čija je plemenitost i dobrotu bila poznata od prvog dana u islamu. Njen otac je bio među onima koji su iz tadašnjeg Jesriba došli u Mekku, na brdo Akabu da daju zakletvu Poslaniku ﷺ, učesnik je Bitke na Bedru u kojoj je zajedno sa svojim bratom ubio kolovođu nevjerstva, Ebu Džehla, nakon čega su zaslužili Poslanikov ﷺ blagoslov koji je za njih uputio dovu govoreći: "Allah se smilovao Afrinim sinovima, oni su zajedno ubili faraona ovoga Ummeta."¹ Njena nana po ocu bila je slavna ashabijka Afra bint Ubejd, a sestra joj je Feria bint Muaviz, ashabijka koja je bila poznata po tome što joj je Allah uvijek uslišavao dovu.² Rubeja je primila islam prije nego je Poslanik ﷺ učinio Hidžru u Medinu i onda kada je Muhammed ﷺ boravio u kući Ebu Ejuba el-Ensarija, ona je bila među djevojčicama koje su pjevale pjesmu u znak dobrodošlice Allahovom Poslaniku ﷺ:

Mi smo kćerke plemena Benu Nedždžar,

imati Muhammeda za komšiju veliki je dar.

Poslanik ﷺ je znao kao niko, ni prije ni poslije njega, podijeliti osjećanja i izraziti svoju ljubav i pažnju prema svima, a posebno prema djeci, bez obzira na razliku u godinama. Nema sumnje da je on posebnu pažnju i neizmjernu ljubav poklonio ensarijama i njihovoj djeci i da su oni zauzimali počasno mjesto kod njega. Rubeja bint Muaviz bila je među sretnicima koji su uživali posebnu Poslanikovu pažnju i ljubav.

¹ *Ansab al-ešraf*, I tom, str. 299.

² *Al-Istiab*, IV tom, str. 375.

Kćerka ashaba koji je ubio Ebu Džehla

U predaji koju je zabilježio imam Tirmizi od Halida ibn Zekvana, stoji da je Rubeja rekla: “Muhammed ﷺ je ušao kod mene u vrijeme kada su me moje drugarice pripremale za udaju, sjeo je pored mene, a djevojčice koje sam pozvala za tu priliku, udarale su u defove i pjevale pjesme o velikoj Bici na Bedru prisjećajući se naših poginulih očeva i braće, a onda je jedna od njih rekla: ‘S nama je Poslanik ﷺ koji zna ono što će se u budućnosti dogoditi.’ Tada je Poslanik ﷺ rekao: ‘Prestanite s tim, to nije istina, već pjevajte pjesme koje ste do sada pjevale.’”¹ Nakon toga, djevojčice su nastavile pjevati o šehidima Bedra, a posebno o Rubejinom ocu Muavizu s kojim se njegova kćerka posebno ponosila, jer je ubio Ebu Džehla. Prenosi se da je ona jednom prilikom kupovala miris od Esme bint Mahreb, majke Ebu Džehla, pa ju je ona upitala čija je kćer, a kada joj je Rubeja kazala da je kćerka Muavizova, Ebu Džehlova majka joj je rekla: “Ti si kćerka čovjeka koji je ubio svoga gospodara.” Rubeja joj je odgovorila: “Ne, ja sam kćerka čovjeka koji je ubio svoga slugu”, aludirajući na Ebu Džehla. Onda je Esma bint Mahreb rekla: “Tako mi Boga, ja tebi nikada neću prodati miris.” Rubeja je željela da je još više naljuti, pa je rekla: “A meni je od danas haram kupovati miris od tebe, jer ja do sada nisam vidjela miris koji smrdi.”²

Muhammed ﷺ je često navraćao u njenu kuću, ona mu je pripremala posebnu hranu, a on je na njeno gostoprimstvo uzvraćao prigodnim poklonima. Rubeja priča da je jedanput donijela Muhammedu ﷺ granu svježih datula i grožđa, a on je uzeo zlatni lančić koji je imao kod sebe i rekao: “Evo ti ovaj lančić i zakiti se njime.” Prilikom jedne u nizu posjeta njenoj kući, Poslanik ﷺ se želio abdestiti, pa je rekao Rubeji: “Uzmi posudu s vodom i polivaj mi da se abdestim.” Rubeja je imala tu čast da direktno gleda kako se Muhammed ﷺ abdesti i ona je ta koja prenosi hadis u kojem se spominje da je Poslanik ﷺ, prilikom uzimanja abdesta, prao dijelove tijela po tri puta.³ Posjećujući djecu svojih ashaba, posebno onih koji su od početka bili nosioci islama, Allahov Poslanik ﷺ je želio na taj način da im izrazi svoje poštovanje, ljubav i zahvalnost, jer su oni to uistinu zaslužili.

¹ Tirmizi, hadis br. 1090.

² *Al-Istiab*, IV tom, str. 302.

³ *Sunen Ibn Madža*, hadis br. 418.

Očevim stopama

Narodna izreka, ne pada kruška osim ispod kruške, u potpunosti se potvrdila kod ashabijke Rubeje koja je, slijedeći primjer svoga oca Muaviza, učestvovala u mnogim bitkama i vojnim pohodima u vrijeme Muhammeda ﷺ. Opisujući ovu ashabijku, Ibn Kesir u svom *Tefsiru*, između ostalog, je rekao: "Rubeja je učestvovala u bitkama i pohodima koje je predvodio Poslanik ﷺ ili neko od njegovih ashaba, liječila je ranjenike i donosila vodu mudžahidima." A Imam Buharija bilježi predaju od Rubeje u kojoj ona kaže: "Učestvovala smo sa Poslanikom ﷺ u mnogim bitkama, donosile našim borcima vodu, liječile ranjenike i otpremale ih za Medinu."¹ U jednom od blagoslovljenih trenutaka džihada, plemenita ashabijka Rubeja pridružila se skupini sretnika koji su dali zavjet Poslaniku ﷺ pod drvetom na Hudejbiji i zbog njihove iskrenosti i postojanosti u vjeri, Allah ﷻ je bio zadovoljan sa njima i njihovim zavjetom, i na njih je spustio smirenost, a Poslanik ﷺ ih je obradovao spasom od džehennemske vatre rekavši: "U Vatru neće ući niko od onih koji su mi se zakleli na vjernost pod drvetom."²

Osim toga ona je bila poznata i po neizmjerljivoj ljubavi prema nauci i koristila je svaku priliku da boravi sa majkom svih vjernika, Aišom koja je bila prava riznica znanja. Posebno se posvetila proučavanju hadisa i propisa koji oni u sebi sadrže, a od Aiše je prenijela dvadeset i jedan hadis. Te hadise zabilježili su Buharija i Muslim, a mnogi ashabi, među kojima su Abdullah ibn Abbas i Abdullah ibn Omer, dolazili su kod nje i pitali je o nekim predajama. Tako je Ibn Abbas dolazio kod nje da mu precizno opiše kako se Poslanik ﷺ abdestio, a Ibn Omer ju je pitao o naknadi koju je hazreti Osman dobio od supruge koja se rastavila od njega.³ Od nje su hadis prenosili i mnogi tabi'ini među kojima su i Halid ibn Zekvan, Sulejman ibn Jesar i drugi. Jedna od njenih predaja je i ona o postu na Dan ašure, u kojoj stoji: "Poslanik ﷺ je izjutra, na Dan ašure, poslao glasnike u sela oko Medine da muslimanima prenesu Poslanikovu ﷺ poruku koja je glasila: 'Oni koji poste današnji dan neka upotpune post, a oni koji nisu zapostili neka poste ostatak dana.' Nakon toga mi smo redovno postili Dan ašure i čak smo našu djecu navikavali da poste. Odlazili smo s njima u mesdžid i

¹ *At-Tadž al-džami lil-usul*, IV tom, str. 344., *Sifetu al-Safveti*, II tom, str. 71.

² Hadis bilježi Imam Muslim, hadis br. 2497.

³ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 447.

nosili im igračke od vune da se igraju i zaborave na glad, a kada bi neko dijete zaplakalo i tražilo hranu, mi smo mu govorili da će dobiti hranu za iftar.”¹

Ono po čemu će muslimanske generacije posebno zapamtiti Rubeju, jesu njene predaje u kojima je opisivala najboljeg čovjeka koji je hodao Zemljom, najodabranijeg Allahovog roba i posljednjeg Allahovog poslanika, Muhammeda ﷺ, na čemu joj moraju biti zahvalne sve generacije muslimana do Sudnjega dana. Mnogi ashabi, a posebno oni koji su bili najbliskiji Poslaniku ﷺ, također su ga voljeli opisivati i govoriti o njegovim plemenitim osobinama i svojstvima savršenog morala. Tako je Ebu Bekr ؓ, kada bi ga pitali o izgledu Poslanika ﷺ, govorio da je njegovo lice svijetlo poput Mjeseca u uštapu. Ostali su poznati njegovi stihovi u kojima je kazao:

Povjerljivi Mustafa koji u dobro poziva,

Poput Mjesečevog svjetla on je,

Što tmine zablude razbija.

A hazreti Omer ؓ je, pjevajući o Poslaniku ﷺ, govorio:

Da si nešto drugo mimo čovjeka,

Bio bi svjetlo u noći uštapa.²

Tako je i junakinja ove naše priče, Rubeja bint Muaviz, često opisivala najdražeg čovjeka i putovođu čovječanstva, pa u predaji od Ebu Ubejde bin Muhammeda ibn Ammara ibn Jasira, stoji: “Rekao sam jednom prilikom Rubeji bint Muaviz, opiši mi Allahovog Poslanika ﷺ”, a ona mi je odgovorila: “Sinko, da si ga vidio, vidio bi sunce koje se na horizontu pojavilo.”³

Ashabijka Rubeja bint Muaviz, umrla je trideset sedme hidžretske godine ostavivši iza sebe mnogobrojne hajrate koji su putokaz, inspiracija i podstrek svim ženama koje posjeduju uzvišene težnje i čeznu za vječnošću. Molimo Allaha da joj primi dobra djela i da je pridruži u Džennetu njenom babi Muavizu, nani Afri i ostalim ashabima i ashabijkama i svim muslimanima i muslimankama koji put islama i sunnet Muhammedov ﷺ slijede.

¹ Sahih Muslim, III tom, str. 152.

² Dehlan, *As-Sira an-nebevije*, III tom, str. 197.

³ Imam Bejheki, *Delailu an-nubuwei*, I tom, str. 200.

Umm Vereka el-Ensari

“Idite i posjetite ženu šehida!” (Muhammed ﷺ)

U ovoj priči upoznat ćemo se s kratkom, ali vrlo bogatom i zanimljivom biografijom jedne žene muslimanke, iz slavne i odabrane generacije ashaba i ashabijki, koja je čak bila posebna i jedinstvena i među tom odabranom skupinom žena, čija su imena zlatnim slovima ispisana i uklesana u povijest islama. Osim što je dosegla visoke stepene na “nebu” ibadeta, pobožnosti i lijepog ahlaka, ona je bila posebna i po tome što je Allahovu knjigu, Kur'an, naučila napamet u vrijeme Muhammeda ﷺ, i dobro razumjela njegova značenja i u svome životu ih primijenila. Pa ima li onda bolje blagodati i većeg ugleda od toga?! Njeno ime je Umm Vereka bint Abdullah ibn Haris el-Ensari¹, jedna od onih žena ensarijki koje su se od dana kada su primile islam, zavjetovale Allahu ﷻ da će život provoditi u ibadetu, pokornosti Allahu ﷻ, učenju korisnog znanja i traženju Allahovog zadovoljstva. Ona se može ponositi i time što je bila među onim ashabijkama koje su prve dale bejat i zaklele se na vjernost Muhammedu ﷺ, kao i time da spada u skupinu ashabijki koje su prenosile Poslanikove ﷺ hadise.² Ova vrlo ashabijka bila je poznata po nadimku Umm Vereka i nijedna druga ensarijka nije imala taj nadimak.

Plemenita svojstva i uzvišene težnje

Umm Vereka je bila poznata po čistoći duše, izvanrednim moralnim osobinama, ustrajnosti u ibadetu i učenju Kur'ana. Ona je jednostavno spajala svoje noći s danima u pokornosti svome Gospodaru kako bi Mu zahvaljivala na blagodatima koje joj je podario, a svoj dobrovoljni namaz spajala je s dobrovoljnim postom. Muhammed ﷺ je znao za njene vrline i odlike i zbog toga joj je posvetio posebnu pažnju i kad god mu se ukazala

¹ *Usud al-Gabe*, V tom, str. 626.

² *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 457.

prilika, posjećivao ju je da joj i na taj način iskaže poštovanje i ukaže čast, jer nije bilo ashaba niti ashabijke, a da nisu poželjeli da im Muhammed ﷺ bude gost u kući. Prilikom jedne takve posjete, Muhammed ﷺ je ispunio njenu dušu radošću koja je nije napuštala do smrti. Naime, tada ju je Poslanik ﷺ obavijestio da će preseliti na ahiret kao šehid i zbog Poslanikovih riječi upućenih ashabima: "Idite i posjetite ženu šehida", nazvali su je *Šehida*.¹ Pošto je većinu slobodnog vremena provodila u učenju i ponavljanju Kur'ana, Muhammed ﷺ je, prilikom jedne posjete Umm Vereki, rekao joj da predvodi namaz ženama i da im bude imam. Ibn Dževzi je o tome rekao: "Umm Vereka, kćerka Abdullahova, znala je Kur'an napamet i Poslanik ﷺ ju je posjećivao u njenoj kući i naredio joj da predvodi namaz ženskom dijelu džemata u svojoj kući, a ona je tražila od Poslanika ﷺ da joj odredi nekog muslimana za mujezina i on joj je to dozvolio i odredio joj je mujezina."² U predaji stoji da je jedan od očevidaca tog događaja rekao: "Ja sam vidio njezinog mujezina kojeg joj je Poslanik ﷺ odredio, bio je to jedan sijedi i stari musliman." I to je dokaz koliko je Muhammed ﷺ poštovao Umm Vereku i kakvo je mjesto ona imala kod njega.

Allah će te učiniti šehidom

Kada je Muhammed ﷺ naredio glasniku da pozove muslimane u Bitku na Bedru, ashabi su požurili da se odazovu Poslanikovom pozivu očekujući za to nagradu kod Allaha ﷻ i nadajući se šehadetu na putu islama ili sigurnoj pobjedi. I nakon što je Muhammed ﷺ krenuo na čelu odabrane skupine mudžahida prema Bedru, s kraja grada žurno je došla Umm Vereka i povikala: "Allahov Poslaniče, dozvoli mi da idem s vama na Bedr, da liječim ranjene i bolesne, možda Allah dadne da ja na Bedru preselim kao šehid." Muhammed ﷺ je bio ponosan zbog toga na Umm Vereku, i tom prilikom joj je rekao: "Allah će dati da ti na ahiret preseliš kao šehid, zato ostani kod svoje kuće, jer ti si svakako šehid."³ Umm Vereka je poslušala Muhammeda ﷺ, vratila se svojoj kući sretna i zadovoljna zbog onoga što je čula, jer je dobro znala da Poslanik ﷺ ne

¹ *Al-Isabe*, IV tom, str. 481.

² *Sifa as-Safva*, Ibn al-Dževzi

³ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 457.

govori po hiru svome, već je to o čemu ju je obavijestio bila Objava od Allaha ﷻ. Ta vijest je nimalo nije učinila oholom niti je popustila u svome ibadetu, čekajući da se obećanje ispuni. Naprotiv, ona se još intenzivnije posvetila namazu, postu i učenju Kur'ana i neprestano je molila Allaha da se obistini ono što joj je Muhammed ﷺ najavio. Poslanik ﷺ je preselio na ahiret i bio je zadovoljan sa ashabijkom Umm Verekom, koja je ostala poslije njegove smrti da čeka i da se nada svome šehadetu.

Hafiza Kur'ana i šehid na Allahovom putu

Njena želja se ispunila i Poslanikove riječi i obećanje se obistinilo u vrijeme hilafeta Omera رضي الله عنه. Naime, Umm Vereka je imala roba i robinju kojima je obećala i oporuku ostavila da će biti slobodni nakon njene smrti. Kada su njih dvoje saznali za tu oporuku i za uvjet njihovog oslobađanja, pomislili su da bi se Umm Verekin život mogao oduljiti, a samim tim i vrijeme njihovog oslobađanja odgoditi, pa su se dogovorili da je ubiju. Svoj pokvareni naum pretvorili su u gnusni zločin i kada je pala noć, njih dvoje su ušli u njenu sobu, bacili joj na glavu platno da se njeni krici ne bi čuli izvan kuće, zadavili je i pobjegli. Halifa Omer رضي الله عنه je imao običaj da poslije jacija-namaza prođe pored njene kuće i da sluša kako uči Kur'an, međutim, tu noć nije čuo njen umilni i pobožni glas, pa kada je ustao na sabah-namaz rekao je: "Tako mi Allaha, ja sinoć nisam čuo tetku Umm Vereku da uči Kur'an", zatim je otišao do njene kuće, ali nikoga nije vidio niti je čuo glasove iz kuće. Ušao je u kuću i imao je šta i vidjeti. Umm Vereka je mrtva ležala na kraju sobe, pokrivena platnom kojim su je dvoje zlikovaca zadavili. Nakon toga, on se tužan vratio u mesdžid, okupio ljude i rekao im: "Sinoć su Umm Vereku zadavili njen rob i robinja i poslije toga pobjegli. Naređujem vam da idete u potragu za njima i da ih žive dovedete u Medinu."

Nije prošlo puno vremena, a njih dvoje su svezani dovedeni u Medinu i halifa Omer je naredio da im se ruke i noge unakrst svežu i da ih tako ubiju. Njih dvoje su bili prvi koji su u Medini na taj način pogubljeni. Tom prilikom halifa Omer رضي الله عنه je rekao: "Istinu je rekao Allahov Poslanik ﷺ kada je govorio: 'Idite i posjetite ženu šehida.'" Umm Verekina želja se ispunila i san joj se ostvario, preselila je na ahiret kao šehid, i zaslužila nagradu kod Allaha ﷻ kakvu oko nije vidjelo, ni uho čulo, niti ljudski razum može zamisliti.

Neka ovu čestitu ashabijku, hafizu Kur'ana, vječno prati Allahovo zadovoljstvo, a priču o njoj završit ćemo kur'anskim ajetom: *Nikako ne smatraj mrtvima one koji su na Allahovu putu izginuli! Ne, oni su živi i u obilju su kod Gospodara svoga. Radosni zbog onoga što im je Allah od dobrote Svoje dao i veseli zbog onih koji im se još nisu pridružili, za koje nikakva straha neće biti i koji ni za čim neće tugovati.*¹

¹ Prijevod značenja Ali 'Imran, 169.-170.

Fureja bint Malik

Kada joj je poginuo muž, Poslanik ﷺ joj je rekao: "Ostani u svojoj kući dok ti priček nakon smrti muža ne istekne!" Rekla je Fureja: "Moj priček poslije smrti muža trajao je četiri mjeseca i deset dana."

Na samom početku, kada su prve zrake islama obasjale Medinu, već je u gradu Allahovog Poslanika bila skupina žena čija srca su bila osvjetljena tim blagoslovljenim zrakama i u njihovim dušama je zasjalo svjetlo imana punim sjajem, pa su požurile, ne bojeći se na tom putu ničijeg prijekora, da obznane svoje vjerovanje u Allaha i Njegovog Poslanika ﷺ. Među njima je bila i junakinja ove priče, ashabijka koja se pridružila toj skupini sretnika na oba svijeta. Ona potječe iz poznate porodice Benu Hudre iz koje je bio i slavni ashab i veliki učenjak Ebu Seid el-Hudri, tj. Sad ibn Malik koji je bio poznat po nadimku Ebu Seid el-Hudri. A ovo je priča o njegovoj rođenoj sestri, Fureji bint Malik el-Hudri el-Ensari.¹ Majka joj je bila Unejsa bint Ebu Haris el-Ensari, a njen brat po majci bio je također poznati ashab, Katade ibn Numan el-Ensari.

Iz mudžahidske porodice

Među muslimanskim borcima koji su učestvovali u Bici na Uhudu, nalazila se i grupa iz Furejine porodice, tačnije, u Bitku na Uhudu izašli su njezin otac Malik ibn Sinan, i dva brata, rođeni brat Ebu Seid el-Hudri i brat po majci Katade ibn Numan. Prije bitke, Malik je predstavio svog sina Ebu Seida Poslaniku ﷺ i zamolio ga da ga primi u borbene redove, međutim, kada je Muhammed ﷺ vidio nježno lice dječaka koji je tada imao tek trinaest godina, naredio je njegovom ocu da ga vrati u Medinu zajedno s ostalim dječacima koji su bili njegovi vršnjaci, a koji su također vraćeni iz bitke. Na Uhudu je Malik ibn Sinan odigrao posebno važnu ulogu i to onda kada su muslimani neočekivano bili poraženi i kada je Muhammed ﷺ bio direktno napadnut i ranjen od strane nevjernika. U tim

¹ *At-Tabaqāt*, VIII tom, str. 366.

teškim trenucima, kada je Poslanikov ﷺ život bio ugrožen, Malik je prišao Poslaniku ﷺ, obrisao krv s njegovoga lica, a onda se nastavio boriti i odbijati neprijateljske napade sve dok nije poginuo kao šehid. Nakon bitke, Muhammed ﷺ je rekao okupljenim ashabima: "Ko želi da vidi čovjeka džennetliju neka gleda ovoga", i pokazao je rukom na mrtvo tijelo Malika ibn Sinana. Ništa manje iskušenje nije imao ni Furejin brat po mlijeku, Katade, koji je pokazao nesvakidašnju hrabrost braneći Allahovog Poslanika ﷺ, i dok je odbijao neprijateljske napade, jedna strelica je zalutala i izbila mu oko, nakon čega je Poslanik ﷺ proučio dovu i Allah mu je vratio oko ljepše nego što je bilo.¹ Tom prilikom je jedan od Katadinih sinova, ponosan na ono što se desilo njegovom ocu, u stihovima kazao:

Ja sam sin onoga kome je oko u krilo iskapalo,

Pa se dovom Poslanikovom još ljepše vratilo.

Izgledalo je tako kao da se ništa nije ni desilo,

divno je to oko i Veličanstven je Onaj Koji ga je vratio.

Vijest o pogibiji Malika ibn Sinana stigla je u Medinu do njegove supruge i kćerke Fureje koje su strpljivo podnijele još jedan udarac sudbine nadajući se zbog toga Allahovoj nagradi na Sudnjem danu.

Lekcija iz strpljivosti

Predaja koju ćemo spomenuti je svojevrsni dokaz poslanstva Muhammeda ﷺ ali i nesvakidašnji primjer strpljivosti iskrenih vjernika kakva je bila Fureja, kćerka Malikova. Imam Bejheki bilježi predaju od Ebu Seida el-Hudrija u kojoj je on rekao: "Jedanput je moju porodicu snašla takva glad kakvu nismo osjetili ni u džahilijetu niti u islamu, pa mi je rekla sestra Fureja: 'Idi kod Poslanika ﷺ i traži od njega nešto hrane, jer on nikada nije razočarao one koji su od njega nešto tražili. On će ti sigurno pomoći na jedan od dva načina: Ako to što tražiš bude imao kod sebe, sigurno će ti dati, a ako ne bude imao, onda će reći ashabima svoje poznate riječi: Pomozite svoga brata u vjeri.' Ja sam poslušao sestru i kad sam se približio mesdžidu, koji tada nije imao zidova, čuo sam

¹ *Al-Istiab*, IV tom, str. 90.

Poslanikov ﷺ glas, i prvo što je došlo do mojih ušiju bile su njegove riječi: 'Ko se suzdrži Allah će mu iz obilja Svoga dati, ko bude zadovoljan sa onim što ima, Allah će ga neovisnim učiniti.' Kada sam to čuo, rekao sam sebi: 'Majka te nemala Ebu Seide, kao da se ove Poslanikove riječi na tebe odnose. Tako mi Onoga koji te je poslao s istinom, Allahov Poslaniče, neću više ni od koga ništa tražiti nakon onoga što sam danas od tebe čuo.' Sjeo sam da slušam Poslanika ﷺ do kraja, a kada je završio, ja sam se vratio kući i zatekao sestru Fureju kako, držeći se za stomak, hoda po sobi. Ušao sam u kuću, i kada je vidjela da ništa ne nosim, upitala je: 'Šta je s tobom, tako mi Allaha, Poslanik ﷺ nikada nikoga razočarao nije?' Onda sam joj ispričao šta sam čuo od Muhammeda ﷺ, a ona me je upitala: 'Jesi li ga nakon predavanja išta pitao?' 'Nisam', odgovorio sam, a ona mi je rekla: 'Dobro si postupio.' Kada je svanulo, ja sam pošao da zaradim koji dirhem kako bismo mogli kupiti hranu, a onda sam pored jedne podzide ugledao nekoliko jevrejskih srebrenjaka, uzeo ih i kupio nam hranu. Nakon toga, Poslanik ﷺ nam je neprestano činio dobročinstvo i pomagao nas."¹ Na taj način je Allah ﷻ počastio porodicu Malika ibn Sinana i postali su jedna od najbogatijih porodica u Medini zahvaljujući njihovoj strpljivosti i slijeđenju Poslanikove upute.

Muslimanka s kojom je zadovoljan Allah

Među mnogobrojne vrline i vrijednosti ove ashabijke, svakako se ubraja i ta da je ona bila u onoj odabranoj skupini muslimana, koji su se pod drvetom zakleli Poslaniku ﷺ na vjernost, nakon što je sklopljen ugovor sa idolopoklonicima na Hudejbijji. Ta skupina od hiljadu i četiri stotine ashaba i ashabijki je time zaslužila Allahovo zadovoljstvo i nagradu i o njima je Allah objavio ajete koji će se učiti do Sudnjega dana: *Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli. On je znao šta je u srcima njihovim, pa je spustio smirenost na njih, i nagradit će ih skorom pobjedom. I bogatim plijenom koji će uzeti, jer Allah je silan i mudar.*² Osim toga, ona je bila prenosilac hadisa i od Poslanika ﷺ je prenijela osam hadisa koji su

¹ *Delail an-nubuwe*, Al-Bejheki, VI tom, str. 290.

² Prijevod značenja Al-Fath, 18.-19.

zabilježeni u vjerodostojnim zbirkama tzv. *Sunenima*. Poznata tabi'inka, Zejneb bint Kab ibn Udžre, prenosi od Fureje hadis o dužini ženinog pričeke nakon muževljeve smrti.¹

U tom hadisu stoji da je Fureja, kćerka Malikova, otišla kod Poslanika ﷺ i zatražila od njega dozvolu da se vrati u svoju porodicu Benu Hudre, jer su njenog muža ubili njegovi odbjegli robovi kada ih je pokušao vratiti. Pošto joj muž nije ostavio vlastitu kuću ni imetak, ona je pitala da li se može vratiti u svoju bivšu kuću u porodici Benu Hudre, pa joj je Poslanik ﷺ to odobrio. I kad je izašla od Poslanika ﷺ i krenula kući, on ju je pozvao i upitao: "Kako si ono ti rekla?" Onda mu je ona ponovila priču o smrti njenog muža, pa joj je nakon toga Poslanik ﷺ rekao: "Ostani u svojoj kući dok ti iddet ili priček poslije muževljeve smrti ne istekne." "Ja sam", kaže Fureja, "ostala u svojoj kući četiri mjeseca i deset dana."² Kada je hazreti Osman preuzeo hilafet, on je pitao Fureju o tom slučaju i na temelju tog hadisa koji je ona prenijela, on je određivao ženama priček nakon muževljeve smrti. I ne samo hazreti Osman već svi islamski učenjaci, od prvih do posljednjih generacija, koristili su i koristit će ovaj hadis kao osnov za spomenuti propis, a Fureja će imati nagradu za to. Historičari nisu zabilježili tačan datum i godinu njene smrti, osim nekih predaja koje indirektno upućuju na zaključak da je bila živa u vrijeme četverice pravednih halifa.

Neka se Allah smiluje ashabijki Fureji i neka je uvede u Džennet s onima kojima će biti rečeno: "Uđite u Džennet, od grijeha ste čisti!"

¹ *Al-Istiab*, IV tom, str. 375.

² Ebu Davud, hadis br. 2300., i At-Tirmizi, hadis br. 1204.

LITERATURA:

1. Bint Arfa Bejjumi Umm Isra': *Fi rihabi ummehat al-mu'minin*, Daru al-ma'rifeti, Prvo izdanje, Bejrut, 2004. god.
2. Džuma' Ahmed Halil: *Nisau min asri an-nubuwe*, Daru Ibn Kesir, Drugo izdanje, Bejrut, 2000. god.
3. Hammami dr. Bessam Muhamed: *Nisau havle ar-resul*, Prvo izdanje, Damask, 1993. god.
4. Al-Akk Halid Abdurrahman: *Suveru min hajat sahabijjat ar-resul*, Daru al-Albab, Prvo izdanje, Bejrut, 2002. god.
5. Al-Baša dr. Abdurrahman Ra'fat: *Suveru min hajat as-sahabijjat*, Treće izdanje, Kairo, 2004. god.
6. Korkut Besim: *Prijevod Ku'rana*,
7. Ibn Kesir Abu al-Fida Ismail: *Tefsir al-Kur'an al-Azim*
8. Al-Zehebi Šemsudin Muhamed ibn Ahmed ibn Usman: *Sijeru a'lamin-nubela'*, Muessesa al-risala, deveto izdanje, Bejrut, 1993. godina

SADRŽAJ

RIJEČ IZDAVAČA.....	5
PREDGOVOR.....	8
POSLANIKOVA ﷺ MAJKA PO MLIJEKU ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.	
HALIMA ES-SADIJE.....	16
POSLANIKOVE ﷺ SUPRUGE.....	21
HATIDŽA BINT HUVEJLID.....	22
SEVDA BINT ZEMA.....	33
AIŠA BINT EBU BEKR.....	38
HAFSA BINT OMER IBN EL-HATTAB.....	54
REMLA BINT EBU SUFJAN.....	61
ZEJNEB BINT HUZEJME.....	66
UMM SELEME.....	68
ZEJNEB BINT DŽAHŠ.....	74
MEJMUNA BINT HARIS.....	81
SAFIJA BINT HUJEJ IBN AHTAB.....	85
DŽUVEJRIJA BINT EL-HARIS.....	92
MARIJA BINT ŠEMUN.....	96
POSLANIKOVE ﷺ KĆERKE.....	103
ZEJNEB BINT MUHAMMED ﷺ.....	104
RUKAJJA BINT MUHAMMED ﷺ.....	113
UMM KULSUM BINT MUHAMMED ﷺ.....	117

<i>FATIMA BINT MUHAMMED</i> ۞.....	121
<i>POSLANIKOVA</i> ۞ <i>UNUKA</i>	125
<i>UMAMA BINT EBU-L-AS</i>	126
<i>POSLANIKOVA</i> ۞ <i>TETKA</i>	131
<i>SAFIJJA BINT ABDULMUTTALIB</i>	132
<i>ASHABIJKE - MUHADŽIRKE</i>	137
<i>FATIMA BINT ESED</i>	138
<i>UMM EJMEN EL-HABEŠI</i>	142
<i>GUMEJSA BINT MILHAN</i>	147
<i>UMM HARAM BINT MILHAN</i>	151
<i>HAMNA BINT DŽAHŠ</i>	155
<i>UMEJMA BINT SUBEJH</i>	159
<i>SUMEJJA BINT HUBAT</i>	163
<i>ESMA BINT EBU BEKR</i>	167
<i>UMMU-L-FADL BINT HARIS</i>	172
<i>ESMA BINT UMEJS</i>	176
<i>HAVLA BINT SALEBE</i>	182
<i>ATIKA BINT ZEJD</i>	186
<i>UMM KULSUM BINT UKBE EL-EMEVI</i>	191
<i>HAVLA BINT HAKIM</i>	196
<i>DURRA BINT EBU LEHEB</i>	200
<i>UMM HALID BINT HALID</i>	204
<i>UMIHANA BINT EBU TALIB</i>	208
<i>HIND BINT UTBE</i>	213
<i>ŠIFA BINT ABDULLAH EL-ADEVI</i>	220

<i>UMM HAKIM BINT HARIS</i>	224
<i>HANSA - MAJKA ČETVERICE SINOVA ŠEHIDA</i>	228
<i>ASHABIJKE - ENSARIJKE</i>	235
<i>UMM DAHDAH EL-ENSARI</i>	236
<i>ESMA BINT JEZID EL-ENSARI</i>	240
<i>UMM ATIJJA</i>	244
<i>AFRA BINT UBEJD EL-ENSARI</i>	248
<i>KEBŠA BINT RAFI EL-ENSARI</i>	251
<i>UMM EJJUB EL-ENSARI</i>	255
<i>NESIBA EL-MAZINI</i>	260
<i>RUBEJA BINT MUAVIZ</i>	265
<i>UMM VEREKA EL-ENSARI</i>	269
<i>FUREJA BINT MALIK</i>	273
<i>LITERATURA:</i>	278
<i>SADRŽAJ</i>	279

